ff.de priui.credi.⁊ in reg.qui prior. lib.
vj.⁊ ita etiã vult Alex.in conſi.lviij.nu.
4.vj.volu. ¶Adde tñ ꝙ illud qd dictũ
eſt de fiſco vt.ſ.preferatur primo credi-
tori in bonis queſitis poſt obligationẽ
cum fiſco cõtractam procedit qñ primꝰ
creditor non habet aliud priuile.q̃ prio
ritatẽ tẽporis:ſed ſi vltra prioritatẽ tẽ-
poris creditor haberet aliud priuilegiũ
puta qꝛ eſſet creditor ex cauſa tutele:
tũc ratione duplicis priuilegij.ſ.priori-
tatis tẽporis ⁊ tutele priuatus prefer-
reretur fiſco etiã in bonis queſitis poſt
obligationẽ fiſci tex.eſt in.l.fi.in princi.
ff.qui po.in pigno.hab.⁊ ita illum text.
intelligit ibi glo.in prima ſo.⁊ ſequitur
ibi Bar.⁊ glo.⁊ Bar.in.d.l.ſi is qui pri-
43 ma oppo.que ſit de.d.l.fi. ¶†Quinto
queritur iuxta predicta quando datur
prelatio in bonis queſitis ante vel poſt
aliquam ex dictis obligationibus iux-
ta terminos.d.l.ſi is qui. quis debeat
probare acquiſitionem eſſe factã ante
obligationem cum fiſco factam?⁊ dicẽ
dum eſt ꝙ qui agit ſiue dicat priorita-
tẽ ſiue poſterioritatẽ habet eam proba-
re vnde ſi prior agit cõtra fiſcum ſecũ-
dum creditorem debet probare acquiſi
tionem factã prius q̃ fuiſſet contractũ
cum fiſco arg.l.quoties.C.de rei vendi.
ſed ſi fiſcus ageret cõtra primum cre-
ditorẽ priuatũ deberet ꝓbare acquiſi-
tionem bonorũ factã poſt ſuam obliga-
tionem.l.mater.C.de rei vendi.⁊ faciũt
no.in.l.nõ ſolum.§.ſed vt probari.ff.de
no.op.nũ.⁊ in.l.eum actum.⁊ ibi glo.in
fi.ff.de nego.ge.⁊ in cle.fi.de reſcrip.et
ita firmat Bart.poſt Oldra.in.d.l.ſi is
qui.ad fi.Adde no.per Bart.in.l.j.C.de
iure fiſ.lib.x.⁊ per Imo.⁊ alios moder-
nos in.l.in illa.ff.de verborũ obligatio.
¶Sexto dubitatur ſi debitor obliga-
uit rem vni:⁊ eodem die eandẽ rẽ alte-
ri vendidit:⁊ non apparet de prioritate
⁊ poſterioritate dicte obligationis ⁊ vẽ
ditionis:⁊ poſſeſſor conuenitur per cre-
ditorem hypotecaria:quis habeat ꝓ-
bare an creditor agens prioritatẽ ſue
obligatiõis:an poſſeſſor cõuentus prio
ritatẽ ſue emptionis?⁊ in hoc bar.in.l.
⁊ que nondũ.§.j.ff.de pigno.dicit ꝙ onꝰ
probandi incũbit creditori agenti:alꝛs
(non ꝓbata ꝑ eũ prioritate)ſuccũbet ⁊
vincet poſſeſſor allegat.l.de rebꝰ.C.de
dona.ante nup.¶Fallit tñ ſm Bar.in
fiſco:qꝛ poſſeſſori cõuento a fiſco incũ-
bet onus ꝓbãdi rẽ fuiſſe ſibi prius obli-
gatã ſeu alienatã:⁊ hoc fauore fiſci alꝛs
poſſeſſor ſuccumbet per text.in.d.l.j.C.
de iure fiſ.¶Bald.aũt in.l.matrẽ.C.de
ꝓba.tenet indiſtincte qd onus ꝓbandi
incũbat creditori ſiue agat ſiue ꝯuenia-
tur:⁊ ita refert tenere Iac.de are.⁊ mo
uetur ratiõe qꝛ quocũq; tẽpore emptio
facta ſit:emptor eſt effectus dñs rei et
ideo abſq; cõſideratione tẽporis hꝫ ius
ſuũ fundatũ:ſed creditor nõ poteſt ha-
bere hypotecam niſi probet ꝙ ante vẽ-
ditionem ⁊ traditionẽ alteri factam ſi-
bi res obligata fuerit qꝛ rei aliene non
conſiſtit hyp.vt.l.rẽ alienam.ff.de pig.
actio.⁊ ſic apparet ꝙ ipſe fundat ſe ex
tẽpore ergo illud dꝫ probare ⁊ idem te-
net Bal.in.l.de rebus.C.de dona.ante
nup.⁊ dictã opin.Bal.⁊ Iaco.de are.in
d.l.matrem.tenet etiã Saly.ibi ⁊ Pau.
de ca.⁊ illa videt̃ meo iudicio meliꝰ fun
data;qꝛ negari nõ poteſt ꝙ creditor nõ
fundet ſe in tp̃e:nõ autẽ emptor per ra-
tionẽ Bal.Unde cũ fundet ſe in tẽpore
44 onus ꝓbandi illud ei incũbit† ꝑ illam
reg.ꝙ qñ tp̃s eſt fundamentũ intentio-
nis alicuius illud dꝫ p̃ciſe probari alꝛs
ꝓbatio eſt inualida per no.per Bart.⁊
alios in.d.l.nõ ſolum.§.ſed vt ꝓbari.ff.
de no.opc.nun.⁊ per Bal.⁊ Saly.in.l.
fi.C.ne ſer.ex ſuo fac.⁊ per glo.no.in.c.
venerabilibus.de ſen.excõ.li.vj.¶Ad-
de tamen in hoc arti.ꝓbationis priori-
tatis pulchram apo.Andree barba.ad
Bald.in.l.cum res.C.ſi alie.res pi.da.
ſit.vbi multa ſimilia adducit multũ ta-
45 men a remotis more ſuo.¶†Septimo
dubitari poteſt quãdo iſta ꝓbatio prio
ritatis ⁊ poſterioritatis eſt faciẽda qño
fieri debeat?⁊ i hoc Bal.in.d.l.de rebꝰ.
C.de dona.ante nup.dicit ꝙ ſi quilibet
probat de ſua die:ex tali probatiõe col-
ligitur prioritas ⁊ poſterioritas:ſed ſi
probetur de eadem die tunc erit melior
conditio rei conuenti niſi per agentem
ꝓbetur prioritas hore vel tp̃is,qñq; tñ

dicit ipſe ꝙ ex ſerie ipſius ſcripture po
terit cõſtare de prioritate ⁊ poſteriorita
te:puta ſi manu eiuſdẽ notarij ſint am-
bo cõtractus celebrati:nã primus in or
dine ſcripture dicetur prior ⁊ potior in
tempore arg.l.ſi ſeruus cõmunis.ff.de
ſtip.ſeruo.ita dicit ibi Bal.pro quo etiã
optime facit qd vult Ang.in auẽ.de he-
redi.⁊ falci.§.ceterũ.vbi vult ꝙ ſi in eo
dem inſtrumento ſunt obligata bona
titio deinde ſeio:ꝙ hypo.ſeũ cenſenda
erit poſterior ꝓpter ordinem ſcripture:
facit etiã qd inquit Bal.in.l.aduerſus.
C.de fur.vbi dicit ꝙ prior eſt in tp̃e qui
prior eſt in ordine ſcripture:et dixi ſu-
pra in.iiij.membro.ſcđe partis vbi vide
¶Et predicta procedunt inter priua-
tas perſonas non priuilegiatas nã in-
ter illas probatio prioritatis vel poſte-
rioritatis debet fieri vt.ſ̃.declaratũ eſt:
ſed qñ ex vna parte eſt perſona ſeu cã
priuilegiata:⁊ ex alia parte eſt perſo-
na ſeu cauſa non priuilegiata:⁊ nõ ap-
paret de prioritate vel poſterioritate:
tũc abſq; alia ꝓbatione prioritatis vel
poſterioritatis preſumptio prioritatis
eſt pro cauſa priuilegiata vnde inſtru-
mentum dotis tanq̃ priuilegiatum pre
ſumetur anterius inſtrumento mutui
vel alterius ſimilis contractus non pri
uilegiati.l.in ambiguis.⁊ ibi Bartol.ff.
de iure do.⁊ no.Bar.in poſitione caſus
in.l.j.ff.ſo.ma.⁊ ita refert et ſequit̃ So-
zi.ibi in primo no.¶Niſi ſecundũ eum
appareret de hore prioritate qꝛ ratio-
ne vnius hore ⁊ etiam minoris tẽporis
vnum inſtrumentum dicit̃ prius altero
ſm gloſſ.in.l.ſi ex pluribus.ff.de ſolu.
⁊ Bal.in.l.imperator.ff.de ſtatu homi.
⁊ no.in.c.ij.de confeſ.⁊ in.c.paſtoralis.
de reſcrip.⁊ idem dicit Sozi.ibi eſſe in
cauſa libertatis fauore illius ſm Cyn.
in.l.in exercendis.C.de fide inſtru.in.ij.
q.⁊ ſimiliter in cauſa pia vt dicit conſu-
luiſſe elegantem doc.d.Fanc.de alber-
go.de aretio:vt etiam refert ⁊ ſequitur
Roma.in auẽ.ſimiliter.C.ad.l.falcid.in
xiij.priuilegio in contractibus facti.
¶Idem etiam ⁊ tertio infert Sozi.eſſe
in fiſco vt ibi late per eum:⁊ idem ante
eum tenuit ⁊ poſuit Bal.not.in tracta.
dotis.in.ix.parte in primo priuilegio
in fine:⁊ late poſui.ſ̃.in.iiij.mẽbro ſecũ
46 de partis.¶†Sed dubitatur an ſi cre-
ditor ꝓbat de die ſue obligationis:poſ-
ſeſſor autẽ nihil ꝓbat de tẽpore ſue em
ptionis vel acquiſitionis quis obtine-
re debeat?⁊ in hac difficultate Cyn.in
d.l.de rebus.C.de dona.ante nup.dicit
ꝙ ꝓbans de die ſue obligationis vin-
cit:qꝛ licet talis probatio de neceſſitate
non concludat ꝙ prius ipſe acceperit
obligationem q̃ alius:cum poſſit eſſe
ꝙ ille qui nõ probat de ſuo die contra-
xerit ante:tamen ſatis eſt ꝙ ille qui ꝓ-
bat de die omnino certius ꝓbat q̃ aliꝰ
qui nihil probat ⁊ ita etiã tenet Bald.
in.d.l.de rebus.et iſtud dictum refert
Alex.in.l.⁊ que nondum.§.j.ff.de pign.
in apo.ad Bar.⁊ relinquit ſuper eo co-
gitandũ per no.ibi per Bart.Illud ta-
men ſequitur Sozi.in.d.l.j.in.iij.limi.
ff.ſo.ma.⁊ ibi corroborat per plura ac
etiã inducit ad no.q.de diuerſis colla-
tionibus de beneficio factis a papa et
ordinario eodem die:ꝙ ſi in collatione
ordinarij eſſet appoſita hora.illa debe
ret preferri tanq̃ continẽs tempus ma
47 gis certũ vt ibi latius per eũ.¶†Octa
uo qꝛ ſupra aliquid dictũ fuit de.l.ſcri-
pturas.C.qui po.in pi.hab.⁊ quia ma-
teria illa eſt contingibilis:dicenda ſunt
aliqua circa intellectũ.d.l.Et primo ꝙ
ad hoc vt ille qui nititur ſcriptura pri-
uata gaudeat priuilegio prioritatis cõ
tra alium qui habet inſtrumentum pu-
blicum poſterius:requiritur ꝙ illi tres
teſtes qui ſe ſubſcripſerunt illi ſcriptu
re priuate(qñ illa negatur)debeant ſe
recognoſcere ⁊ probari debet illa ſcri
ptura per eos:vel ſaltem per compara
tionẽ literarum ita firmat Sozi.in ꝯſi.
cclxxiiij.in cauſa.d.l.ſe.vij.col.verſi.cir
ca tertiũ.ij.volu.vbi etiam reprehendit
Pau.de cal.in cõſi.cccxciij.in cauſa ſer
Ludouici qui tenuit ſolaꝫ ſubſcriptio-
nem ſufficere etiam ꝙ teſtes nihil de-
ponerent:puta quia eſſent mortui: et
dicit Sozi.ꝙ Pau.in hoc nimis inad-
uertenter fuit loquutus:⁊ ita etiam di
cit exprimere Bal.in.d.l.ſcripturas in
princi.in ſua diſtinctione.¶Secundo

ad hoc vt dicta ſcriptura habeat effe-
ctum prelationis requiritur etiaʒ ſub-
ſcriptio partium vltra ſubſcriptionem
trium teſtium: ita tenet Sozi. in. d. cõſi.
274. ea. col. ponderãdo ad hoc. d. l. ſcri-
pturas. ꝙ in principio quando agitur
contra debitorem requiritur dicta ſub-
ſcriptio partium ⁊ ꝙuis in verſi. ſinau-
tem. vbi agitur cõtra tertium non repe-
tatur de dicta ſubſcriptione partium:
ſed tantum exprimatur de teſtium ſub-
ſcriptione. ¶ Tamen q2 in illo text. dici
tur hiſdem ſcripturis apparet ꝙ impe-
rator loquitur de eiſdem ſcripturis de
quibus in principio loquutus fuit per
no. per doc. in. l. talis ſcriptura. ad fi. ff.
de leg. j. ⁊ etiã quia dictus verſi. ſinaũt:
loquitur per modum exceptionis facte
a legis principio ⁊ exceptio debet eſſe
de contentis ſub regula. l. nam ꝙ liqui-
de. ff. de penu. lega. ⁊ ita ſm eum volue-
runt Nico. de Nea. ⁊ Bald. in ſpecu. in
rub. de fi. inſtru. ⁊ Jo. an. in. §. nunc vidẽ
dum. in addi. magna in verſ. ſuppleme-
tum. ⁊ iſtud corroborat Sozi. in. d. cõſil.
pluribus aliis mediis: vt ibi per eum.
¶ Tertio requiritur ad effectum prela
tionis antedictum; ꝙ illi tres teſtes qui
ſe ſubſcripſerunt ſint probate atqꝫ inte
gre opinionis: ⁊ iſta qualitas debet pro
bari: ⁊ ita firmat Sozi. in. d. conſi. 274.
in antepe. col. in verſicu. poſtremo dico,
¶ Modo dubitatur circa. d. l. ſcriptu-
ras. an ſtante ſtatuto ꝙ ſcripture ꝙ li-
brorum mercatorum vel artificũ ſum-
pte vel exemplate de commiſſione iudi
cis habeantur pro inſtrumento publi-
co ⁊ habeant executionem paratã ꝑut
inſtrumenta guarentigie ⁊ bona debi-
toris intelligantur obligata ⁊ hypote.
prout tale ſtatutum extat Florẽtie: an
talis hypo. inſurgens ex dictis parti-
tis ſumptatis; ſi detur concurſus cum
alio creditore habente inſtrumentum
publicum ſui crediti: poſterius tamen
dictis partitis: preferatur creditor ex
dicto libro? ⁊ in hoc Sozi. in conſil. ccxl.
circa preſentem ſcdo vol. firmat ꝙ iſto
caſu non militet diſpoſitio. d. l. ſcriptu-
ras: ſed ꝙ creditor ex libro anterior in
tpe preferri debeat poſteriori credito-
ri fundãti ſe in publico inſtrumento. et
mouetur ad hoc firmandũ pluribus ra
tionibus ⁊ argumentis: ⁊ maxime ꝙ ex
verbis claris ſtatuti dicte partite libro
rum aſſumunt naturam publici inſtru-
menti ⁊ ſicut in. d. l. ſcripturas. diſponit
ꝙ ſcriptura priuata trino teſte notata
⁊ ſolẽnizata prout in. d. l. requiritur ha-
bet a dicta lege vim publici inſtrumen
ti ⁊ ꝑfert inſtrumẽto publico poſterio-
ri ita dʒ eſſe in ſcriptura cui ſtatutum
dat robur publici inſtrumenti. l. omnes
populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ faciunt not. in
l. j. ff. de lega. j. ¶ Addit etiã Sozi. in eo
dem loco ꝙ dicta ſciptura librorũ ſolẽ-
nizata ſm formam ſtatuti non ſolũ ha-
bet vigorẽ contra debitorem principa-
lem ſed etiam contra tertiuʒ: ⁊ ita dicit
fuiſſe cõſultũ per preſtantiſſimos doct.
optimi iudicii ⁊ conſcientie. d. Joã. pe-
trutiuʒ de peruſio in ſuo cõſi. qđ incip.
conabor. ⁊. d. Benedictũ caprã qui ſe il-
li cõſi. ſubſcripſit ⁊ recitat Sozi. illorũ
fundamenta ⁊ reſpondet obiectionib[9]
que in hoc fiebant per partem aduer-
48 ſam. ¶ † Et inter alia aſſignat rationeʒ
inter ſcripturam libri ⁊ aliam ſcriptu-
ram priuataʒ. Nam in ſcriptura priua-
ta puta in apodiſſa poteſt de facili in tẽ
pore cõmitti fraus q2 lʒ hodie illa ſcri-
batur tñ poteſt in ea apponi dies tem-
poris preteriti: ſed in libris talis fraus
nõ poteſt ita de facili cõmitti cũ ſingu-
lis diebus ⁊ continuate ſoleant in illis
data ⁊ accepta deſcribi ita ꝙ eſt quaſi
impoſſibile in illis mutare veritatẽ tẽ-
poris ⁊ dierũ quin perit[9] in hmõi ſcri-
pturis iſtud non aduertat ⁊ cognoſcat
⁊ ꝑpterea ſtatuẽs voluit dare iſtud pri
uilegiũ libris ⁊ nõ aliis ſcripturis: et de
hac etiã rõne diuerſitatis habet plene
ꝑ modernos i. l. admonẽdi. ff. de iureiu
rã. dum loquunt de ſcriptura librorum
49 priuatorũ. ¶ Inſuper idẽ Sozi. in eo-
dẽ cõſi. 240. addit ꝙ talis ſcriptura li-
brorũ ſolẽnizata iuxta diſpoſitionẽ ſta-
tuti ꝑdicti hʒ priuilegiũ prelationis in
hyp. vſqꝫ in diẽ quo ipſa ſcriptura cõfe
cta fuit non aũt incipiet a die approba
tionis facte de ea per iudicẽ: ⁊ ita ẽt di
cit cõſuluiſſe prefatũ. d. Jo. petrutiũ in

dicto cõſil. ea rõne q2 autẽticatio ſum-
ptus facti de dicta ſcriptura ſm formã
dicti ſtatuti refert ſe ad librum ⁊ illius
ſcripturã ergo illius initium attendi
dʒ: q2 verba debẽt intelligi ſm tempus
actus cui adiiciuntur. l. in delictis. §. ſi
extraneus. ff. de noxali. Et corroborat
hoc multis aliis fundamentis vt ibi ꝑ
eum: ⁊ demũ ſubdit ꝙ iſta cõcluſio mili
tat nõ ſolũ i libris ꝓpriis ſʒ ẽt in libris
cõibus inter plures ſocios per ratiões
quas ibi adducit. ¶ Alteri[9] eſt aduer-
tẽdum ꝙ Pau. de ca. in cõſi. cccxciii. in
cauſa ꝑ Ludouici extendit diſpoſitionẽ
d. l. ſcripturas. que loquit inter plures
creditores: vt habeat etiã locũ quãdo
cõtẽditur inter vnum creditorẽ fundã-
tem ſe in ſcriptura priuata non ſolẽni-
zata iuxta. d. l. ſcripturas. ⁊ iter empto-
rem rei hypotecate per pri[9] dicto cre-
ditori fundantẽ ſe in inſtrõ publico ſue
emptiõis: q2 vtroqꝫ caſu viget eadẽ ra-
tio. ſ. poſſibilitas fraudãdi publicũ in-
ſtrumẽtum per appoſitionẽ diei ⁊ tem-
poris anterioris in priuata ſcriptura
fortaſſe cõfecta poſt publicũ inſtrumẽ-
tum ideo etiã dʒ militare diſpoſitio. l. a
titio. ff. de ver. obli. ⁊ ꝑut latius ꝓſequi
tur Pau. de ca. in. d. cõſi. ¶ Sed Sozi.
in. d. cõſi. 240. in. ii. col. in ver. nõ obmit
to dicit ꝙ Saly. in. d. l. ſcripturas. lʒ cõ
trarium ⁊ ꝙ alias etiã ſuper hoc vidit
ſolẽne conſi. eiuſdem cui ſe ſubſcripſe-
runt multi ſolẽnes doc. Jſtud etiã dicit 51
Sozi. in cõſil. lxxv. duplicato per erro-
rem. iiii. vol. in cõſi. cxcviii. Sed ego nõ
inuenio Saly. hoc velle in. d. l. ſcriptu-
ras. ⁊ eius cõſi. non vidi. ⁊ ꝑpterea non
puto eſſe recedẽdũ ab opi. Pau. de ca
ſtro q̃ mihi videt equa ⁊ rationabilis.
50 ¶ † Ultimo circa diſpoſitionẽ. d. l. ſcri-
pturas. eſt aduertendum ꝙ Pe. de an-
cha. in cõſi. xxviii. rationes inducte ⁊c.
Conſuluit ꝙ ſi ꝓcurator vigore idonei
mãdati obligauit bona dñi certe ꝑſone
in priuata ſcriptura non ſolẽnizata iu-
xta. d. l. ſcripturas. ⁊ poſtea dñs obliga
uit alteri i publico inſtrõ ꝙ ille cui dñs
obligauit in publico inſtrõ prefert illi
cui ꝓcurator obligauit in ſcriptura pri
uata lʒ anteriori: nõ obſtante ꝙ ille cui
procurator obligauit videret etiã niti
ex publico inſtrõ mandati quaſi a pri-
mordio tituli poſterior firmet euẽtus
iuxta. l. j. C. de impo. lucrati. deſcri. lib.
x. ⁊ ꝙ in duabus diſpoſitionibus ſucceſ
ſiuis effectus ſumantur ab illa q̃ ſe re-
fert ad aliã: nõ ab illa ad quã habet re
latio. l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi. ⁊ de-
mon. ⁊. l. aſſe toto. ff. de here. inſti. et ad
hoc mouet plurib[9] rationibus ⁊ preci
pue ꝙ ꝑ dictũ inſtrm mandati prece-
dens nõ tollit ſuſpitio fraudis de qua
in. d. l. ſcripturas. nã ille ꝓcurator po-
tuit longe poſt inſtrm obligationis fa-
cte per dñm alteri ſcribere manu pro-
pria dictã ſcripturã ⁊ ponere ad libitũ
in ea diẽ anteriorẽ inſtrumẽto dñi qui-
bus fraudib[9] voluit prouidere. d. l. ſcri
pturas. vt ibi latius per eum. ¶ Cuius
dicta optime cõferũt ad corroboratio-
nem dicte cõcluſiõis Pau. de ca. in cõ-
ſi. cccxciii. cum vterqꝫ fundet ſe in idẽti
tate rationis ad obuiandũ fraudibus
et ꝙ vbi militat ratio fraudis militet
etiã diſpoſitio. d. l. ſcripturas. ⁊ dicto cõ
ſi. Pe. de anch. ſubſcripſerũt ſe Gaſpar
de caldarinis ⁊ Franc. de rampo. vt
apparet in fine dicti conſilii ⁊ etiam in
conſi. xxix. ⁊ ſic ſequẽti ego Franc. vbi
Franc. de rampo. idem cõfirmat ita ꝙ
dicta concluſio ſecure teneri poteſt tot
ſolẽnibus doctoribus approbata ⁊ va-
lidis fundamentis roborata. vt latius
in dictis cõſiliis. ¶ † Nono ⁊ vltimo in
materia proprietatis eſt aduertẽduʒ ꝙ
licet quando eſt vnus tantum creditor
hñs plura bona hypotecata ipſe poſſit
ꝓſequi in bonis in quib[9] vult vt. l. credi
toris. ff. de diſtrac. pign. ⁊ ſi ſint plures
creditores quorum quilibet hʒ vnã tm̃
hypotecam qui prior eſt in tempore po
tior ſit in iure vt. l. ii. que incipit qui ge
neraliter. in fi. ff. qui po. in pigno. hab.
Tamen quãdo primus creditor habet
duas hypotecas vcʒ vnã generalem ⁊
aliam ſpecialem: ſecũdus autẽ hʒ vnã
tm̃. ſ. ſpecialẽ in aliquib[9] bonis: ſi hy-
potece ꝑmi creditoris ſunt pure ⁊ ſim
plices: poteſt primus creditor de rigo-
re iuris vti qua ipſe vult: ſed de equita
te nõ põt vti niſi ſpeciali hypo. ſi in ea

poteſt ei ſatiſfieri vt eſt text.in.l.ij.C.de pign.Sed ſi primus creditor habet ſpecialem hypotecā pure:et generalē ſub cōditione ſubſidiaria quatenus prima non ſufficiat:ſecundus creditor:ſi ſpālis ſufficit primo:non ſolum erit potior in ſua ſpeciali:ſed etiaꝫ erit ſolus vt.d.l.qui generaliter ſc͠do rñ.ff.q̇ po.in pig.hab.Sed ſi econuerſo primus hꝫ vnaꝫ tantum ſecundus vero hꝫ duas:prim⁹ erit potior in ſua ambabus illis ſecundi creditoris iuxta regulam qui prior lib.vj.⁊ hoc niſi.hyp.ſecundi ſit priuilegiata iuxta.l.licet.C.qui po.in pign.hab.⁊ ita diſtinguunt Barto.Bald.et Saly.in.d.l.ij.¶Et pro ampliatione.d.l.ij.no.ꝙ illa habet locū ſiue p̄mo facta fuerit primo creditori ſpālis hyp.⁊ poſtea generalis;ſiue econuerſo p̄mo generalis⁊ poſtea ſpecialis;vtroq̄ eñ caſu eadē eſt ratio ⁊ procedit.d.l.ij.ita firmat ibi Saly.in vi.q.ꝑ optimas rōnes quamuis ibi Pe.voluerit cōtrariū ⁊ male ſm Saly.¶Item.d.l.ij.procedit non ſolum quando debitor poſſidet bona hypotecata:ſed etiam quādo primus creditor:vel alia extranea perſona poſſideret dicta bona: qr eadem eſt ratio ergo eadē debet eſſe iuris diſpoſitio vt.l.illud.ff.ad.l.acq̇.⁊ ita firmant in.d.l.ij.Jac.bu.Cy.Bar.Bal.⁊ Saly.¶Sed dubitatur circa iſtam materiaꝫ quid ſi primus creditor nō habet generalem ⁊ ſpecialem hypotecam vt loq̇tur.d.l.ij.ſed habet magis generalem ꝙ̄ habeat ſecundus vterq̄ tamē habet generalem:ſed prim⁹ habet magis generalem ꝙ̄ ſecundus: an tali caſu habeat locum.d.l.ij.vt.ſ.primus teneatur prius proſequi illam rem que nō comprehenditur in hyp.ſecundi ⁊ ſi illa eſt ſufficiens pro ſua ſatiſfactione nō poſſit moleſtare alia bona comprehēſa in hypoteca ſecūdi:⁊ Cor.in cōſil.ccxlvij.licet in preſenti pe.col.pri.volu.determinat quod iſto caſu nō militet diſpoſitio.d.l.ij.qr iſto caſu reperit̄ rigor ſcriptus de quo in.d.l.qui generaliter.in prin.⁊ nō reperitur equitas ſcripta:qr caſus.d.l.ij.eſt diuerſus ab iſto et ideo dꝫ preferri rigor.l.placuit.C.de iudi.et quia non eſt oīno eadē ratio qñ prim⁹ hꝫ gñalem tm̃:que eſt qñ habet ſpālem ⁊ generalem.Nā ſpālis hyp.affert aliquid plus iuris arg.eius quod habet̄ in regula generi lib.vj.⁊ qñ quis habet generalem ⁊ ſpālem hypotecā in eadē re habet in illa duplex vinculum obligationis ⁊ duo vincula magis ſtringūt vt in aut.itaq̄.C.cōmu.de ſucceſ.⁊ idō creditor tenet̄ magis eligere rē in qua habet ſpālem ⁊ generalē hypotecaꝫ ꝙ̄ illā in qua habet generalē ſolam ⁊ iſta equitas mouit imperatorē in.d.l.ij.

¶Et facit quia.d.l.ij.eſt exhorbitās vt dicūt ibi doc.⁊ eſt cōtra.d.l.qui generaliter.vnde nō eſt extēdēda ad alium caſum.l.qđ vero cōtra.ff.de legi.et ꝙ.d.l.ij.ſit exhorbitās tenet etiā Sozi.in ꝯſi.cxcviij.p̄mo aſpectu i fi.ij.vol.duplicato ꝑ errorē.lxxv.iiij.vol.¶Et ꝑ hoc infert ꝙ.d.l.ij.ꝓcedit ſolū reſpectu ſecūdi creditoris:ꝙ tūc.ſ.p̄mus creditor teneat̄ ſibi pri⁹ ſatiſfacere in re ſpāliter hypotecata;ſec⁹ aūt ſit quo ad tertiuꝫ poſſeſſorem q̇ nō habet hypotecā aliquā in dictis rebus:quia quo ad eū nō requirit̄ excuſſio de ſpāli hyp.p̄mi creditoris:ſed tunc erit locus.d.l.creditoris.ff.de diſtrac.pi.⁊.d.l.gñaliter.i p̄n.de quo tñ vide que dicā.j.in p̄ma parte octaue partis in materia excuſſiōis in.vij.fall.¶Et ꝓ cōplemēto iſtius materie no.ꝙ qñ agit̄ contra ſecūdū creditorē habentē ſpālez hypotecā:⁊ p̄mus hꝫ ſpālem et generalē iuxta terminos.d.l.ij.p̄ſumptio eſt ꝙ ſpālis hyp.quam hꝫ p̄mus ſit ſufficiens ꝓ ſatiſfactione primi creditoris niſi aliud ꝓbetur vt tꝫ gl.in.d.l.ij.in ꝟ.redigere quā ibi ſequit̄ Saly.i p̄ma opp.⁊ ꝑ hec remanet expeditū iſtud ſc͠dm mēbrū iſti⁹ q̄nte partis.

¶Summarium.

1 Sc͠ds creditor poteſt offerre p̄mo creditori ſuum creditum:⁊ liberare pignus a primo credito et ſuam hypotecam confirmare.
2 Res hypotecata trāſit cum ſuo onere.
3 Sc͠ds creditor an poſſit offerre emēti a debitore vt ſatiſfiat creditori p̄mo.
4 Oblatio per ſecundum creditorem nō poteſt fieri emptori qui emit a p̄mo vēdente iure creditoris.
5 Regula quod oblatio nōn poteſt fieri ꝑ ſecundum creditorem ementi a primo: ſeptē modis neceſſarijs reſtringitur.
6 Secundus creditor poteſt offerre primo creditori hypotecario ſed non cyrografario.
7 Re primo creditori ex ſecundo decreto adiudicata:nō poteſt vltra creditor ſecundus offerre.
8 Oblatio poteſt fieri primo creditori ēt poſt rem ei adiudicatam inſolutuꝫ per iudicem ex ſecundo decreto iudicario ordine:⁊ hoc per ſecundum creditoreꝫ non per debitorem.
9 Statuto cauēte qđ quicūq̄ hñs ius in bonis vēditis vel inſolutum adiudicatis veniēs infra annum audiat̄ an creditor conditionalis non veniens excludatur.
10 Oblatio facta per ſecundum creditorē primo cum depoſitione et conſignatione liberat pignus.
11 Oblatio que fit a ſecundo creditore p̄mo fit de credito anteriori nec requiritur offerre poſterius.
12 Creditor ex vna cauſa tātum an teneatur recipere particularem ſolutioneꝫ.
13 Creditor ſecundus offerens primo ſuccedit in ius hypotece p̄oris creditoris ſuccedit q̄ in ius perſonalis actionis.
14 Oblatio poteſt fieri per ſecundum creditorem primo non ſolum quando ſecūdus conuenitur a primo ſed etiam quādo ſecundus agit contra primum:quo caſu primus tenetur cedere ſecūdo iura tenuti.
15 Ceſſio quā cogitur facere creditor primus vel alius poſteriori creditori ſoluenti vel offerenti quo iure petatur.
16 Hypotecaria que datur ſecundo creditori in locum primi ſuccedenti an ſit eadem que datur primo.
17 Oblatio an ⁊ quādo poſſit fieri per primum creditorem ſecundo.
18 Primus creditor non poſſidēs an poſſit ſc͠do offerre.
19 Primus creditor non poteſt cogi offerre ſecundo.
20 Oblatio facta per ſecundum creditorē primo poſſidenti an precludat viā primo offerendi ſc͠do.
21 Poſſeſſio nō tranſit de vno ad alium ſine animo poſſidentis.
22 Oblatio poteſt fieri per alium creditorem tertium ſc͠do creditori qui obtulit primo ⁊ in ius ſucceſſit.
23 Actione perſonali ceſſa an cenſeatur etiam ceſſa hypotecaria cedenti competens.
24 Beneficio cedendarum actionum an renunciari poſſit:ita quod qui renūciauit amplius nō valeat excipere de ceſſione ſibi faciendo nec eam ampli⁹ petere.
25 Beneficio cedēdarum actionum an requiratur ſpecialis et indiuidua renunciatio.
26 Creditor an poſſit cogi cedere iniuſto poſſeſſori.
27 Poſſeſſor conuentus hypotecaria poteſt offerendo debitum petere ſibi cedi iura ſi onus luendi rem poſſeſſam et hypothecatam non incumbat ipſi poſſeſſori.
28 Jus offerendi competens tertio poſſeſſori an locum habeat an poſſidente rē eſtimatam in dotem datam.
29 Exceptio cedendarū an obſtet creditori cui poſſeſſor offert ſi creditor liberauit alia bona hypotecata.
30 Beneficium cedēdarum fideiuſſori cōpetens vnde cauſetur.
31 Exceptio cedendarum non obſtat mulieri agenti etiam contra correum vel fideiuſſorem obligatum ad reſtitutionem dotis.
32 Creditore agente hypotecaria contra tertium ſimplicem poſſeſſorem ex duobus creditis quorum vnum anterius eſt altero:poſſeſſor non poteſt vnum offerre ſine altero.
33 Jus offerendi qualiter competat fideiuſſori debitoris.
34 Lex.ij.C.de fideiuſſorib⁹.quibus caſibus procedat et quibus non.
35 Uni ex duobus reis vel fideiuſſoribus ſoluenti creditori:tenetur creditor cedere iura ⁊ actiones ⁊c.
36 Creditor qui non poteſt cedere an ſemper repellatur exceptione cedendarū.
37 Creditore vnū ex fideiuſſorib⁹ liberā-

te an ipſi creditori obſtet exceptio ce⸗
dendarum.
38 Oblatio poteſt fieri per habentem ſo⸗
lum ius dominũ in re.
39 Debitor an poſſit a quolibet indifferē
ter etiam inuitus liberari.
40 Creditor recuſans debitum oblatũ an
amittat ius petendi.
41 Creditor an teneatur recipere debituʒ
ab extraneo a debitore oblatum.
42 Extraneus ſoluēs vel offerens credi⸗
tori an poſſit impetrare ceſſionem iu⸗
rium contra debitorem.
43 Debitor offerēs creditori impedit ven
ditionē pignoris ⁊ moram purgat.
44 Creditore cedente ius debitori datur
ipſi debitori retentio pignoris cõtra al
terius vſucapionem.
45 Debitore ſoluente de pecunia aliena
an ille de cuius pecunia ſoluitur ſucce
dat in ius illius creditoris.
46 Debitor an in ſoluendo vel offerendo
creditori teneatur offerre creditũ chy⸗
rografarium.
47 Extenſio de ſtricta ſignificatiõe ad la⸗
tam procedit etiã in correctorijs ſimi⸗
liter eadem ratio.
48 Pignus pretoriũ ⁊ iudiciale põt retine
ri pro debito chyrografario.
49 Creditor hñs duo pignora ꝓ diuerſis
debitis.vnũ vcʒ minꝰ idoneũ aliud val
de idoneum an poſſit retinere illud val
de idoneum pro vtroqʒ debito.
50 Creditor chyrografariꝰ dr habere ius
retinendi pignus: ſed non vendendi.
51 Caſibꝰ qbꝰ ius offerēdi ꝯpetit: an poſſit
fieri oblatio lata ſnia in hypotecaria.
52 Iuri offerēdi an poſſit preſcribi.
53 Talia ad agendum perpetua ſunt ad
excipiendum.

¶ Tertium membrũ.v.partis.

Apio mõ tertiuʒ membrum iſtius.v.ptis in quo tractat de oblatiõe ſeu iure offerendi.⁊ ſic de vno effectu reſultante ex pignore vel hypot. ⁊ diuiditur in tres partes in prima parte tractabit quibus competat tale ius offerendi: in ſcda qualiter oblatio fieri debeat: in tertia de effectibus reſultantibus ex oblatione.

In pma itaqʒ pte huiꝰ tertij mēbri in qua venit diſcutiēdũ qbꝰ cõpetat ius offerēdi.
1 †Prio dicēdũ eſt ꝙ tale ius offerēdi ꝯpetit ſcdo creditori: qr.ſ.ſcds creditor põt offerre primo creditori ſuũ creditũ ⁊ liberare pignꝰa primo credito ⁊ confirmare ſuam hypotecã iuxta.l.j.C.q̇ po.in pig.hab.⁊.l. potior.§.fi.ff.e.tit.⁊ iſta ſit reg.ꝙ.ſ.ſcds creditor põt offerre primo.quã amplia ⁊ poſtea limita aliquibus modis. ¶ Et pmo amplia ꝙ iſta reg.ꝙ ſcds creditor põt offerre pmo ꝓcedit ēt ſi priori creditori a debitore res hypotecata in ſolutũ data fuerit ꝓ ſuo credito qr adhuc ſcds creditor põt offerre primo. Et idē ſi.d.j.creditori per debitorē res vendita fuerit: nã vtroqʒ caſu locꝰ eſt oblationi vt eſt tex.no.in.l.j.§.cũ aũt.C.ſi anti.
2 credi.⁊ ibi p Saly. ¶ † Nã ſicut ſi debitor dictã rē alteri extraneo alienaſſet: remaneret ſcdo creditori ſalua ſua hypo.qr res hypotecata trãſit cũ ſuo onere.l.ſi debitor.C.de diſtrac.pig.⁊.c.ex literis.de pig.⁊.xvj.q.j.c.ſi q̇s laicꝰ.⁊.l.ſi cõuenerit.§.ſi fundũ.ff.de pig.actio.ita ⁊ qñ vēdit vel dat inſolutũ priori creditori remanet ſalua ſua hyp.ſcdo creditori ⁊ põt offerre primo ꝓut hãc expoſitionē facit text.in.d.l.j.C.ſi anti.credi. ¶ Nec in hoc hʒ obſtare ꝙ creditum pmi creditoris vr ſublatũ ꝑ ſatiſfactionē ⁊ ꝓpterea nõ videat neceſſaria alia ſolutio vel ſatiſfactio de eo: qr ad hoc rñdet gl.Iac.de are.Cy.⁊ alij i.d.l.j.ꝙ imo nõ fuit ſublata actio ⁊ oblig.primi creditoris ꝑ dationē iſolutũ vl' vēditionē ei factã de dicta re ex q̇ illa datio vl' vēditio fuit reuocabilis ꝑ ſcdʒ creditorē volētē offerre ꝑ tex.in.l.ſi q̇s aliã.ff.de ſol.⁊ facit tex.⁊ ꝙ ibi no.ꝑ gl.⁊ doc.l.l.ex ſextãte.§.latinꝰ.ff.de exce.rei iudi.cũ cõcor. Scdo mõ rñdet gl.ꝙ ſi alr diceremꝰ ſua diligētia noceret pmo creditori qd eē nõ dʒ vt.l.debitor.ff.de ſepara.⁊ ſcds creditor lucraret cũ iactura primi qd eſſet iniquũ argu.l.ſi me ⁊ titiũ.ff.ſi cer.pet.⁊ meliꝰ in.l.itaqʒ.ver.ſʒ vtiqʒ.ff.de dolo. Secundo amplia vt

regũ.ꝓcedat ēt ſi ille primus creditor qui accepit inſolutum vel emit a debitore poſtea vendat alij: quia talis emptor iſto caſu non erit ſecurus: ſed etiã ei a ſecũdo creditore offerri poterit qr primus creditor non vēdidit ei iure creditoris: ſed potius vigore ſue acceptionis inſolutũ vel emptionis ⁊ ſic trãſtulit in eũ dominiũ affectũ: ita tenet Sali.poſt Iac.de are.⁊ Cy.in.d.l.j.C.ſi an
3 ti.credi. ¶ † Tertio amplia reg.vt procedat etiã ſi debitor vendidiſſet rem hypotecatam alteri vel obligaſſet vt de illa pecunia ſolueret primo creditori et ita poſtea ſoluit qr adhuc iſto caſu ſecundus creditor poterit offerre illi emptori vel creditori de cuiꝰ pecunia fuit ſolutũ primo creditori: quod videt miſerabile cum extincta fuerit omnino obligatio primi creditoris per ſolutionem factã in quãtitate conſiſtenti in genere que de facili cõſumitur: et tñ ſecundus creditor adhuc põt offerre et auocare rem ab emptore vel creditore de cuius pecunia ſolutũ fuit primo creditori vt eſt caſus in.l.cũ prior.ff.de diſtrac.pig. ¶ Sed in predictis inſurgit pulchra difficultas vcʒ quo iure ille emptor vel creditor de cuius pecunia fuit ſolutum primo creditori poſſit obtinere vt ſibi ſoluatur a ſecundo creditore: qr nec talis emptor nec creditor ſucceſſit in ius primi creditoris niſi ſuper hoc factum fuerit pactũ expreſſum vt.l.j.C.ſi anti.credi.⁊.l.ariſto.ff.que res pig.obli.poſ.et.l.j.C.de his qui in prio.credi.lo.ſucced. Cum ergo primũ creditũ ſit ſublatum ſolutione ⁊ emptor vel creditor de quorũ pecunia fuit ſolutũ pmo nõ ſucceſſerit in locũ pmi vr ꝙ ſecundꝰ creditor ſit mõ potior in pignore abſqʒ eo ꝙ teneat offerre dicto emptori vl' creditori ꝓtiũ ſolutũ pmo. ¶ Et iſtã difficultatē mouit gl.in.d.l.cũ por.ſʒ ſubdit ꝙ dicto emptori vl' creditori de equitate dãda eſt retētio pignoris licet nõ habeãt hypotecã arg.tex.in.l.j.in prin.ff.quib.mo.pi.vel hyp.ſol.⁊.l.ij.§.j.ff.qui po.in pi.hab. Dicit tñ gl.ꝙ iſtud ſibi nõ placet: ⁊ in effectu cõcludit ibi gloſſ.ꝙ niſi ſit factũ pactũ ꝙ ille emptor vel creditor ex cuius pecunia ſolutũ fuit primo ſuccedat in locũ illius: ſcds creditor inueniet potior eo ⁊ agēs ex ſua hyp.ad dictã rē nõ tenebit offerre illud qd erat debitũ pmo creditori: ⁊ ꝙ dicto emptori vel creditori de cuiꝰ pecunia fuit ſolutũ primo nõ dabit excep.neqʒ retētio ꝯ ſcdm creditorē ⁊ cũ.d.gl.trãſit ibi ſimpliciter Bar.⁊ illã approbat expſſe Sali. ¶ Tñ eſt aduertēdũ ꝙ lʒ dicta gl.dicat verũ quo ad actionē hypotecariaʒ: qr.ſ.dictus emptor vel creditor de quorum pecunia fuit ſolutũ primo creditori ſine pacto in illa nõ ſuccedunt ⁊ ideo non poſſent agere ꝯ tertiũ poſſeſſorē tñ quo ad ius excipiēdi ⁊ retinēdi male loquit glo.qr ipſi poſſunt retinere rē pro qua ſoluerũt pecuniã primo creditori cõtra ſecũdũ creditorē agētē vt eſt tex.⁊ ibi gl.in.l.j.in pn.ff.qui.mo.po.vel.hy.ſol.⁊ ibi hoc firmãt Bar.⁊ Sali. Et idē in emptore tenēt Bart.⁊ Sal.in.d.l.qui a debitore.ff.q̇ po.in pi.hab.vbi volunt ꝙ lʒ emptor ſit effectus dñs rei empte ꝓpter qd videbat ꝙ illa res nõ poſſet eſſe ei obligata.l.neqʒ pignꝰ.ff.de reg.iur. Tñ ipſi determinãt ꝙ ex quo dicta res põt ab eo auocari per ſcdm creditorē põt retineri loco pignoris ꝑ.l.ex ſextãte.§.latinus.ff.de excep.rei iudic.⁊.l.iulianus.§.offerri.ff.de act.emp.⁊.l.ij.§.j.ff.qui po.in pig.habe.⁊.l.j.C.ſi anti.credi. ¶ Et idõ Pau.de ca.in ꝯſi.ccclxx.viſis actis reprobat illã.glo.in.d.l.cum prior dicēs neſcire quo ſpũ illa.gl.dixerit illud verbũ vltimũ vcʒ ꝙ ſibi nõ placet ꝙ det excep.⁊ firmat Pau.ꝙ indubitãter lʒ nõ det actio: tñ det retentio ⁊ exceptio ⁊ ita etiã tʒ Cor.in ꝯſi.ccxlv.videt in pñti in litera.i.ij.vo. ¶ Et ita puto tenēdũ qr Bar.inaduertenter ⁊ perfunctorie trãſiuit cũ.d.glo.⁊ cõtrariũ ⁊ melius poſtea tenuit.in.d.l.j.in princi.
4 ff.quib.mo.pi.vel hy.ſol. ¶ † Limitat modo dicta reg.vt nõ procedat qñ primus creditor venderet bona hypotecata iure crediti extraneo emptori prout de iure poteſt iuxta text.inſtitu.quibus alie.licet.§.j.et in.l.ſi cõuenerit.ff.de pigno.actio.quia tunc ſecundus creditor non poterit offerre illi emptori ſed

emptor erit ſecurus ab eo vt eſt text. in
l. j. C. ſi anti. credi. qd eſt mirabile. Nam
ſi ipſe creditor emeret vel inſolutum ac
ciperet: adhuc ei ſecūdus creditor poſ
ſet offerre vt. d. l. j. ⁊ ibi per Bal. ⁊ Sali.
in ſecundo rñ. et tamen ſi ipſe creditor
vendat alteri facit eum ſecurum a ſecū
do creditore. ¶ Tamen in hoc aſſigna
tur ratio differētie ibi per doc. vcȝ quia
quando creditor primus vēdit iure cre
ditoris transfert in emptorem dominiū
non affectum: qꝛ ipſe creditor tempore
accepte hypotece habuit a debitore li
centiam ⁊ ius alienandi. d. l. ſi conuene
rit. ⁊ ideo vendendo fuit reſolutum om
ne ius ſecundi creditoris ⁊ eſt ac ſi illa
res nunquam ei obligata fuiſſet qꝛ li
centia vendendi preceſſit obligationeȝ
ſecundi creditoris: ⁊ reſoluto iure dato
ris. ſ. debitoris reſoluitur ius accepto
ris ſcȝ ſecundi creditoris. l. vbi. §. ſed et
marcellus. ff. de in diem adiectio. Sed
quando dominus ⁊ idem debitor ven
dit vel inſolutum dat transfert domi
nium in emptorem affectum ex hypote
ca ſecundi creditoris: que per dictam
venditionem non reſoluitur: qꝛ debito
ri non erat data licentia a ſecundo cre
ditore vendendi prout data fuit a debi
tore primo creditori. ⁊ iſtā rationē dif
ferentie ſequuntur Jaco. de are. Cy. et
Sali. in. d. l. j. ⁊ cōprobat Cor. in conſil.
ccxlv. ij. vol. in litera k. ¶ Et ſic rema
net concluſio in hac prima limitatione
ꝙ ius offerendi non competit ſecundo
creditori: ei qui emit a primo creditore
vendente iure creditoris per tex. in. d. l.
5 j. ¶ † Sed iſta prima limi. reſtringitur
ſeptem modis neceſſariis. ¶ Et primo
reſtringitur vt procedat qñ primus cre
ditor venderet extraneo emptori: et ita
loquitur. d. l. j. Secus autem ſi primus
creditor venderet fideiuſſori ſui debito
ris: qꝛ tunc ſecundus creditor poſſet di
cto fideiuſſori ementi offerre vt eſt tex.
in. l. ij. ff. de diſtrac. pigno. ⁊ ibi no. Bar.
⁊. in. l. j. ⁊ ibi late p̱ doc. C. de dolo. ¶ Se
cundo reſtringitur qñ primus creditor
venderet ſecūdo creditori qꝛ dicto ſecū
do creditori ementi pōt offerri per aliū
creditorē ⁊ etiā per debitorē vt eſt text.

in. l. cū ſecundus. §. fi. cum. l. ſeq. ff. de di
ſtrac. pigno. ⁊ ratio eſt (vt ibi dicit iuriſ
conſultus) qꝛ ſecundus creditor qui e
mit a primo nō tam cauſa acquirendi
dominiū ꝙ̄ ſeruandi ſui pignoris cau
ſa cenſetur emiſſe: et iſtas duas reſtri
ctiones ponit gl. ij. in. d. l. j. C. ſi anti. cre
di. ¶ Tertio reſtringitur quando vendi
tio facta per primum creditorem iure
creditoris extraneo: non eſſet facta re
cte ⁊ legitime puta quia vendidit ante
tempus vel aliter nō ſeruata forma iu
ris vel pacti quia tunc tam debitor ꝙ̄
ſecundus creditor auditur volēs reuo
care dictam venditionē vt eſt tex. in. l. ij.
C. ſi anti. credi. ⁊ hoc etiam ſi dicta ven
ditio eſſet facta ſciente debitore: qꝛ ex
ceptio que cōpetebat cōtra creditorem
vendentem tranſit in emptorem. vt. l. in
hoc iudi. §. pen. ff. cōmu. di. ⁊. l. ſi a te. §.
fi. ff. de excep. rei iudi. ⁊ ita tenet gl. j. in
d. l. ij. ⁊ nihilominus dictus emptor ha
bet contra debitorem agentem ad reuo
candam emptionē exceptionē doli niſi
ei offerat pecuniā quam creditori ſol
uit vt. l. emptor. in princ. ff. de rei vendi.
ita no. gl. in. d. l. ij. in gl. j. et ſequitur ibi
Salic. ¶ Quarto reſtringitur dicta li
mi. quando primus creditor venderet
rem pignoratē vni ex fratribus debito
ris qui habebat dictam rem cōmunem
cum fratribus. Nam illi fratri ementi
poteſt offerri ab aliis fratribus qꝛ fra
ter qui emit videtur feciſſe iniuriā aliis
fratribus emendo illam rem cōmunem
nomine proprio volēdo excludere alios
fratres ⁊ ideo pōt ei offerri text. eſt not.
in. l. fin. §. quatuor. ff. de leg. ij. ⁊ no. Ale
xan. in. d. l. j. C. de dolo quem caſum te
ne menti qꝛ eſt contingibilis. ¶ Quin
to reſtringitur. d. limi. quando primus
creditor venderet rem heredi debitoris
tunc enim non dicitur proprie emptio
ſed reluitio ⁊ dictus heres poterit con
ueniri ſuper dicta re hypotecaria ab
aliis creditoribus iſta eſt glo. no. in. l. ij.
in ver. conueniris. C. de repu. here. quā
Pau. de ca. dicit eſſe perpetuo tenendā
menti: ⁊ ꝙ de facili quilibet diceret op
poſitum ⁊ ita etiam refert ibi Jaſ.
¶ Sexto reſtringitur dicta regula qñ
primus

primus creditor in venditiōe apponet
pactū ꝙ debitori liceat offerre emptori
⁊ rem recipere: qꝛ vigore dicti pacti po
terit debitor offerre et recuperare rem
nō obſtāte dicta venditione tex. eſt in. l.
ſi cū venderet. in princ. ff. de pign. actio.
Poteſtqȝ tali caſu debitor cogere credi
torem qui vendidit pignoratitia dire
cta ad cedendū actionē ex vendito con
tra dictum emptorem vt ibi ſubdit tex.
¶ Ad idem tex. in. l. ſi creditor. in prin.
ff. de diſtrac. pi. vbi ampliat hoc proce
dere non ſolum in pignore vendito ſed
etiā in hyp. vendita. Et ibi Bar. decla
rat p̱dicta procedere: qꝛ ſi pactū fuit
adiectū ꝙ liceat recuperare pignus ex
hoc debitor nō poterit agere cōtra em
ptorē ſed agere debet contra creditorē
vt ſibi cedat actionē ſi aūt pactum fuit
adiectū vt ipſi debitori liceat recupera
re ⁊ tunc debitor poterit ex dicto pacto
recuperare abſqȝ alia ceſſiōe: ita decla
rat Bart. in. d. l. ſi creditor. in prin. Sed
ſi primus creditor vendidit abſqȝ alio
pacto: tunc debitor recuperare non poſ
ſet niſi ante venditionē venditor obtu
liſſet ⁊ alia feciſſet de quibus per Bar.
in. l. fi. ff. de diſtrac. pigno. ¶ Sed dubi
tatur que actio cōpetat debitori quan
do fuit appoſitū pactū per creditorē in
vēditione ⁊ dicendū eſt ꝙ ſi pactū fuit
reſolutiuū tituli puta ꝙ res eſſet inem
pta vel liceret debitori accipere rē ſuā
dabiť rei vendicatio: ſed vbi verba pa
cti non eſſent reſolutiua ſed inflexa pu
ta rem reſtituas vel reddas ⁊ tūc dabi
tur actio in factū preſcriptis verbis ita
no. Sal. in. l. ſi cū venderet. in prin. ff. de
pign. actio. ¶ Septimo reſtringitur di
cta limi. niſi debitor eſſet pupillus vel
minor. xxv. an. vel abſens ex cauſa rei
publice vel ex aliqua alia cauſa poſſet
reſtitui in integrū aduerſus dictā ven
ditionem factam per creditorē quia in
quacunqȝ ex dictis cauſis debitor pote
rit offerre emptori vt eſt text. in. l. ſi cre
ditor. §. j. ff. de diſtrac. pign. ⁊ firmat Sa
lice. in. d. l. ij. C. ſi anti. credi ¶ Et vbi di
ctū eſt debitorē admitti ad offerendum
idem intelligas in ſecūdo creditore qꝛ
ius quod competit debitori circa obla

tionem cōpetit etiā ſecūdo creditori vt
in toto tit. C. ſi anti. credi. quinimo for
tius eſt ius oblationis quod cōpetit ſe
cūdo creditori ꝙ̄ debitori vt apparet in
l. ſi prior. §. ſciendū. ff. qui po. in pi. hab.
⁊ apparebit clarius ex infra dicendis.
6 ¶ † Secundo principaliter limitatur
reg. ⁊ ſecundus creditor poſſit offerre
primo vt habeat locū in creditore hy
potecario: nō aūt procedit in creditore
chirographario: qꝛ ille non habet ius
offerendi (niſi primo creditore volente)
ad effectū impetrādi ceſſionē vt eſt tex.
in. l. nulla. C. de ſolu. ⁊ ibi per Bartol. ⁊
tex. glo. ⁊ Sal. in ſummario in. l. cum ti
bi. C. qui po. in pig. hab. Niſi forte talis
creditor chirographarius poſſideret
rem hypotecatam primo creditori: qꝛ
ab eo cōuentus poſſet vt quilibet aliꝰ
extraneus poſſeſſor offerre iuxta. l. pau
lus. §. j. ff. qui. mo. pig. vel hy. ſol. de quo
7 j. latius ſubdā. ¶ † Tertio fallit regu
la ſupradicta ſcḋm aliquos poſt rem ad
iudicatam primo creditori ex ſecundo
decreto iuxta no. in. l. a diuo pio. in. §. ſi
poſt adiectum. ff. de re iudi. ¶ In quo
tamē eſt aduertendū qꝛ aut datio inſo
lutum eſt facta priori creditori extraiu
dicialiter per debitorem iuxta tex. in. l.
eleganter. in prin. ff. de pign. acti. ⁊ tūc
indubitanter ſaluū erit ius offerēdi ſe
cūdo creditori vt eſt tex. ⁊ ibi per doc. in
l. j. C. ſi anti. credi. ⁊ dictuȝ eſt. ſ. Aut di
cta adiudicatio eſt facta per iudiceȝ ex
ſecūdo decreto iuxta ti. C. ſi in cauſam
iudi. pi. cap. ſit. ⁊ maxime in. l. fi. et tunc
dicta adiudicatio reſpectu ſecundi cre
ditoris perinde eſt ac ſi facta fuiſſet p̱
ipſum debitorē qꝛ factū iudicis reputa
tur factū partis vt. d. l. j. ⁊. l. ſi ob cauſaȝ.
C. de euictio. ⁊ ideo ſicut qñ per debito
rē res data eſt in ſolutū primo credito
ri ſcḋs pōt ei offerre (vt dictū eſt) ita et
qñ iudex loco partis adiudicauit pōt
ſecūdus creditor offerre primo ⁊ ita ex
8 preſſe vult Sali. in. d. l. j. in vl. q. ¶ † Re
ſpectu aūt debitoris eſt maius dubium
an. ſ. ipſe poſſit nō obſtāte adiudicatio
ne inſolutū facta per ſecūdū decretum
offerre ipſi creditori debitū ⁊ reſoluere
adiudicationē: ⁊ hunc articulū late di

ſpuſãdo examinat Alex.poſt Barto.et
alios in.l.ſi finita.§.iulianꝰ.in pen.⁊ vl
ti.col.ff.de dã.inſec.⁊ tandẽ relatis opi
nionibꝰ aliorũ cõcludit ꝙ verior ⁊ com
munior opi.eſt ꝙ debitor (facta adiudi
catione ex ſecundo decreto) non audia
tur: ⁊ idẽ firmat Alex.in.l.debitoribus.
in vlt.col.ff.de re iudi.⁊ in conſi.xj.viſo
proceſſu.§.vo. ¶ Et iſta ſunt vera in ad
iudicatione inſolutũ facta a iudice per
modũ iudicij: ſecꝰ aũt eſſet ſi adiudica
tio fieret vigore reſcripti ĩpetrati a prin
cipe iuxta.l.fi.C.de iure do.impe.qꝛ tũc
debitor veniẽs infra biẽniũ a die ꝯceſſi
reſcripti poſſet offerre debitum ipſi cre
ditori ⁊ reſoluere dictã adiudicationeʒ
per tex.in.d.l.fi.que ita intelligitur per
doc.ibi ⁊ per Alexã.in.d.§.iulianus.in
pen.⁊ vl.col. ¶ † Predicta aũt procedũt
9 in terminis iuris cõis: ſecus aũt vbi ali
ter per ſtatuta eſſet ordinatũ: prout eſt
Florẽtie vbi ſtat.cauetur ꝙ quicũqʒ ha
bens ius in bonis venditis vel adiudi
catis inſolutũ veniẽs infra annum au
diatur: ſed elapſo anno nõ audiatur: et
hoc excepto debitore ſuper quo ſtat.po
teſt dubitari an creditor conditionalis
nõ veniẽs.j.annũ ſit excluſus: ⁊ Alex.
in ꝯſi.cvj.viſis ⁊ opportune ⁊c.j.volu.ꝑ
multa argumẽta de quibꝰ ibi per eũ tʒ
ꝙ nõ. ¶ Et pro hac cõcluſione faciũt q̃
in ſimili habẽtur per Abb.in ꝯſi.xxij.vi
detur primo vl.col.ij.vol. Cõtrariuʒ aũt
videt̃ tenere Iaſ.poſt Cuma.in.l.ſi ſti
pulatus fuerim.§.cũ ſtipulamur.in.ij.
limi.ff.de ver.obli.ꝑ argumẽta q̃ ibi ad
ducit q̃ aliter nõ refero: qꝛ arti.non eſt
ꝓprie in materia nr̃a. ¶ Puto tñ ꝙ ter
mini in quibꝰ loquitur Iaſ.ſint diuerſi
a terminis Alex.vt ptʒ ex multis põde
ratis per Iaſ.que non ſunt in ſtat.Flo
rẽtino in quo ꝯſuluit Alex.in.d.ꝯſi.cvj.
⁊ ideo credo ꝙ opi.vtriuſqʒ poſſit ſalua
ri in ſuo caſu ex diuerſitate ſtatutoruʒ.
10 ¶ † Inſuꝑ qñ ſecũdus creditor offert
primo: ⁊ ipſo recuſante recipere conſi
gnat ⁊ deponit: cõſequitur primo ꝙ di
ctã rem liberat ab hyp.prioris credito
ris ⁊ per cõſequens ſuã hypotecam in
ea confirmat vt.l.j.⁊.l.potior.C.qui po.
in pi.hab.⁊.l.potior.§.fi.ff.eo.ti.ſcdo cõ
ſequitur ꝙ põt primũ creditorẽ etiã in
uitum cogere ad cedendũ iura ſua ita
tʒ Bar.in.l.ariſto.in.ij.q.ff.que res pig.
obli.põt ⁊ Bal.in.l.nulla.ad fi.C.de ſo
lu. Tertio cõſequitur ꝙ ſi primus cre
ditor nolit cedere ſecũdo: abſqʒ ceſſiõe
ſecũdus ſuccedit in ius primi credito
ris vt no.Bar.in.d.l.j.C.qui po.in pign.
hab.⁊ in.d.l.ariſto.in.j.q. ¶ Et ſequela
iſtarũ vtilitatum ampliatur aliquibus
modis. ¶ Et primo amplia vt non ſolũ
ſuccedat in ius primi creditoris ꝓ ſor
te quã ei obtulit: ſed etiã ꝓ vſuris etiaʒ
inuito debitore vt eſt tex.⁊ ibi Bar.in.l.
ſi prior.§.j.ff.qui po.in pi.hab.⁊.l.ſecũ
dus.C.de pignori. ¶ Intellige tñ ꝙ ſe
cũdus ſuccedit in ius primi creditoris
vt alijs preferatur quo ad creditum pri
mi in quod ſucceſſit: nõ autem quo ad
creditũ propriũ ipſius ſecũdi qꝛ pro eo
nõ prefertur alteri qui eſt prior ſe licet
ſit poſterior primo niſi mediante pacto
inito cũ ſecũdo vt eſt tex.in.d.l.ſi prior.
§.a titio. ¶ Secundo amplia vt proce
dant predicta etiã ſi primus nolit reci
pere creditũ ſuũ ſibi oblatũ a ſcdo naʒ
nihilominus ſcds confirmat ſuã hypo
tecã qꝛ actio hypotecaria que cõpete
bat primo facta fuit inutilis per dictã
oblationẽ cũ per eũ ſtet ꝙ non recipiat
vt.l.potior.§.fi.⁊ ibi Bar.ff.q̃ po.in pig.
hab.⁊.l.j.C.eo.ti. ¶ Tertio amplia vt ꝑ
dicta procedãt nõ ſolũ ſi ſecũdus credi
tor offerat primo: ſed etiã ſi cõſentiat ⁊
patiatur ꝙ aliud pignus ſibi obligatuʒ
vendat̃ ⁊ ex ꝑcio ſatiſfiat primo credi
tori nã etiã iſto caſu ſcds creditor ſuc
cedet in hypotecam primi.tex.eſt in.d.
11 l.ſi prior.§.ſi tertiꝰ. ¶ † Quarto amplia
vt ꝑdicta ꝓcedãt etiã ſi primꝰ creditor
eſſet creditor in duobꝰ creditis quoruʒ
vnũ eẽt anteriꝰ ſcdo creditore aliud ꝓo
poſteriꝰ: qꝛ ſi ſcds creditor offerat ꝑori
creditũ anteriꝰ ſuccedet in illud: nec te
nebitur ei offerre poſterius ſuo credito
text.eſt not.in.l.querebat̃.ff.qui po.in
12 pi.hab. ¶ † Et ſic lʒ alis creditor nõ te
neat̃ recipere ꝑticularẽ ſolutionẽ quã
do eſt creditor ex vna cã tñ ſecus eſt qñ
eſt creditor ex pluribus cauſis: vt not.
Bar.in.l.tutor.§.lucius.ff.de vſur.fac.l.

plane.ff.fami.her.⁊ no.Bar. Alexan.et
alij in.l.quidã.ff.ſi cer.pe.vbi ponũtur.
caſus in quibus creditor tenetur reci
13 pere particularem ſolutionẽ. ¶ † Quin
to amplia vt non ſolum ſecundus cre
ditor offerens ſuccedat in ius hypote
ce prioris creditoris.vt.l.j.C.qui po.in
pi.hab.ſed etiam ſuccedit in ius perſo
nalis actionis vt.l.j.C.de his q̃ in prio
rum credi.lo.ſucced. facit.l. pupillus.
ff.de rebus eorum.⁊ ita firmat Bar.in
d.l.ariſto.in ꝑ.q.⁊ allegat.l.j.§.nũc tra
ctemus.ff.de tute.⁊ ra.diſt.⁊ ſic ſecun
dus creditor poſt oblationem factã pri
mo poterit intentare tam hypotecariã
quam perſonalem contra debitorem ⁊
eius bona vt eſt tex.in.l.ſecundus.iun
cta glo.ibi.C.de pigno.⁊ idẽ tenet Sa
ly.i.d.l.ariſto.in pri.q. ¶ Sexto amplia
ꝙ talis ſucceſſio in ius primi credito
ris competit ſecundo virtute oblatiõis
etiam abſqʒ aliquo pacto.ita tenet glo.
et Barto.in.d.l.ariſto.in pri.queſtio.
¶ Septimo amplia vt predicta proce
dant etiam ſi prior creditor cui offertur
per ſecundum eſſet priuilegiatus puta
quia ſit res publica: nam etiam iſto ca
ſu ſecundus creditor poteſt ei offerre ⁊
in ius illius ſuccedere vt eſt tex.in.l.fi.
C.de his qui in prio.cre.lo.ſucced.
¶ Octauo amplia vt ſecundus credi
tor ſoluens vel offerens primo nõ ſolũ
ſuccedat in ius hypotece et actiõis per
ſonalis primi vt dictũ eſt in.5.amplia
tione: ſed etiam ſuccedat in locum pri
mi domini vt eſt tex.in.l.creditor q̃ eſt
l.iiij.§.j.ff.qui po.in pi.hab.⁊ no.Bar.in
14 d.l.ariſto.in ꝑ.q. ¶ † Nono amplia vt
predicta procedant non ſolum quando
ſecũdus creditor conuentus eſt a ꝑmo
vt.ſ.ei poſſit offerre ⁊ impetrare ceſſio
nem vt.l.mulier.ff.qui po.in pi.hab.ſʒ
etiam qñ ſecundus creditor agit cõtra
primũ vt.l.creditor.§.ſi primus.verſic.
vnde et.l.potior.§.fi.ff.qui po.in pi.ha.
et ita tenet Bald.poſt Uber.de Cremo
na in rub.C.de.priui.do.i.iiij.col.in ꝟſ.
Itẽ ſcias ꝙ prior.inferens ex hoc ꝙ ſe
cundus creditor agens contra primum
qui tenutã accepit et ei offerẽs põt euʒ
15 cogere ad cedendũ ſibi oĩa iura. ¶ † Ul
terius queritur qñ creditor primus vel
alius cogit̃ cedere iura poſteriori credi
tori ſoluẽti vel offerenti: quo iure petat̃
talis ceſſio: ⁊ dicendum eſt ꝙ qñ inter
petentem ceſſionẽ fieri ⁊ eũ a quo petit̃
interceſſit aliq̃s ꝯctus vel quaſi ex quo
poſſit creditor: ſoluẽti vel offerenti obli
gari tũc ceſſio petetur actione ex eo cõ
tractu vel quaſi vt.l.ſtichũ.§.ſi manda
to.in fi.ff.de ſol.quando autem nullus
preceſſit cõtractus vel quaſi intẽtari de
bebit officiũ iudicis: vt.l.ſi res obligata
in.fi.ff.de leg.j.ita tenebat Cy.poſt Dy.
in.d.l.cũ alter.C.de fideiuſ.⁊ ibi ſimpli
citer refert et ſequit̃ Saly. ¶ Sʒ Bart.i
l.modeſtinus.ff.de ſolu.in.ij.q.plenius
diſtinguẽdo dicit ꝙ qñqʒ ceſſio petitur
ante factaʒ ſolutionẽ: qñqʒ poſt. ¶ Pri
mo caſu ſi ceſſio petitur a creditore agẽ
te ad ſuũ creditũ ⁊ tunc ceſſio petit̃ ope
exceptionis vt.l.ſi fideiuſſores.§.fi.ff.de
fideiuſ. Si aũt petitur a creditore non
agẽte ⁊ tũc petetur officio iudicis vel
cõditione ex lege.vt.l.fideiuſſoribus.ff.
de fideiuſ. ¶ Scdo caſu qñ ceſſio petit̃
poſt ſolutionẽ in caſibus in quibus de
iure peti põt: quos ponit Bart.in.l.mo
deſtinus.ff.de ſolu.et tũc ſi preceſſit ali
quis ꝯctus ex quo creditor obliget̃ ſol
uenti: ⁊ petet̃ actione ex illo contractu:
et.d.l.ſtichum.§.ſi mandato.ſed ſi nul
lus cõtractus preceſſit ⁊ tũc ſi illud qd
ſoluit̃ creditori conſiſtit in pecunia pe
tetur ceſſio actiõe ex empto: qꝛ ſoluẽdo
emere videt̃ dictas actiones vt.d.l.mo
deſtinus.in fine ⁊.l.cũ his.ff.de fideiuſ.
⁊.l.ſi dubitet̃.in prin.eo.ti. Si aũt illud
ꝙ ſoluitur conſiſtit in alia ſpecie ꝙ pe
cunia: et tunc nõ põt eſſe emptio: ſʒ erit
quidã ꝯctus innominatus: ⁊ ideo iſto
caſu ceſſio petenda erit actiõe preſcrip.
verbis: vt.l.j.§.ſi quis ſeruũ.ff.depoſiti.
¶ Poſſet etiã iſto caſu id qd ſolutũʒ eſt
repeti per cõditionẽ ſine cã cũ ſit ſolutũ
ob certã cãm q̃ poſtea ſequuta non fuit
iuxta gl.i.d.l.cũ his.⁊ ꝑdicta procedunt
qñ ſunt plures obligati ꝑncipaliter vel
acceſſorie: ſʒ qñ vnꝰ eſt obligatꝰ: ⁊ ille q̃
ſoluit nõ eſt obligatꝰ: ſʒ ſoluit ex aliqua
alia cã: tũc ei cõpetit officiũ iudicis ad
petendũ ceſſionẽ.l.ſi res obligata.in fi.

ff.de leg.j. ¶ Petunt̃ etiã ceſſiones ali
quando vltra caſus predictos ex diuer
ſis cauſis de quibus habetur per Bar.
in.d.l.modeſtin⁹.vbi plene explicatur
iſta materia ceſſionis ⁊ per Saly.in.l.
cum alter.C.eod.ti.⁊ per Sozi.in conſi.
cc.ij.vol.⁊ per Corneũ in cõſi.lj.ij.volũ.
cum concordantijs de quibus in dictis
16 locis. ¶ † Sed dubitatur an actio hy-
potecaria que datur ſecundo creditori
ſuccedenti in locum primi ſit eadẽ que
datur primo?⁊ glo.in.d.l.ariſto.ff.que
res pi.obl.poſ.⁊ in.d.l.j.C.de his qui in
prio.credi.lo.ſucce.dicit ꝙ nõ eſt i eſſen
tia eadẽ:q2 prima fuit ſublata ſolutio-
ne:ſed ꝙ ꝑ oia eſt ei ſimilis quaſi qua-
dam fictione iuris cenſeat̃ eadẽ. ¶ Pro
hoc etiã facit q2 ſm aliquos obligatio
que tranſit de defuncto in heredẽ non
eſt eadẽ numero:ſed eadẽ ſpecie:quia
actio ita inheret oſſibus illius cui pri-
mo acquirit̃ vt ab eo ſeparari non poſ-
ſit.l.quis ergo caſus.ff.de pecul.ergo
non põt dici eadẽ numero. Sed q2 he-
res ⁊ defunctus reputãtur iuris fictio-
ne eadẽ perſona vt in auten.de iureiur.
a mo.preſti.in princ.ideo iuris fictione
dicit̃ eadem actio in ſpecie. ¶ Cy.autẽ
in.d.l.j.C.de his qui in prio.cre.lo.ſuc-
ce.dicit ꝑdicta procedere in obligatiõe
perſonali q̃ oſſibus adheret:ſed in rea-
li prout eſt hypotecaria q̃ non adheret
perſone dicit ꝙ in veritate ⁊ in eſſentia
eadẽ tranſit in ſcd̃m creditorẽ:q2 cũ ſe-
cundus ſoluit videt̃ magis ſoluere aio
transferendi ius alienum in ſe quaſi ſit
quedã permutatio q̃ aio liberandi de- 18
bitorem arg.l.ſi pupillorũ ff.de rebus
eo.⁊ ita dicit tenere Pe.⁊ Iaco.de are.
⁊ ita ſequit̃ Saly.in.d.l.j. ¶ Bar.etiam
in.d.l.ariſto.in vlti.col.in ṽſi.quero er
go nunq̃d hypotecaria:tenet ꝙ ſit ea-
dem vere:dicit eñ ibi ꝙ interuenienti-
bus illis quatuor de quib⁹ per gl.in.d.
l.ariſto.ille cui⁹ pecunia ſoluit̃ primo
creditori acq̃rit duplicẽ hypotecã vnã
ex perſona ꝓpria vigore illius pacti ꝙ
res ſit ſibi obligata:aliã ex ꝑſona prio
ris creditoris ſuccedẽdo i eius locũ vi
gore pacti initi de ſuccedẽdo:⁊ ꝙ iſta q̃
acquirit̃ ex ꝑſona primi creditoris eſt

vna ⁊ eadẽ in perſona vtriuſq3 vt decla
rat ibi Bar.⁊ ita tenendum eſt in hypo-
tecaria que eſt realis ⁊ de facili ſepara
ri põt a perſona. ¶ In perſonali autem
que eſt inſeperabilis ab oſſibus vt.l.ij.
ff.pro ſocio.⁊.d.l.quis ergo caſus dicen
dũ eſt ꝙ illa q̃ acquirit̃ alteri ex ceſſio-
ne vel ſucceſſiõe in ius alterius:loquẽ-
do de ſingulari ſucceſſore iuxta termi-
nos.d.l.ariſto.alia eſt actio vtilis que
acquirit̃ ſuccedenti ⁊ alia directa que
cõpetit creditori primo:⁊ ita not.Bart.
17 in.d.l.ariſto.ad fi.qd̃ no. ¶ † Inſuper in
iſta materia dubitatur an ſicut ſcd̃s cre
ditor poteſt ſoluere ⁊ offerre primo ita
ecõuerſo primus poſſit offerre ſecũdo?
⁊ in hoc primo dicendũ eſt ꝙ prior cre-
ditor nõ cogitur inuitus offerre ſcd̃o vt
eſt text.⁊ ibi Bal.⁊ Saly.in.l.prior.C.q̇
po.in pig.hab.Scd̃o dicendum eſt ꝙ ſi
prior creditor poſſidet pignus põt etiã
ipſe offerre ſecundo.Ita tenet glo.fi.in
l.potior.§.fi.ff.qui po.in pi.hab.Sicut
poteſt quilibet extraneus poſſeſſor per
l.mulier.ff.qui po.in pi.habe.⁊.l.paul⁹.
§.fi.ff.qui.mo.pi.vel hyp.ſol.Idem te-
net glo.in.l.j.C.qui po.in pig.hab.in gl.
j.⁊ dictas glo.approbat Bar.in locis ꝓ
dictis ⁊ etiã Saly. ¶ Et predicta clare
procedunt quando prim⁹ creditor poſ
ſidet:q2 tũc põt offerre ſicut quilibet ex
traneus poſſeſſor per dicta iura ⁊ ita lo
quuntur gl.⁊ doc.preallegati ⁊ ita etiã
tenet glo.in.l.cũ notiſſimi.§.eodẽ.in ṽſi.
debitũ paratus.C.de preſcrip.xxx.ann.
vbi accurſius reprehendit placentinũ
18 ⁊ ſequitur Ioãnẽ. ¶ † Sed difficultas
eſt quid ſi primus creditor non poſſidet
an tunc poſſit offerre ſecũdo?⁊ Bald.in
d.l.paul⁹.§.fi.in lectura noua videtur
tenere ꝙ non:quia tunc ſua nõ intereſt.
¶ Sed Saly.in l.cum notiſſimi.in.§.eo
dem firmata opi.precedenti ꝙ qñ pri-
mus creditor poſſidet poſſit offerre ſe-
cundo.Poſtea ſubdit ꝙ quãdo primus
creditor non poſſidet:ſed poſſidet ſecũ-
dus:⁊ primus creditor non habens hy-
potecam non poteſt offerre ſecundo:q2
iſto caſu nullam habet actionem cui co
hereat ius offerendi iuxta.l.nulla.C.de
ſolutio.⁊ ita procedat opi.Placẽ.Sed

ſi primus habeat hypotecam ſicut ſe-
cundus:qua mediante primus agit cõ 20
tra ſecundum poſſidentẽ pignus:⁊ tũc
ſi ſecundus offert primo vt ſibi pignus
confirmet:dubitari poteſt an iſto caſu
primus creditor replicando poſſit offer
re ſecũdo.⁊ obtinere pignus?⁊ in hoc
reſpondet Saly.poſt Iac.de are.ꝙ tũc
primus creditor non eſt audiendus. q2
cum par ſit cauſa prioris ⁊ poſterioris
creditoris in offerẽdo:in pari cauſa me
lior d3 eſſe cõditio poſſeſſoris arg.eo2
que notãtur in.l.qua ratione.§.ſed non
vt in littore.ff.de acq̃ren.re.domi.⁊ q2
in dubio iudicandum eſt pro reo:⁊ ita
19 reſidet Saly. ¶ † Sed iterum dubita-
tur quid ſi non poſſidet neq3 primus ne
q3 ſecundus creditor:ſed poſſidet terti⁹
poſſeſſor contra quem agunt tam pri-
mus q̃ ſecundus creditor:⁊ ſecundus
creditor qui aliter non poſſet obtinere:
offert primo vt ſibi confirmet pign⁹ iu-
xta.d.l.j.C.qui po.in.pig.habe.An iſto
caſu primus poſſit offerre ſecundo for-
te deſiderans aliqua ratione obtinere
in hypo.rem obligatam?⁊ licet iſte ca-
ſus obmittatur a gloſſ.⁊ doctoribus.ſ̃.
allegatis:tamen putarem ꝙ iſto caſu
primus creditor poſſit offerre ſecundo:
q2 vt dixi.ſ̃.licet primus creditor inui-
tus non cogatur offerre ſecundo tamẽ
volens poteſt vt.d.l.prior.C.qui po.in
pig.habe.⁊ ꝙ iſto caſu qñ.ſ.non poſſi-
det neq3 primus creditor neq3 ſecund⁹
ſed poſſidet tertius extraneus:poſſit ꝓ
mus offerre ſecundo creditori:q̃ prius
ſoluerat alteri eſt text.in terminis in.l.
iij.§.j.ff.qui po.in pigno.habe.ibi niſi
forte prior ei pecuniã offerat. ¶ Et iſto
caſu ceſſant ratiões quas adduxit Sa
ly.in.d.§.eodẽ in ſecũdo creditore poſ
ſidente cui primus nõ põt offerre (vt di
ctum eſt) q2 non põt dici ꝙ ſit potior cõ
ditio poſſidentis cum neuter eo2ũ poſſi
deat ſed tertius.Item ceſſat ratio ꝙ in
dubio fauendum ſit reo:q2 iſto caſu ſe
cundus creditor non eſt reus:ſed reus
eſt ille terti⁹ poſſeſſor cõtra quẽ vterq3
agit ⁊ propterea puto ꝙ iſto caſu pri-
mus creditor poſſit offerre ſcd̃o. ¶ Et
not.omnes iſtos caſus:quia ſunt con-

tingibiles maxime Florentie ⁊ ꝑ docto
res male examinant̃. ¶ † Et ex predi-
ctis alias in facto coram me dubitatũ
fuit an ſi ſecundus creditor obtulit et
depoſuit ⁊ obſignauit debitũ ꝑmo cre
ditori poſſidẽti:poſſit poſt predicta pri-
mus creditor poſſidens offerre ſecũdo
iuxta glo.in.d.l.j.C.q̇ po.in pig.hab.cũ
alijs.ſ̃.allegatis? ¶ Et ꝙ nõ poſſit ar-
guebatur:q2 facta oblatione depoſitio
ne ⁊ obſignatiõe videt̃ reſolutũ ius pi-
gnoris primi creditoris ⁊ ꝯfirmetũ ius
ſecũdi ita ꝙ amplius ab eo pign⁹ auel
li nõ poſſit vt.d.l.j.⁊ ibi Bal.⁊ etiã vide
tur ꝙ ſcd̃s creditor amodo ſucceſſerit
in ius primi creditoris ⁊ illud eſſe trãſ
latu3 in ſm iuxta no.in.d.l. ariſto.⁊ rõ
eſt q2 oblatio depoſitio ⁊ obſignatio h3
vi3 ſolõnis:vt.l.obſignatiõe.C.de ſolu.
⁊.l.accepta.C.de vſur.⁊ cũ ſolõne tolla
tur actio ⁊ obli.vt inſti.q̇ mo.tol.obli-
ga.in prin.nõ vr̃ ꝙ prim⁹ creditor cui⁹
actio ⁊ obligatio eſt ſublata poſſit offer
re ſecũdo. ¶ Tamẽ ego ſemꝑ fui in cõ
traria opi.v3 ꝙ creditor primus etiam
poſt oblationem depoſitionẽ ⁊ obſigna
tionem adhuc poſſidens poſſit offerre
ſecũdo:q2 primus creditor poſſidẽs re
ſpectu iuris offerendi equiparat̃ extra
neo poſſeſſori:⁊ ſicut extraneus poſſeſ-
ſor etiam iniuſtus ⁊ nullũ hñs titu.põt
offerre iuxta.d.l.paulus.§.fi.ff.qui.mo.
pi.vel hy.ſol.ita ⁊ põt primus creditor
poſſidens:⁊ iſtam equiparationẽ facit
glo.in.d.l.potior.§.fi.ff.qui po.in pi.ha.
in.d.l.j.C.eo.ti.⁊ ſequunt̃ doct.⁊ ſic in
iſto iure offerendi plus cõſideratur poſ
ſeſſio q̃ ius crediti vt etiã habet̃ per gl.
⁊ Saly.in.d.l.cũ notiſſimi.§.eodẽ ⁊ re-
ſpectus poſſeſſionis in iſto iure offeren
di prefert̃ hypotece ⁊ credito vt ibi ha-
betur:donec ergo primus creditor poſ-
ſidet durare debet iſtud ius offerendi.
¶ Et non obſtat ꝙ per oblationem de-
poſitionem ⁊ obſignationẽ ſit cõfirma-
tum ius ſecundi creditoris:⁊ ꝙ ſecun-
dus ſucceſſerit in ius primi:ita ꝙ ab eo
auelli nõ poteſt.d.l.j.⁊.d.l.ariſto.Quia
licet iſta ita ſint:tamen ſatis eſt ꝙ poſ-
ſeſſio adhuc eſt penes primum credito
rem:nam poſſeſſio non perdit̃ per obla

tionem factam a ſecundo ſed adhuc re
manet apud primū ⁊ pꝛo recuperanda
poſſeſſione agendum eſt vel pignoꝛati
tia directa iuxta totū titu.ff.⁊.C.de pig.
actio.⁊.l.creditoꝛ.C.de pig.vel per hy
potecariam iuxta.l.ij.C.de pꝛeto.pign.
21 †Et poſſeſſio nō tranſit de vno in aliuꝫ
ſine animo poſſidētis vt.l.iij.§.in amit
tenda.ff.de acqui.poſ.⁊ ideo ſine tradi
tione non tranſit:in aliam.l.traditioni
bus.C.de pac.⁊.c.cum aliquibus.de re
iudi.⁊ ſic lꝫ alia iura crediti ꝑ oblatio
nem ſint tranſlata ipſo iure in ſcōm cre
ditoꝛem:tñ hoc non pōt dici de poſſeſſio
ne qꝛ eadē poſſeſſio que eſt apud vnum
non deambulat in aliuꝫ:ſed ei acquirit
noua poſſeſſio vt.l.j.§.per pꝛocuratoꝛē.
⁊ ibi ꝑ Jaſ.poſt alios.ff.de acqui.poſ.ꝙ
autē acquirat noua poſſeſſio ſine tradi
tione fieri nō pōt vt pꝛobatū eſt:⁊ ſic ꝓ
mus creditoꝛ etiā tranſlatis iuribꝰ cre
diti in ſcōm remanet tñ poſſeſſoꝛ ergo
donec ē poſſeſſoꝛ pōt offerre ſcōo ſicut
pōt quilibet alius nudus poſſeſſoꝛ.d.l.
mulier.⁊.d.l.paulus.§.fi. ¶Nō obſtat
etiaꝫ tex.in.l.ſi fundus.§.in vendicatio
ne.ff.de pigno.de ꝗ pungit Bal.in.d.l.
paulus.ponderādo oꝛdinē litere dum
ibi dicitur ꝙ poſſeſſoꝛ cōuentus hypo
tecaria cōdēnari dꝫ ad reſtituendū niſi
ſoluat vel reſtituat reꝫ:⁊ ſic videtur ibi
tex.ꝙ poſſeſſoꝛ debeat offerre ⁊ ſoluere
ante ſniaꝫ ⁊ idē videt ꝙ debeat offerre
anteꝗ̄ ei offerat. ¶Quia rñdetur ꝙ in
illo tex.exigitur ſolutio ante ſniam ad
effectum vt poſſeſſoꝛ poſſit abſolui ab
obſeruatiōe iudicij ita declarat ibi gl. 23
in ver.abſoluendus:ſꝫ ꝓ hoc nō negat
ibi tex.ꝙ poſſeſſoꝛ nō poſſit offerre etiā
poſt ſniam ad effectū impetrandi ceſſio
nem iuxta.d.l.mulier.⁊ ita tenet Bart.
in.l.ſi ſtipulatꝰ fuero.§.in melle ad fi.ff.
de ſolutio.⁊ latius de hoc dicam.j.in
22 iſtamet parte iſtius membꝛi. ¶† Et nō
obſtat ꝙ per oblationē fuerit cōfirma
tum pignus ſcōo creditoꝛi ita ꝙ ab eo
amplius auelli non pōt vt per Bald.in
d.l.j.qꝛ ille tex.⁊ dictum Bald.intelligi
tur reſpectu pꝛioꝛitatis hypotece. Nā
ſecūdus nō poteſt in hypotecaria am
plius cōuinci a pꝛioꝛi creditoꝛe cui ipſe

ſecūdus obtulit depoſuit ⁊ obſignauit
vt etiā conſtat ex illo tit.C.qui po.in pi.
hab.in quo eſt ſituata.d.l.j.que loqui
tur de pꝛioꝛitate iurium hypotece ⁊.l.
ſemper intelligi dꝫ iuxta terminos tit.
in quo ſituata eſt vt.l. imperatoꝛ.ff.de
in diem adiectio.Non autē loquitur.d.
l.j.⁊ Bal.ibi reſpectu iuris offerendi:⁊
ſecūdus creditoꝛ lꝫ offerendo pꝛimo cō
firmet ſuum pignus reſpectu pꝛioꝛita
tis hypotece.d.l.j.Tamen nō cōfirmat
reſpectu dominij vel quaſi vt dicit tex.
in.l.cum poſterioꝛ.ff.de diſtrac.pigno.⁊
hinc eſt ꝙ etiā poſt ſolutionē factā a ſe
cundo pꝛimo creditoꝛi ⁊ pignoꝛa ab eo
accepta pōt eidem alius creditoꝛ offer
re vt eſt tex.in.l.cū ſecūdus.§.fina.iun
cta gl.e.titu.Si.ergo alius creditoꝛ pōt
offerre ergo ⁊ poſſeſſoꝛ:⁊ ſic ſecundus
creditoꝛ ꝗ deſijt eſſe creditoꝛ ſed nō de
ſijt eſſe poſſeſſoꝛ.Et ita puto tenendum
lꝫ non inueniam examinatū per docto.
¶Ulterius dubitari pōt in pꝛedictis
qñ creditoꝛ tenet cedere quas actiōes
teneat cedere:⁊ in hoc breuiter dic ſm
Bar.in.d.l.modeſtinus.in.v.q.quaſi ad
fi.legis ꝙ cōtra ꝑncipalem ⁊ fideiuſſo
rem cedenda eſt actio perſonalis ⁊ hy
potecaria vt.l.ij.⁊.l.cum alter.C.de fide
iuſ.⁊.l.fideiuſſoꝛibus.⁊.l.cum his.ff.eo.
titu.Jtem cedendum eſt officium iudi
cis qđ etiam cedi pōt vt.l.ſi minoꝛis.ff.
de admi.tut.⁊.l.ꝙ ſi minoꝛ.§.fi.ff.de mi
no.Jtem cedenda eſt etiam naturalis
obligatio tantum:ſi illam ſolā habeat
quia etiam illa cedi pōt vt.l.ſi eius.ff.
ad treb. ¶† Sed dubitatur an ceſſa ꝑ
ſonali actione:ceſeatur etiam ceſſa hy
potecaria que competit cedenti:⁊ glo.
in.l.ſi pignoꝛi.in verſicu.cōtra.ff.fami.
herci.⁊ ibi Barto.tenet ꝙ ſic.idem te
net Bar.in.l.ſi heres pecuniam.in pꝛin
cip.ff.ad trebel.⁊ ibi Pau.de ca.⁊ iſtud
pꝛocedit ſiue dicta hyp.veniat ex gñali
obligatione ſiue ex ſpāli:vt no. Bal.i.l.
ſi in ſolutū.cū.l.ſeq.C.de actio.⁊ oblig.
Jntellige tñ tu de hypo.que cōpetebat
cedenti tpe ceſſionis ſecus autē in ea ꝗ
incepit cōpetere poſt ceſſionem:qꝛ illa
non videtur ceſſa cum perſonali.ita te
net.Bald.in.d.l.ſi in ſolutum.per text.

quem dicit eſſe ſingularem in.l.heredē.
ff.māda.⁊ idem colligitur ex no.ꝑ Bart.
in.d.l.ſi heres pecuniā.vbi dicit eē ſpe
ciale ꝙ in reſtitutione ꝗ fit ex ſenatuſcō
ſulto trebelliano non veniunt actiones
queſite heredi poſt moꝛtē defuncti:⁊ ſi
militer in vēditione hereditatis in qua
nō cōpꝛehendunt actiones ꝗſite here
di ex ſua ꝓuiſione vt ibi per Bar.Adde
Alexā.in.l.fideiuſſoꝛ obligari.ff.de fide
iuſſo.poſt Bar.ibi ⁊ in.l.ſi vero.in pꝛin.
ff.ſo.ma.vbi etiā firmat ꝙ ceſſa actione 26
cōtra pꝛincipalem cenſeat ceſſa contra
fideiuſſoꝛē lꝫ Bart.in hoc aliud velit in
24 d.l.ſi heres pecuniā. ¶† Dubitat etiā
in pꝛedictis an poſſit renūciari bñficio
cedēdarum actionū ita ꝙ qui renūcia
uit amplius nō valeat excipere de ceſ
ſione ſibi facienda nec eā amplius pete
re:⁊ breuiter reſpondetur ꝙ huic bñfic.
tā cōpetenti ꝗ̄ cōpetituro per pactum
renūciari pōt vt ꝓbatur in.l.ſi fideiuſ
ſoꝛ.§.j.ff.de fideiuſ.⁊ ita tꝫ glo.in.l.niſi.
ff.de pac.et firmat Bar.in.d.l.modeſti
nus.in pꝛi.q.⁊ mouet per regulā.l.ſi qs
in cōſcribendo.C.de pac. ¶Jdem tenet
Coꝛ.in cōſi.lj.lꝫ in hac conſultatione.ij.
vol.in litera.m.⁊ Sozi.in cōſi.cc.qm.ij.
vol.in pen.col.in verſi.vij.certum eſt.⁊
ambo cōſuluerūt in eodē caſu: ſed meo
iudi.Sozi.elegantius abſoluit conſul
25 tationem. ¶† Sed maioꝛ dubitatio eſt
an requirat ſpecialis ⁊ indiuidua renū
ciatio huic benefic. cedendarū an ve
ro ſufficiat illa gñalis renūciatio que
frequenter in cōtractibus ſolet apponi
vꝫ renūciauit benefi.noue cōſtitutiōis
de fideiuſſoꝛibus epl'e diui Adriani et
beneſic.de pluribus reis debēdi ⁊c.Et
omni iuris ⁊ legū auxilio ⁊ fauoꝛi ⁊ ⁊ in
hoc Roma.in cōſi.cccclxxij.in eo qđ ꝗ
ritur circa finē tenet ꝙ requiratur ſpā
lis renunciatio ⁊ mouetur quatuoꝛ fun
damētis vt ibi per eū:cōtrarium etiam
tꝫ Coꝛ.in.d.cōſi.lj.ij.volu.per rationes
quas ibi adducit idē tꝫ Sozi.in.d.cōſi.
cc.ij.vol.in pen.col.⁊ latius hāc opi.fir
mat ⁊ cōpꝛobat Deciꝰ.in cōſi.xxvij.in
cip.⁊ ꝑ pirili.in.ij.col.in verſi.ſꝫ his nō
obſtantibus.vbi rñdet ad argu.Roma.
¶Et iſta opi.clariꝰ ꝓcedit ſi iniuſto in

quo eſt renūciatū vt.ſ.ſit appoſitum in
ſtrumentū ꝑ no.per Bar.⁊ alios in.l.ſtipulan
dum.ff.de ver.obli.⁊ ita etiā tꝫ Sozi.in
d. cōſi.cc.pen.col.in.d.verſi.vij. certum
eſt ⁊c. ¶Scōo pꝛincipaliter ius offeren
di creditoꝛi agenti hypotecaria cōpetit
extraneo poſſeſſoꝛi vt.d.l.mulier.ff.qui
po.in pi.ha.⁊.d.l.Paulꝰ.§.fi.ff.qui. mo.
pi.vel hy.ſol.⁊ iſtud ꝓcedit etiā ſi talis
tertius poſſeſſoꝛ eſſet iniuſtus vt eſt tex.
in.d.§.fi.ibi qualiſcunqꝫ poſſeſſoꝛ.et ita
vult gl.Bar.⁊ alij in.d.l.mulier. ¶† Sꝫ
eſt dubium an iſte tertius poſſeſſoꝛ offe
rens ſuum creditū creditoꝛi poſſit ab eo
impetrare ceſſionē iurium:⁊ reſponde
tur ꝙ quādo poſſeſſoꝛ eſt iuſtus eſt cla
rū ꝙ ſic vt eſt tex.in.d.l.mulier.vbi text.
expꝛeſſe dicit ꝙ ſi iuſtus poſſeſſoꝛ offe
rat creditoꝛi cōpellendus eſt ipſe credi
toꝛ ius nominis cedere. ¶Sed difficul
tas eſt quid in iniuſto poſſeſſoꝛe an etiā
illi cogēdus ſit creditoꝛ cedere:⁊ in hoc
Pau.de ca.in.l.ſi res obligata.ff.de le
ga.j.firmat ꝙ creditoꝛ non poſſit cogi
ad cedendum poſſeſſoꝛi iniuſto offerēti
ita dicit colligi ex text.in.d.l.mulier a
cōtrario ſenſu:quia ille tex.(vt dixi) lo
quitur in poſſeſſoꝛe iuſto : ergo a cōtra
rio ſenſu ſecus eſt in poſſeſſoꝛe iniuſto.
¶Et dicit Pau.ꝙ glo.ſubaudiens ibi
dictionem maxime deſtruit illum tex.⁊
ita dicit audiuiſſe a quodam ſuo dño
ſuper illa.l.lꝫ alij ſcribentes nō tangāt
vult ergo Pau.de ca.ꝙ iniuſtus poſſeſ
ſoꝛ poſſit offerre creditoꝛi ad effectū li
berandi ab hyp.rē poſſeſſam ⁊ illā reti
nendi nō autē ad effectum impetrandi
ceſſionē:⁊ ita dicit debere intelligi.d.l.
paulus.§.fi. ¶Sed glo.in.d.l.mulier.⁊
in.d.l.paulus.§.fi.tenet contrarium vꝫ
ꝙ tam iniuſtus quam iuſtus poſſeſſoꝛ
offerens creditoꝛi poſſit impetrare ceſ
ſionem:⁊ idem expꝛeſſe tenet ibi Bart.
¶Eandem opi.tenet Pet.de bella per.
in.d.l.ſi res obligata.vbi allegando.d.
l.paulus.§.fi.videtur intelligere quod
in terminis.d.§.fina.debeat fieri ceſ
ſio.et ita tenet. Alexan.in dicta.l. mu
lier. in apoſtil.ad Bart.
¶hanc etiam opi.tenet Fran.de alber
go.in.d.l.ſi res obligata:⁊ iſtam opi.ſe

quutus fuit excellens doc.d.Antonius
ſtroza aduocatus florentinus in qua⸗
dam cauſa magne importantie.et vltra
alia: allegabat Bal.in.l.cōſentaneū.C.
quomodo ⁊ q̄n iud.vbi exp̄ſſe ita tenet
Bal.ibi in quarta oppo.Idē videt̄ tene
re ēt Saly.in.d.l.mulier.¶Sed primā
opi.⁊ ſic illam quam tenet Pau.in.d.l.
ſi res obligata.tenet Bald.poſt Rizar.
malū.⁊ Cy.quos ipſe refert in.d.l.mu⸗
lier.i lectura antiqua vcꝫ ꝙ creditor nō
teneatur cedere iniuſto poſſeſſori argu.
l.nulla.C.de ſolu.⁊.l.creditor.§.ſi q̄n.ff.
qui po.in pi.hab.ex quibus negari non
poteſt quod articulus nō ſit dubius cum
hincinde ſint diuerſe opin.maximorum
doctorū.¶Tn̄ meo iudicio verior vide
tur opi.gl.in.d.l.mulier.⁊ Bar.et ſequa⸗
ciū ⁊ fundamenta eorū magis ſtringūt:
⁊ vltra alia que per eos adducunt̄ mi⸗
hi videt̄ ꝙ tex.in.d.l.paulus.§.fin.ꝓbet
iſtam opi.ineuitabiliter: conſiderādo ꝙ
ſi ille tex.loqueretur de iure offerendi ⁊
non de impetrando ceſſionē iurium eſ⸗
ſet deciſio de caſu indubitabili contra
tex.in.l.ꝙ labeo.ff.ad carbo.Nam de iu
re quilibet etiā non poſſidēs habet ius
offerendi ⁊ ſoluendi ad effectum extin⸗
guendi actionem ⁊ obligationē ⁊ liberā
di rem hypotecatā etiā inuito creditore
l.ſoluendo.ff.de nego.geſt.⁊ habetur p
Pau.de ca.in.l.tale pactum.§.poſt di⸗
uiſionē.per illum tex.ff.de pac.⁊ dicet̄
ī.in iſto membro.in.5.q.nu.39.vnde ad
hoc vt.d.l.Paulus.§.fin.ſit poſita ſuper
caſu dubio debet intelligi ꝙ oblatio fie
ri poſſit etiā ad impetrandū ceſſionē:et
ſic ꝙ per eam ſuppleatur text.d.l.mu⸗
lier.que loquit̄ in poſſeſſore iuſto vt.ſ.
habeat locum etiam in poſſeſſore iniu⸗
ſto.¶Et non obſtat.d.l.nulla.quam al⸗
legat Bal.qꝛ illa loquitur in extraneo
nō poſſidente ⁊ non habente aliqđ ius
in re merito ius offerendi quod ei cōpe
tit non eſt potens ſicut illud quod cōpe
tit poſſeſſori ꝙ coheret ipſi reo ꝓut hoc
ponderatur per Saly.licet ad aliū effe⸗
ctum in.l.cum notiſſimi.§.eodem.C.de
preſcrip.xxx.an.Unde non ꝓcedit equi⸗
paratio de.d.l.nulla.que loquitur i ex
traneo non poſſidente ad.d.l.paulus.§.
fi.que loquitur in poſſeſſore:quia eſt di
uerſa ratio ⁊ ideo nō procedit.l.fi.ff.de
calūnia cum ſimilibus.Alia autē que
allegantur per Bal.nō faciunt ad pro⸗
27 poſitum.¶†Et iſta opi.iudi.meo com⸗
probatur per deciſionē notabilem quā
ponit Bald.in.d.l.ſi res obligata.in.5.
no.ff.de lega.j.vbi dicit ꝙ poſſeſſor cō⸗
uentus hypotecaria offerendo debitū
poteſt petere ſibi cedi iura q̄n onus luē
di rem poſſeſſam ⁊ hypotecatam non
incumbit ipſi poſſeſſori:ſed principali
debitori ⁊ ad hoc Bal.ponderat tex.in
d.l.ſi res obligata.⁊ dicit iſtam eſſe bo⸗
nam regulam ⁊ allegat pro ea.d.l.mu⸗
lier.et no.per Cy.in.l.iubemus.in fi.C.
ad velleia.¶Et hanc deciſionem vide⸗
tur ſequi Alex.in.d.l.ſi res obligata.ad
fi.vbicunqꝫ ergo onus luēdi ſpectat ad
aliū q̄ ad poſſeſſorē videtur ꝙ poſſit im
petrari ceſſio a creditore inuito per poſ
ſeſſorem offerentē:⁊ ſic ſiue ſit iuſtus
28 ſiue iniuſtus poſſeſſor ⁊c.¶†Scđo du⸗
bitatur circa ius offerendi qđ cōpetit
tertio poſſeſſori:an illud habeat locum
in poſſidente reꝫ eſtimatā in dotem da
tā ad quā agit mulier ſoluto matrimo
nio vtili rei vendicatione in ſubſidium
iuxta terminos.l.in rebꝰ.C.de iure do.
vt.ſ.dictus poſſeſſor poſſit offerre vxori
dotē ⁊ retinere rē eſtimatā?¶Et Sozi.
in conſi.ccxxiiij.eleganter verſic.quin⸗
imo.ij.vol.tenet ꝙ ſic:mouet̄ per dictū
Bal.in autē.cōtra rogatus.C.ad treb.
vbi Bal.in terminis.d.autē.dicit ꝙ em
ptores rerū fideicōmiſſo ſubiectarū cō⸗
uenti a fideicōmiſſario poſſunt offerre
eſtimationē rerū ⁊ excludere agentē.
¶Ego autē ſatis dubito de hac deciſio
ne Sozi.quia in terminis.d.l.in rebus.
quādo.ſ.factis excuſſionibꝰ alie facul⸗
tates mariti nō ſuppetunt ⁊ ſic mulier
poteſt agere ad rem eſtimatam in dotē
datam:ipſa habet duplicem actionem
vcꝫ hypotecariam: ⁊ vtilem rei vendi⸗
cationē: ⁊ poteſt eligere quam vult vt
eſt tex.in.d.l.in rebꝰ.in.§.j.ad fi.ibi ſiue
ī rē ſiue hypotecariā:⁊ declarat Bal.ibi
in fine prime col.in verſi.ibi ⁊ hypote⸗
caria dicens ꝙ vtilis rei vedicatio da⸗
tur mulieri quaſi ad rem propriam.hy⸗

po.autem quaſi ad rem obligatam:et
ꝙ ſi eligit rei vendicationem debet eſſe
contenta re quam petit:ſi autem eligit
hypotecariam:ſi res eſt melior q̄ eſti⸗
matio poſſeſſionis poteſt reſiduā quan
titatem petere:⁊ ideo in electione iſta⸗
rum actionum eſt bene aduertendum
ſecundū Bal.Cum ergo electa vtili rei
vendicatione mulier agat ad dominiū
rei:non video ꝙ ei per poſſeſſorem ſeu
alium creditorem poſſit offerri eſtima⸗
tio rei ⁊ ſic q̄titas pro dote:qꝛ oblatio
q̄titatis tunc poteſt fieri cū agitur ad
quātitatem:illud enim offerri debet ad
quod agitur non autem aliud diuerſum
ad quod non agitur:nam aliud pro alio
ſolui non poteſt inuito agente.l.ij.§.j.
ff.ſi certū peta.⁊ ſic mulieri agenti vtili
rei vendicatione ad rem:non debet poſ
ſe offerri eſtimatio vel q̄titas ad quaꝫ
nō agitur.qui enim ꝓtendit dn̄ium per
manēs in re eſt potior quolibet alio cre
ditore.l.ſi ventri.§.in bonis.ff.de priui.
credi.⁊ no.Bald.in.d.l.in rebus.in pri⸗
ma col.in verſ.ibi prerogatiuam.Et in
rei vēdicatione quādo res extat nō ad
mittitur ſolutio eſtimationis rei:ſed p̄⸗
ciſe poſſeſſor cogitur rem reſtituere vt
l.officium.ff.de rei vendi.iuncta.l.item
ſi verberatum.§.j.eo.titu.¶Et non ob
ſtat id quod dicit Bal.in.d.aut.contra
rogatus:qꝛ quādo aliquis eſt grauatus
reſtituere illud qđ ex hereditate ſuper⸗
erit ſub cōditione prout loquitur.d.au⸗
tē.de iure.ff.poterat grauatus irreuo⸗
cabiliter:ſine dolo tamen alienare totū
vt.l.ſed ⁊ ſi lege.§.qđ autē.ff.de peti.her.
hodie autē ſm̄ iura autē.vſqꝫ ad quar⸗
tam.d.aut.ꝯtra rogatꝰ.⁊ ſi vltra quar⸗
tē alienet debet ſuppleri de ſubſtantia
alienātis:⁊ ſi facta excuſſione bonorꝫ
alienantis nō reperit̄ ſoluendo dat̄ rei
vendicatio ⁊ hypotecaria contra acce⸗
ptores dictorū bonorū.¶Cū igit̄ de iu
re.ff.poterat in totū alienari:⁊ iſtud per
ius autēticorū reſtringat̄ vſqꝫ ad quar
tā dꝫ cōcedi acceptatori dictorū bono⸗
rū:ꝙ poſſit offerre eſtimationē:vt ꝑ hoc
minus corrigat̄ ius.ff.qꝛ ſi cogeret̄ ac⸗
ceptor ſubſtantiā bonorū acceptorum
vſqꝫ ad quartā reſtituere in duobꝰ cor⸗
rigeret̄ ius.ff.primo ꝙ alienatio q̄ erat
permiſſa in totū reſtringeretur vſqꝫ ad
quartā ſcđo ꝙ vſqꝫ ad quartā in totum
retractaret̄ vēditio:ſed ꝑmittendo ꝙ ꝓ
dicta quarta poſſit ſolui eſtima.minus
corrigit̄ ius.ff.⁊ iſta poteſt eſſe ratio ꝙ
in.d.aut.acceptor dictorū bonorum ad
mittatur ad oblationē eſtimationis di⸗
ctorū bonoꝝ vt.ſ.minor correctio iuris
inducat̄.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa.et.l.
precipimꝰ.C.de appel.Iſtud autē nō dꝫ
extēdi ad terminos.d.l.in rebꝰ:vbi dat̄
electio mulieri agēdi ad rē dotalē tāq̄
ad rē ſuā:⁊ vbi etiā de iure.ff.iſtud ideꝫ
erat ꝑmiſſum vxori vt.ſ.in ſubſidiū poſ⸗
ſet agere ad rē emptā per maritū ex pe
cunia ſua vt.l.vxor mariti.ff.de donat.
inter vi.⁊ vxo.ad cuius ſimilitudinē in⸗
troducta fuit diſpoſitio.d.l.in rebus.vt
declarat glo.ibi in ver.eſtimate.in fi.et
Bal.in.5.no.⁊ ſic nulla cadit correctio
in.d.l.in rebus.ſicut cadit in.d.aut.con
tra rogatus.vnde de vna ad aliā nō eſt
faciēda illatio.l.fi.ff.de calūnia.cū vul
ga.⁊ propterea vt dixi dubito valde de
dicta deciſione Sozi.in.d.cōſi.ccxxiiij.⁊
non puto eam ꝓcedere de iure:cogita⸗
bis tamen qꝛ non inuenio tactum per
29 doct.¶†Tertio querit̄ quid ſi creditor
qui tenetur cedere iura tertio poſſeſſori
offerenti iuxta.l.mulier.ff.qui po.in pi.
ha.anteq̄ ageret ꝯtra iſtū tertiū poſſeſ
ſorē liberauit aliqua alia bona pro ſuo
credito obligata ⁊ nō agit ꝯ tertiū poſ⸗
ſeſſorē q̇ offert ei vel ſoluit ⁊ petit ſibi ce
di iura ⁊ ipſe creditor eſt paratus cede
re:ſed poſſeſſor excipit contra eū de bo
nis liberatis cōtra q̇ nō pōt cedere:an
obſtet dicto creditori iſta exceptio cedē
darū iuxta no.ꝑ Bar.in.l.ſtichū.§.ſi cre
ditor.ff.de ſolu.⁊ plenꝰ in.l.ſi ſtipulatꝰ.
§.j.ff.de fideiuſ.¶Et quicq̄d ſit in cre⸗
ditore q̇ tenet̄ cedere fideiuſſori:de quo
dicemꝰ.ī.in.q.iiij.quādo fideiuſſor offert
creditori ⁊ de quo loquitur Bart.in di⸗
ctis locis:in ſimplici poſſeſſore de quo
nunc loquimur:dicendū eſt aliud vcꝫ ꝙ
cum ipſe nō acceperit poſſeſſionem hāc
mēte vt iura ſibi cederentur a credito⸗
re agente hypotecaria prout fecit fide⸗
iuſſor fideiubendo:ſed potius iſtud ve⸗

nit extra conſideratione͂ intellectus: ꝙ
licet creditor liberauerit aliqua bona
ſibi per hoc non obſtet excep. cede͂darū
ita tenet bal. in. l. iubemꝰ. in fi. C. ad vel-
leia. ⁊ Sali. in verſi. q̄ro mulier renun-
ciauit: ⁊ ante eos tenuerūt Jac. de are.
⁊ Cy. vt ibi refert bal. ⁊ lꝫ ipſi exemplifi
ce͂t ⁊ loquant̄ in muliere q̄ cōſenſit ma-
rito alienāti certa bona hypotecata ꝓ
dote ⁊ in illis renūciauit iuri hypotece
in fauorem emptoris ꝙ. ſ. dicte mulieri
poſtea age͂ti ꝯtra tertiū poſſeſſore͂ alio-
rū bonorū ꝓ reſtitutiōe dotis nō obſtet
excep. cede͂darū ꝑpter bona liberata: ſꝫ
teneat̄ ſolū cedere iura ꝯ alia bona: tn̄
hoc nō eſt ſpāle in dote: ſed eſt ꝑpter ra
tione͂ diuerſitatis q̄ eſt inter fideiuſſore͂
⁊ tertiū poſſeſſore͂. q: ſ. fideiuſſor qn̄ fi-
deiuſſit cenſet̄ fideiuſſiſſe habito reſpe
ctu ad bona oia debitoris tā obligata
creditori q̄ nō. ſperās in eis poſſe cōſer
uari ſine dāno: ſecus aūt eſt in. iij. poſſeſ
ſore vt clare explicant Bald. ⁊ Saly. in
30 d. l. iubemus. ❡ † Et ibi ſubdit Saly. ꝙ
bn̄fic. cede͂darū qꝺ cōpetit ſimplici poſ-
ſeſſori iuxta. d. l. mulier nō cauſat̄ ex ali
quo cōtractu p̄cede͂ti: ꝓut cauſat̄ inter
creditore͂ ⁊ fideiuſſore͂ ſed cauſat̄ potiꝰ
ex quadā benignitate legis ponderan-
do ver. d. l. mulier. in fin. ibi poſſe videri
nō iniuſtū poſtulare. ❡ Et iſtā differen-
tiā inter. iij. poſſeſſore͂ ⁊ fideiuſſore͂ nota
uit etiā Sozi. in cōſi. ccvj. in p̄ſenti con-
ſultatione. ij. vol. in verſi. tertius caſus
⁊ refert ⁊ melius declarat Deciꝰ in ꝯſi.
ciiij. in pe. col. incip̄. cōſideratis oibꝰ ⁊c.
31 ❡ † Quinimo plus voluit Sozi. in cōſi.
cc. qm̄ ex forma. ij. vol. in pri. col. in verſ.
ſed iſtis nō obſtātibꝰ ⁊c. vꝫ ꝙ nō ſoluꝫ
ꝯ tertiū poſſeſſore͂: ſed e͂t ꝯ fideiuſſoreꝫ
vel correū principalr̄ obligatū ad dote͂:
mulier q̄ liberauit aliqua bona age͂do
nō repellat̄ exceptione cede͂darū firmā
do ꝙ iſtud ſit ſpāle in dote ſicut infinita
alia ⁊ hoc ꝓ tex. in. d. l. iubemus. in quo
ſimplr̄ diſponit̄ ꝙ mulieres poſſint re-
nūciare iuribꝰ hypotecarū ſibi cōpete͂-
tiū ⁊ ꝙ talis renunciatio ipſis mulieri-
bus nō habeat nocere in alijs bonis in
quibꝰ nō renūciauerunt neq; reſpectu
aliorū ꝯreuū neq; reſpectu aliarū ꝑſo-
narū: ſi em̄ diceremus mulieres q̄ renū
ciauerūt in aliquibꝰ bonis repelli exce
ptione cede͂darū ꝑ correū vel aliū obli
gatū ad dotem: diſpoſitio. d. l. iubemus.
eſſet fruſtratorie ⁊ ludibrio poſita ⁊ cō
tra reg. cū q̄d vna via. de reg. iur. lib. vj.
❡ Ne ergo eluſoria diſpoſitio reſultet
dicendū vr̄ ꝙ indiſtincte mulieribꝰ non
obſtet excep. cedendarum ꝑpter libera
tione͂ vel renūciatione͂ per eas factam
i certis bonis ſiue dicte mulieres agāt
cōtra tertios poſſeſſores: ſiue etiā con-
tra correos obligatos vt late per Sozi.
in. d. conſi. cuius deciſio mihi placet ꝑ
d. l. iubemꝰ. pōderatā vt ſupra. ❡ Quar
to dubitatur an iſte tertius poſſeſſor q̄
vult offerre creditori ꝓ re poſſeſſa poſ-
ſit impetrare ceſſionem ab ipſo credito
re taliter vt poſſit ea vti contra ipſum
creditorem cedentem ⁊ in eius preiudi
cium: ⁊ iſtaꝫ. q. late examinauit Deciꝰ
in. d. cōſi. ciiij. ⁊ concludit ibi per multa
fundame͂ta ꝙ poſſeſſor qui impetrauit
ceſſionem a creditore poſſit ea vti ꝯtra
cedente͂: ⁊ lꝫ conſilium ſit admodū ele-
gans. Tamen ego neſcio vnq̄ꝫ percipe
re quomodo caſus poſſit adaptari in
tertio poſſeſſore ſimplici prout loqui vi
32 detur ipſe Decius. † q: quando credi-
tor agit hypotecaria cōtra tertiū ſim-
plicem poſſeſſorem ex duobus creditis
quorū vnum eſt anterius altero: poſſeſ-
ſor non poteſt offerre vnum ſine altero:
ſed tenet̄ offerre vtrūq; q: in tertio poſ
ſeſſore ſimplici non cadit conſideratio
magis ſolutionis prioris crediti q̄ꝫ po-
ſterioris prout cadit in ſecundo credito
re offerente: qui non tenetur offerre niſi
creditum qꝺ eſt anterius ſuo: vt. l. que-
rebatur. ff. qui po. in pi. hab. ❡ Nā poſ-
ſeſſor ſimplex qui nō hꝫ aliqꝺ ius in di-
ctis bonis nō p̄tendit intereſſe rōne ſui
crediti poſterioris ꝓut p̄tendit ſecun-
dus creditor: ⁊ ideo ſi vult liberare re͂ a
creditore age͂te dꝫ ſoluere vel offerre tā
primū q̄ꝫ ſcꝺm creditum vt probat̄ in. l.
creditor qui prior. §. j. ff. q̄ po. in pi. hab.
vbi eſt tex. ꝙ poſſeſſor tenetur ſoluere li
tis eſtimatione͂ ſi vult liberare re͂ tā pri
mo q̄ꝫ ſcꝺo creditori ergo ide͂ eſſe dꝫ in
vno creditore hn̄te duo vel plura credi

ta cum hyp. cū ſit eadem ratio: ⁊ idem
eſt in debitore q: ſi debitor velit ſolue-
re vnum debitū cum habeat plura de-
bita ex diuerſis cauſis: creditor cogi-
tur recipere reſeruato iure alteriꝰ cre
diti ⁊ pro alio non ſoluto poteſt retine
re pignus creditor: vt tex. in. l. fi. ff. qui.
mo. pig. vel hyp. ſol. ⁊ habetur etiam in
l. vni. C. ob chirograf. pecu. in gloſſ. fin.
vbi poſſeſſor cogitur ſoluere omne de-
bitum ⁊ ibi ſequit̄ Saly. in. viij. q. ⁊ ita
tenendum puto in ſimplici poſſeſſore ⁊
in debitore: licet in ſecundo creditore
ſit diuerſa ratio ꝑ. d. l. querebatur. q̄ꝫ-
uis Decius in. d. conſi. ciiij. in fine vi-
deatur in ſimplici poſſeſſore etiam di-
cere ꝙ non teneatur ſoluere vel offer-
re niſi debitum anterius ſed nihil alle
gat ⁊ in ſimplici poſſeſſore ꝓut ipſe lo-
quitur non credo euꝫ bene loquutum.
❡ Et ideo iſto caſu non poteſt poſſeſ-
ſor vigore iuris ſibi ceſſi a creditore
agere in p̄iudic. alterius iuris hypote-
carij cōpetentis ipſi creditori: niſi for-
te daret̄ caſus ꝙ poſt ceſſionem factaꝫ
poſſeſſori: poſſeſſio illa deueniſſet ad
creditore͂: ⁊ i ea ab aliquo alio credito
re acquiſiuiſſet ius alterius hypotece
qꝺ tame͂ neſcio videre quō poſſit bene
adaptari deductis in dicto cōſi. vel niſi
forte Deciꝰ loquutus fuerit in poſſeſ-
ſore ⁊ creditore inſimul habe͂te ius po
ſterius: nam tunc eſſemus in terminis
d. l. querebatur. Ideo bene aduerte ne
erres: q: ſimplex poſſeſſor tenet̄ ſolue
re vtrūq; creditū: ⁊ non anterius tātū
vt vult Decius. ❡ Et an ⁊ quando ceſ-
ſionarius in alijs caſibus poſſit vti iu-
re ceſſo cōtra cede͂tem vide late Sozi.
in cōſi. ccvj. in preſenti cōſultatione ſe-
cundo. vol. vbi in hac materia ponit ſe
ptem caſus ⁊ aliqua etiaꝫ habentur ꝑ
33 Decium in. d. cōſi. ciiij. ❡ † Tertio prin
cipaliter ius offere͂di competit fideiuſ
ſori debitoris: qui offerendo vel ſolue͂-
do creditori pōt obtinere ab eodeꝫ ceſ
ſionem iuris perſonalis ⁊ hypotecarij
vt eſt tex. in. l. ij. C. de fideiuſ. ⁊ ibi ꝑ do-
cto. Et pro intelligentia iſtius materie
que eſt aliquantulum difficilis. ❡ Am
plia primo ꝙ. d. l. ij. ꝓcedit ſiue fideiuſ-
ſor cōueniat̄ a creditore ſiue ipſe agat
contra creditorem nā ſi ſoluat vel offe
rat vtroq; caſu creditor tenet̄ cedere
iura contra debitorem vel confideiuſ-
ſores ⁊ pignora: ita tꝫ Bart. poſt Uber.
de bobio ⁊ Dyn. in. l. fideiuſſoribus. ff.
de fideiuſ. refere͂s tame͂ ſe ad no. ꝑ Cy.
in. d. l. ij. Idem tenet Salyc. in. d. l. ij. in
penul. q. poſt Dy. ⁊ reſpondet ad argu
menta cōtraria ⁊ bene. ❡ Secūdo am
plia ⁊ declara. d. l. ij. ꝙ dictꝰ fideiuſſor
non ſolum tenetur ſoluere vel offerre
debitum pro quo ipſe fideiuſſit: ſꝫ etiā
debitum anterius vꝫ quod creditor cū
hypoteca eiuſdeꝫ pignoris acquiſiuit
ante creditū pro quo fideiuſſor poſtea
interceſſit. Alias enim niſi fideiuſſor
ſoluat vel offerat vtrumq; dictum de-
bitum creditor non tenetur cedere: ſꝫ
poteſt retinere pignus donec ſibi vtrū-
q; ſoluatur. Ita declarant ⁊ intelligūt.
d. l. ij. ibi glo. Ja. de are. Cy. ⁊ Alberi. ⁊
Specula. in tit. de obliga. ⁊ ſolu. in. §. j.
col. fi. dum dicit ꝙ. d. l. ij. loquitur quan
do pignora accepta fuerunt tempore
fideiuſſionis ⁊ ante.
❡ Tertio amplia quod dicta. l. ſecūda
procedat etiam ſi creditor primo acce
pit fideiuſſorem pro ſuo credito ⁊ poſt-
ea ex interuallo pro eode͂ credito acce
pit pignus. Nam etiam iſto caſu ſi fide
iuſſor ſoluat vel offerat creditori ſuum
credituꝫ: creditor tenetur cedere dicto
fideſſori etiam iura pignoris poſtea ac
cepti ita vult Saly. in. d. l. ij. in verſicu.
quero ſucceſſiue ⁊ ita intelligit ipſe ſe
cundam opin. gl. in. d. l. ij. in verſi. obli-
gatas. Naꝫ licet iſto caſu fideiuſſor nō
interceſſerit habito reſpectu ad pignꝰ
ꝙ nōdum creditor acceperat ſꝫ poſtea
accepit tamen ſatis eſt ꝙ illud pignus
inueniatur obligatum pro dicta cauſa
ꝓ qua interceſſit fideiuſſor: ⁊ ideo cre-
ditor iſto caſu tenetur cedere etiaꝫ ius
dicti pignoris ⁊ hypotece: ⁊ iſte caſus
meo iudic. eſt clarus.
34 ❡ † Limitatur autem. d. l. ſecunda duo
bus modis: ⁊ primo: vt non procedat
qn̄ poſt primum creditū ⁊ pignus ⁊ fi-
deiuſſionem preſtitam ideꝫ creditor ex
interuallo ꝯtraxit aliud creditū cū ip-

ſo debitoꝛe:⁊ pꝛo eo idem pignus acce
pit:quia iſto caſu ſufficit quod fideiuſ
ſoꝛ agens ſeu cõuentus offerat primũ
creditum pꝛo quo ipſe fideiuſſit ad im
petrandum ceſſionem:nec tenetur of
ferre ſecũdum creditum:nec põt credi
toꝛ iſto caſu vigoꝛe ſecundi crediti reti
nere pignus:ita vult glo.in.d.l.ij.in.d.
ver.obligatus in prima opinione licet
in ſcda teneat cõtrarium:ſed ex quo in
ij.loquitur per ver.alij prima cenſetur
opi.glo.⁊ non ſecunda iuxta gl.rubꝛ.ff.
ſi cer.peta.⁊ in.l.certi condictio.in pn.
eo.ti.⁊ no.Iaſ.in.l.ſi idem.§.fi.in.iij.li
mi.ff.de iuriſ.om.iu.⁊ ita refert Cy.di
ctam gloſ.tenere hanc opi.in.d.l.ij.qui
etiam dicit ita tenere ibi Iac.de areti.
¶ Saly.autem ibi tenet contrarium:
dicens quod creditoꝛ tenetur ſolum ce
dere iura pignoꝛis que fideiuſſoꝛ ſoluẽ
do vel offerendo diſſoluit nõ aũt alia:
⁊ quod ſi creditoꝛ poſſidet pignus non
tenetur tradere illud fideiuſſoꝛi ne euz
conſtituat potioꝛem alia ſua obligatio
ne. ¶ Sed aduerte qd Saly.duo vult.
¶ Primum eſt quod creditoꝛ teneatur
ſolũ cedere fideiuſſoꝛi ius pignoꝛis ꝓ
quo ipſe fideiuſſoꝛ ſoluit vel offert:⁊ in
hoc recte loquitur Saly.qꝛ hoc expꝛeſ
ſe vult.d.l.ij.ex hoc tamẽ conſequetur
fideiuſſoꝛ quia ſi dictum ius ſibi ceſſuz
erit anterius alia hypotheca credito
ris vel etiam alioꝛum creditoꝛum:ipſe
cum eo poterit obtinere cõtra quoſcũ
ꝗ. ¶ Secũdum autem quod vult Sa
ly.eſt ꝙ creditoꝛ nõ teneatur cedere fi
deiuſſoꝛi ius pignoꝛis accepti pꝛo cre
dito pꝛo quo fideiuſſoꝛ interceſſit ⁊ pꝛo 35
quo ſoluit vel obtulit ipſe fideiuſſoꝛ:ni
ſi etiã fideiuſſoꝛ ſoluat vl' offerat aliud
poſterius creditum contractum cũ ea
dem hypotheca:poſt dictam fideiuſſio
nem:ſed in hoc male loquitur Saly.et
(vt dixi.s.)glo.Iac.de are.⁊ Cy.tenẽt
contrarium in.d.l.ij. ¶ Et iſta opi.pꝛo
bari poteſt ratione quia fideiuſſoꝛ tem
poꝛe quo fideiuſſit habuit reſpectũ ad
omnia bona debitoꝛis hypotecata ipſi
creditoꝛi ⁊ etiam ad alia ꝓ ſua indẽni
tate vt declarat Bart.in.l.ſi ſtipulatꝰ.
§.ſi ex duobus.ff.de fideiuſ.⁊ habetur
per Bar.Bald.Saly.⁊ alios in.l.iubeꝰ
mus.C.ad velleia. ¶ Unde nõ eſt frau
dandus hac ſua ſpe vt cogatur redime
re bona pꝛo quibꝰ ſe obligauit ob aliĩs
obligationibus poſtea contractis:que
ratio ceſſat in creditis contractis ante
fideiuſſionem pꝛeſtitam:quia tempoꝛe
fideiuſſionis inuenit bona affecta ex
dicta obligatione antecedenti ⁊ ſic ma
nifeſta eſt ratio diuerſitatis inter credi
tum ⁊ pignus antecedens fideiuſſionẽ
⁊ creditum ⁊ pignus ſubſequens.
¶ Et iſtã opin.ſequitur etiã Decius in
d.conſi.ciiij.licet nõ ita declaret:ſʒ ſim
pliciter dicit ꝙ.d.l.ij.que vult ꝙ credi
toꝛ poſſit retinere pignoꝛa ꝓ alia obli
gatione ⁊ credito pꝛocedit quando illa
alia hypoteca erat anterioꝛ fideiuſſio
ne:ſecus autem ſi erat poſterioꝛ hanc
eandem opi.tenet Sozi.in.d.cõſi.ccvj.
in.vj.⁊.vij.caſu:licet loquatur aliquan
tulum obſcure:⁊ ita tenendum eſt.
¶ Scdo limitatur.d.l.ij.vt nõ habeat
locum pꝛo debito chyrografario ante
cedenti obligationẽ fideiuſſoꝛiam:qꝛ ꝓ
illo creditoꝛ non põt retinere pignoꝛa
contra fideiuſſoꝛem ſoluentem vel offe
rentem debitum ꝓ quo fideiuſſit:ita te
net glo.in.d.l.ij.⁊ ibi ſequuntur Bal.et
Saly. ¶ Licet reſpectu debitoꝛis prin
cipalis ſoluẽtis vel offerẽtis aliud ſit:
quia.ſ.cõtra eum creditoꝛ põt retinere
pignoꝛa etiaʒ ꝓ credito chyrografario
per.l.vni.C.etiam ob chyrograf.pecu.⁊
ratio eſt ſecundum Saly.ibi quia.d.l.
vni.tãquam ſpecialis loquens de de
bitoꝛe non eſt extendenda ad extraneã
perſonam pꝛout eſt fideiuſſoꝛ. ¶ †Ad
de inſuper in hac materia fideiuſſoꝛis:
ꝙ ſi vnus ex duobus reis vel fideiuſſo
ribꝰ offert vel ſoluit creditoꝛi ꝙ ei cre
ditoꝛ inuitus tenet̃ cedere iura ⁊ actio
nes tam perſonales quam hypoteca
rias contra confideiuſſoꝛes vel coꝛreũ
⁊ pꝛincipalem debitoꝛem vt per Bart.
Bal.Saly.⁊ alios i.d.l.ij.C.de fideiuſ.
⁊ in.l.fideiuſſoꝛibus.ff.eo.tit.et.l.j.⁊ ibi
no.C.de duo.reis.⁊ no.Sozi.in ꝯſil.cc.
qñ.ij.vol.in pn.in ṽſ.⁊ certe.j.facie.Et
iſta ceſſio eſt neceſſaria:qꝛ niſi fideiuſ
ſoꝛ qui ſoluit creditoꝛi impetret ab eo

ceſſionem non haberet actionem con
tra alium confideiuſſoꝛem.vt eſt text.
in.l.cum alter.C.de fideiuſ.⁊ ibi not.gl.
Bal.⁊ Saly.⁊ hoc pꝛocedit taʒ in credi
toꝛe piuilegiato pꝛout eſt fiſcus quam
in piuato.vt ibi eſt text.licet ſecus ſit
in duobus contutoꝛibus:quia ſi vnus
ex eis ſoluit integrum debitum pupil
lo habet vtilem actionem contra aliũ
contutoꝛẽ ꝓ ſua rata abſqʒ alia ceſſiõe
impetranda a pupillo.vt.l.j.§.nũc tra
ctemus.ff.de tute.⁊ ra.diſtra.⁊ no.glo.
⁊ doc.in.d.l.cum alter.⁊ ibi aſſignatur
ratio differentie inter duos confideiuſ
ſoꝛes ⁊ duos contutoꝛes:⁊ de materia
late habetur per gl.Bart.Bald.Saly.
Alex.Iaſ.⁊ alios in.l.j.C.de tranſac.
36 ¶ †Sed dubitatur quid ſi creditoꝛ qui
tenet̃ cedere fideiuſſoꝛi:an ſi ex aliqua
cauſa cedere nõ poſſit obſtet creditoꝛi
excep.cedẽdarum:⁊ in hoc complectẽ
do totam materiam pone regulã ⁊ fal
lẽtias:regula eſt ergo qd ſi creditoꝛ nõ
poteſt cedere repellitur exceptione ce
dendarum vt.l.ſtichum.§.ſi creditoꝛ el.
ij.ff.de ſol.⁊.l.ſi pupillꝰ alterũ.ff.de ad
mi.tuto.⁊ vtrobiqʒ per Bart. ¶ Fallit
modo dicta regula.Et pꝛimo.quando
talis ceſſio fieri non poſſet ex natura
obligationis puta qꝛ fideiuſſoꝛ quẽ cre
ditoꝛ liberauit vel cũ quo trãſegit erat
tutus exceptiõe foꝛte qꝛ erat mulier q̃
habet beneficiũ velleiani:vt.l.quãuis.
§.mulier.⁊.§.marcellus.ff.ad velleia.
tunc enim liberatio vel trãſactio facta
cum illo fideiuſſoꝛe nõ pꝛeiudicat alte
ri confideiuſſoꝛi:quia etiam ſi non fuiſ
ſet liberatus ⁊ creditoꝛ ceſſiſſet ius cõ
tra eum:talis ceſſio nõ pꝛofuiſſet:quia
fuiſſet ceſſa actio inanis imo liberatio
potius pꝛofuit:quia alter fideiuſſoꝛ in
tanto minus tenebitur inquanto credi
toꝛ liberando eum ab eo fuit cõſequu
tus:iſto ergo caſu nõ obſtabit credito
ri exceptio cedẽdarũ quãuis facto ſuo
cedere nõ poſſit arg.l.ſi pꝛocuratoꝛem.
§.ſi liber homo.ff.mand. ¶ Secundo
fallit regula quando ceſſio fieri nõ põt
facto ipſius debitoꝛis:puta quia debi
toꝛ dederat duos fideiuſſoꝛes:⁊ ipſe de
bitoꝛ ſoluit creditoꝛi partem pacto ini
to quod per dictã ſolutionem eſſet libe
ratus vnus tantum ex fideiuſſoꝛibus:
tunc enim ſi creditoꝛ agat contra aliuʒ
fideiuſſoꝛem nõ liberatum:licet ille pe
tat ſibi cedi contra alium fideiuſſoꝛem
liberatum:nõ repelletur creditoꝛ exce
ptione cedendarum quãuis contra eũ
cedere non poſſit:qꝛ fuit liberatus:nã
iſtud impedimentum in nõ valendo ce
dere cauſatum fuit ex facto debitoꝛis:
non autem creditoꝛis tex.eſt ⁊ ibi gl.et
Barto.in.l.his.§.ſi duos.ff.de ſolu.
¶ Tertio fallit quãdo vnus ex fideiuſ
ſoꝛibus fuiſſet liberatus per creditoꝛẽ
de conſenſu alterius fideiuſſoꝛis.Naʒ
licet tunc fieri non poſſit ceſſio cõtra li
beratum ex cauſa liberatiõis facte per
creditoꝛem:tñ ex quo aliꝰ fideiuſſoꝛ cõ
ſenſit non obſtabit exceptio cedẽdaꝝ:
qꝛ non tam factum creditoꝛis quã con
ſenſus fideiuſſoꝛis ei obeſt:ita tenet gl.
magna.in.l.ſecũda.C.de fideiuſ.⁊ in.l.
niſi.ff.de pac. ¶ Quarto fallit quando
fideiuſſoꝛ qui petit ceſſionem renunciaſ
ſet beneficio cedendarum qꝛ tunc etiã
ꝙ alius fideiuſſoꝛ eſſet liberatꝰ per cre
ditoꝛem ſine conſenſu alterius fideiuſ
ſoꝛis non obſtaret ei exceptio cedenda
rum:qꝛ ſtãte renunciatione potuit cre
ditoꝛ ſecure liberare fideiuſſoꝛem:cum
talis renunciatio valeat.l.ſi quis in cõ
ſcribendo.C.de pac.ita tenet gl.in.d.l.
niſi:in fi.⁊ ibi per doc. ¶ Quinto fallit
qñ duo fideiuſſoꝛes fideiuſſerunt diuer
ſis tempoꝛibus vnus.ſ.pꝛimo ⁊ aliꝰ ſe
cundo.Nam ſi creditoꝛ liberet illũ qui
interceſſit ſcdo loco:⁊ agat contra illũ
qui interceſſit pꝛimo loco:non obſtabit
exceptio cedendarũ:qꝛ pꝛimus fideiuſ
ſoꝛ non interceſſit contemplatiõe ſecũ
di:⁊ ideo nõ poteſt petere vt ſibi ceda
tur cõtra illum:ita tenet Marti.gloſſa
toꝛ quem ſequuntur Azo.Iac.de aret.
Bar.⁊ alij in.l.ſi ſtipulatus.§.fi.ff.de fi
deiuſ. ¶ Quod tamen intellige ⁊ decla
ra niſi a pꝛincipio quando pꝛimus fide
iuſſoꝛ ſe obligauit conuentum fuerit ꝙ
ſecundus fideiuſſoꝛ daretur:qꝛ tunc ra
tione cõuentionis viderentur dati inſi
mul ⁊ obſtaret exceptio cedendarum ſi
cut quãdo vere dantur inſimul ita de

clarat Bar.in.d.§.fi.per tex.in.l.mode
ſtinus.ff.de ſolu.Sed quando ecōuer-
ſo creditor liberaſſet primum fideiuſſo
rem ⁊ ageret contra ſecundū bene ob-
ſtaret exceptio cedendarum:quia ſecū
dus cenſetur ſe obligaſſe contēplatio-
ne primi ita colligit ex notabili diſtin-
ctione Bart.in.d.l.ſi ſtipulatus.§.fi.et
quaſi eādem diſtinctionem ponit etiā
Saly.in dicta.l.ſecūda.C.de fideiuſſo.
37 ¶†Et predicta procedunt quando cre
ditor liberauit vnum ex fideiuſſoribus
⁊ dubitatur an ei obſtet excep.cedēda
rum eſt enim reſpondendum iuxta re-
gulā ⁊ fallētias ſuprafcriptas:ſ3 ſi cre-
ditor liberaſſet pignora aut hypote-
cas acceptas a debitore:⁊ poſtea agat
cōtra fideiuſſores offerētes ſeu ſoluen
tes ⁊ petētes cedi tūc indiſtincte credi
tori obſtabit exceptio cedendarū:q2 fi-
deiuſſores ſemper vidētur intercedere
cōtemplatione bonorum debitoris tā
preſentium quam futurorum iuxta.l.
fi.C.que res pi.obli.poſ.nimirum ergo
ſi obſtat exceptio cedēdarum ita tenet
Bartol.in.d.l.ſi ſtipulatus.§.fi.
38 ¶†Quarto principaliter ius offeren-
di competit ratiōe dominij quod quis
habet in re ⁊ ſic etiam quod non poſſi-
deat nec ſit creditor hypotecariꝰ. Nā
ratione dominij poteſt luere rē obliga
tam alteri creditori ⁊ illam liberare vt
eſt tex.no.in.l.ſi res obligata.ff.de leg.
j.⁊ ibi no.Bar.Pau.de ca.⁊ Jaſ.⁊ talis
dñs ⁊ legatarius ſoluens vel offerens
creditori ꝑ liberatiōe rei ſue ſibi lega-
te poteſt ab eo impetrare ceſſionē con-
tra heredem qui tenetur ad liberandū
dictam rem vt ibi eſt tex.¶Et hāc ceſ-
ſionem petere poteſt quatuor tempori
bus.¶Primo ante ſententiam latā in
hypotecaria ad inſtantiam creditoris
contra ipſum dominum poſſeſſorem et
hoc eſt indubitatum.¶Secundo poſt
ſententiam latam in hypotecaria ante
tamen reſtitutionem rei hypotecate.
¶Tertio poſt ſententiam ⁊ reſtitutio-
nem rei:⁊ ſic poſtq̄ deſijt poſſidere:qđ
eſt bene notādum q2 al's ceſſio peti nō
poteſt:niſi per ſcđm creditorem hypo-
tecarium ⁊ poſſeſſorem vt dictū eſt ſu-

pra ⁊ tū hic petitur ceſſio ex cā ſolius
dominij ita declarat Pau.đ ca.ibi poſt
Bart.¶Quarto etiam tempore poteſt
peti ceſſio in terminis.d.l.ſi res obliga
ta poſt ſententiam et reſtitutionem rei
hypotecate ⁊ etiam ſolutionem debi-
te quantitatis factam creditori:et hoc
eſt ſpeciale in legatario rei obligare in
terminis.d.l.ſi res obligata.ea ratiōe
q2 legatarius non ſoluit animo liberā
di heredem a debito principali:ſed ſo-
lum animo luendi rem legatam:cū er-
go adhuc poſt ſolutionē ſuperſit actio
contra heredem illa poteſt cedi ꝑ cre-
ditorem ipſi legatario ita tenet gloſ.in
d.l.ſi res obligata.⁊ cum ea tranſeunt
ibi doc.⁊ plene declarat ibi.Jaſ.in vlt.
39 col.in ℣ſi.modo ex tota ⁊c.¶†Quinto
principaliter ius offerēdi competit pe
nitus extraneo et nullum ius habenti
in re:quilibet enim poteſt ſoluere etiā
pro debitore inuito et ipſum liberare
vt.l.ſoluendo.ff.de neg.ge.et.l.ſolutio-
nem.ff.de ſol.⁊ etiam talis ſolutio po-
teſt fieri creditori inuito ita ꝙ per ſolā
oblationē factam ab extraneo ipſi cre
ditori impeditur creditor agere cōtra
debitorem:⁊ ſic ſi debitor cōuētus po-
teſt probare de oblatiōe facta credito-
ri ab extraneo:poteſt ipſum repellere
ita tenent Ang.Fulg.⁊ Pau.de caſt.in
l.tale pactum.§.poſt diuiſionem.per il
lum text.ff.de pac.⁊ dicit Pau.de ca.ꝙ
iſtud eſt perpetuo tenendum menti et
ꝙ iſtud melius probatur in.d.§.poſt di
uiſionem quā alibi ⁊ ita refert ⁊ ſequi-
40 tur ibi Jaſ.¶†Eſt bene verum ꝙ li-
cet creditor recuſauerit recipere pecu
niam oblatam:non propterea impedi-
tur iterum petere ſuum creditu3:quia
quando vnum eſt in obligatiōe:etiam
quod creditor ſit ſemel i mora illud re-
cipiendi propter hoc non extinguitur
obligatio niſi res eſſet amiſſa vt habe-
tur per Bart.⁊ alios in.l.fi.C.de condi.
inſer.cum cōcor.de quibus ibi per Ale
xā.⁊ alios ⁊ eſt caſus in.l.ſed ſi poſtea.
ff.de arbi.⁊ no.Roma.in ſuis ſingulari
bus car.xxj.incipi.tu ſai.¶Ubi tamen
hoc limitat in creditore reipublice nā
ſi ille recuſat recipere debitum ſibi

oblatum per rem publicam illud amit
tit allegat.l.nulli.et.l.fortiſſimi.C.de
eroga.mili.anno.lib.xij.¶Cōcluditur
ergo ꝙ ſolutio facta ab extraneo credi
tori liberationem debitoris ⁊ rei hypo
41 tecate inducit.¶†Quod tū reſtringi-
tur qn̄ oblatio vel ſolutio fieret ab ex-
traneo feudatario vel emphitheota.
Nam talis oblatio vel ſolutio nō pro-
deſt ſine mandato:q2 vltra ſolutionem
vel oblationē canonis:requiritur etiā
recognitio directi dominij facta ab em
phitheota vel feudatario:ita t3 Bald.
poſt Pe.de ſuza.in.l.acceptā.in fi.C.de
42 vſur.¶†Sed dubitat̄ an iſto caſu qn̄
ſ.extraneus ſoluit vel offert creditori:
poſſit ab eo ipetrare ceſſionē iuriu3 cō
tra debitorē.v3 actionē tam perſonalē
q̄ hypotecariam:⁊ regulariter dicen-
dū eſt ꝙ iſto caſu creditor inuitus cogi
nō poſſit ad cedendū dicta iura dicto
extraneo ſoluēdi vel offerēti vt eſt tex.
in.l.nulla.C.de ſolu.⁊ ibi per Bal.⁊ no.
Pau.de caſ.in.d.l.ſi res obligata.ff.de
lega.j.¶Et hoc ꝓcedit etiā ꝙ ſoluens
vel offerens eſſet creditor illius debito
ris pro quo offert ſine tū hyp.q2 etiam
iſto caſu non poſſet cōpellere creditorē
inuitum ad cedendū ita ſentit Cy.in.l.
vni.C.etiā ob chirograf.pecu.⁊ ibi Sa-
ly.in vlt.q.per.d.l.nulla.⁊ alia ibi alle-
gata per eū:⁊ ſic ille extraneus q̇ ſoluit
vel offert liberat pignus ſibi non profi-
cit:ſed bene ꝓficit ſecūdo vel poſterio-
ri creditori q̇ ꝓpter liberationē pigno-
ris factā per ſolutionē factā ab extra-
neo incipit eſſe primꝰ in dicta hypote-
ca vt.l.ij.in fi.ff.de pigno.actio.⁊ ita fir
mat Pau.de ca.in.d.l.ſi res obligata.⁊
bene.¶Limitant̄ tū predicta niſi ille
extraneꝰ ſoluēdo primo creditori eme-
rit ab eo ſuū nomē vł pignꝰ:tūc enī tali
ter ſoluēdo ſuccederet in ius dicti pri-
mi creditoris a quo emit iuxta nota.in
l.j.C.ſi anti.credi.pig.vēdi.⁊ not.Bart.
in.l.ariſto.in fin.ij.q.ff.que res pi.obli.
poſ.⁊ etiā h3 actionē exempto cōtra di
ctum primum creditore3 a quo emit vt
ſibi cedat iura ſua vt eſt text.gl.⁊ Bal.i
43 d.l.nulla.¶†Sexto ꝓncipaliter ius of
ferendi competit debitori.q2.ſ.debitor

pōt offerre creditori ⁊ offerendo impe-
dit venditionem pignoris ⁊ mora3 pur-
gat iuxta no.per Bar.in.l.pe.que inci-
pit creditor.ff.de diſtrac.pign.⁊ ſi offe-
rat deponat ⁊ conſignet liberatur a de-
bito vt.l.obſignatione.C.de ſolu.et no.
Bar.in.d.l.pen.Sed tū debitor offerēs
vel ſoluens creditori ſuo non poteſt eū
cogere ad cedēdū nec in eiꝰ ius ꝑ talē
ſolutionem ſuccedit vt per.gl.⁊ Bar.in
l.ariſto.ff.que res pi.obli.poſ.⁊ per gl.
in.l.j.C.de his qui in prio.credi.lo.ſuc-
44 ced.et ibi Sali.¶†Si tamen creditor
vellet poſſet ei cedere ius ſuū:⁊ ex iſta
ceſſione acquireret debitor ius retētio
nis.q2.ſ.vigore iuris hypotecarij ſibi
ceſſi a creditore poſſet dictam rem reti-
nere contra aliū qui ageret vigore vſu
capionis vel alterius iuris non proce-
dentis ab ipſo debitore ſed ab alio po-
ſteriore tū:ita no.gloſ.in.l.vſucapio.C.
de pigno.⁊ no.Bart.in.d.l.ariſto.in.iij.
q.⁊ clarius in.l.j.§.cū predium.in ver.
ſed quero quale remediū ⁊c.ff.de pign.
⁊ mouetur q2 licet ſit extinctum debitū
principale:tamen ius retentionis pōt
durare vt.l.debitor.ff.ad treb.⁊.l.ex ſex
tante.§.latinus.ff.de except.rei iudi.et
q2 hypoteca poteſt cedi ſine principali
iuxta.no.ꝑ ſe in.l.fideiuſſor obligari.in
prin.ff.de fideiuſ.⁊ predicta procedunt
quando debitor ſoluit vel offert credito
ri de ſua propria pecunia.
45 ¶†Sed ſi debitor ſolueret vł offerret
de pecunia aliena:et tunc poteſt dubi-
tari an ille de cuius pecunia ſoluitur
vel offertur priori creditori:ſuccedat in
aliquod ius illius prioris creditoris?⁊
dicēdum eſt quod ſi dicta pecunia fuit
expreſſe mutuata debitori ad hoc vt ſol
ueretur priori creditori:et etiam ei fuit
ſoluta:et nullum aliud pactum inter-
uenit et tunc ille qui mutuauit ſucce-
dit ſolum in ius perſonalis actionis
etiam ſi talis actio eſſet priuilegiata
vt.l.ſi ventri.§.finali.ff.de priui.credi.
et ita tenet Salice.in.l.prima.C.de his
qui in prio.credi.lo.ſucced.in tertio ca
ſu.¶Si autē ille qui mutuauit pecu-
niam vltra id ꝙ expreſſe mutuauerit ꝙ
ſoluat̄ creditori:et ꝙ poſtea ſoluta fui-

tiſt.cõuenerit etiã cum debitore ꝙ ipſe
mutuans deberet ſuccedere in locũ pri
mi:⁊ tunc vltra perſonalẽ actionẽ ſuc-
cedet etiã in ius hypotece primi credi-
toris:vt no.gl.in.d.l.j.⁊ ibi Sali.⁊ not.
Bar.in.d.l.ariſto.in.iij.q.⁊ vt vult gloſ.
ibi ⁊ ſequuntur Bar.⁊ Sali.iſtud pactũ
de ſuccedendo in locum creditoris ſuf-
ficit eſſe factũ cum ipſo debitore:q2 hoc
pactũ fit lege ita permittẽte:⁊ fingitur
primũ creditorem hoc velle qñ ſibi ſol-
uitur. ¶ Si aũt vltra dicta tria vcʒ mu-
tuũ expreſſe factum pro ſoluẽdo primo
creditori ⁊ pecuniã ei cũ effectu ſolutã
⁊ pactũ factũ de ſuccedendo in locũ pri
mi creditoris interuenerit etiã pactuʒ
ꝙ illa res eſſet hypotecata ei pro pecu-
nie mutuata:tũc vltra ſucceſſionem in
ius perſonalis actionis ⁊ hypotece pri
mi creditoris acquiretur etiã mutuãti
noua hypoteca ex perſona propria ita
no.glo.in.d.l.ariſto.⁊ ibi optime decla-
rat Bart.in.d.iij.q. ¶ Et ſic iſto vltimo
caſu mutuans habebit duas hypote-
cas vnam ex perſona primi creditoris
in cuius ius ſucceſſit vigore pacti:alte-
rã ex perſona ſua vigore cõuentionis ⁊
hypotece ſibi cõceſſa a debitore pro ſuo
mutuo vt declarat ibi Bart.qui etiã ibi
ponit ex quibus coniecturis probetur
ꝙ pecunia mutuata debitori ſit ſoluta
primo creditori vide ibi in ver.itẽ que-
ro quõ hoc probabit̃ ⁊c. ¶ Et ex predi-
ctis.ſ.ꝙ ſecundus creditor qui mutua-
uit ſuccedat in hypotecã primi ⁊ etiam
ꝙ habeat ſuã hypotecã põt inſurgere
vnus effectus vcʒ ꝙ ſi forte ex hyp.ſua
ipſe non poſſit vẽdere pignus ex pacto
ita inito cũ debitore:tñ illud vẽdere po
terit vigore hypotece primi creditoris
in quã ſucceſſit ⁊ in qua nõ fuit initum
pactũ de nõ vendendo: iſte eſt tex.in.d.
l.ariſto.⁊ ibi declarat Barto.in.iij.q.ex
quo infert ibi glo.fi.⁊ Bar.in fi.ꝙ aliqñ
quis cõſequitur per extraneum quod
per ſe habere nõ poteſt declarando tñ
46 hoc vt ibi per Bar. ¶ † Sed dubitatur
in predictis an ſcʒ qñ debitor offert vel
ſoluit ſuo creditori teneatur nõ ſolum
offerre creditum hypotecariũ:ſed etiã
chirographariũ?⁊ reſpõdetur ꝙ licet
ſecũdus creditor ⁊ tertius poſſeſſor nõ
teneatur offerre niſi debitũ hypoteca-
riũ:tñ ipſe debitor tenet̃ offerre vel ſol
uere vtrũqꝫ alias eo nõ ſoluẽte etiã chi
rographariũ:daretur creditori retẽtio
pignoris etiam pro eo:vt eſt tex.in.l.j.
C.etiam ob chirogra.pecu. ¶ Sit ergo
reg.in illo tex.ꝙ niſi debitor ſoluat vel
offerat creditori vtrũqꝫ debitũ.ſ.hypo
tecariũ ⁊ chirographariũ detur credi-
tori retentio pignoris. Et iſtã reg.com
plectendo totã materiã amplia primo
nouẽ modis:et poſtea limita quatuor
modis. ¶ Et primo amplia ꝙ licet.d.l.
j.loquatur in debito chirographario
ex cauſa mutui:tñ ꝙ procedit et habet
locũ in quocũqꝫ alio debito ex qualibet
cauſa:⁊ de mutuo ibi exprimitur gra-
tia exẽpli.arg.l.que dubitationis.ff.de
reg.iur.ita tenet ibi glo.in ver.mutuũ:
⁊ ſequitur Sali.in.j.q. ¶ Secundo am
plia ꝙ licet ille text.loquatur in pecu-
nia chirographaria mutuata:tñ idem
eſt in pecunia debita etiã ex alia cauſa
ita tenet ibi glo.in.d.ver.mutuam.⁊ ſe-
quitur ibi Salice.in.ij.q. ¶ Tertio am
plia ꝙ licet ille text.loquatur in pecu-
nia:tñ habet locũ etiã in quacũqꝫ alia
re:q2 appellatione pecunie veniũt oẽs
alie res.l.pecunie nomen.et.l.pecunie
verbũ.⁊.l.iiij.ff.de ver.ſigni.⁊ ita etiam
tenet glo.in.d.ver.mutuam.⁊ ita tranſ-
eunt ibi Cy.⁊ Bar. ¶ Sed ibidẽ Sali.
in.iij.q.tenet contrariũ q2 app.pecunie
ſpecies improprie continetur ⁊ ſic lato
ſumpto vocabulo vt.l.ij.in fi.C.de con-
ſti.pecu.⁊ dicta lex vnica aliquid ſpecia
litatis inducit contra ius cõe ideo non
videtur extẽdenda ad impropria.l.ius
ſingulare.⁊.l.quod vero contra.ff.de le
gi.et precipue ne due ſpecialitates vel
improprietates inducantur vt.l.j.C.de
47 do.promiſ. ¶ † Tamẽ per hoc non pu-
to recedẽdũ ab opi.glo.Cy.⁊ Barto.q2
etiã in correctorijs qñ militat eadẽ ra-
tio fit extenſio de ſtricta ſignificatione
ad latam glo.in cle.j.in ver.eligatur de
electio.et gloſſ.in auc.vt.hi qui obli.in
prin.ver.ad curationẽ quã ibi no.Ang.
¶ Preterea tex.in.d.l.vni.non corrigit
ius cõe ſed limitat ⁊ ſic nõ ſumꝰ in cor-
rectorijs

rectorijs ſed in exhorbitãtibus in qui
bus licita eſt extẽſio ex ſola idẽtitate ra
tionis tex.i.c.dilecta.§.nos igitur.⁊ ibi
Ab.de cõfir.vti.vel inuti.⁊ idẽ Ab.in.c.
ad audientiã.primo nõ de cleri.nõ reſi.
⁊ no.Bar.in.l.ſi cõſtãte.in prin.in ix.q.
prime partis principalis.ff.ſo.matri.et
habetur in.l.ſi vero.§.de viro.eo.ti.vn-
de cũ in alijs rebꝰ militet eadẽ ratio q̃
militat in pecunia ⁊ nõ põt reddi ratio
diuerſitatis ideo ille tex.habet etiã lo-
cum in alijs rebus:⁊ per predicta rep̃-
hendi etiã ſolet idẽ Sal.in ſimilibꝰ ter-
minis. in.l.ſingularis.ff.ſi cer.peta.vbi
Bar.⁊ alij volũt ꝙ diſpoſitio.l.certi cõ-
dictio.§.ſi nũmos.eo.ti.ꝙ.ſ.ex pecunia
mea numerata alteri nomine meo mi-
hi abſenti ⁊ ignorãti queratur actio ha
beat etiã locũ in alijs rebus mutuabili
bus:⁊ in hoc etiã ibi Sali.tenet cõtra-
riũ ꝙ.ſ.habeat locũ in ſola pecunia.et
monetur quaſi eiſdẽ fundamẽtis quibꝰ
mouetur in.d.l.vni.⁊ tñ in hoc etiã rep̃
hẽditur per Iaſ.in.d.l.certi cõdictio.§.
ſi nũmos.in verſi.nũquid aũt glo.p fun
damenta de quibus ibi. ¶ Quarto am-
plia ꝙ licet ille tex.in.d.l.vni.loquatur
in credito chirographario:tñ hʒ locum
etiã in alio debito ſine chirographo p
quo nõ eſt data hyp.q2 etiã pro illo da-
tur retentio creditori habẽti hypotecã
pro alio credito ita tʒ glo.in rubri.C.ob
chi.pecu.⁊ in.d.l.vni.in verb.ſimplici-
ter.⁊ ibi Sali.in.iiij.qõ. ¶ Quinto am-
plia vt.d.regula procedat etiam ſi debi-
tor vẽdidiſſet pignus alteri ſine cõſen-
ſu creditoris:q2 ſi emptor agat contra
creditorẽ poſſidentẽ dictũ pignus:tene
tur offerre vtrũqꝫ debitũ alias repellit̃
a creditore:q2 exceptio que obſtat debi
tori obſtare etiã debet eius emptori et
ſingulari ſucceſſori iuxta no.per Bart.
in.l.ſi tertiꝰ.§.ſi quis prius.ff.de aqua
plu.arcen.⁊ iſtã opi.tʒ glo.in.d.l.vnica.
in glo.fi. ¶ Sali.aũt ibi in.vj.q.dicit ꝙ
Iac.de are.vt refert ibi Cy.tenebat cõ
trarium eo q2 dicta exceptio que datur
creditori ad retinendũ rem pignoratã
pro alio credito nõ hypotecario vr̃ eſſe
in perſonã ⁊ nõ in reʒ q2 datur ex eo ꝙ
debitor agẽs eſt debitor etiã alteriꝰ pe-
cunie.cuius nõ eſt debitor emptor ⁊ idõ
nõ videt̃ ꝙ talis exceptio detur contra
emptorẽ per.l.exceptiones que pone.
ff.de excep. ¶ Tamẽ idẽ Sali.ſubdit ꝙ
ſibi videt̃ ꝙ.d.l.vni.in.ij.⁊.iij.rñ.probet
cõtrariũ:⁊ ita puto tenẽdũ q2 retẽtio q̃
ꝯpetit creditori in terminis.d.l.vni.eſt
coherẽs rei ⁊ ideo trãſit cõtra ſingula-
rem ſucceſſorẽ vt eſt tex.⁊ ibi no.Bald.
in.l.iij.C.ꝙ me.cã.⁊ ibi Alex.in.ij.no.⁊
etiã q2 excep.doli i que eſt fundata diſ
poſitio.d.l.vni.vt ibi:propter exceptio
nem doli mali:ex parte eã opponentis
eſt in rem vt eſt tex.in.l.ij.§.j.verſi.pla-
ne.ff.de except.dol.ſed qñ ipſe emptor
poſſideret ⁊ cõueniretur ab ipſo credi-
tore nõ cogeret̃ ipſe emptor offerre niſi
creditũ hypotecariũ:vt quilibet aliꝰ ex
traneus poſſeſſor ita tenet Sal.in.d.vj.
48 q. ¶ † Sexto amplia vt dicta regu.p-
cedat etiã in pignore pretorio vel iudi-
ciali q2 etiam illud poterit retineri pro
alio credito chirographario ſicut põt
retineri pignus cõuentionale ita tenet
gl.fi.in.d.l.vni.⁊ ſequitur Sali.in.ix.q.
¶ Et nõ obſtant quedam que in contra
riũ allegãtur ibi per Sali.quia(vt dixi
ſupra)iſta retentio que competit credi
tori eſt fundata in exceptione doli que
datur creditori contra debitorem repe-
tentem pignus ⁊ nolentẽ ſoluere aliud
debitum chirographarium:ſed nõ mi-
nori dolo notatur debitor repetens pi-
gnus pretorium vel iudiciale ⁊ nolens
ſoluere debitũ chirographarium quam
repetẽs pignus conuentionale et ideo
diſpoſitio.d.l.vni.militare etiam debet
in pignore pretorio vel iudiciali. ¶ Se
ptimo amplia ꝙ dicta regula militat
non ſolum in pignore tradito creditori
ſed etiam in ſimplici hypoteca nõ tra-
dita:q2.ſ.creditor poterit per hypoteca
riã auocare rem a debitore ⁊ poſtea illã
retinere pro alio credito chirographa
rio ita tenet gl.fi.in fi.in.d.l.vni.⁊ ſeq̃-
tur ibi Sal.in.xiij.q. ¶ Octauo amplia
ꝙ dicta regula procedat non ſolũ in de
bito puro ſed etiã in debito cõditiona-
li.Nã qñ debitor eſſet ſuſpectus de di-
lapidatione tũc etiam pro debito chiro
graphario cõditionali daretur retẽtio

creditori ita tenet Salice.in.d.l.vni.in
xiiii.q.poſt Jac.de are.Cy.⁊ Jac.de ra
ue.ibi arg.l.queſitū.in prin.ff.de pign.
49 ¶ †Nono ⁊ vltimo amplia vt dicta re-
gula procedat etiā quando creditor ha-
beret pro vno credito pignus valde ido
neū ⁊ pro alio credito pignus min⁹ ido
neū nā poterit retinere pignus magis
idoneū pro vtroqꝫ credito:ita tenet Sa
li.in.d.l.vni.in.xvj.q.poſt Jaco.de are.
¶ Nec obſtat ſm Sali.ꝙ recipiendo pi
gnus minus idoneū videatur per ſuaꝫ
prouiſionem receſſiſſe a prouiſione.l.iu
xta.l.fi.C.de pac.conuen.qꝛ qn̄ diſpoſi-
tio.d.l.fi.haberet locum in iſto caſu:il-
la nō procederet niſi in tanto in quāto
ſibi prouidit:nā per minus idoneuꝫ pi-
gnus non tollitur exactio in reſiduo.l.
creditor qui nō idoneū.ff.ſi cer.peta.et
facit qꝛ pignus datur ad cautelam pro
faciliori exactione ideo nō debet inter
pretari in leſionem.l.ꝙ fauore.C.de le-
gi. ¶ Fallit modo dicta regula quando
debitor fuit condēnatus creditori non
poſſidenti pignus ad ſoluendum pecu-
niam.Nam ſi poſtea creditor agat hy-
potecaria cōtra tertiū poſſeſſorē vt ha-
bendo pignus poſſit illud retinere pro
alio credito chirographario:poterit
debitor comparere ⁊ offerre pecuniam
in qua fuit condēnatus:⁊ impedire iu-
dicium hypotecariū:⁊ iſto caſu debitor
non tenebitur offerre aliud creditū chi
rographariū.Jta tenet gl.in.d.l.vni.in
ver.perſequutionē ⁊ ſequitur ibi Sali.
in.j.colū.in verſi.ſed tunc dubitat glo.
¶ Et ſm iſtam fallen.intellige illud qđ
dixi ſupra in.vij.ampliatione vcꝫ vt il-
lud procedat quādo creditor ageret hy
potecaria cōtra tertiū poſſeſſorem ante
cōdēnaionē debitoris de quantitate et
oblationē vel ſolutionē dicte quantita
tis:tūc enim bene permittitur creditori
per hypotecariā auocare pignus ⁊ il-
lud retinere cōtra debitorē pro alio cre
dito chirographario:ſecus aūt eſt poſt
condemnationē ⁊ ſolutionē vel oblatio
nem. ¶ Secūdo fallit reg.qn̄ dicta duo
credita.ſ.hypotecariuꝫ ⁊ chirographa-
riū nō procedūt ab vna tm̄ perſona:ſed
a diuerſis perſonis:puta qꝛ ſempronius
erat creditor hypotecarius ⁊ ſeius chi
rographarius ⁊ chirographarius vi-
dēs nō poſſe cōſequi ſuū creditū:ſoluit
creditū ſuū hypotecario ⁊ ab eo volen-
te impetrauit ceſſionē(nam inuitū co-
gere non poterat.l.nulla.C.de ſolu.)
¶ Nā iſto caſu debitor non cogetur of
ferre huic creditori ceſſionario:niſi ſo-
lum creditū hypotecariū et ceſſum:nō
aūt chirographarium:qꝛ dicta.l.vni.lo
quitur qn̄ ambe obligationes trahunt
originem ex perſona vnius tm̄:non aūt
qn̄ deſcendunt ex perſona diuerſorum
arg.tex.in.l.fi.ff.qui.mo.pi.vł hy.ſol.⁊
l.ſi is qui ſtichum.ff.de actio.⁊ obliga.
¶ Et cum.d.l.vni.exhorbitet a iure iō
non eſt extendenda ad diuerſum caſum
diuerſam rationem habētem.l.ius ſin-
gulare.et.l.ꝙ vero contra.ff.de legi.
¶ Jtē qꝛ.d.l.vni.fundatur ſuper equi-
tate quaſi dolo faciat debitor nō ſolue-
re vtrūqꝫ debitū creditori qui de vtroqꝫ
credidit ⁊ fidem habuit:que ratio ceſſat
in caſu propoſito:cum potius in eo ſit
fraus ⁊ deceptio ex parte vtriuſqꝫ cre-
ditoris tam cedētis quā ceſſionarij:qui
voluerūt in pl⁹ obligare debitorē quaꝫ
eſſet de iure: ⁊ ita tenet Sal.poſt Cy.in
d.l.vni.in vlti.q. ¶ Tertio fallit reg.d.
l.vni.qn̄ creditor cōceſſit debitori pign⁹
precario:⁊ modo vult illud reuocare:et
debitor offert ei pecuniam pro qua di-
ctū pign⁹ eſt hypotecatū:non aūt aliud
creditū pro quo:ſi pignus fuiſſet apud
ipſum creditorē potuiſſet retineri.Naꝫ
iſto caſu nō tenetur offerre debitor niſi
creditum hypotecarium ita tenet Sali.
poſt Dy.in.d.l.vni.in.xv.q.dicentes ita
de facto fuiſſe determinatum per.l.ſi de
bitor.ff.de precario que ſatis bene pro-
50 bat. ¶ †Quarto reſtringitur.d.l.vni.ꝙ
licet creditor habeat ius retinendi pi-
gnus etiam pro credito chirographa-
rio:tm̄ non habet ius illud vendēdi pro
dicto credito chirographario ita tenet
glo.fi.in.d.l.vni.Cynus aūt ſupplet in
hoc ꝙ pignus vēdi poterit pro credito
hypotecario:⁊ ſi quid reſiduū erit pote
rit illud compenſari cum credito chi
rographario vt.l.j.et.ij.ff.de compen.⁊
ita etiam tenet Sal.in.d.l.vni.in.xij.q.

51 ¶ †Inſuper in predictis dubitatur an
in caſibus in quibus competit ius offe
rendi qui ſupra notati ſunt poſſit talis
oblatio fieri lata ſententia in hypoteca
ria?⁊ in hoc Spe.in ti.de oblig.⁊ ſolu.
§.j.verſi.quid ſi te mihi.tenet ꝙ ſic idē
tenet Bal.poſt Ray.⁊ Cy.quos ipſe re
fert in.l.paulus.§.fi.in lectura antiqua
ff.qui.mo.pi.vel hy.ſol.⁊ iſta concluſio
in ſcđo creditore ⁊ poſſeſſore probatur
ex no.per Bar.in.l.ſtipulationes nō di
uiduntur.in.ix.q.in verſi.ſed iuxta pre
dicta moueo.ff.de ver obli.vbi Bar.cū
52 quo alij tranſeūt decidit ꝙ qn̄ vnum eſt
in obligatione ⁊ aliud eſt in ſolutiōe ex
diſpoſitione legis:tūc illa facultas ſol-
uendi durat etiam poſt lataꝫ ſententiaꝫ
donec fuerit talis cōdēnatus conuent⁹
ſuper actione iudicati allegat.l.miles.
§.decem.ff.de re iudi.⁊.l.item veniunt.
§.cuꝫ prediximus.ff.de peti.here.vnde
cū in propoſito in obligatiōe actionis
hypotecarie ſit relaxatio rei hypoteca
te iuxta.l.ſi cū vēditor.in prin.ff.de eui
ctio.⁊ in facultate conuenti ſit oblatio
⁊ ſolutio debiti ex diſpoſitione legis cō
cedentis iſtud ſcđo creditori vt.l.ſi fun
dus.§.in vendicatione.ff.de pign.⁊ poſ
ſeſſori conuento iuxta.d.l.mulier.ff.q
po.in pi.habe.ſequitur quod talis fa-
cultas durat etiam poſt latam ſenten-
tiam ⁊ ita per dictam rationem firmat
in hypotecaria idem Barto.in.l.ſi quis
ſtipulatus fuerit.x.in melle in fin.ff.de
ſolu.dicens hoc eſſe perpetuo tenendū
menti. ¶ Jn debitore autem quod ipſe
poſſit offerre poſt ſententiam eſt caſus
⁊ ibi no.Bar.in.l.ſi fundus.§.ſi plures.
ff.de pigno.⁊ ita per ſupradicta tenet
etiā Ang.de are.inſti.de actio.§.item ſi
quis in fraudeꝫ.col.pen.in verſic.in ea
gl.in fi. ¶ Et hanc opi.tenet etiam Jaſ.
in.d.l.ſi res obligata.in vlti.col.in ꝟſi.
modo ex toto ⁊c.ff.de leg.j.⁊ ratio iſti⁹
deciſionis eſt quia oblatio debiti facta
poſt ſententiam non impugnat ipſam
ſententiam imo eam ꝯprobat:qꝛ illa in
effectu nihil aliud vult niſi vt debitum
ſoluatur creditori vt ꝑ Bar.⁊ Alex.in
l.ſi fundus.§.in vendicatione.ff.de pi-
gno.⁊ not.Bartol.in.l.ſi cum venderet.
in prin.ff.de euictio.et ſimiliter petitio
ceſſionis vel exceptio cedendaruꝫ com
petens offerenti non impugnat ipſam
ſententiam vt no.Jaſo.in.d.l.ſi res obli
gata.in.d.verſi.modo ex tota ⁊c.nimirū
ergo ſi poteſt offerri poſt ſententiā ⁊ im
petrari ceſſio in caſibus in quibus im-
petrari poteſt. ¶ Quinimo in terminis
d.l.ſi res obligata poteſt fieri oblatio et
impetrari ceſſio etiam poſt executioneꝫ
factam in hypotecaria et etiam ſolutio
nem vt ibi not.gloſſ.et plene declarat
Jaſ.poſt alios in.d.vlti.col.⁊ notaui.ſ.
in hoc.iij.membro.nume.i. ¶ †Vltimo
in hac materia iuris offerendi dubita-
ri poteſt vtrum huic iuri offerendi pre-
ſcribatur?et iſte articulus eſt dubius.
Nam gloſſ.in.l.cum notiſſimi.§.eodem
iure. in ver.opponere.C.de preſcri.xxx.
an.loquens de oblatione que fit a debi-
tore creditori ponit duas opini.prima
eſt quod tali iuri non preſcribatur qua-
ſi ſit quedam facultas prout eſt facultas
eundi per viam publicam.Secunda au-
tem opi.que fuit Bulg.eſt quod tali iuri
preſcribatur ſpatio.xxx.annorum ſicut
preſcribitur alijs iuribus et actionibus
et quia eſt in poteſtate debitoris facere
quod oriatur actio pignoratitia directa:
offerendo vel ſoluendo merito iam poſ-
ſe videtur.l.qui poteſt facere.ff.de reg.
iur. ¶ Dubitat modo que ſit verior opi.
an prima an ſecunda?Et primam opi.ꝙ
in debitore tali iuri non preſcribatur te
nēt vltramon.et Cyn.in.d.§.eodem.vi-
delicet ꝙ iuri offerendi quod competit
debitori non preſcribatur cum ſit quedā
facultas ſecus autem ſit in iure offeren
di quod competit ſcđo creditori contra:
primū:qꝛ iſtud ius eſt fundatuꝫ in hypo.
que ei ꝯpetit ⁊ ſic eſt ſequela actionis iā
nate ideo ſicut dicta actio hypotecaria
tollitur ſpatio.xxx.annorum ita ⁊ ius of
ferendi in ea fundatū. ¶ Et iſtam opi.ſe
quitur Bartol.in.l.pignori.in princi.ff.
de vſucap.et Bartol.in.d.l.cum notiſſi-
mi.in fi.principij.Eandē opi.tenēt Jo.
an.⁊ Ant.de bu.in.c.qm̄ frequēter.vt li.
nō ꝯteſ.Sꝫ ſcđam opi.gl.l.d.§.eo.vꝫ qđ
iuri offerēdi ꝙ ꝯpetit ēt debitori ꝑſcri-
bat.xxx.an.ſicut preſcribit iuri offerēdi

qd cõpetit ſcdo creditori firmat Accur.
ibi ꝛ gl.i.d.l.pignori.in pn.ꝛ glo.ſi rẽ.§.
ois.ff.de pigno.acti.ꝛ gl.in.l.j.§.j.i ver.
ꝓ ſocio.C.de anna.excep.ꝛ iſtam ſcdam
opi.tꝫ Bar.ſibi cõtrari⁹ in.l.j.ff.de con
di.ex lege in ſcda col.in ver.iuxta pdi⸗
cta quero i caſib⁹ ꝛc. ꝛ Bal.in.d.l.cũ no
tiſſimi.in fine pnc.diſtingnẽdo tñ vt ibi
per eũ.Idem tenẽt ibi Iacob.butriga.ꝛ
Ange.ꝛ Floria. ¶ Eandem opi.tenent
Ange.Imol.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.pigno⸗
ri.ꝛ idem Pau.in cõſi.ccxciiij.ego pau⸗
lus.ꝛ Ang.in cõſi.lv.ex facto. ¶ Iſtam
etiam opi.late diſputãdo firmat Ange.
de are.inſtit.de actio.§.actionum.colũ.
xxv.in ver.aduertas tñ ꝛc.dicens iſtam
eſſe cõmu.opi.ꝛ ſic ꝯcluſio eſt ꝙ tam in
debitore ꝙ̃ in ſcdo creditore q̃ poſſunt
offerre priori creditori preſcribat tali
iuri offerendi ſpatio.xxx.an. ¶ Et iſtam
cõcluſionem intellige ꝓcedere qñ iſtud
ius offerendi venit deducendũ p modũ
actionis.puta qꝛ primus creditor poſſi
det rem hypotecatã cui debitor vel ſe⸗
cundus creditor poſſunt offerre:qꝛ de⸗
bent tunc offerre.j.xxx.annos.al's ela⸗
pſis.xxx.annis ſunt excluſi a iure offerẽ
di p pdicta q̃ hoc modo ꝓcedunt:ſecus
autẽ eſt qñ ius offerendi cõpeteret debi
tori vel ſcdo creditori p modũ exceptio
nis puta qꝛ ipſi poſſident vel etiã alteri
tertio poſſeſſori extraneo q̃ poſſunt con
ueniri hypotecaria a primo creditore ꝛ
tunc poſſunt offerre:nam huic iuri offe
rendi p modũ exceptionis nõ preſcribi
tur ſpatio.xxx.annorũ ſed etiam cõpe
53 tit eis poſt.xxx.annos.† qꝛ q̃ ſunt tpa⸗
lia ad agẽdũ ſunt ꝑpetua ad excipiẽdũ.
l.pure in.ſi.ff.de excep.ꝛ.l.lꝫ.cũ gl.C.e.
ti.ꝛ late p Fely.poſt Abb.in.c.ſi aũt.in
ver.tpalia ad agẽdũ.de reſcrip.ꝛ ita te⸗
net Areti.in.d.§.actionuꝫ.in pallegato
loco. ¶ Itẽ reſtringe pdictã cõcluſionẽ
s.firmatã ꝙ iuri offerẽdi qd competit p
modũ actionis tam debitori ꝙ̃ ſcdo cre
ditori preſcribatur ſpatio.xxx.annorũ
procedere preterꝙ̃ quando in pigno⸗
re eſſet adiectum pactum.l.commiſſo⸗
rie quod eſt improbatum in pignorib⁹
iuxta.l.j.et.ij.C.de pac.pigno.nam tunc
odio creditoris nõ preſcribetur tali iu⸗
ri offerẽdi ita ſingulariter limitat Bal.
in.c.j.in ti.de feu.da.in vi leg.commiſ.
ꝛ refert ꝛ ſequit Alex.in.d.l.cum notiſ⸗
ſimi.in fine prin.in apo.ad Bar.ꝛ idem
Alex.in.d.l.ſi pignori.in prin.ff.de vſu⸗
cap.qd not. ¶ Et an ꝛ qñ iuri offerendi
in alijs caſib⁹ pſcribat? vide Cor.in cõ⸗
ſi.cccv.iij.vol.ꝛ in conſi.clxxvj.co.vol.ꝛ
late p Fely.in.c.cũ acceſſiſſent.i.x.ꝛ.xj.
col.de conſtitu.ꝛ latius ꝛ plenius p mo⸗
dernos in tractatu pſcriptionuꝫ in.iiij.
parte quinte partis principalis car.xl.
ij.col.ꝛ per predicta eſt expedita prima
pars iuris offerendi.videlicet.quibus
competat tale ius.

¶ Summarium.

1 Oblatio debet eſſe realis:nam ver
balis non releuat.
2 Uerba non ſufficiunt vbi opus eſt facto.
3 Uerbalis oblatio procedit ꝛ operat in
rebus immobilis.
4 Uerbalis ablatio operat quo ad retra⸗
ctandum venditionez pignoris factam
per creditorem.
5 Debitum intricatũ non eget oblatione
ſed interpellatione.
6 Promiſſum vel debitũ cõditionale non
eſt ante cõditionis euentũ offerendum.
7 Oblatio debitoris ſtat in arbitro credi⸗
ditoris.
8 Oblatio verbalis prodeſt ſi debitor te⸗
neatur ſoluere in alieno loco.
9 Oblatio valida preſupponit locum con
gruum ꝛ tempus.
10 Oblatio debet eſſe pura.
11 Conditio extrinſeca oblationi vel depo
ſitioni appoſita reddit illã inefficacem.
12 Actus purus differt a cõditionali.
13 Obſignatio vel conſignatio ſeu ſigillatio
qualiter ꝛ qñ fieri dicatur.
14 Signatio cuius ſit effectus.
15 Cõſignatio in pecunia requiſita an etiã
requiratur in rebus mobilibus.
16 Oblatio debet eſſe ſpecialis:generalis
enim non releuat.
17 Oblatio debiti debet eſſe totalis ꝛ inte
gra:creditor enim non tenetur recipere
partem debiti.
18 Solutio particularis maxima incõmo⸗
da ſolet offerre.
19 Creditor quo caſu teneatur partẽ debi⸗
ti ſibi oblatã recipere.
20 Solutio particularis admittit in pia
cauſa ꝛ in libertate.
21 Lex ſi.ff.q.mo.pig.vel hy.ſol.duas re⸗
cipit reſtrictiones.
22 Emphiteota prediorũ ꝛ patrimonij ce⸗
ſaris admittitur ad particularẽ ſolutio
nem:ſecus in emphiteota priuati.
23 Creditor recipiẽs duos fideiuſſores ꝓ
vno debito an vno abſente teneat reci⸗
pere particularẽ ſolutionẽ tangentem
vnum fideiuſſorum.
24 Compenſatio particularis admittitur.
25 Solutio particularis põt fieri publico
exactori ipſo volente.
26 Debitũ legis diſpoſitione põt particu⸗
latim ſolui.
29 Oblatio debiti debet fieri preſenti.
28 Depoſitarius an poſſit reddere depoſi
tum deponenti.
29 Creditori cõtra depoſitariũ ad peten⸗
dum depoſitum cõpetit actio vtilis de⸗
poſiti ꝛ in rem.
30 Debitor an liberet vnica oblatiõe vel
ſi pluries teneatur offerre.

¶ Secunda pars tertij mẽbri.v.par
tis principalis.

SEquitur ſcda ps tertij mem
bri.vꝫ qualiter ꝛ qũo oblatio
ſit facienda? ꝛ in hac ſecunda
1 parte.† Primo pone vnã re⸗
gulã ꝙ vbalis oblatio nõ re
leuat ſed dꝫ eſſe realis.l.q decẽ.v.idem
rñdet.in ſi.ff.de ſolu.ꝛ plene p Bar.in.l.
ptor.§.ſi qs parat⁹.ff.de no.op.nũ.vbi
Bar.dicit ꝙ oẽs.ll.q dicũt ꝙ debitor dꝫ 3
eſſe parat⁹ ſoluere dñt intelligi ꝙ debi
tor dꝫ ire cũ denarijs in manu al's non
dicet obtuliſſe niſi in vno caſu q ẽ in.l.
pe.ff.de reſc.ven.q no.gl.in.l.ſi reſiduũ.
C.de diſtrac,pi.de quo dicet.j.l.ij.fal.
hui⁹ regule. ¶ Eandem regulã firmat
Bal.in ti.ſi de feu.fue.ꝯtro.inter do.ꝛ
ꝯgna.§.liber. ꝛ Bar.i.l.acceptã.in v.ve
nio ad.q.C.de vſur.ꝛ late Matheſi i ſuo
no.cxxxiiij.incipi.no.ꝙ vbi qs dꝫ offer
re ꝛc.ꝛ lati⁹ Ale. in ꝯſil.cxxx.in cã ſtra⸗
zarolorũ.iiij.vol.in.iij.co.in v.Nõ ob⸗
2 ſtat ꝙ dicat.ꝛc. ¶ † Et facit qꝛ vbi opus
eſt facto vba nõ ſufficiũt vt p gl.in.c.pa
ſtoralis.in gl.ſi.de offi.ordi.ꝛ gl.in.c.vt
circa.in v.pſtito.de electio.in.vj.eandẽ
regulã ponit Alex.in.l.ſi mora.in.3.col.
ff.ſolu.ma. ¶ Et hanc reg.amplia pmo:
vt ꝓ cedat etiã ſi oblatio eſſet realis pu
ta qꝛ offerens haberet pecuniã in mar⸗
ſupio:nam talis oblatio nõ valeret niſi
dicta pecunia extrahat de marſupio et
numeretur coram teſtibus ꝛ poſtea re⸗
ponat in marſupio ita optime declarat
Bar.in.l.cũ ſeruus.ff.de cõdi.ꝛ demõ.
Nam al's nõ cõſtaret qd offerreret cum
poſſit dubitari qd ſit in marſupio vt in
ſili dicit tex.i.l.j.§.ſic iſta.ff.depoſi.ꝛ fir
mat Bal.in.d.l.acceptã. in.ij.no.poſito
ſup ver.conſignatam.ꝛ habet per Ang.
de are.inſti.qui.mo.tol.obli.§.fina.ꝛ ita
etiã refert ꝛ ſequit Alex.in.d.l.acceptã.
in apo.ad Bar.ꝛ idẽ Alex.in.l.ſi mora.
in.iij.col.in ver.iuxta predicta adde.ff.
ſol.ma.Ex quib⁹ infert ꝙ Imo.ꝛ Pau.
in locis de quibus ibi vident male fuiſ
ſe loquuti dũ indiſtincte dixerunt obla
tionem factã in marſupio valere:ſi cre⸗
ditor recuſauit recipere:qꝛ potuit tan⸗
tum pars debiti eſſe in marſupio quo
caſu creditor non tenebatur illa recipe
re.l.quidã eſtimauerũt.ꝛ ibi p doct.ff.ſi
cer.peta.ꝛ ideo videtur licite recuſaſſe.
¶ Poteſt tñ ſm Alexã.ſubſtineri opin.
Imol.ꝛ Pau.de ca.quando creditor re⸗
cuſauit velle recipere ſolutionẽ aliquo
modo:etiam ꝙ in marſupio eſſet totum
creditũ. ¶ Iſta autẽ reg.declarata ꝛ am
pliata(vt.s.)recipit ſex limitatiões no
tabiles:quas ponit Ale.in.d.l.ſi mora.
quas ſuccicte referã. ¶ † Primo igitur
limitatur vt nõ habeat locũ in oblatio⸗
ne rei immobilis qꝛ in illa ſufficit ver⸗
balis oblatio.l.ij.poſt pnci.C.qñ ꝛ qui.
quar.pars debe.lib.x.ꝛ ibi Bar.ꝛ text.
in autẽ.dos data.C.de dona.ante nup.
ꝛ iſta prima limi. declaratur ſm Bald.
in.d.l.acceptam.in prima oppo.vt pro⸗
cedat quando offerens rem immobileꝫ
habebat illam ſolutioni parataꝫ alias
ſecus per allegata ibi per eũ:ꝛ ideo qñ
agitur de offerendo domum vel pdium
ſufficit verbalis oblatio:offerẽdo ſe in
iudicio paratum ea tradere in loco in
quo ſita ſunt:quia lex non arctat quem
ad impoſſibile vel iniquum vt.l.pretor.

in princip.⁊ fina.ff.de edi.ita declarat
Bal.in.d.l.j.oppoſitione ⁊ idē eſt etiam
qn̄ equus eſſet offerēdus vt no.idem in
d.l.acceptā.in.ij.oppo.⁊ tȝ glo.⁊ Bart.
4 in.d.l.ſi mora.¶ †Scdo limitat̄ regula
quo ad effectū retractandi venditioneȝ
pignoris factā per creditorē:qꝛ ad hoc
ſufficit verbalis oblatio vt.l.pen.ꝗ inci
pit ſi fundus ꝗ lucij.ff.de reſcind.vēd.
ſm intellectuȝ glo.Bar.⁊ aliorū cōiter
in.l.pen.ꝗ incipit creditor.ff.de diſtra-
ctio.pig.⁊ in.l.ſi reſiduū.C.eo.tit.⁊ iſtū
eſſe verū.⁊ cōmunem intellectum dicit
Alex.in.d.l.ſi mora.in.ij.fall.lȝ Bal.in
d.l.acceptam.in prima oppo.poſt Old.
ponat intellectum diuerſum.¶ Tertio
limitat̄ regula quando debitum qđ ve-
nit offerendum nō eſt liquidum:ſed in-
tricatum vt in obligato reddere rōnem
alicuius adminiſtrationis. Nam tunc
ſufficeret verbalis oblatio de incerto.⁊
pars liquida deberet realiter offerri et
deponi:⁊ de incerto preſtari fideiuſſor
ita tenent Ange.⁊ Jmol.in.d.l.ſi mora.
per.l.ſtatuliber rōnem.⁊.l.ſeruus here
di.§.fi.ff.de ſtatalibe.Jdem no.Ange.⁊
ibi late Alexā.in.l.iiij.§.ait pretor.ff.de
re iudi.¶ Subdit tamē Alex.vtroqȝ lo
co ꝙ illud quod dictum eſt de fideiuſſio
ne poſſet habere locum quando debitor
eſſet inops aut ſuſpectus:alias ſi debi-
tum non eſt liquidum ſufficit verbalis
oblatio tm̄ abſqȝ exhibitiōe fideiuſſor.
⁊ ita dicit procedere iura allegata per
5 Ange.⁊ Jmo. ¶ †Et iſtud etiam com-
probatur autoritate Barto.in.d.l.pen.
que incipit creditor.ff.de diſtrac.pign.
dum vult ꝙ quando debitum non eſt li
quidum ſatis eſt ꝙ debitor coram iudi-
ce interpellet creditorem vt deputetur
vnus mercator ad calculandum ratio-
nes ⁊ in ſaldum reducendum.⁊ ꝙ alia
oblatio nō eſt neceſſaria:⁊ ita intelligit
d.l.ſi reſiduum.⁊ ita etiaȝ tenet gloſ.in
l.obſignatione.C.de ſolutio.⁊ ibi p do-
ctores ⁊ Alexand.in conſi.xxiiij.inſpe-
cto ꝓceſſu ad fi.iiij.volumi.⁊ Verone.
in ſuis cautelis.iiij.car.cau.pen.verſic.
Nota ꝙ vbi debitum.et Jaſo.in.l.pri-
ma in prima colum.ff.qui ſatiſda.co-
gan.⁊ Cor.in conſilio.lxxv.in litera.f.

iiij.volumi. ¶ Et iſta tertia limitatio
declaranda eſt duobus modis iudicio
meo.¶ Primo modo vt procedat quan
do incertum erat quid ⁊ quantum ſol-
ui deberet:ſecus autem ſi certū erat in
ſolutione ſed erat dubiū de iure an de-
beret ſolui vel non:quia tunc offerens
deponēs ⁊ fideiubens iuxta terminos
iſti⁹ tertie limitatiōis nō releuaret̄ ſed
teneret̄ certū oīno ſoluere:cum ius ſit
certū.l.ornamentoruȝ.ff.de auro ⁊ argē
to lega.⁊ dubitans de iure poteſt conſu
lere peritiores ita firmat Cor.in conſil.
cclxij.pro euidētia.iiij.volumi.in fine.
¶ Secundo modo poteſt declarari ⁊ re
ſtringi vt iſta limita.procedat quando
agitur de euitādo moram vel incurſum
alicuius pene vel de impedicēdo execu
tionem aduerſe partis vel de effugien-
do aliquod aliud preiudicium in iſtis
enim terminis militat dicta limita.et
ita loquuntur leges ⁊ doctores prealle-
gati.ſecus autem ſit quo ad actionem
conſequandam:que naſcitur ex imple-
mento alicuius oneris vel conditionis
iuxta tex.⁊ ibi no.in.l.iuriſgentium.in
princip.ff.de pac.¶ Et ita colligitur ex
not.ibi per Alexā.in princip.⁊ per Jaſ.
in vltima colum.in quatuor limitatio-
nibus quas ibi ponit:voluīt ꝙ ad actio-
nem conſequendam ex contractu inno
minato requiritur oblatio ⁊ vltra obla
tionem depoſitio ⁊ ꝯſignatio iuxta tex.
in.d.l.obſinatione.C.de ſolu.qꝛ oblatio
depoſitio ⁊ conſignatio hȝ vim ſolutio-
nis:vt.l.j.C.ꝗ po.in pig.hab.⁊.d.l.obſi-
gnatione:quod non eſt in oblatiōe ⁊ de
poſitione certe partis ⁊ fideiuſſione et
probatur iſta concluſio in.l.ſi a te.C.de
pac.inter empto.⁊ vendi.⁊ ibi p Paul.
6 de ca.¶ †Et idem putarē dicendum qn̄
aliquid eſſet dandum vel preſtandum
alicui ſub cōditione ſi ſolueret eſtima-
tionē puta vni⁹ equi vel alterius rei:qꝛ
iſto caſu nō ſufficeret ad ꝯſequēdū illđ
qđ ſibi dādū eſt ſub dcā ꝯditione:depo
nere certū ꝗd:⁊ offerre aliud īcertū ⁊ fi
deiubere:ſed oīno illa cōditio deberet
pri⁹ ipleri in forma ſpecifica iuxta.l.ꝗ
heredi.ī pn.⁊.l.meuius.ff.de ꝯd.⁊ de.⁊
tūc nō ſufficeret adīplere ꝑ eq̄pollēs ꝑ

d.iura:⁊ ita vr̄ ēt ꝓbari ꝑ tex.i.d.l.ſtatu
liber rationem.§.j.vbi lȝ ſeruus iuſſus
reddere rationē cōſequat̄ libertateȝ ſibi
relictā ſatiſdando:tn̄ ſecus eſt ſi ſit iuſ-
ſus ſoluere pecuniā ad idem tex.in.d.l.
ſeruus heredi.§.fi.circa mediū ibi nec
ante iure placuit agi.¶ Sȝ quo ad eui
tandū penam ⁊ alia preiudicia difficul
tas excuſat vt.l.ij.ff.ſi quis cau.et per
Bar.⁊ doc.in.l.qđ te.ff.ſi cer peta.ꝗ no.
qꝛ non inuenio per aliū notata : ⁊ mihi
videntur ſatis rationabilia:lȝ non au-
deā in totum firmare . ¶ Quarto limi-
tatur regula qn̄ illud qđ offertur vnico
mometo expediri non poteſt vt in illo ꝗ
tenetur offerre probationes : nam non
eſt neceſſe ꝙ teſtes ſecum ducat ſed ſa-
tis eſt ꝙ offerat ſe probaturum ita not.
hoſtien.Ant.de but.Abb.⁊ Philippus
in.c.interpoſita.in prin.de appel.cum
alijs allegatis per Alex.in.d.l.ſi mora.
7 in.iiij.fall. ¶ †Quinto limitatur regu.
ſm Alex.in.d.l.ſi mora.qn̄ creditor cui
ſolo verbo offertur diceret ſe nollē reci
pere ſolutionē tunc enim nō requiritur
realis oblatio ita not.Bald.in.l.j.in.ij.
col.C.ne li.ter.ꝓuo.cum alijs cōcordā-
tijs quas refert Alexā.in.d.l.ſi mora.in
5.fall.⁊ idem tȝ Alexā.in.l.qui rome.in
prin.in pri.col.ff.de ver.ob.¶ Sed iſtā
quintā limi.reprobat Areti.in.d.l.qui
rome.quibuſdā fundamentis:a quibus
eam defendit ibi Sozi.in.ij.col.ſed vlti
mo loco relinquit ſuper ea cogitandū.
qꝛ(vt ipſe ſubdit) Cuma.⁊ alij commu
niter eam ſequuntur.¶ Jpſam tn̄ Jaſ.
ibi in.iij.col.defendit ⁊ ſequitur ⁊ idem
Jaſo.in.l.ſi ita quis.§.ſcia cauit in.vj.
col.in verſi.poſtremo vt nihil obmitta-
tur ⁊c.ff.de ver.oblig.⁊ ita puto tenen-
8 dum.¶ †Sexto limitatur regula quā-
do quis teneretur ſoluere in alio loco
puta Bononie.Nam ſi conueniat Flo-
rentie ⁊ ſolo verbo offerat ſe ſoluturuȝ
bononie ⁊ ſic in loco deſtinato ſolutio-
ni tunc ſola verbalis oblatio ſufficeret
ita ſingulariter tȝ Bald.in.d.l.acceptā.
in pri.oppo.⁊ refert ⁊ ſequitur Alex.in
d.l.ſi mora. in.vj.fallē.per rationem de
qua ibi.¶ Adde tn̄ ꝙ Alex.in.d.l.ſi mo-
ra.limitat iſtas ſex fallentias nō ꝓcede

re qn̄ incōtinenti poſt tales oblatiōes
creditor offerret ſe paratū recipere naȝ
iſto caſu ſtatim debitore realiter nō ſol
uente talis oblatio verbalis euaneſce-
ſcet ſm Jmo.in.d.l.ſi mora.⁊ ita in effe
ctu tȝ Bar.in.d.l.pen.ff.de diſtrac.pig-
no.vbi tradit hanc cautelam quā etiam
ſequit̄ ibi Saly.in fi.⁊ vtroqȝ loco trā-
ſit Alex.et idem eſt ſi mittat vnū cū offe
rente cui ſoluat argu.l.j.§.mariti.⁊.§.il
9 lud.ff.de lib.agno.¶ †Scdo requiritur
ꝙ oblatio fiat congruo loco ⁊ tempore
als non releuat vt eſt tex.⁊ ibi Bart.in
l.ſi ſoluturus.ff.de ſol.⁊ ideo dicit Bal.
in.d.l.acceptam.in.ij.q.ꝙ oblatio facta
de nocte non dicitur facta loco congruo
allegat.l.more romano.ff.de ferijs.
¶ Jdē etiā tenet Saly.ibi in.iij.oppo.
Addēs ꝙ ſi oblatio fiat ante tēpus ad-
iectuȝ ſolutioni fauore creditoris dicet̄
facta tēpore incongruo per.l.item illa.
in prin.⁊ ibi glo.ff.de cōſti.pecu.et per
l.ſi ita relictum.§.pegaſus.ff.de leg.ij.
⁊ per.l.euȝ qui als iabolenus.ff.de an.
leg.Jdē etiā eſt ſi oblatio fieret tēpore
quo creditor ſequitur funus familiare
argu.l.ij.ff.de in ius vocan.et ita tenet
Saly.in.d.iij.oppo. ¶ Jllud aūt quod
dixi ꝙ de nocte non poteſt fieri oblatio
limita niſi nox eſſet vltima pars tempo
ris adiecti per debitorē ad ſoluendum:
qꝛ etiā vltimū momentū temporis ꝑdi-
cti currit ad bn̄ficiū debitoris.l.ꝗ hoc
anno.ff.de ver.obl.⁊ tali caſu poſſet fie-
ri oblatio de nocte:vt tenet Saly.poſt
Guil.de cun.in.l.nō minorem.ad fi.C.
de tranſac.Jntelligendo tamen niſi cre
ditor eſſet paratus prorogare dilatio-
nem in diem craſtinum vel eſſet pericu
lum aperire oſtium propter inimici-
tias vel quia locus ille erat inſidioſus
vt ibi declarat Saly. ¶ Locus autem
incongruus exēplificari poteſt ſi obla-
tio fieret creditori peregrinanti vel in
loco nō conuento: vel non deſtinatio ſo
lutioni tacite vel expreſſe vt.l.ꝗ rome.
⁊ ibi bona gloſ.in verſi.obtulerit.ff.de
verborum obliga.et not.Salyce. in.d.
l.acceptam.in.iij.oppoſi.
¶ Jntellige tu predicta niſi debitor
offerens in congruo loco vel tempore

offerret non ſolum ſortem principalē.
ſed etiā omne intereſſe:quod pretende-
re poſſet creditor ratione loci ⁊ tempo-
ris incōgrui:q⁊ tunc creditor tenet re-
cipere dictam oblationē ita tenet Bar.
in.d.l.qui rome.in prin.dicens ita pba
ri per tex.ibi i ver.detracta.⁊ facit tex.
in.l.fideiuſſor.ff.de doli excep.⁊ innuit
gloſ.in.d.l.qui rome.in ver.obtulerit.⁊
doc.ibi trāſeunt cum Bar.excepto.Ra-
pha.qui tenet cōtrariū:ſed Alex.ibi in
pri.col.defendit opi.Bar.ab impugna-
tione Rapha.⁊ aliter etiam eā defendit
ibi Jaſ.in.iiij.⁊.v.col.ſequendo ſolutio
nem ⁊ defenſionem quā ibi ponit Pau.
de ca.et Beſſutius vt ibi late per eum.
¶ Poſſet etiam hic diſcuti an pro iſta
oblatione facienda debitor teneat ire
ad domum creditoris?Sed q⁊ iſta ma-
teria ordinarie ſcripta eſt per gl.Bar.⁊
alios in.d.l.item illa.ff.de conſti.pecu.
⁊ per Saly.in.d.l.acceptā.et parū eſſet
addendū eorum dictis ⁊ etiam eſt mate
ria remota a noſtra pignoris ⁊ hypote-
ce ideo illā obmitto remittendo me ad
notata in dictis locis ⁊ aliquid habetur
per Alex.in cōſi.xcij.primo vol.iiij.col.
verſi.⁊ ꝙ ita debeat intelligi ⁊c.in con-
ſi.xlj.iiij.volu.viſis ⁊ optime diſcuſſis.
10 ij.col.⁊c.¶ †Tertio requiritur ꝙ obla
tio ſit pura ⁊ non contineat conditionē
extrinſecam ſed intrinſecam ſic: puta
q⁊ emptor offerat preciū venditori ſub
cōditione ſi res vēdita ſibi tradatur ita
tenet Bald.in.d.l.acceptā.in.iiij.q.p in
ra que ibi allegat. ¶ In hoc tamen eſt
aduertēdū ꝙ ſi in oblatione et depoſi-
tione apponatur ipſa cōditio intrinſe-
ca ⁊ ſic oblatio valeat et operetur plu-
res effectus de quib⁹.j.tamen nō ope-
ratur ꝙ emptor qui obtulit et depoſuit
interim ſit leberatus ab obligatiōe pre
cij.q⁊ taliter deponendo non depoſuit
animo abdicandi a ſe dominium illius
precij:ſed depoſuit ad effectum vt ſibi
res traderetur ita no.Bart.in.l.ſi ſolu-
turus.ad fi.ff.de ſolu.et ſequitur Bald.
11 in.d.l.acceptam.in.iiij.q.¶ †Sed quā-
do in oblatione et depoſitione apponit
conditio extrinſeca:tunc talis oblatio
⁊ depoſitio nullum effectum operatur.

Sed dicitur incōgrua:puta ſi in obla-
tione requirā mihi per aduerſam partē
aliquid fieri:ad quod de iure non cogi-
tur ita tenet Frā.de cur.in conſi.xxxix.
viſis et diligenter.⁊c.in.iij.col.in verſi.
Nec obſtat mouetur argu.tex.in.d.l.ſi
ſoluturus.⁊ in.l.mora.in pn.ff.de vſur.
⁊ habetur per Alex.in conſi.xxvj.viſo ⁊
diligenter in vl.col.in verſi.).quia i.vj.
12 volu.¶ †Et facit ad predicta q⁊ actus
purus dicitur diuerſus ab actu condi-
tionali vt probatur in.l.j.§.ſi quis ſim-
pliciter.ff.de ver.ob.⁊ ideo dicit Alex.
in.d.l.j.§.ſi quis ſtipulanti.in.ij.col.ꝙ
qualitas diuerſa facit cenſeri rem om-
nino diuerſam per.d.§.ſi quis ſimplici
ter.intelligendo tamen(vt etiā dixi.ſ.)
in conditione extrinſeca a natura act⁹
ſecus autē eſt in conditione intrinſeca
ſeu inſerta ex natura actus ſm Ang. et
Imo.in.l.qui liberis.in prin.per illum
tex.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ no.Alexā.in
d.l.j.§.ſi quis ſimpliciter. i pri.col.per
qđ ibi infert ad.q.de eo qui ſimpliciter
habet reſpondere poſitionibus ita diſ-
ponente ſtatuto.Nam ſi reſpondeat ſub
conditione extrinſeca nō dicetur rūde-
re ſimpliciter:ſecus aūt ſi in reſponſio-
ne inſereret cōditionem intrinſecā que
eſt de natura actus vt ibi late per eum.
¶ Quarto requiritur aliqñ ad aliquos
effectus de quibus.j.ſuo loco dicet: ꝙ
oblatio fiat cum depoſitione ⁊ obſigna
tione ſeu conſignatione vt eſt text.in.l.
obſignatione.C.de ſolu.vbi glo.pri.ſup
plēdo ad tex.in quo ſimpliciter dicitur
de obſignatione:ſupplet glo.depoſitio
ne ⁊ oblatione facta preſentibus teſti-
bus iuxta.d.l.acceptam.⁊ ſic glo.ibi nō
ſtat expoſitiue vel declaratiue.ſ.ꝙ ob-
ſignatio dicatur fieri per depoſitionem
et oblationem vt quidam volebat al's
intelligere:ſed ſtat ſuppletiue(vt dixi)
⁊ probatur in.d.l.acceptam. quā gl.al-
legat in ver.conſignatam vbi text.vult
ꝙ vltra oblationē fiat cōſignatio ⁊ de-
poſitio.⁊ eſt tex.in.l.ij.C.e.vbi tex.vult
ꝙ nō ſufficit deponere ⁊ obſignare pe-
cuniā niſi precedat oblatio.Ad idē tex.
in.l.ſi creditrici.e.ti.vbi tex.ꝙ iſta tria
requiruntur:vcʒ oblatio obſignatio et

depoſitio ad idem text.in.l.ſi a te.C.de
pac.inter emp.⁊ vēdi.⁊ in proprijs ter-
minis pignoris ⁊ hypotece eſt text.in.l.
j.C.qui po.in pi.hab.⁊ ꝙ iſta tria requi-
rantur ad aliquos effectus operandum
tenet Bart.in.d.l.acceptam.in diſcurſu
13 poſt glo.ibi ⁊ Bald.⁊ Salyc.¶ †Et obſi-
gnatio ſeu conſignatio vel ſigillatio fie
ri dicit qñ pecunia numerata pri⁹ clau-
ditur in ſacculo ⁊ ſacculus ſigillo vel ſi-
gno obſignat vt eſt text.in.l.fi.ff.de lege
cōmiſ.⁊ tex.in.l.j.§.ſi pecuniā i ſacculo.
ff.depoſi.⁊ in.l.die ſponſaliorum.§.fi.e.
tit.¶ Et ratio differentie inter oblatio
nem et depoſitum ſine obſignatione:et
oblationem ⁊ depoſitū cū obſignatione
eſt q⁊ qñ pecunia offert et non ſignatur
ſed ad numerū deponitur trāſfert poſ-
ſeſſio dominiū ⁊ periculū illi⁹ in depo-
ſitariū:q⁊ tenetur ad tantundē in gene-
re:⁊ videt depoſita vt certa quantitas ⁊
data vr̄ licētia depoſitario vtendi illa:ſʒ
qñ deponit ſignata i ſacculo nō trāſfer-
tur poſſeſſio necʒ dñium in depoſitariū
⁊ eſt periculo deponētis:⁊ nō eſt pmiſſa
licētia vtēdi ipſi depoſitario imo ſi vtat
tenet furti ita colligit ex no.p gl.in.d.l.
die ſponſaliorum.§.fin.et no.⁊ declarat
Pau.de caſtr.in.l.ſi ſacculum.ff.depoſi.
14 ¶ †Et ꝙ ſignatio ſit magni effectus ap-
paret q⁊ alibi habet ꝙ ſignatio hr̄ pro
traditione rei vnde ſi aliquis vendat li
gnum in nemore ⁊ illud ſignet cenſetur
illud traditum vt.l.ꝙ ſi necʒ.§.j.⁊ ibi gl.
ff.de peri.⁊ cōmo.rei vendi.⁊ etiā ſignā
do doliū venditum cenſet quis tradere
vt eſt tex.in.l.j.§.ſi doliū. eo.ti.⁊ in.l.vi-
deamus.§. inquilinū.ff.loca.⁊ ideo di-
cebat Bal.in aut.dos data per illuʒ tex.
C.de dona.ante.nup.ꝙ ex ſignaculo co-
gnoſcimus cui⁹ ſint res:ideo balle mer
catoruʒ preſumuntur illius mercatoris
cuius ſunt ſignacula ⁊ ita refert Jaſ.in
l.ſi mora.in.iiij.col.in verſi.ij.ff.ſol.ma.
¶ Concluditur ergo indubitanter quod
aliquando in oblatione et depoſitione
requirit obſignatio ſeu ſigillatio pecu-
nie in ſacculo ad producēdum aliquos
effectus de quibus.j.ſuo loco dicet in
15 iij.parte huius tertij membri. ¶ †Sed
dubitatur in predictis an talis conſigna

tio ſeu obſignatio que in pecunia requi
ritur vt proxime dictum eſt requiratur
etiam in alijs rebus mobilibus vel ſe
mouētibus?⁊ Ang.in.d.l.ſi mora. tenet
ꝙ ſic dicens ꝙ licet in iſtis rebus mobi
libus vel ſe mouentibus (vt puta) in
equo non cadat vera obſignatio in ſac-
culo prout fit de pecunia vt no.glo.pri.
in.d.l.ſi mora.tamen bene cadit depoſi-
tio vt.l.j.§. que depoſitis.ff.depoſi.ſed
Roma.ibidem voluit ꝙ lʒ in iſtis rebus
non cadat conſignatio in ſacculo ad mo
dum pecunie:tñ ꝙ debent ſaltem aliquo
ſigno ſignari ⁊ deponi prout dicit proba
ri in ſimili per tex.in.l.ſtigmata.C.de fa
bricen.li.xj.⁊ in.l.decernim⁹.C.de aque
ductu et in.l.ij.C.de ſer.fugi.et in.c.ſi iu
dex.de ſenten.excommu.lib.vj.¶ Et p
iſta opi.Roma.ponderat Alexan.in.d.l.
ſi mora.in.iij.col.tex.in.d.aut.dos data.
C.de dona.ante nup.in ver.ſigno impo-
ſito.⁊ cum ea tranſit:limitando tamen
illam quando eſſet tale animal quod ab
alijs facile degnoſci poſſet;quia tūc rei
demonſtrate ex ſe:fruſtra alia adūcere-
tur demonſtratio per.l.j.in fin.ff.de do.
prelega.pro quo etiam facit illud quod
al's ſolet dici de Gallopreſſo qui fuit bi
dellus Azo.ſm gloſ.in.l.hac conſultiſſi
ma.in glo.iij.C.qui teſta.facere poſ.vcʒ
ꝙ ex quo dictum nomen erat de ſe notiſ
ſimum non fuit neceſſaria ad illud alia
demonſtratio vt ibi per doc.⁊ per Bar.
et alios in.l.j.ff.de lib.⁊ poſ.⁊ iſta nota:
q⁊ vt infra declarabitur in.iij.parte hu-
ius tertij membri ad aliquos effect⁹ ne-
ceſſaria eſt iſta oblatio cuʒ obſignatiōe:
⁊ tamen cauſidici moderni iſtud non ob
ſeruāt:ſed putāt ꝙ ad omnes effect⁹ ſuf
ficiat oblatio ⁊ depoſitio:qđ non eſt ve-
rum vt patet ex predictis ⁊ infra dicen-
16 dis.¶ †Quinto requiritur ꝙ oblatio ſit
ſpecialis:et non ſufficit generalis per
iſta verba offero me paratum facere et
adimplere omnia ad que de iure teneor
quando debitum eſt liquidum vt colligi
tur ex no.per Bart.in.l.pen.que incipit
creditor ad fi.ff.de diſtrac.pigno.et fir-
mat Imo.in.l.pretor ait.§.ſi quis para-
tus.ff.de no.oper.nun.⁊ refert et ſequi-
tur Alexan.in apo.ad Barto.in.d.l.cre

ditoꝛ:ꝛ ita expꝛeſſe tenet Areti.in conſi.
cxlij.ex facto proponitur in vlti.colū.in
verſi.ad vltimuꝫ dubium.¶†Et faciūt
a ſimili ea que notātur per Alex.Iaſ.et
alios in.l.ita ſtipulatus.la grande in
pri.ꝛ.ij.col.ff.de verb.oblig.dum colli-
gunt ex ibi no.ꝙ verba generalia nō in
ducūt obligationē ꝛ vt vulgo dicit non
ſunt apiccicatoꝛia:ſed ſeruiunt de ven-
to cuꝫ cōcoꝛ.de quib⁹ ibi p eos.¶Que
tamen intelligenda putarem qñ oblatio
fieret in genere:nō habita relatione ad
aliquod inſtrumentū vel actū certū:ſed
indeterminate dicendo offero me para
tū facere omnia ad que de iure teneoꝛ:
qꝛ qñ generalis et indefinita loqutio
non poteſt referri niſi ad vnum equipol
let oꝛationi ſingulari:ꝛ gñalis diſpoſi-
tio:que non poteſt verificari niſi in vna
ſpecie reputatur ſpecialis vt habetur
per doc.ꝛ maxime Iaſ.multa ſuo moꝛe
cumulantem in.l.nominatim.ff.de lib.
ꝛ poſ.vnde ſi aliquis offerret ſe paratuꝫ
facere omnia ad que tenet̄ vigoꝛe talis
inſtrumenti puta mutui vel depoſiti in
quo eſt obligatus ad centum:putarem
ꝙ talis oblatio ſeu verbalis tantuꝫ ſeu
realis tm̄ eſſet congrua ad operandū il-
los effectus qui de iure reſultant ex hu
iuſmodi oblationibus:de quibus dice-
tur.j.in.iij.parte:cū per relationē ad in
ſtrumentū reputetur ſpecialis.¶Et fa
cit ꝙ expꝛeſſum per verba generalia per
relationem ad certaꝫ ſpeciē dicitur ſpe
cialiter expꝛeſſum vt.l.fi.C.ꝙ cum eo.et
habetur per Bar.Alexā.ꝛ Iaſ.in.l.j.ff.
de vulga.ꝛ pup.ꝛ in.l.pretoꝛ ait.in pn̄.
ff.de no.oper.nun.Nō tamē dico ꝙ iſta
oblatio poſſit operari in caſibus in qui
bus requiritur depoſitio ꝛ conſignatio:
ſed ſolum in caſibus in quibus ſufficit
ſola oblatio vel verbalis vel realis:ſu-
per quo tamē cogitabis:qꝛ non inuenio
17 per aliquē examinari.¶†Sexto requi-
rit ꝙ oblatio fiat de toto debito Nā niſi
totū offeratur creditoꝛ non cogit̄ recipe
re vt eſt optimus tex.in.l.tutoꝛ.§.luci⁹
ff.de vſur.ꝛ tex.ꝛ ibi no.in.l.acceptā.C.
de vſur.tex.ꝛ ibi glo.et doc.in.l.qui ro-
me.in princ.ff.de verbo.obli.ꝛ in.l.ſi ita
quis.§.ſeia cauit.eo.ti.Saly.in.l.ſemel

moꝛa.in.iij.car.in pri.col.in.ix.conclu-
ſione negatiua.ff.ſo.ma.tex.ꝛ ibi gloſ.et
omnes in.l.quidam eſtimauerunt.ff.ſi
cer.peta.ꝛ habetur per Alexā.in conſil.
lxxxviij.viſis in pen.col.nu.18.vj.volu.
18 ¶†Et ratio iſtius concluſionis eſt quia
particularis ſolutio non minima incō-
moda ſolet afferre.l.plane.ff.fami.her.
et iſtam concluſionem pro regula ponit
Iaſ.poſt alios in.d.l.quidam eſtimaue-
runt.in.iiij.col.ꝛ coꝛroboꝛat triplici fun
damento vt ibi:per eum poſtea vero am
pliat eam duobus modis.¶Primo vt
procedat etiā ſi ſolutio eſſet facienda in
diuerſis debitis ex eadem tm̄ cauſa vt.l.
iij.§.ſi reddita.ff.cōmo.glo.ꝛ ibi Bar.in
l.eleganter.§.non ſoluꝫ.in fi.ff.de dolo.
¶Scd̄o ampliat vt procedat etiā econ
uerſo.ſ.vt nec creditoꝛ poſſit cogere de
bitoꝛem ad faciendum particularem ſo
lutionem per allegata ibi per eū.quod
etiam ante eū tenuit ibi Alexan.in fi.in
verſi.querit etiam hic Guil.de cū.quid
econtra.¶Tu vltra eos amplia tertio
modo vt oblatio non ſolum fieri debeat
de toto debito pꝛincipali:ſed etiā de in-
tereſſe al's non pꝛodeſt:ꝛ creditoꝛ nō co
gitur recipere ſine intereſſe vt per bar.
in.l.ſed ꝛ ſi alia.ff.de conſti.pecu.et per
Bald.in.d.l.acceptam.in.vj.oppo.et in
xviij.q.ꝛ per omnes in.d.l.quidam eſti-
mauerunt.¶Quarto amplia vt regu-
la pꝛocedat ſi vltra ſoꝛteꝫ et intereſſe nō
offerantur etiam expēſe litis ꝛ ipſa ga-
bella ſoluta per creditoꝛem vt expꝛeſſe
vult Saly.in.l.ij.C.ſi anti.credi.p text.
in.l.emptoꝛ.in pꝛin.ff.de rei vendi.ꝛ in
l.fi.§.in cōputatione.C.de iure delibe.
¶Quinto amplia vt regula pꝛocedat
etiā ſi offeratur res debita ſed tamē de-
terioꝛata:ſi vltra rem nō offerat̄ ēt eſti-
matio deterioꝛationis rei:al's eṁ credi
toꝛ nō cogitur recipere.licet ſponte poſ
ſit recipere vt.l.eleganter.§.non ſolū.ff.
de dolo:ꝛ habetur per Bal.in.l.ij.C.de
condi.fur.¶Fallit autem dicta regula
ſecundum Iaſ.poſt Alexan.in.d.l.qui-
dam eſtimauerunt vndecim modis:ego
autem addam aliam:et ſic erunt duode-
19 cim fallentie.¶†Pꝛimo igitur fallit in
caſu.d.l.quidam eſtimauerunt.videlicet

qñ reus confitetur partem debiti ꝛ illā
offert:ꝛ aliam partem negat:nam tunc
oblatio valet ꝛ cogitur creditoꝛ illā ac-
ceptare ꝛ ſuper alia parte negata liti-
gare:ꝛ hoc niſi creditoꝛ haberet pꝛoba
tiones paratas in pꝛomptu ſuper toto
puta per inſtrumentū qꝛ tūc oblatio nō
releuaret in pte ita tenēt Roma.Alex.
ꝛ Iaſ.in.d.l.quidā eſtimauerunt.¶Et
ratio eſt qꝛ ex hoc detegitur ꝙ negatio
ptis fuit calūnioſa:ꝛ qñ negatio pōt ſta
tim cōuinci nihil operatur gl.iij.l.poſt
20 rē.in pꝛin.ff.de tranſac.¶†Secūdo fal
lit regula pꝛedicta in libertate.Tertio
fallit in pia cā:qꝛ in illis admittit̄ par-
ticularis ſolutio ſm Alex.ꝛ Iaſ.in.d.l.
quidam eſtimauerunt per allegata per
eos.¶Quarto fallit qñ a pꝛincipio fue
runt debita ex diuerſis cauſis pꝛomiſſa
vni creditoꝛi qꝛ tūc ſi vnū tantū offerat̄
cogit̄ creditoꝛ illud recipere vt eſt text.
ꝛ ibi Bar.in.l.fi.ff.qui.mo.pi.vel hyp.
ſol.ꝛ no.Bar.Alex.ꝛ Iaſ.in.d.l.quidam
eſtimauerunt.nō tn̄ intelligas ꝙ credi
toꝛ cogatur dimittere per hoc pignoꝛa:
immo pōt illa retinere pꝛo alio credito
vt no.in.d.l.fi.ꝛ in.l.vni.C.etiā ob chi.
pecuniā:ſed intellige tantum reſpectu
incommoditatis que reſultat in parti-
culari ſolutiōe:quia iſto caſu ceſſat iſte
21 reſpect⁹.¶†Et inſuper diſpoſitio.d.l.
fi.recipit duas reſtrictiones:pꝛima eſt
quando a pꝛincipio fuit vnum debitū
qꝛ fuit acquiſitum defuncto:poſtea au-
tem fuit diuiſum inter heredes pꝛo he
reditarijs poꝛtionibus iuxta.l.ij.C.de
here.actio.Nā ſi illud in diuiſione fuit
aſſignatū vni ex heredib⁹ iudicabitur
vt vnū:lꝫ ipſo iure per.l.xij.tabularum
fuerit inter eos diuiſum:et lꝫ durante
dicta diuiſiōe potuerit pꝛo parte ſolui
vni ex eis tamē nō poterit modo ſolui
pꝛo parte:ſed debebit totuꝫ ſolui ei cui
fuit totum adiudicatum:ita ſingulari-
ter tenet Bar.in.l.ſi pignoꝛi.circa me-
dium.ff.fami.herc.per tex.ibi in verſi.
contra quoqꝫ ſcd̄m intellectum Pet.et
Bartol.ibi:ꝛ iſtud dicit Alexan.in.d.l.
quidā eſtimauerunt eſſe diligēter notā
dū.¶Secūdo modo reſtringit̄ diſpoſi
tio.d.l.fina.vt pꝛocedat qñ ſunt plura

debita pꝛincipalia:ſecus autē ſi vnum
ſit pꝛincipale ꝛ aliud acceſſoꝛium:puta
ſoꝛtis ꝛ vſurarum:qꝛ tunc nō poteſt ſol
ui vel offerri pꝛincipale ſine acceſſoꝛio
inuito creditoꝛe:ita tenet Alberi.de ro
ſa.in.d.l.quidaꝫ eſtimauerunt.per tex.
in.l.tutoꝛ.§.lucius.in verſi.centū ꝛ vſu
ras iunctis verbis ſequentibus.ff.de
vſur.cum quo tranſit Salyce.in.l.j.C.
de ſolu.ꝛ eos ſequitur Alexād.in.d.l.
quidā eſtimauerunt.in vlti.col.ꝛ coꝛro
boꝛat vt ibi.Et etiā Iaſo.ibi quicqd in
cōtrarium voluerit ibi Paul.de ca.qui
mouebat̄ p.d.l.j.cui reſpondet Alexā.
ꝙ non obſtat:qꝛ illa nō loquit̄ de ſolu-
tione facta inuito creditoꝛe pꝛout ſunt
22 termini noſtri:ſed eo volēte.¶†Quin
to fallit ſm Alexā.Iaſo.ꝛ alios in.d.l.
quidam eſtimauerūt.in caſu.l.placuit.
in pꝛin.C.de colla.fundi patri.lib.xj.ꝙ
lex ſm Alexan.ibi nō loquitur in debi-
toꝛe tributoꝛum vt gloſſ.ibi dicit ſed in
emphiteota pꝛedioꝛū ꝛ patrimonij Ce
ſaris cum quo pꝛinceps vtitur hac hu-
manitate vt admittat̄ ad particularem
ſolutionē dūmodo in trib⁹ vicibus in
fra annū ſoluat totū:ſec⁹ aūt eſt in em-
phiteota alterius pꝛiuati:qꝛ ille tenet̄
ſoluere inſimul totum canonē ꝛ nō pōt
eū diuidere ſm Iaſ.ibi.in.iiij.limi.Itē
ſecus etiam eſt in collectis qꝛ etiam in
illis nō admittit̄ particularis ſolutio
ſm Bal.in.d.l.quidam eſtimauerunt.
quē ſequitur ibi Alexā.¶Sexto fallit
d.reg.ſm Alex.ꝛ alios in.d.l.quidā.qñ
factū diuiduū fuit ſub pena deductum
in ſtipulatiōe p̄toꝛia:qꝛ tūc ſi pꝛo parte
non impletur committitur quideꝫ ſtip.
penalis inſolidum mero iure:ſed ſi p
parte impleatur vel offeratur tunc de
equitate obſtat excep.ꝛ ſic iſte eſt vnus
caſus in quo admittit̄ oblatio pꝛo par-
te inuito creditoꝛe:et p illa parte opat̄
excuſationem a pena iſte eſt tex.no.ſm
vnū intellectū in.l.ſi ſeru⁹.§.ſi plurib᷒.
ff.ſi qs cau.ꝛ eſt ille caſus ſpālis in p̄to
rijs ſtipulationibus qꝛ in alijs ſi totuꝫ
factū nō adimpleat̄ cōmittitur pena in
totū ꝯtra p̄ncipalē pmiſſoꝛē cū effectu
exactiōis:lꝫ pꝛo parte tm̄ fuerit contra
ventū per tex.in.l.iiij.§.cato.ff.de ver.

obli.licet in heredibus principalis ꝓ⸗
miſſoris quando ſumus in facto diui⸗
duo non cōmittatur pena ꝯtra omnes
inſolidum vno cōtrafaciente:ſed in fa⸗
cto indiuiduo ſic vt in.d.§.cato.ꝑ Bar.
et Alex.⁊ etiam in.d.§.ſi pluriū.per gl.
23 Alex.⁊ alios.¶†Septimo fallit.d.re⸗
gula in eo qui ꝓ ſuo debito dedit duos
fideiuſſores:qui effectualiter inſolidū
conueniri nō poſſunt:ſed quilibet pro
virili. Nam iſto caſu debitor admittet̄
ad ſolutionem vel oblationem partis
tangentis vni ex dictis fideiuſſoribus
volendo ſoluere nomine dicti fideiuſſo
ris:ſecus autem ſi vellet ſoluere nomi
ne ſuo proprio:⁊ hoc poterit facere in⸗
uito creditore vt eſt tex.ſecundum vnū
intellectum glo.approbatū in.l.in his
§.ſi duos.ff.de ſolu.qui non eſt alibi ſe
cundum Bald.in.l.pro hereditariis.in
ꝑma col.C.de here.actio.⁊ in.d.l.acce⸗
ptam.in.vij.oppo.⁊ ita tenent Alexan.
⁊ Iaſ.in.d.l.quidaz.vbi Iaſ.in.v.limi.
24 aſſignat rationem.¶†Octauo fallit
ſecundum Iaſo.ibi in compenſatione;
qꝛ admittitur particularis compenſa⸗
tio licet ſecus ſit in ſolutione.l.etiaz.⁊
ibi no.Barto.C.de compen.⁊ de hoc vi
25 de rationem per Iaſ.ibi.¶†Nono fal⸗
lit regula ſecundum Iaſ.vbi.ſ.in exa⸗
ctore publico cui pōt fieri particula⸗
ris ſolutio ipſo volēte:⁊ ꝑiudicabit rei
publice inuite.l.fi.⁊ ibi Bar.C.de apo.
publi.lib.x.¶Decimo ſecundum Iaſ.
fallit quando debitor promiſit ſoluere
in pluribus locis vt.l.iiij.§.ſi qs ita el
ꝑmo.⁊ ibi Bar.ff.de eo quod cer.lo.de
clarando vt ibi per Bart.quando certa
loca expreſſe ⁊ limitate ſunt adiecta:ſe
cus ſi omnia loca gn̄aliter eſſent ad⸗
iecta vide ibi.¶Vndecimo fallit ſecū
dum Iaſ.qn̄ per impotentiam debitor
non poſſet ſoluere totum per text.in.c.
odoardus ⁊ ibi Imol.⁊ Abb.de ſolu.
26 ¶†Duodecimo fallit vltra alios quā⸗
do illud quod debetur:debetur ex diſ⸗
poſitione legis:qꝛ tunc admittetur ſo⸗
lutio partim in vna re ⁊ partim in alia
⁊ ſic in diuerſis corporibus itē partim
in pecunia et partim in vna ſpē ita tz
ꝑmo.in.l.ſi inter.§.officium.ff.de aqua
plu.arcē.⁊ ſequuntur Alex.et Iaſ.in.l.
in executione.§.primo.ff.de verb.ob.⁊
hoc mō ꝓcedit ſcd̄z Iaſ.illud qd̄ not.in
l.ij.§.⁊ harum.eo.titu.dū ibi dicitur qd̄
debitor quātitatis liberatur a parte ſol
uēdo partem ⁊ quod poſtea poteſt da⸗
re pro reſiduo debiti tot de rebus ſuis
in ſolutum iuxta aut.hoc niſi debitor.
C.de ſolu.Nam ideo iſtud ibi toleratur
qꝛ ſolutio ꝓcedit ex diſpōne legis ⁊ nō
voluntario facto hominis regula ergo
procedit qn̄ ſolutio eſt in obligatiōe ex
diſpoſitione hominis ⁊c.¶Septimo
requiritur quod qn̄ vltra oblationē eſt
neceſſaria obſignatio ⁊ depoſitio quod
talis depoſitio fiat apud edem ſacram
vel apud illum depoſitarium quem iu⸗
dex competens elegerit vt eſt tex.in.d.
l.acceptā.⁊ hoc requiritur ad effectum
vt debitor offerēs reddat̄ ex toto ſecu⸗
rus:nam ſi electio fieret de alio nūmu⸗
lario vel alia perſona idonea:per debi
torem vel creditorem nō eſſet idem:qꝛ
ſi creditor eligeret:pecunia eſſet apud
eum periculo creditoris:ſi autem debi
tor eligeret depoſitarium:⁊ tunc ſi cre⸗
ditor fuit in mora recipiendi pecuniaz
ei oblatam:et ideo eo recuſante elect⁹
fuit a debitore depoſitarius:periculuz
erit ipſius creditoris:ſz ſi debitor fuit
in culpa in ipſa oblatiōe:quia forte nō
obtulit congruo loco vel tempore:vel
appoſuit conditionem extrinſecaz:vel
non obtulit integram quantitatem vel
aliter ipſa oblatio peccauit ⁊ periculū
erit debitoris ſi autē neuter fuit in cul
pa:⁊ tunc ſi debitor elegit depoſitariuz
ex ſe:⁊ etiam iſto caſu erit periculū de⸗
bitoris:qꝛ mala electio dꝛ eſſe in culpa
eligentis ⁊ ei imputatur iſte eſt text.in
l.ſi ſoluturus.ff.de ſolu.et ibi declarat
Pau.de ca.poſt Bar.ibi.¶Et hunc vl⸗
timum caſum:qn̄.ſ.neuter fuit in cul⸗
pa:⁊ debitor elegit intellige tu niſi eēt
electus talis depoſitarius de quo om⸗
nes diligētes veriſimiliter cōfidiſſent:
qꝛ tūc valeret depoſitio cū nulla poſſit
imputari culpa deponenti.ita firmat
Bar.in.d.l.ſi ſoluturus.⁊ ſequit̄ Bald.
in.d.l.acceptam.in.ix.q.⁊ ita puto tenē
dum quāuis Bart.in.d.l.acceptam.in

fine.voluerit quod depoſitum factum
in alio loco ꝙ in loco ibi determinato
quādo eſt depoſitū iudiciale nō valeat
per tex.in.l.ij.C.de vſur.ſm̄ vnā lectu⸗
ram:qꝛ illa lectura nō videtur vera:ſed
vera lectura illius text.eſt ꝙ depoſitio
facta nō precedente legitima oblatiōe
nō releuat:⁊ ita itelligit ibi Saly.poſt
gl.fi.ibi:⁊ ſemper vidi ita practicari.ſ.
ꝙ qn̄ iudex nō vult eligere depoſitariū
ille qui offert eligit ⁊ valet depoſitum:
etiam ꝙ non eligat edem ſacram.¶Et
predicta intellige ſemper dūmodo per
ſona que eligitur in depoſitariū ſit ta⸗
lis ꝙ contra eā ſit facilis exactio vt no.
Bal.⁊ Saly.in.d.l.acceptam.in prima
col.¶Adde etiam predictis quod iu⸗
dex pōt eligere ſeipſum in depoſitariū
vt not.Fulgo.in.l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.q
ſatiſ.cogan.per illum tex.⁊ refert Ale⸗
xand.in.d.l.acceptam.in prin.in apoſt.
27 ad Bal.¶†Octauo requiritur ꝙ obla⸗
tio fiat preſenti:al's ſi ſit abſens reqri⸗
tur citatio vel proclama ꝙ compareat
ad recipiendū oblationem et vidēdum
fieri depoſitum vt per Bar.in.l.ſi reus
paratus.ff.de ꝓcura.vbi ponit cautelā
qua debet vti debitor qn̄ non extat ſeu
nō apparet perſona cui debet fieri ſolu
tio ad euitandum penam vel moraz vt
ibi per eum cum concordantiis allega
tis ibi per Alex.qui ſequitur Barto.et
ratio eſt qꝛ oblatio debet fieri ei qui po
teſt recipere vt per Bal.in.d.l.acceptā.
in.iij.q.et faciunt no.per Bart.⁊ alios
in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi.in.xvj.q.
ff.de no.oper.nun.¶Nono quando cū
oblatione requirit̄ obſignatio ⁊ depoſi
tio:ad hoc vt ſortiatur ſuum effectum
requiritur ꝙ depoſitum dimittat̄ apud
ipſum depoſitarium.Nam ſi debitor q̇
obtulit obſignauit et depoſuit antequā
creditor illud aſſequatur recipiat a de⸗
poſitario depoſitum fingitur nunquam
facta depoſitio ⁊ nihil profuit debitori
quod eſt ſatis mirabile:quia per obla⸗
tionem conſignationem ⁊ depoſitionez
erat actio extincta ⁊ debitor fuerat con
ſequutus liberationem vt.l.obſignatio
ne.C.de ſolu.⁊ actio ſemel extincta non
reuiuiſcit.l.qui res.§.aream.ff.de ſol.
et tamen iſto caſu eſt ſecus ⁊ iſta cōclu⸗
ſio ꝓbatur per not.ꝑ gl.in.d.l.acceptā.
in gl.pe.⁊ ibi firmat Bar.in verſi.item
cōtra hoc oppono.⁊ ſequit̄ Bal.in ꝑma
col.in ꝟſi.in tex.ibi receperit.dicēs ꝙ
actus recuperationis depoſiti tollit ef
fectum depoſitionis ⁊ allegat.l.ſed re⸗
uocata.ff.de iure fiſci.⁊ ita etiam tenet
28 ibi Saly.in.iij.q.¶†Ex quibus infert̄
ꝙ depoſitarius pōt reſtituere depoſitū
deponēti:qd̄ tamē procedit re integra
ideſt anteꝙ creditor habeat illud ratū
et petat ſibi ſolui a depoſitario vel ei
aut deponēti denunciet iuxta not.in.l.
iij.C.de noua.tunc enim non poſſet re⸗
ſtitui deponenti ita no.Bal.in.d.l.acce
ptam.in pri.col.in.d.verſi.in tex.ibi re
29 ceperit.¶†Et creditori cōtra depoſita
rium ad petendum depoſitū dat̄ actio
vtilis depoſiti ⁊ etiam vtilis in rem vt
no.glo.in.d.l.acceptā.in ver.actiōe.cū
qua tranſit ibi Bar.in fine ⁊ eam appro
bat Saly.ibi in.ij.q.¶Et contra hmōi
depoſitarium electū per iudicē poteſt
agi ſummatim ſine figura iudicij et ſi⸗
ne libello executiue officio iudicis ar.
tex.in.l.eum.ff.de in ius vocan.Ita te⸗
net Bal.in.d.l.acceptaz.in pri.col.quē
ſequitur ibi Saly.in pri.col.in verſi.di
cit tamen Bal.et addunt Bal.et Saly.
hoc eſſe verum etiaz ſi depoſitari⁹ eſſet
clericus:qꝛ contra talem depoſitariuz
non agitur per modum iudicij:ſed exe
cutiue in conſequentiam iudicij ſuſce
pti contra debitorem:et hoc per tex.in
d.l.acceptam.in verſi.ſanctas edes ⁊c.
30 ¶†Vltimo circa iſtam ſcd̄az partē hu
ius tertij membri dubitatur an ſuffi⸗
ciat vna tm̄ oblatio?an vero plures re⸗
quirant̄?et breuiter dicendū eſt qd̄ vna
tm̄ ſufficiat ita tenent Bart.Alex.⁊ alij
in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi pretori.in
pri.col.ff.de no.oper.nū.ita etiaz tenet
Bart.in.l.qui rome.§.ſeia.in fi.ff.de ꝟ.
oblig.⁊ ſequitur ibi Iaſo.poſt alios in
fi.⁊ tenet Bal.in.l.pe.C.de cōdi.inſer.
¶Fallit tm̄ hec ꝯcluſio in.l.iiij.ff.de pi
gno.actio.de quo.ī.ſuo loco lati⁹ dice⸗
tur.Itē fallit nonnullis aliis modis vt
ꝑ Alex.in.d.§.ſi qs ipſi.in.ij.col.vbi vi
de:et per hec eſt expedita iſta ſecunda

pars iſtius.iij.mēbri. ¶Sequit mō
iij.pars iſtius.iij.membri in qua venit
tractandum de effectibus ipſius obla-
tionis.

¶Summarium.

1 Oblatio verbalis que dicatur.
2 Oblatio realis que fit extraiudiciali-
ter quid operetur.
3 Oblatio debiti etiam ſine conſignatio-
ne liberat a pena caducitatis.
4 Oblatio realis cauſat debitori actionē
pignoratitiā contra creditorem ad re-
petendum pignus.
5 Vēditio pignoris an per oblationē de-
biti reuocari poſſit.
6 Oblatio iudicialis que dicatur.
7 Oblatio iudicialis etiam abſq; depoſi-
tione ⁊ obſignatione facit euitari iudi-
cium: ſi fiat ante litis conteſtationem.
8 Oblatio facta cum conſignatione et de-
poſitione quid operetur.
9 Oblatio debiti quam creditor non vult
acceptare diuerſimode operatur.
10 Oblatio ſola an aliquā producat actio-
nem.
11 Oblatio preſenti facta importat ꝓmiſ-
ſionem.

¶Tertia pars tertij membri.v.par-
tis principalis.

Capiendo ita hāc tertiā par
tē iſtius tertij mēbri: in qua
ponēdi ſunt effectꝰ reſultā-
tes ex oblatione. ¶Eſt ad-
uertēdū ꝙ effectꝰ reſultan-
tes ex oblatiōe: diuerſificant ſicut ſunt
diuerſe ipſe oblationes. Nā oblatio ali
quādo eſt verbalis tantū: aliqñ aūt rea
lis ⁊ iſta ſubdiſtinguit qꝛ alia eſt extra-
iudicialis: ⁊ alia iudicialis: ⁊ alia fit cū
obſignatione ⁊ depoſitiōe. ¶De ſingu
lis ergo videndū eſt ⁊ de effectibus ſin
1 gularū. ¶†Et primo circa oblationem
verbalē tantū: q̄ eſt qñ quis non habēs
pecuniā vel aliā rē quā pretendit offer
re in manibꝰ: offert ꝟbo tm̄ ſe paratum
ſoluere vel ꝑſtare: de q̄ dictū fuit.s.in
ij.pte huiꝰ tertij mēbri nu.1.cū ſequēti
bus et habet in.l.qui decē.§.idē reſpō-
ſum.in fi.ff.de ſolu.⁊ per Alex.i.l.ſi mo
ra.ff.ſo.ma.⁊ in hac dicendū eſt ꝙ nulli
alij reſultēt effectꝰ niſi illi q̄ notant in
ſex limitatiōibꝰ poſitis per Alex.in.d.
l.ſi mora.ad illā reg.qđ verbalis obla-
tio nō ſufficiat ⁊ ego poſui.s.i.d.ij.pte
huiꝰ tertij mēbri.nu.3.cum ſequentibꝰ
⁊ inter alios effectꝰ nō tradas obliuiōi
effectū poſitū in.ij.fallē.vcʒ ꝙ verbalis
oblatio opat ꝙ vēditio pignoris poſtea
facta ꝑ creditorē poſſit reſcindi vt ꝑ gl.
in.l.ſi reſiduū.C.de diſtrac.pi.ꝑ text.in
l.pe.ff.de reſcin.vēdi.⁊ no.Bar.in.d.l.
acceptā.in.j.q.⁊ in.l.ꝑtor.§.ſi q̇s para-
tus.ff.de no.op.nū.⁊ in.l.pen.q̄ incipit
creditor.ff.de diſtract.pi.⁊ per Alex.in
d.l.ſi mora.vbi dicit hūc eſſe cōem itel-
lectū ad.d.l.pen.ff.de reſcin.vēdi.quā
uis Bald.ſequēdo Old.in.d.l.acceptā.
in prima oppo.dederit aliū intellectū
2 diuerſum ab intellectu Bar. ¶†Secū
do circa oblationē realē q̄ fit extraiudi
cialiter qꝛ.ſ.ille q̇ vult offerre hʒ pecu-
niā in manibus ⁊ illā offert numerādo
⁊ oſtēdēdo in bācho.ꝓut docet Bart.in
l.cū ſeruꝰ.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ in.d.l.ac-
ceptā. ⁊ no.Alex.i.d.l.ſi mora. i.iij.col.
in ꝟſ.iuxta ꝑdicta adde ⁊c. ¶Aduertē-
dū eſt ꝙ qñ dicta oblatio eſt facta extra
iudicialiter abſq; obſignatiōe ⁊ depoſi
tiōe: et ēt iſta oblatio pōt ꝓducere plu-
res effectꝰ: primꝰ aūt q̇ ꝓducit ſit ꝙ qñ
debitor fuit cōſtitutꝰ in mora añ litē cō
teſtatā illa mora ꝑ dictā oblationē pur-
gat vt eſt text.⁊ ibi ꝑ doc.i.l.ſi ſeruū ſti-
chū.§.ſequit.ff.de ꝟ.obli.et ꝑ ꝯñs ꝑ eā
impedit vēditio pignoris: qꝛ talis vēdi
tio fieri nō pōt niſi priꝰ debitor ſit i mo-
ra ſoluēdi vt.l.cū ſoluēde.ff.de diſtrac.
pi.ita declarat Bart.in.d.l.pen.q̄ inci-
pit creditor.ff.de diſtrac.pi.⁊ ſequit ibi
Alex.et firmat Saly.in.d.l.acceptā.in
ix.opp.⁊ in.iiij.q.poſt Bald.ibi in.iiij.
opp. ¶Et iſtud hʒ locū nō ſolū qñ debi
tor offert ſʒ etiā qñ ſecundus creditor
offert primo qꝛ ſimiliter impedit vēdi-
tio pignoris vt eſt tex.⁊ ibi Bal.in.l.ſi.
C.ſi anti.credi. ¶Sʒ ſi mora debitoris
eſſet cauſata per litis cōteſtationē tūc
oblatio extraiudicialis eam non pur-
garet: ſed opus eſſet vel iudicialiter of
ferre vel extraiudicialiter offerre et
etiam conſignare ⁊ deponere ita tenet
Barto.in.l.ſed ⁊ ſi alia.ff.conſti.pecu.⁊

Bar.in.l.interdū.§.fi.ad fi.ff.de ꝟ.obl.
⁊ in.l.ſi inſulam.in pri.opp.ſecūde par
tis principalis.ff.de verb.obl.vbi vult
ꝙ qui vult morā purgare poſt litē con-
teſtatā debet offerre rē in iudicio: qꝛ ſi-
cut mora fuit iudicialiter commiſſa ita
debet iudicialiter purgari argu.l.nihil
tam naturale.ff.de regu.iur.⁊ hoc quā
do mora fuit cōmiſſa per litis conteſta
tionē alias ſi fuiſſet cōmiſſa ante iudi-
ciū ſufficeret extraiudicialiter ante of-
ferre: ⁊ cū Bar.tenent Bal.⁊ Ang.in lo
cis.s.allegatis.⁊ Sali.in repe.l.ſemel
mora.in.iiij.q.pn.ff.ſo.mat.⁊ in.d.l.ſed
⁊ ſi alia. ¶Sed in hoc cōtra Bar.tenēt
Imo.⁊ Roma.in.d.l.ſi inſulā.⁊ Raph.
in.d.l.interdū.§.fi.volentes ꝙ oblatio
indiſtincte purget morā vſq; ad ſenten
tiā per.d.l.ſi ſeruū.§.ſequitur.Tñ opi.
Bart.defendit ⁊ ſequitur Alexā.in.d.l.
interdū.§.fi.⁊ idē facit Iaſ.in.d.l.ſi inſu
lam.ſuper pri.opp.Bar.in ſecūda par-
te principali.⁊ ita etiam videtur tenere
Alex.in.l.⁊ ſi poſt tres.in vl.col.ff.ſi q̇s
cau.⁊ ita tenendum puto. ¶Secūdus
effectus iſtius oblationis realis extra
iudicialis eſt ꝙ non ſolū purgat morā
debitoris vt dictū eſt: ſed etiā cōſtituit
ipſum creditorem nō recipientē in mo-
ra ſm verum intellectū.l.ſi per empto
rē.ff.de actio.emp.licet gl.ibi aliter ex
ponat: ⁊ de hoc eſt clarior text.in.l.cel-
ſus.§.fi.ff.de arbi.dum dicit ꝙ etiā fa-
cit penā cōmitti ⁊ tex.iuncta glo.in.l.il
lud.C.de peri.⁊ cōmo.rei ven.⁊ optime
declarat Alexā.in.d.l.ſi ſeruū.§.ſequit
in.j.col.in ver.iteʒ nota ꝙ ſequēs obla
tio.ff.de ver.obli. ¶Et ex tali mora in
qua creditor conſtituitur mediāte tali
oblatiōe ſequitur alius effectus vcʒ ꝙ
ſi debitor ex natura primi cōtractus te
nebatur de caſu fortuito puta qꝛ erat
debitor generis vt.l.incendiū.C.ſi cer.
pe.⁊ per cōſequēs tenebatur etiā de le-
uiſſima culpa iuxta no.in.l.quod te.ff.
ſi cer.peta.per talem oblationē liberat
ſe a tali caſu fortuito ⁊ tenebitur ſolum
de dolo ⁊ de omni culpa ita tʒ Bart.in
l.qui decem.in prin.ff.de ſolu.⁊ Bar.in
d.l.acceptam.in.ij.q.⁊ licet ibi Bal.vo
luerit ꝙ iſto caſu debitor liberetur etiā
a leuiſſima culpa per iura de quibꝰ ibi
per eum: tñ Alex.in.d.l.ſi mora.in.iiij.
col.dicit ꝙ verior eſt opi.Bar.vcʒ ꝙ ta
lis oblatio liberet ſolum a caſu fortui-
to ⁊ iſtā opi.tenet etiā Imol.in.d.l.qui
x.in prin.⁊ ibidē ſequitur Alex.⁊ iſtam
opi.dicit eſſe cōmunē Alex.in.d.l.ſi mo
ra.reprobando ibi Bal.plus attentātē
vcʒ ꝙ talis oblatio nō ſolum liberet a
leuiſſima ſed etiā a leui culpa. ¶Si au-
tē debitor ex natura cōtractus teneba-
tur de dolo lata ⁊ leui culpa: per hmōi
oblationē ex qua creditor fuit conſtitu-
tus in mora excuſabitur a leui et tene-
bitur ſolū de dolo ⁊ lata culpa vt proba
tur per tex.glo.⁊ Alex.poſt alios in.d.
l.ſi mora.in prin.⁊ firmat Bart.in.d.l.q̇
decē.in prin.⁊ in.d.l.acceptam.in.ij.q.
¶Tertius effectus iſtius oblatiōis eſt
ꝙ per eam impeditur mora debitoris:
qꝛ (ea facta) ſi debitor non erat priꝰ cō-
ſtitutus in mora amplius nō conſtitue
tur vt.l.illud.ff.de pericu.⁊ commo.rei
ven.⁊ habetur in.d.l.ſi ſeruum.§.ſequi
tur.ff.de ver.oblig.⁊ no.Bar.in.d.l.ac-
ceptam.in.ij.q.in verſi.itē prodeſt debi
tori ad impediendam moram ⁊c.
¶Quartus effectus eſt ꝙ per eam im-
peditur curſus vſurarum quando vſu-
re nondum erant inchoate vt per text.
gloſſ.et doct.in.l.ſi pro te.et in.l.ex pre-
dūs.C.de vſur.ſed ſi curſus vſurarum
eſſet inchoatus ante factam oblationē:
tunc per ſolam oblationem non impe-
diretur etiam ope exceptionis: ſed iſto
caſu vltra oblationem requireretur cō-
ſignatio ⁊ depoſitio et hoc modo impe-
diretur ipſo iure vt.d.l.acceptam.⁊ ibi
no.Bart.in.ij.q.⁊.d.l.ſi pro te.⁊.l.tutor
pro pupillo.in fi.ff.de adminiſtra.tuto.
et.l.penulti.cum gloſ.ff.de nau.feno.et
ita firmant Areti.Imo.Alexand.⁊ Iaſ.
in.l.qui rome.§.ſeia.in penul.colum.ſu
per glo.in ver.iureque per dictos doc.
reprobatur.ff.de verborum obligatio.
¶Quintus effectus eſt quod per taleʒ
oblationem impeditur etiam commiſ-
ſio ⁊ incurſus pene conuentionalis ſi-
cut impeditur curſus vſurarum vt eſt
gloſſ.not.in lege penultima.ff.de nau.
feno.et text.et ibi gloſſ.plena.in lege

celſus.§.fi.in glo.in ver.non committi.
ff.de arbi.⁊ not.Bald.in.l.acceptam. in
iij.oppo.et ibi Alexan.in apo.ad Bald.
qui firmat quod iſto caſu ſufficiat ſola
oblatio ſine conſignatione:⁊ reſpondet
ad tex in.l.fi.ff.de lege commiſ.vbi in-
teruenit obſignatio quod ibi fuit facti
accidentia:et iſtud innuit ibi Alexan.
procedere in pena conuentionali:ſecus
autem ſm eũ eſt in pena legali per text.
in.l.ſecunda in fine.C.de iure emphi.
3 ¶†Sed in hoc eſt aduertendum quod
ad euitandum penam caducitatis ſuf-
ficit ſola oblatio ſine conſignatiõe ⁊ de
poſitione:ſicut regulariter eſt in alia pe
na vt dictum eſt per.d.l.acceptam. et.d.
l.ſi pro te.⁊.d.l.celſus.in fi.⁊ d.l.penul.
¶Sed ad conſequendam plenariam li
berationem a canone emphiteotico ſe
cus eſt nam ad hunc effectum requiri-
tur quod emphiteota illum offerat con
ſignet et deponat ita debet itelligi tex.
in.d.l.ij.in fi.ſm Cy.ibi et Bald.in pri.
col.et Alberi.poſt Jac.de are.in.ij.col.
et Ang.in.iiij.et Saly.in vlti.col.in fi.
et ſentit Spe.in tit.de loca.§.nunc ali-
qua.verſi.34.et ibi hoc expreſſe firmat
Jo.and.et ita ſe habet communis opi.
et tenendum eſt ſecundum Jaſo.in.d.l.
ij.fo.175.iij.col.in ver.in ea glo.nu.106.
q̃uis in puncto iuris vt ipſe ſubdit ve
rior videatur opi.cõtraria vƺ ꝙ etiam
ad euitandum penã caducitatis requi-
ratur oblatio cõſignatio ⁊ depoſitio põ
derando text.in.d.l.ij.⁊ aſſignando ra-
tiones de quibus ibi per eum ⁊c.¶Ca
pio nũc oblationẽ iudicialẽ ſine ꝯſigna
tione ⁊ depoſitione:que primo produ-
cit oẽs effectus quos producit oblatio
extraiudicialis quos ſuper ea proxi-
4 me retulimus.¶†Et vltra illos produ-
cit etiam aliũ effectũ qꝛ per eam oritur
actio pignoratitia directa debitori ad
repetendũ pignus cõtra creditorẽ vt.l.
ſi rem alienã.§.fi.ff.de pigno.actio.
¶Amplia hunc effectũ habere locum
etiam ſi dicta oblatio iudicialis fieret
poſt litem cõteſtatã vt no.Bar.et Alex.
in.d.§.fi.⁊ Bar.Ang.Jmo.⁊ Alex.in.l.
interdum.§.fi.ff.de ver.oblig.in glo.ſu-
per.ver.mora.licet ſecus ſit in oblatio-
ne extraiudiciali facta poſt li.cõteſt.qꝛ
illa nõ ſufficit per.l.ſed ⁊ ſi alia.ff.de cõ
ſti.pecu.⁊ habetur per Alex.⁊ alios in
d.§.fi.¶Secundo amplia hunc effectũ
vt habeat locũ etiam ſi factum eſſet pa
ctum inter debitorem et creditorem de
vendẽdo pignore elapſo ter.prefixo ad
ſoluendũ:qꝛ adhuc non obſtante tali pa
cto facta oblatione iudiciali per debito
rem oritur pignoratitia text.et ibi not.
Bal.in.l.iij.C.de pigno.actio.⁊ ratio eſt
ſm eũ qꝛ ſi oblatio talis impedit ipſum
principale.i.pignus:qꝛ illud liberat:er
go impedit etiã acceſſoriũ quod eſt ipa
vẽditio pignoris allegat.l.fundus qui
lucij.ff.de reſcin.ven.⁊ idem dicit Bal.
eſſe in licentia data a lege creditori de
vendendo pignus per eandem.l.et ꝙ
oblatio iudicialis liberet pignus ab
obligatione hypotecaria.et pariat di-
rectam pignoratitiam debitori ad repe
tendum pignus:firmat etiam Barto.in
5 l.ſi debitor.ff.de ſolu.¶†Reſtringitur
autem iſte effectus duobus modis:pri-
mo qñ talis oblatio fieret.poſt venditũ
pignus:quia tunc.nõ reuocaretur per
eam pignus iam venditũ vt eſt tex.in.l.
ſi prius.C.de diſtrac.pigno.⁊ ibi Bald.⁊
alij.¶Secũdo modo reſtringitur vt di-
cta oblatio iudicialis producat libera-
tionem pignoris et hypotece et pariat
directam pignoratitiam et ad hunc ef-
fectum habeat vim conſignationis et
depoſitionis vt per Bartol.in dicta.l.ſi
debitor.ff.de ſolu.ſecus autem ſit quo
ad totalem liberationeƺ debitoris:quia
per hanc oblationem iudicialem non
liberatur debitor a principali obliga-
tione nec ad hunc effectum liberatio-
nis a debito principali talis oblatio ha
bet vim conſignationis et depoſitionis
imo adhuc tali oblatione non obſtante
creditor põt petere a debitore qui obtu-
lit pecuniam ſibi debitam vt.l.acceptã
C.de vſur.Jta firmat Barto.in.d.l.ſi de-
bitor.et probatur iſta opinio per text.in
d.l.acceptam.et in.l.obſignatione.C.de
ſolu. vbi habetur ꝙ ad conſequendam
liberationem a debito non ſolũ requiri
tur oblatio ſed etiam conſignatio ⁊ de-
poſitio.¶Et hoc modo ſunt intelligen

da notata per Bar.in.d.l.ſi rem alienã.
§.fin.⁊ in.d.l.interdum.§.fin.vbi Bart.
vult ꝙ oblatio iudicialis inducat libe-
rationẽ ſicut inducit oblatio conſigna-
tio:⁊ depoſitio extra iudicium facta:nã
debet intelligi reſpectu liberationis pi
gnoris ⁊ hypotece ad effectũ producen
di pignoratitiã non autẽ ad effectuƺ in
ducendi totalem liberationem ab ipſo
debito principali prout melius decla-
rat Bar.in.d.l.ſi debitor.¶Et iſtam de
clarationem Barto.in.d.l.ſi debitor.ſe-
quuntur Raph.cu. Alexã.⁊ Jaſ.in.d.l.
interdũ.§.fi.⁊ ita eſt tenẽdũ q̃uis Cor.
in cõſi.lxxxv.iiij.vol.in litera.h.teneat
inaduertenter cõtrariũ vƺ ꝙ vbi alias
extra iudiciũ requiritur oblatio conſi-
gnatio et depoſitio in iudicio ſufficiat
ſola oblatio etiã verbalis ſm eum:alle
gãdo.Bar.in.d.l.ſi rem.§.ſin.⁊ quedam
alia:ſed errat qꝛ(vt dixi)cõmuniter te-
netur opi.Bart.i.d.l.ſi debitor quã etiã
ſequitur Bal.in.d.l.acceptam.in.iij.co.
⁊ tanto apertius errat Cor.qꝛ loquitur
de verbali oblatione:⁊ nõ de reali:,put
loquũtur doc.qui tractãt de oblatione
iudiciali:nã verbalis ſola nõ operatur
niſi effectus quos retuli.ſ.circa ipſam
6 oblationẽ verbalem nume.1.¶†Et ad
declarationẽ iſtius oblationis iudicia
lis adde ꝙ oblatio dicitur iudicialis ſi
fiat in iudicio vel ꝙ fiat ante lit.conteſ.
vel poſt dũmodo fiat coram ordinario
iudice.ſecus ſi fiat coram delegato ita
tenet Bal.in.l.inuicẽ.C.de cõpen.⁊ no.
Alex.in.l.ſi reus paratus.ff.de procur.
7 poſt Bar.ibi ⁊ in.d.l.ſi rẽ.§.fina.¶†Jn
ſurgit etiã ex oblatione iudiciali alius
effectus:qꝛ oblatio facta in iudic.abſqƺ
alia depoſitione ⁊ obſignatiõe facit eui
tari iudiciũ ſi tamẽ fiat ante lit.conteſt.
ita tenẽt Bar.Bald.⁊ alij in.d.l.ſi reus
paratus.ff.de procurato.⁊ not.inſti.de
perpe.⁊ tẽpo.actio.§.fi.⁊ in.l.ſi domus.
§.in pecunia.ff. de lega.j.Si aũt talis
oblatio fiat poſt li.conteſt.purgat mo-
rã ⁊ facit ꝙ debitor abſoluatur ab ob-
ſeruatione iudicij:dũmodo tam qñ fit
ante lit.cõte.ꝙ qñ poſt offeratur idem
quod petitur ita declarat Bartol.et ſe-
quuntur Ang.Jmo.⁊ Alexan.in.d.l.in-
terdũ.§.fi.reſpõdendo ad contrariũ.l.ſi
inſulã.ff.de verb.obli.⁊ habetur in.d.l.
ſi reus paratus.⁊ eſt tex.in.l.ſi fundus.
§.in vendicatione.ff.de pig.⁊ ibi glo.in
ver.abſoluendus.¶Amplia hunc effe
ctũ declaratũ vt.ſ.duobus modis.¶Pri
mo modo ꝙ oblatio predicta habeat di
ctũ effectũ etiam ſi ſit facta procuratori
generali qui nõ hƺ mandatũ ad recipiẽ
dũ iuxta.l.hoc iure.ff.de ſolu.nã etiam
hoc caſu operatur effectũ predictuƺ:qꝛ
imputari dƺ actori qui nõ miſit procu-
ratorẽ idoneũ ad exigendũ vt habetur
in.d.l.ſi reus paratus.¶Secundo mo
do amplia vt procedat nõ ſolũ in debi-
tore offerente vt dictũ eſt:ſed etiã in ter
tio poſſeſſore conuento hypotecaria a
creditore:qꝛ ſi ipſe offerat creditori in
iudicio euitat litis conteſtationẽ:⁊ indi
cium per tex.in.l.paulus.§.fin.⁊ ibi no.
8 Bar.ff.qui.1.mo.pig.vel hy.ſol.¶†Ulti
mo ſequitur oblatio que ſolet fieri cum
conſignatione et depoſitione:et in hac
primo dicendum eſt ꝙ iſta oblatio pro-
ducat oẽs effectus quos producit obla
tio realis extraiudicialis et iudicialis
de quibus dictũ eſt.ſ.in vnaquaqƺ ipſa
rum.¶Et vltra dictos effectus produ
cit etiã effectũ totalis ⁊ plene liberatio
nis vt.l.obſignatione.C.de ſolu.et not.
Bar.in.d.l.acceptam.in.iij.q.⁊ in.d.l.ſi
debitor.ff.de ſolu.et vt habet in dictis
locis iſta oblatio habet vim vere ſolu-
tionis quo ad omnia vt etiã eſt tex.in.l.
j.C.qui po.in pi.hab.¶Et iſtud proce-
dit etiã ſi pro parte fiat oblatio cõſigna-
tio ⁊ depoſitiſio:⁊ pro alia parte fiat cõ-
penſatio:qꝛ omnino reſultat effectus li
berationis vt eſt tex.⁊ ibi gl.⁊ doc.in.l.
inuicẽ.C.de compen.¶Et ex hoc reſul
tat alius effectus iſtius oblationis con
ſignationis ⁊ depoſitionis:qꝛ per eam
poſterior creditor talẽ oblationẽ faciẽs
ſuccedit in ius primi creditoris cui of-
fert.vt.l.j.C.qui po.in pi.habe.⁊ ibi no.
omnes dicẽtes ꝙ oblatio conſignatio ⁊
depoſitio habent vim ſolutionis ⁊ ope
rãtur ꝙ ſecũdus creditor ſuccedat in lo
cũ primi ⁊ etiã cõfirmet ſibi pign⁹ ſuuƺ
ad idẽ tex.in.l.potior.§.fi.ff.q po.in pi.
hab.⁊.l.vl.C.de his qui in prio.credit.

lo.ſucceſſ.⁊ no.gl.in.l.ariſto.ff.que res pi.obli.poſ.⁊ ibi clare Bar.in.j.q. ¶ Et ad hunc effectū conſequendū requiritur (vt dixi) ꝙ non ſolū fiat oblatio: ſed etiā ꝙ obſignetur: et deponatur pecunia que offertur. vt no.in locis p̄dictis claretita ꝙ ſi fiat oblatio ⁊ depoſitio: et non fiat obſignatio non ſequetur effectus predictus ſuccedēdi in ius pꝛimi creditoꝛis: qꝛ per oblationem ⁊ depoſitionem ſine obſignatione trāſfertur dominium ⁊ poſſeſſio in depoſitariū: ⁊ nō eſt pꝛopꝛie depoſitum cum depoſitarius poſſit cōuertere pecuniam iſto caſu in ſuos vſus vt eſt text.in.l.lucius titius ſempꝛonio.ff.depoſi.⁊ ibi not. Paul.de ca.iuncta.l.die ſponſaliorū.§.fi.eo.tit. Sed quando depoſitum fit cū obſignatione: tunc nō trāſit neqꝫ poſſeſſio neqꝫ dominiū in depoſitariū ⁊ nō poteſt depoſitarius cōtractare inuito deponēte ⁊ ſi ſecus fecerit nō ſolū tenetur depoſiti ſed etiam furti vt eſt tex.in.l.ſi ſacculum.ff.depoſi.⁊ ibi no. Pau.de caſtr.ad idem tex.inſti.de obl.que ex quaſi.delinaſ.§.futurū autem fit. ¶ Iſto ergo ſecūdo caſu in quo fuit facta obſignatio et depoſitio equum eſt ꝙ illa habeat vim ſolutionis: cum depoſitum nō poſſit cōtractari neqꝫ conuerti in aliqueʒ vſum per depoſitariū: ſed apud eum ſtare debet ad requiſitionē creditoꝛis. in p̄mo aūt caſu ceſſat ratio cū dominiū et poſſeſſio transferatur in depoſitariū ⁊ licētia vtendi depoſito ei cenſeatur data et pꝛopter iſtā diuerſitatem rationis iura voluerūt ꝙ ad effectū totalis liberationis a debito ⁊ ſucceſſionis in ius pꝛimi creditoꝛis vltra oblationeʒ ⁊ depoſitionem requiratur etiaʒ obſignatio iuxta l.fi.ff.de leg.cōmiſ.⁊ ita loquitur tex.in d.l.obſignatione.⁊.in.d.l.acceptā.⁊ in d.l.j.C.qui po.in pi.⁊ in aliis locis.ſ.allegatis: que iura nō requiſiuiſſent talē obſignationē: ſi ſatis fuiſſet offerre ⁊ deponere ſed qꝛ predicta iura cōſiderauerūt ꝙ ſola oblatio ⁊ depoſitio abſqꝫ obſignatione vel conſignatione: non habēt effectū ſolutionis ⁊ liberatiōis vt.ſ.dictū eſt ideo requiſiuerunt etiā vt fieret obſignatio: quia mediante depoſitum eſt verum depoſitum.d.l.lucius.⁊.d.l.ſi ſacculū ⁊ ex eo reſultat effectus ſolutionis ⁊ liberationis plene.d.l.obſignatione. et per conſequens ſublato iure pꝛimi creditoꝛis confirmatur ius ſecundi iuxta.d.l.pꝛima.⁊ etiam ſecundus ſuccedit in ius pꝛimi. vt habetur per Bar. poſt glo.in dicta.l.ariſto.que not. quia cauſidici moderni frequenter faciunt oblationes et depoſitiones ſine conſignatione vel obſignatione: et putāt ex hoc confirmaſſe pignus ſecundi creditoꝛis et obtinuiſſe ſucceſſionem in ius pꝛimi: quod tamen non eſt verum: niſi etiam fiat obſignatio vt dictum eſt.

9 ¶†Et quia (vt ſupꝛa deductum eſt) oblatio ſecundum diuerſitatem caſuū: quando creditoꝛ non vult recipere operatur diuerſos effectus: vt eſt tex.in.d.l.j.C.qui po.in pig.hab.ibi obtuliſſet is que accipere noluiſſet ⁊ in.l.potioꝛ.§.fi.ff.eodē titu.ibi nolente prioꝛe creditoꝛe pecuniam recipere. Nā ſi creditoꝛ vellet recipere reſolueretur oblatio vt no. Bart.in lege creditoꝛ.in fi.ff.de diſtrac.pig. poteſt pꝛobabiliter dubitari quando dicatur creditoꝛ nolle recipere: et quomodo pꝛobandum ſit quod ille nolit recipere? et bꝛeuiter dicendum eſt ꝙ quando creditoꝛ expꝛeſſe recuſat recipere res non habet difficultatem ſed ſi nihil dicat: ſed taceat ſumus in dubio. ¶ Tamen etiam iſto caſu dicendum eſt ꝙ cenſeatur nolle recipere et recuſare: et ideo ſufficit ꝙ ipſe tacuerit ad hoc vt dicatur recuſaſſe recipere: niſi aliud per eum pꝛobetur ita no. Bart.in.l.pꝛetoꝛ.§.ſi quis paratus.in fin.ff.de no.op.nun.per tex.⁊ ibi gl.in.d.l.pꝛetoꝛ.§.hoc autem interdictum.⁊ ibi etiam no. Bar

10 to.in fin.quod not. ¶†Inſurgit etiam alius effectus ex oblatione in contractibus innominatis: quia licet ſola oblatio non habeat vim implementi ad pꝛoducendum actionem contra aduerſarium: quia non obſtante tali oblatione adhuc eſt locus penitentie et aduerſarius poteſt dicere ſe nolle recipere vt tenet gloſſ.in lege iuriſgentium.in pꝛincipio.in verſiculo facias.ff. de pactis. Tamē ſi vltra oblationem interueniat

etiam obſignatio ⁊ depoſitio ante penitentiam: tunc ceſſat penitentia ⁊ talis oblatio conſignatio ⁊ depoſitio habet vim implementi et pꝛoducit actionē ita Bald. poſt Jaco. bu.in.l.ex placito.in xviij.q.C.de rerū permu. ¶ Et hoc non alia ratione: niſi qꝛ oblatio cum ꝯſignatione ⁊ depoſitione hebet vim ſolutionis.d.l.obſignatione.C.de ſolu.⁊ ita tenet Alex.in.d.l.iuriſgētium. in pꝛin.in vltima colum.⁊ ibi etiam Jaſo.

11 ¶†Alius etiam effectus inſurgit ex oblatione qꝛ qñ illa fit pꝛeſenti impoꝛtat pꝛomiſſionem vt pꝛobatur in.l.pactum.circa pn̄c.ibi dum tex.dicit offerētis ſolius pꝛomiſſum.ff.de pollici.et in l.de pollicitationibus ibi munus quod ſponte obtulit.eo.tit.facit.l.quidam.ff. de conſtit.pecu. Non enim refert an dicatur pꝛomitto: an alia equipollentia verba pꝛoferantur ex quibus de intentione pꝛomittendi appareat vt inſtit.de verb.oblig.§.pꝛimo verſic.ſed hec ſolēnia.c.in his.⁊.c.intelligentia.de verb.ſignifi.⁊ ita per predicta firmat Alex.in cōſi.cxiiij.viſo pꝛoceſſu in.j.col.vj.vol.

12 ¶†Vltimus effectus oblationis cōſiderari poteſt ꝙ ex ea inducitur tacita cōfeſſio omnium contentoꝝ in ſcriptura ipſius oblationis vt habetur in ca.cum olim.de cenſi.⁊ in ca.cuʒ venerabilis.de excep.⁊firmat in terminis Sozi. in conſi.xcvj.conſiderata contingentia in fi.quar.volumi.poſſem etiaʒ plures alios effectus oblationis recenſere: ſed eſſent a materia pignoꝛum ⁊ hypotecaruʒ alieni.ideo eis obmiſſis acquieſcā ſupꝛa ſcriptis: ⁊ ſic eſt expedituʒ tertiuʒ membꝛum iſtius quinte partis.

¶ Summarium.

1 Res vna non poteſt pꝛo alia retineri.
2 Res retenta pꝛo vno debito an ipſa liberata poſſit pꝛo alio debito retineri.
3 Venditoꝛ poteſt retinere rem venditaʒ pꝛo pꝛecio non ſoluto.
4 Res peruenta ad creditoꝛem occaſione debiti an poſſit abſqꝫ illius obligatiōe retineri.
5 Fauoꝛe dotis competit mulieri retentio bonoꝛum mariti.
6 Redimēti pignus debitoꝛis abſentis cō petit retentio illius pignoꝛis pꝛo p̄cio debiti ſoluti.
7 Retentio an locum habeat in pacto nudo.
8 Retētio pꝛocedit pꝛo melioꝛamētis vel expenſis circa rem pignoꝛatam factis.
9 Impendēs in re aliena bona fide quod remedium habeat.
10 Condemnatus ad reſtitutionem rei an poſſit excipere de melioꝛamentis: et eoꝛum occaſione illam rem retinere.
11 Melioꝛamenta rerum pignoꝛatarū qualiter veniant exigenda.
12 Bonefidei poſſeſſoꝛ lucratur fruct⁹ etiā ſine titulo.
13 Fruct⁹ percepti ab eo qui emit ignoꝛanter rem dotalem a marito non computātur cum melioꝛamentis.
14 Fructus percepti ratione dominij etiā vtilis non computantur cuʒ melioꝛamētis: ſecus ſi eſſent percepti ratione poſſeſſionis tantum.
15 Fructus ex equitate debiti veniunt cuʒ melioꝛamentis computandi: ſecus ſi de rigoꝛe.
16 Satiſfacto melioꝛamentoꝛum qualiter ſit debita.
17 Ratione melioꝛamentoꝛum factoꝛum in vna re non poteſt alia retineri.
18 Melioꝛamenta facta per debitoꝛem in re quam hypotecauit creditoꝛi cenſent hypotecata ipſi creditoꝛi ſicut ipſa res in qua facta ſunt.
19 Emptoꝛ rei ſubiecte reſtitutioni fideicōmiſſarie in euentum conditionis non repetit melioꝛamenta.
20 Bonefidei poſſeſſoꝛ lucratur fruct⁹ melioꝛamentoꝛum pꝛo rata.
21 Melioꝛamenta faciens in re quam poſſidet ſi conueniatur ſuper ea hypotecaria poteſt offerre agenti eſtimationem rei detractis melioꝛamentis.
22 Litis eſtimatio in cauſa hypotecaria qualiter offeratur.
23 Jus retentionis poſſeſſoꝛi ratione melioꝛamentoꝛum competens tranſit in illius ſingularem ſucceſſoꝛem abſqꝫ alia ceſſione.

¶ Quartum mēbrum.v.partis.

S Equitur modo quartũ mem
brum iſtius quinte ꝑtis in q̊
tractabitur de iure retinendi
res ex cã pignoris et hypo/
tece:et de expenſis meliora/
mentoꝝ:q̄ etiã concernũt effect⁹ pigno
ris ⁊ hypotece ⁊ complectēdo totã ma/
teriã pone regulã cũ vna ampliatione
1 ⁊ decem fallentijs.†Regulã ergo ſit ꝙ
vna res pro alia retineri non pōt vt eſt
tex.⁊ ibi ꝑ doc.in.l.fi.C.ꝯmo.⁊ in.l.ſi nō
inducta.C.in qui.cau.pi.taci.ꝯha.Am
plia modo iſtã regulã vt procedat non
ſolum qñ tractur de retinēda vna re ꝓ
alia:ſed etiã qñ tractat retētione eiuſ/
dē rei q̄ peruenit ad aliquē cũ vitio:q̃
etiã illa retineri non poterit:vnde ſi le/
gatarius propria autoritate occupauit
rem legatã ante aditã hereditatem quo
caſu ꝯ eum datur interdictũ quoꝝ lega
torum:nō poterit legatarius dictã rem
retinere:ſed coget̃ illam relaxare here
di ⁊ poſtea ad illam agere vt eſt tert.i.l.
j.§.redigunt̃ ⁊ ibi per gl.⁊ Bar.ff.quoꝝ
lega.⁊ ꝓbat̃ in.c.fi.de ordi.cogni.⁊ ita
tꝫ Saly.in.d.l.fi.C.cōmo.in ſua diſtin/
ctiōe ⁊ Alex.poſt Bar.in.l.ſi nō ſortē.§.
2 ſi centũ.ff.de cōdi.indebi.¶†Fallit au
tem dicta regula decē modis.Et ꝑmo
qñ res q̄ retinet̃ pro vno debito fuerat
eidē obligata pro alio debito ⁊ nō ꝓ eo
pro quo retinet̃:q̃ tunc retineri pōt vt
eſt tex.in.l.vni.C.etiã ob chiro.pecu.et
ibi ꝑ gl.Saly.⁊ alios intelligēdo tñ vt
late dixi.ſ.in hac.5.ꝑte in.iij.membro
nu.46.vſq; ad nu.50.vbi late explica
ui materiã.d.l.vni.⁊ ita etiã tꝫ Saly.in
d.l.fi.C.ꝯmo.vbi dicit tex.i.d.l.vni.eſſe
ad hoc multũ ſingularem ⁊ ꝙ rō illius
tex.pōt eſſe q̃ illa res fuit tradita credi
tori ob tutelã ipſius:⁊ lꝫ ſpecifice tradi
ta nō fuerit pro iſto credito pro quo re/
tinetur ſed pro alio:tñ q̃ nō fuit viſum
honeſtũ legiſlatori:ꝙ debitor detractet
ſoluere etiã debitũ antiquũ de quo non
erat plene cautũ ideo ꝑmiſſa eſt reten/
tio dicte rei per exceptionem rei vt eſt
3 expreſſum in.d.l.vni.¶†Secundo fal
lit.d.regula quando dicta res non eſſet
vere ⁊ expreſſe obligata:ſꝫ ſolum quaſi
obligata:vt res vendita q̄ ante traditio/
nem factam emptori eſt quaſi obligata
vēditori pro precio:vnde ſi emptor agat
ad illam ex empto vt ſibi tradatur po/
terit venditor illam retinere quaſi ſibi
obligatã pro precio:donec ſibi ſoluatur
precium vt eſt tex.in.l.hereditatis.ff.de
here.vel actio.vēdi.tex.⁊ ibi glo.que al
legat cōcordantes in.l.iulianus.§.offer
ri.ff.de actio.emp.⁊ ibi no.etiam Bart.
¶Et non obſtat ꝙ hoc modo res ſua vi
deatur obligata ipſi vēditori cōtra.l.ne
q; pignus.ff.de regu.iur.quia reſpōdet
ibi Bar.ꝙ.d.l.neq; pignus.procedit in
re que abſolute ⁊ ſimpliciter eſſet illius
qui pretēdit pignus in ea quia tũc in ea
obligatio cadere non pōt:ſecus autē eſt
in re que ſubiacet reſtitutioni vel alte/
ri eſt tradenda:nam tunc in ea poteſt ca
dere pignus vel quaſi.l.ex ſextãte.§.la
tinus.ff.de excep.rei iud.⁊ vt dixi diſpo
ſitio.d.§.offerri.procedit ante factã tra/
ditionem de re vendita emptori vt habe
tur per Alexã.in.l.ſi cum dotem.§.fi.in
fi.ff.ſo.matri.⁊ no.Sali.in.d.l.fi.C.com/
4 mo.in ſua diſtinctione.¶†Tertio fallit
dicta regula etiã ſi res non eſſet obliga
ta nec quaſi illi qui vult retinere:ſed ꝑ/
ueniſſet ad eum occaſione ⁊ cauſa illius
debiti cuius pretextu eaꝫ vult retinere.
Nam tunc ꝑmittit̃ retentio tex.eſt ⁊ ibi
Barto.⁊ alij in.d.l.ſi non ſortem.§.ſi cen
tum.ff.de cōdi.indebi.⁊ in.l.elegãter.§.
qui reprobos.ff.de pigno.actio.⁊.l.ſi cũ
aurum.ff.de ſolu.⁊ ita etiam firmat̃ Sa
ly.in.d.l.fi.¶Intellige tamē et declara
predicta cum grano ſalis:vt.ſ.procedat
qñ dicta res de cuius retētione agitur
data fuit illi qui vult retinere illam in/
ſolutum vel in pignus lꝫ nulliter ꝓ illo
debito:tunc enim habet locum reten/
tio:⁊ ita loquũtur iura proxime allega/
ta:ſecus ſi dicta res non per modum da
tionis inſolutum vel hypotece:ſed ali/
ter occaſione etiã dicti debiti ad credito
rem perueniſſet q̃ tunc retineri nō poſ/
ſet pro illo debito:ita ſolēniter declarat
Pau.de caſt.poſt Barto.in.l.petenti.ff.
de pigno.actio.in fi.quod perpetuo no.
⁊ adde que in hoc dixi.ſ.in tertia parte
5 in.ij.mēbro.q.x.nu.43.¶†Quarto fal/

lit dicta regula fauore dotis q̃.ſ.ſi ma/
ritus vel eius heredes agant ꝯtra mu/
lierem ad aliquod debitũ anterius do/
te ſuper aliqua re hypotecata marito
et heredibus pro dicto debito:mulier
poterit retinere dictaꝫ rem donec ei de
dote plene ſatiſfiat:⁊ hoc ſiue dos con/
ſiſtat in pecunia ſiue in corporibus ita
tenet Barto.poſt Jaco.de aretio in.l.ſi
filiofami.in princip.ff.ſolu.matri ⁊ ita
no.⁊ ſequitur Bal.no.in tractatu dotis
in.viij.parte in primo priuileg.in fi.in
verſicu.iij.limi.⁊ idem ibi dicit in com/
penſatione:q̃ ſi agatur contra mulierē
ad res eidem donatas a marito q̄ eſſent
in pecunia vel ſi eſſent in ſpecie eſſent
conſumpte et ſic deberetur eſtimatio.
Nam contra maritum vel heredes re/
petentes ab vxore pecuniam donatam
vel eſtimationē rerum donatarũ cōſum
ptarum poſſet mulier excipere ⁊ oppo/
nere cōpenſationem de dote ſua ſibi de
bita ab heredibus mariti:⁊ idem ſi age
retur rerũ ammotarũ ad eſtimationē re
rum cōtra vxorem ita firmat Bald.no.
in.d.j.priuileg.in.iij.limi.per text.⁊ ibi
no.per Bart.in.d.l.ſi filiofami.in ꝑnc.
Nam iſta omnia ſunt ſpecialia in dote
vt habet̃ in dictis locis.¶Quinto fal/
lit regula ꝓdicta qñ res aliena eſſet ob/
ligata creditori ſcienter.quo caſu domi
nio poſtea queſito per obligãtem nō re
conualeſcit obligatio.nam iſto caſu da
tur creditori retentio dicte rei obligate
pro ſuo credito vt eſt tex.⁊ ibi gl.⁊ Bar/
to.in.l.j.§.j.ff.de pign.Secus autem ſi
obligatio fuiſſet nulla ex alia cauſa:q̃
tunc non daretur retentio vt.l.cum vi/
tioſe.ff.de pigno.⁊ no.Barto.⁊ Saly.in
6 d.l.j.§.j.¶†Sexto fallit regu.qñ quis
vt nego.ge.liberauit ex ſua pecunia pi
gnus debitoris abſentis.Nam licꝫ iſte
non habeat hypotecariã contra debito
rem niſi ſoluēdo impetrauerit ceſſionē
a creditore cui ſoluit:vel ab eo emerit
nomē dicti debitoris:tñ ſi poſſideat pi/
gnus ſua pecunia liberatũ habebit re/
tentionem ꝯtra debitorē agētem donec
ſibi reddatur pecunia pro eo ſoluta ter.
eſt ⁊ ibi glo.⁊ Barto.in.l.j.in prin.ff.q̇/
bus mod.pigno.vel hypo.ſol.¶Septi
mo fallit regula ſi procurator meus ſi/
ne tamē idoneo mãdato accepit a ſem/
pronio pecuniam mutuo ⁊ ei pign⁹ tra
didit.Nam ſi illa pecunia verſa fuit in
vtilitatem meam dabitur retentio ſem/
pronio illi⁹ pignoris donec ei pecunia
reddatur text.eſt ⁊ ibi glo.⁊ alij in.l.j.C.
7 ſi alie.res pigno.da.ſit.¶†Octauo fal
lit regula in pacto nudo:q̃ licet ex eo
de iure ciuili non detur actio:tamen da
tur retentio vt.l.legeꝫ.C.de pac.⁊.l.j.§.
id quoq;.ff.ad.l.falcid.⁊ no.glo.Barto.
⁊ Salyce.in.d.l.prima.§.primo.ff.de pi
gno.Nono regula fallit:ſi creditor ha/
bens plura pignora vnum vendat ⁊ vē
ditori promittat de euictione:q̃ poteſt
retinere alia pignora donec debitor ca
ueat eum indēnem conſeruare a dicta
promiſſione euictionis tex.eſt not.iun/
cta gloſ.in verſi.retinere.in.l.ſi neceſſa
rias.§.j.ff.de pigno.actio.⁊ ibi no.Bar
8 to.Saly.⁊ Pau.de ca.¶†Dicimo fal/
lit regula ex cauſa que rei coheret pu/
ta pro expenſis ⁊ melioramentis in re
factis vel ob aliud debitum contractũ
pro vtilitate dicte rei:quia illi qui fecit
dictas expēſas datur retentio rei:etiã
ꝙ illa ei nō ſit obligata vel ꝙ ex aliqua
alia cauſa non detur illius retentio vt
l.in rebus.§.poſſunt.ff.cōmoda.⁊.l.pau
l⁹.ff.de dol.excep.⁊.l.ſi in area.ff.de cō
di.indebi.⁊.l.qua ratione.§.litere.ff.de
acqui.re.do.⁊ ita tenet Barto.in.d.l.ſi
non ſortem.§.ſi centum.⁊ Salyce.in.d.
l.fi.C.commod.⁊ Barto.⁊ Salyce.in.d.
l.ſi non inducta.C.in quibus cau.pig.ta
ci.contraha.et inducunt hoc ad.q.de
ſcriptore qui meliorauit quinternuꝫ ꝙ
poſſit illum retinere pro expenſis dicto
rum melioramentorum:ſed nō quinter
num exemplaris vt per Barto.in.d.§.ſi
centum.¶Reſtringitur tamen iſta.x.
fallen.vt nō procedat in dote ſeu re do
tali:q̃ illa non poteſt retineri pro impē
ſis in ea factis vt.l.vni.§.ſed nec reten
tio.verſi.ſed nec ob impenſas.C.de rei
vxo.actio.Intelligendo tamen iuxta la
te not.per Alexand.in conſil.cxij.viſis
narratis.vij.volumi.¶Et quia in hac
fallentia fit mētio de expenſis ⁊ melio
ramentis que materia eſt valde practi/

cabilis:⁊ male explicata ⁊ declarata ꝑ
doctoꝛes ideo hinc ſumpta occaſione
ponam in ea.xij.notabilis cõcluſiones
ex quibus(meo iudicio)quaſi omnia
9 neceſſaria compꝛehendentur. ¶ †Pri⸗
ma igitur erit concluſio:quod impen⸗
dens in re aliena bona fide:quia igno⸗
rabat rem eſſe alienam:ſ; credebat eſſe
ſuam nullum habet remedium ad re⸗
petendum expenſas:niſi ſolam reten⸗
tionem rei in qua impendidit:⁊ ideo ſi
eſt in poſſeſſiõe caueat ne eam reſtituat
niſi pꝛius ſibi ſolutis expenſis : quia ſi
reſtitueret nullum remedium haberet
ad repetendum dictas expenſas tex.
eſt in.l.ſi in area.in fi.ibi nullo alio mo
do quam per retentionem.ff.de condi⸗
tio.indebi.⁊ ita ibi declarant Paul.de
caſtro.et Jaſ.poſt alios et Bartol.in.l.
qui exceptionem.§. penultimo.eodem
titulo.⁊ ibi etiam Jaſ.pulchꝛe iunctis
etiam not.per Coꝛneum in conſi.ccxxij.
ſecundo volumi.in pꝛincip.⁊ in conſil.
ccxliij.eod.volumine in litera.d.vbi fir
mat ꝙ impẽſe voluntarie facte a malo
fidei poſſeſſoꝛe in re aliena repeti ne⸗
queunt:etiam ꝙ per illas dominus rei
effect⁹ ſit locupletioꝛ:cũ iactura ipſius
expendentis. ¶ Nec etiam per viam re
tentionis ei ꝯſulitur per tex.in.l.adeo.
§.ex diuerſo.verſic.⁊ ſi ſcit.ff.de acqui⸗
rend.rerum domi.⁊ inſtitu.eodẽ.titu.§.
ex diuerſo.diſtinguẽdo tamẽ vt ibi per
glo. Sed impendens in rem quam cre⸗
debat ſuam:licet non repetat per ali⸗
quam actionem:quia nullum negociũ
geſſit cum domino rei ⁊ non habuit ani
mum obligandi eum.d.l.ſi in area.ta⸗
men ſi impendens poſſideat re; in qua
dictas expenſas fecit poterit illam reti
nere donec ei reficiantur expẽſe per iu
ra.ſ.allegata ⁊ latius habetur ꝑ Coꝛñ.
in conſili.lxxxvj.iiij.volumi. ¶ In alũs
autem caſibus quo remedio conſula⸗
tur illi qui facit meliozamẽta in re ꝯha⸗
betur ꝑ Sal.in.l.domũ col.pe.⁊ fi.C.
de rei vendi.vbi ponit longam ⁊ perfe⸗
ctiſſimam diſtinctione;:⁊ quãdo decur
rit in facto ſemper ad eũ recurras iun⸗
ctis not.per Ange.de are.inſti.de re.di
10 ui.§.certe illud. ¶ †Secũda concluſio

ſit ꝙ etiam ſi poſſeſſoꝛ qui fecit melioꝛa
menta eſſet condẽnatus ad reſtitutio⸗
nem rei:nulla facta mẽtione expenſa⸗
rum ⁊ melioꝛamẽtoꝛum: tamen in ipſa
executione ſententie poterit excipere
de dictis melioꝛamentis ⁊ illa pꝛobare
⁊ rem retinere donec ei ſoluantur vt ha
betur per Pau.de caſt.in conſil.xvij.in
cauſa que vertit in fi.et in ꝯſil.cccxxvj.
Viſo puncto.⁊ per Barto.⁊ Alexã.in.l.
in fundo.in fi.ff.de rei vendi.⁊ per Jaſ.
in.d.l.ſi in area.cum alijs quos ipſe al⸗
legat. ¶ Et ratio iſtius cõcluſionis eſt
q: exceptio melioꝛamentoꝛũ non impu
gnat ipſam ſentẽtiam ſed potius reſpi
cit executionem ſententie ideo hic non
militat diſpoſitio.l.perẽptoꝛias.C.ſen⸗
ten.reſ.non poſſ.vt ibi declarat Bald.
in pꝛima col.⁊ in pꝛincip.ſecũde pꝛout
etiam in ſimili videmus in exceptione
compenſationis que poteſt opponi exe
cutioni ſentẽtie vt.l.etiam.C.de compẽ
ſa.⁊ in exceptione illa ne quis in plus
exigat ꝙ̃ facere poſſit vt.l.ex diuerſo.
§.fi.ff.ſolu.matri.⁊.l.neſennius.ff.de re
iudi.⁊ in exceptione inuentarij ⁊ in ex⸗
ceptiõe collationis faciende vt ꝑ Bal.
in.d.l.peremptoꝛias.in pꝛima colũ.vbi
etiam ſubdit ꝙ ſi quis eſt condẽnatus
in actione reali ad reſtitutionem rei et
in executione opponat de hypoteca:ꝙ
vigoꝛe hypotece poterit rẽ retinere ita
dicit ibi Bald.in.iij.colum.per allega⸗
ta per eu; ⁊ ita per pꝛedicta tenet Coꝛ.
in cõſi.cxlvij.q: cauſa.in vlti.colũ.ij.vo
lu. ¶ Tertia cõcluſio eſt:ꝙ ſi lata eſſet
ſentẽtia in qua poſſeſſoꝛ eſſet condẽna⸗
tus ad reſtitutionẽ rei ſub iſta cõditio⸗
ne.vz ſolutis pꝛius expenſis melioꝛa⸗
mentoꝛum ꝙ ante liquidationem me⸗
lioꝛamentoꝛum nõ eſt pꝛocedẽdum ad
executionem dicte ſententie:ſed execu
tio ſuſpendi debet donec melioꝛamenta
liquident:⁊ hoc etiã ſi actoꝛ vellet pſta
re ſatiſdationẽ d illis reficiẽdis poſtea
ꝙ̃ erunt liquidata ita pulchꝛe determi
nat Pau.de ca.in.cõſi.cccxxvi.viſo pun
cto in.ij.col.in.ij.dubio.vbi rñdet ad cõ
traria:⁊ allegat ad hoc tex.in.l.ſtatuli⸗
ber rationẽ.§.fi.ff.de ſtatuli.dicẽdo eſſe
differẽtiã an cõditio ſonet in facto puta

in reddendo rationem et tunc ſuccurri
poſſit per ſatiſdationem ⁊ pꝛocedat.d.
l.ſtatuliber.in pꝛinci.aut ſonet in dan⸗
do ⁊ pꝛocedat.d.§.fin.⁊ fundat ſe etiam
quia verba ſunt clara : et quod iſta ex⸗
cep.quod pꝛius debeant ſolui melioꝛa⸗
menta pꝛouenit ex tenoꝛe ſententie iux
ta no.in.l.iiij.§.condẽnatum.ff.de re iu
di.Unde ſi i ſentẽtia nõ eſſent illa ver.
ſolutis pꝛius melioꝛamentis:ſed eſſet
ſolum data retentio pꝛo melioꝛamẽtis
foꝛte eſſet dicendum contrarium per
no.per Alexan.poſt alios.in.l.iiij.§.ait
pꝛetoꝛ.ff.de re iudi.⁊ per Alexã.⁊ Jaſ.
in.l.j.in pꝛi.col.ff.qui ſatiſ.cogã.vc; ꝙ 12
pꝛeſtita ſatiſdatione poſſet fieri execu⸗
tio:ſed ex quo ex verbis ſentẽtie debet
pꝛecedere ſolutio non poteſt impleri
onus ſolutionis annexum per dationẽ
fideiuſſoꝛis.d.l.ſtatuliber rationem.§.
fi.⁊ bonus tex.in.l.pꝛomiſſoꝛ.§.conſti⸗
tuto.ff.de conſti.pecu.quem etiam alle
gat Pau.in.d.conſi.⁊ quia verba ſentẽ
tie ſunt conditionaliter pꝛolata ꝑ abla
tiuum abſolutum iuxta.l.ab emptione.
ff.de pac. cum vulgaribus cõditio de⸗
bet impleri in foꝛma ſpecifica ita ꝙ nõ
ſufficit implere per equipollens.l.qui
heredi.in pꝛin.⁊.l.meuius.ff.de condi.
⁊ de.que no.ad intelligentiã notatoꝛu;
per Alex.poſt alios in.d.l.iiij.§.ait pꝛe
toꝛ.⁊ adde que dixi.ſ.in mẽbꝛo pꝛecedẽ
ti vc; in mẽbꝛo.iij.huius.5.partis. nu.
11 6. ¶ †Quarta concluſio ſit quod ad hoc
vt expẽſe melioꝛamentoꝛũ debeãt:non
ſufficit tm̃ eſſe impenſum:niſi etiã res
ſit tm̃ melioꝛata.vñ l; ipenſa fuerint cẽ
tũ in re: ſi tñ res nõ ſit melioꝛata niſi in
q̇nquaginta nõ poterint repeti niſi q̇n⸗
quaginta.Itẽ ſi ſint impẽſa q̇nquaginta
⁊ res ſit melioꝛata i cẽtũ nõ poterit re⸗
peti niſi q̇nquaginta. ¶ Iſta ergo duo
copulatiue requirunt vc; ꝙ ſit impen⸗
ſum ⁊ ꝙ res ſit melioꝛata vt dictum eſt
⁊ ita de hoc eſt tex.⁊ ibi no.glo.cũ qua
alij tranſeunt in.l.in fundo.ff.de rei vẽ
di.Idem not.Ab.in.c.pꝛimo de reſti.in
integ.nu.4.⁊ in.c.quod quibuſda;. nu.
9.de fideiuſ.⁊ in.c.ad noſtra;.tertio no.
de rebus eccle.nõ alie.⁊ refert ⁊ ſeqni⸗
tur Felyn.in.c.cum cauſa.penul.colũ. 13

verſi.ſumptus. de re iudi. ¶ Unde ſis
cautus in capitulando ⁊ pꝛobando di⸗
ctas expenſas vt concludas tam circa
quãtitatem expenſe ꝙ̃ circa melioꝛa⸗
tionẽ rei deducendo ꝙ in tantum eſt pꝛe⸗
cioſioꝛ ꝓpter expẽſas ꝙ̃ eſſet ante:al's
non obtineres. ¶ Et adde huic conclu⸗
ſioni ꝙ expenſe facte indeboſcando vel
arando terras non ſunt reficiende expẽ
ſe autem facte in plantandis vitibus
vel arboꝛibus:ſi arboꝛes ſint fructifere
vt vites ⁊ oliue ſunt reficiende vt late
examinat Pau.de caſt.in dicto conſilio
cccxxvij.viſo puncto.in.iij.dubio vbi vi
12 de omnino. ¶ †Quinta concluſio ſit ꝙ
bone fidei poſſeſſoꝛ lucratur fruct⁹ etiã
ſi titulus ſit nullus:regulariter eñ non
curatur de titulo quo ad acquiſitionem
fructuum dummodo adſit bona fides
vt declarat Bart.in.l.ſed ſi lege.§.ſi ſi⸗
ne.ff.de peti.here . ¶ In bona autem
fide dicitur quis eſſe quando putauit
emptoꝛ rem ſibi venditam eſſe alienan
tis:⁊ ſic ignoꝛauit dominiũ rei ad aliũ
pertinere: pꝛout in dubio pꝛeſumitur
l.bone fidei.ff.de verbo.ſignifi.⁊ ibi no.
glo.⁊ facit.d.l.ſed ſi lege.§.ſcire. ⁊.l.ma
nifeſtiſſimi. verſicu. domini cogitatio⸗
ne.C.de fur. ¶ Sed licet poſſeſſoꝛ bone
fidei(vt dictum eſt) faciat fruct⁹ ſuos.
Tamen tenebitur eos computare cum
expenſis melioꝛamentoꝛum vt in.c.ad
noſtram.de rebus eccle.non alie.⁊ in.l.
ſumptus.ff.de rei vendi.⁊ in.l.inſulam.
§.fructus.ff.ſolu.matr. ¶ Et iſtud pꝛo⸗
cedit quando bone fidei poſſeſſoꝛ perce
piſſet fructus ex re aliena quam tamẽ
ipſe bona fide poſſidebat:ſed ſi quis pꝛe⸗
cepiſſet fructus ex re ſua que tamen in
tempoꝛe alteri veniebat reſtituẽda:tũc
tales fructus non computabũtur cum
melioꝛamentis:ſed ei integra melioꝛa⸗
menta erunt reſtituẽda ita firmãt Bal.
⁊ Ang.in.d.l.inſulam.§.fructus.et alle
gãt gl.quã ibi reputãt ſingularẽ i.l.em⸗
ptoꝛ.circa ṗn.i gl.magna ad fi.ff.de rei
vẽd.⁊ illã gl.ꝓ ſingulari allegãt ẽt Bal.
⁊ Imo.in.l.domos.ff.de leg.j.⁊ ita etiã
refert ⁊ ſequitur Alex.in.d.l.in fundo.
in apoſtil.ad Bart.et in.d.§.fructus.in
fi. ¶ †Et per pꝛedicta conſuluit Alexã.

in conſi.cliiij.cōſideratis in.vj.volu.ꝙ
qui ignoranter emit a marito rem dota
lem ⁊ in ea fecit melioramēta ꝙ ſi poſt=
ea per vxorem vel eius heredes coga=
tur reſtituere rē ꝙ fructus per eum per
cepti non computabūtur cum ſumpti=
bus melioramentorum:⁊ ratio eſt ſecū=
dum euꝫ qꝛ ſi dicta res non fuiſſet alie=
nata per maritū:fructus illius fuiſſent
mariti durante matrimonio.l.pro one=
ribus.C.de iure dot.⁊ ideo equitas.d.l.
ſumptus.nō dictat qđ iſto caſu fructus
debeāt cedere lucro vxoris vel eius he
redum.¶ Et ex hoc infert Alexā.ꝙ.d.l.
in fundo.et.d.l.ſumptus.que volunt qđ
fructus percepti per bone fidei poſſeſ=
ſorem debeant computari cum expēſis
melioramentorum procedunt ita demū
ſi fructus tempore quo percepti fuerūt
de iure ſpectabant ad illū qui nūc agit
ad rem:tunc enim ſicut ex equitate fru=
ctus propter bonam fidem concedūtur
bone fidei poſſeſſori:ita ⁊ ex eadē equi=
tate debent in expenſis melioramento=
rum imputari vt late per Alexan.in.d.
conſi.cliiij.⁊ per eundem in conſi.clxij.
viſis narratis.vij.vol.nu.2.¶ Iſtā etiā
cōcluſionem ſequitur Fely.in.c.cū cau
14 ſa.pen.⁊ vlti.col.de re iud.† Dicēs etiā
ꝙ quando fructus percipiuntur ꝑ bo.
fi.poſſeſſorem ſolum reſpectu poſſeſſio
nis tunc habet locum diſpoſitio.d.l.in
fundo.⁊.d.l.ſumptus.qđ fructus cōpu=
tentur cum expenſis melioramentorū:
ſecus autem ſi percepti fuiſſent ratione
domini etiā vtilis:⁊ ideo ſm eum em=
phiteota reſtituens rem emphiteoticā
melioratā non cōputabit fructus perce
ptos in melioramentis ⁊ ſimiliter ſi tē=
pore quo percepti fuerunt fructus res
erat ꝑcipientis ſed debebat reſtitui al
teri in euentū alicuius cōditionis fru=
ctus non cōputabuntur cum expenſis
melioramentorū vt ꝑ Bal.Imo.Alex.
⁊ late Iaſ.in.ij.no.i.d.l.domos.ff.de le
ga.j.⁊ ꝑ Fely.in.d.c.cū cā.in pe.⁊ fi.col.
15 ¶ † Et facit ad ꝓdicta illud qđ no.con=
ſuluit Pau.de caſt.in conſi.xvij.in cau
ſa que vertitur.pe.⁊ vlt.col.vbi dicit ꝙ
diſpoſitio.d.l.ſumptus.ꝙ.ſ.fructus cō
putentur cū ſumptibus militat ſolū qñ

fructus debentur ex equitate prout lo=
quitur.d.l.ſumptus.ſecus ſi fructꝰ de=
beantur de rigore iuris:⁊ ideo decidit
ibi ꝙ ſi pater alienauit rem filij in qua
ratione patrie poteſtatis habebat fru=
ctus vt.l.j.C.de bon.ma.ꝙ ſi talis em=
ptor meliorauit rē ⁊ ex ea percepit fru=
ctus:⁊ demuꝫ res repetatur a filio poſt
mortē patris:non tenebitur emptor cō
putare fructus cum ſumptibus melio
ramentorū intelligendo tñ de fructibꝰ
perceptis viuente patre qꝛ illos omni
no pater lucraturus fuiſſet ⁊ ideo etiaꝫ
emptor qui in eius locū ſucceſſit lucra=
ri dꝫ ⁊ hoc de rigore:nō de equitate:ſe=
cus aūt eſſet de fructibꝰ perceptis poſt
mortē patris:⁊ cū iſta deciſione tranſit
⁊ eā approbat Cor.in cōſi.lxxxvj.iiij.vo
16 lu.in lſa i.¶ Sexta cōcluſio ſit quod ſa
tiſfactio iſtorū melioramentorū non de
betur ſm valorem ⁊ meliorationeꝫ que
facta fuit tēpore facte expenſe et facto
rū melioramentorū ſed ſecūdum valo=
rem:⁊ eſtimationem que reperitur in re
tēpore quo illa venit reſtituēda : ⁊ ideo
ſi tempore expenſe facte res fuiſſet me=
liorata in cētum ſed poſtea dicta res ex
curſu tēporis fuit attrita vel aliter de=
teriorata adeo ꝙ tempore reſtitutionis
non reperitur melioratio niſi in quin=
quaginta debebit fieri ſatiſfactio de ex
penſis meliorationis in quinquaginta
tm̄ tex.eſt ⁊ ibi Iac.de are.Bart.Bald.
Ange.Pau.de caſt.Alex.⁊ Iaſ.i.iij.no.
in.d.l.domos.in prin.ff.de leg.j.ꝙ tene
menti:qꝛ frequenter cōtingere poteſt.
17 ¶ † Septima concluſio ſit quod ratione
melioramentorū factorū in vna re non
poteſt alia retineri:ita no.Pau.de caſt.
in.d.cōſi.cccxxij.viſo pūcto in prin.mo
uetur per tex.in.l.ſi nō ſortem.§.ſi cen=
tum.ff.de condi.inde.ad idem text.iun=
cta gl.in ver.adducat.in.l.plane.ff.de
peti.here.⁊ ita tenet Iaſ.poſt Alberi.in
18 l.ſi in area.ff.de condi.indebi.¶ † Octa
ua concluſio eſt ꝙ melioramenta facta
per debitorem in re quam hypotecauit
creditori cenſentur hypotecata ipſi cre
ditori ſicut ipſa res in qua facta ſunt
tex.eſt in.l.ſi fundus.§.ij.ff.de pign.In
tellige(vt dixi)quando dicta meliora=

menta facta fuiſſent per debitorem:ita
loquitur.d.§.ij.Secus autem ſi ea feciſ
ſet tertius poſſeſſor ad quem res perue
nit poſt hypotecam in ea conſtitutam
creditori:qꝛ tunc talia melioramenta fa
cta per dictum tertium poſſeſſorem non
erunt obligata cuꝫ re vt.l.fi.C.de predi.
⁊ omni.re.naui.lib.xj.⁊ ibi Barto.et ſe=
quitur Paul.de caſt.in.d.l.ſi cōuenerit.
§.ſi fundus.ff.de pigno.actio.refert et
ſequitur Iaſ.in.l.creditor la.j.in fi.ff.ſi
19 cer.peta.¶ † Nona concluſio ſit:ꝙ me=
lioramenta facta ab emptore rei ſubie=
cte reſtitutioni fideicōmiſſarie in euen
tum alicuius conditionis in dicta re:ſi
emptor eam emit ſcienter:non repetun
tur ſed emptor ea perdit propter malam
fidem vt eſt tex.⁊ ibi no.omnes in.l.fi.§.
fi.C.cōmu.de leg.⁊ hoc niſi melioramen=
ta fuiſſent adeo neceſſaria:ꝙ illis nō fa
ctis res periiſſet:tunc enim non obſtan
te mala fide talia melioramenta refici
debent text.eſt ⁊ ibi no.in.l.domum.cir
ca fi.C.de rei vēdi.⁊ no.Iaſ.in.d.§.fi.in
ij.no.¶ Si aūt emptor ignoranter emiſ=
ſet dictam rem:et ſic fuiſſet in bona fide
tūc indiſtincte recuperaret dicta melio
ramenta per modum excipiendi iuxta
tex.in.d.§.fi.ita no.Pau.de caſt.in cōſi.
x.clarū eſt col.fi.⁊ habetur per eundem
20 Pau.in.d.cōſi.xvij.ſ.allegato.¶ † De=
cima concluſio eſt ꝙ ſi ille qui fecit me=
lioramenta in re ſit bone fidei poſſeſſor
indiſtincte lucrabitur fructus reſpicien
tes ratā dictorum melioramentorū pu=
ta qꝛ predium quod prius ſine meliora=
mentis fructuaſſet decem ex cauſa me=
lioramentorū fructat.xv.lucrabitur eſt
ille qui bona fide fecit melioramenta
quinꝫ ita tenet Pau.de caſtr.in conſil.
ccclxxxvj.viſis et ponderatis in.j.colū.
allegat tex.in.l.ceteruꝫ.in fi.ff.de rei vē
di.qui ſatis bene probat a contrario ſen
ſu:qꝛ ille tex.iuncta gloſſ.ibi loquitur in
poſſeſſore male fidei qui tenetur ad fru=
ctus perceptos et percipiendos vt ibi
vult gl.¶ † Et licet talis poſſeſſor faciat
impenſam in re non tamen deſinit eſſe
male fidei poſſeſſor:⁊ propter malam fi=
dem non ſolum tenetur de fructibus ꝑ=
ceptis ex melioramentis:ſed etiam pri=

uatur impenſis voluntariis factis in di
ctis melioramentis preterꝙ in duobus
caſibus:primo quando dominus habe=
bat venalem rem melioratam:et ꝓpter
impēſam male fidei poſſeſſoris illa res
pluris vendita fuit vt eſt tex.in.l.niſi.ff.
de rei vendi.reputantur enim tales ex=
penſe quaſi vtiles et neceſſarie:non vo
luntarie tantum vt eſt text.in.l.quod ſi.
ff.de impen.in re.do.fac.¶ Scđo quan
do ante impenſam factam poſſeſſor ma=
le fidei denunciauit dño:vt rem repete=
ret ſi putaret illam eſſe ſuam:⁊ tamen il
le non repetiit et poſſeſſor fecit impen=
ſam vt eſt tex.in.l.aut ſi ante.co.tit.iſtis
enim duobus caſibus poſſeſſor male fi=
dei repetet expenſas intelligendo tamē
iſtos duos caſus de expenſis volunta=
riis tantum.Nam in vtilibus et neceſſa
riis etiā in male fidei poſſeſſore diſtin=
guēdum eſt vt late per Bar.in.l.in fun=
do.ff.de rei vendi.⁊ per Ang.de are.in=
ſti.de rerum diui.§.certe illud.vbi tota
materia ponit:que eſt diuerſa a tracta=
tu noſtro:ſꝫ in poſſeſſore bone fidei qui
nullo modo amittit ſua melioramenta
vt.l.ſi neceſſarias.in princ.ff.de pigno.
actio.ſtante mora domini ſeu actoris di
cendum eſt ipſum debere lucrari fructꝰ
dictorum melioramentorum per predi=
cta:et per text.not.in.l.fina.§.fina.ff.de
fun.dota.vbi glo.ponit tres intellectus
⁊ ibi Bal.dicit omnes tres eſſe bonos:⁊
ſecundū primum intellectum probatur
in terminis ꝙ ſi maritus in fundo dota
li plantauit vineam et ſic illum meliora
uit:ſi ſoluto matrimonio vxor ſit in mo=
ra reſtituendi marito expenſas meliora
mentorum:maritus pro portione melio
ramentorum lucrabitur fructus:⁊ alios
reſpicientes primeuam qualitatem fun
di reſtituet vxori ⁊ iſtam concluſionem
ſemper vidi ſeruari in ciuitate Floren=
21 tie ⁊ puto eſſe veram.¶ † Undecima cō=
cluſio eſt quod ſi ille qui fecit meliora=
menta poſſidet rem in qua fecit dicta
melioramenta et conuenitur ſuper illa
hypotecaria ab aliquo creditore qui
habet dictam rem hypotecatam quod
tunc dictus poſſeſſor pro liberando di=
ctam rem a dicta hypoteca non cogitur

ſolnere debitum dicto creditoꝛi:vt co⸗
gitur alius poſſeſſoꝛ qui non fecit me⸗
lioꝛamenta in re iuxta.l.ꝙdiu.C.de di⸗
ſtrac.pi.Sed poteſt ſi vult retinere rem
ꝛ ſoluere creditoꝛi agenti pꝛimam dicte
rei eſtimationem:videlicet valoꝛẽ rei de
tractis melioꝛamentis:ita ſingulariter
vult Bar.in.l.j.C.de pꝛedi.ꝛ omn.re.na⸗ 22
ui.li.xj.et ibi ſequitur Alex.ꝛ Jo.de pla
tea poſt Ang.ꝛ refert Alex.i.l.ſi fund⁹.
§.ij.ff.de pigno.licet putẽ ꝙ dicta apo⸗
ſtilla Alex.debeat eſſe in.§.in vendica⸗
tione.d.l.ſi fundus.qui eſt.§.iij.ꝛ Paul.
de caſt.in.l.ſi conuenerit.§.ſi fundus.ff.
de pigno.actio.ꝛ intellige eſtimationeꝫ
rei deductis melioꝛamentis ſm tẽpus
pꝛeſens iuxta no.per doc.ſupꝛa allega⸗
tos in.d.l.domos.ff.de lega.j.Et iſta cõ⸗
cluſio eſt clara ſm terminos pꝛemiſſos
vcꝫ quando poſſeſſoꝛ fecit melioꝛamen⸗
ta in re.¶ Sed difficultas inſurgit an
idem ſit in quolibet poſſeſſoꝛe qui nõ fe
cit melioꝛamenta an ſcilicet ipſe poſſit
etiam offerre creditoꝛi agenti eſtimatio
nẽ rei:ſicut poteſt poſſeſſoꝛ qui fecit me
lioꝛamenta?et in hoc Sozin.in conſilio
ccxxiiij.eleganter in fi.ij.vol.ſubtiliter
moꝛe ſuo dicit attentari poſſe ꝙ idem ſit
in quolibet poſſeſſoꝛe qui nulla fecit me
lioꝛamenta:et dicit quod iſtud eſt nouuꝫ
dictum:ꝛ mouetur per tex.in.l.cõmuni
diuidundo.§.inter eos.ff.commu.diuj.
vbi eſt tex.ꝙ debitoꝛi ꝯuento ꝑmittit̃ of
ferre debitũ creditoꝛi ꝛ ſuũ pignus lue⸗
re ꝛ idẽ dicit tex.eſſe in tertio poſſidẽte
pign⁹ ꝙ.ſ.ipſe poſſit offerre litis eſtima
tionẽ ꝛ liberare pign⁹:ꝛ talis litis eſti⸗
matio ſm Sozi.ibi dꝫ eſſe ꝑciũ ipſi⁹ rei
pignoꝛate ad quã creditoꝛ agit vt.l.j.et
ibi Bar.ꝛ Jmo.ff.pꝛo empt.Ad idẽ text.
ſecundum Sozi.in.l.ſi creditoꝛ.ꝛ in.l.ſi
cut.in fi.ff.quib⁹modis pign⁹ vel hypo.
ſol.ꝛ iſta concluſio ſecundum eum pꝛo⸗
batur in.c.ex literis.ad fi.de pigno.põ⸗
derando foꝛmam ſententie ibi poſitam
in hypotecaria vbi tertius poſſeſſoꝛ con
demnatur mulieri ad reſtitutionem do⸗
tis eatenus quatenus de bonis ſui fra⸗
tris noſcitur poſſidere:quam foꝛmaꝫ di
cit ibi Abb.eſſe mirabilem.¶ Sed licet
Sozin.ſubtiliter moueatur:tamen non
puto eius deciſionem de iure ſubſtineri
poſſe.Nam pꝛimo non eſt verum ſimpli
citer ꝛ abſolute quod tertius poſſeſſoꝛ
offerre poſſit litis eſtimationem:ſed di
ſtinguendum puto an debitoꝛ poſſideat
vel nõ vt habetur in.l.ſi fundus.§.in vẽ
dicatione.ff.de pignoꝛi.

22 ¶ †Secundo etiam quando eſſemus in
caſu in quo litis eſtimatio poſſet ſolui
per poſſeſſoꝛem:tamen talis eſtimatio li
tis non eſt ſemper vniformis quando
agitur hypotecaria:quia ſi agitur cõtra
debitoꝛem litis eſtimatio nõ eſt pluris
quam ſit ipſum debitum vt eſt text.in.l.
ſi inter.§.fina.ff.de pigno.quinimo etiã
ſi debitoꝛ conuentus hypotecaria : ex
eo quia pignus non reſtituebat credi⸗
toꝛi condemnatus fuerit pluris ꝙ̃ ſit de
bitum et intereſſe:tamen de equitate li
berabitur debitoꝛ ſoluendo ſolum illud
quod debet vt eſt text.ꝛ ibi per Bartol.
in.d.l.ſi fundus.§.ſi pluris.ff.de pigno.
¶ Si autem agatur hypotecaria con⸗
tra tertium poſſeſſoꝛem:tunc ſi dolo de⸗
ſijt poſſidere pignus:cõdemnabit quã⸗
ti actoꝛ in litem iurauerit:et ſic etiam vl
tra creditum text.eſt in.d.l.ſi fundus.in
§. in vendicatione . ſed ſi poſſeſſoꝛ non
habet facultatem rei reſtituende ex cul⸗
pa:tunc litis eſtimatio ſit contra poſſeſ⸗
ſoꝛem etiam pluris quam ſit debitum:
ſi res plus valeat vt eſt tex.in.d.l.ſi in⸗
ter.§.fi.ff.de pigno.Et ſic in plus ſit eſti
matio litis contra poſſeſſoꝛem quam cõ
tra debitoꝛem in hypotecaria:ꝛ iſta eſti⸗
matio litis in hypotecaria ſit habito re
ſpectu pꝛincipaliter ad debitum quod
petitur : in rei autem vendicatione ſit
eſtimntio litis habita conſideratione
rei petite et eſt perinde ac ſi poſſeſſoꝛ
emeret rem et ſolueret pꝛecium agenti
rei vendicatione vt.l.j.et.l.litis eſtima⸗
tio.ff.pꝛo empto.ꝛ.l.eius qui.cum.l.ſe⸗
quen.ff.de rei vendicatio.et ideo dici⸗
tur in dictis locis quod quando agitur
rei vendicatione litis eſtimatio eſt ſimi
lis emptionis:ſecus autem eſt in actio⸗
ne perſonali et hypotecaria ei deſer⸗
uienti:quia in ea non ſoluitur pꝛecium
rei ſed ſoluitur pꝛo eſtimatione litis id
quod venit in actione perſonali vt de⸗

clarat Bart.in dicta.l.pꝛima.ff.pꝛo em⸗
pto.in verſicu.item in eo quod dicit.et
ideo in actione perſonali ꝛ hypoteca⸗
ria litis eſtimatio non eſt ſimilis em⸗
ptioni:ꝛ in ea non habet locũ.d.l.litis
eſtimatio.vt declarat Bald⁹ in.l.ſi cre⸗
ditoꝛ qui reꝫ.ff.de pigno.actio.in lectu
ra antiqua dicens quod dicta.l.limitat
omnes leges q̃ loquũtur de litis eſtima
tione:quia quando agens non intendit
aduocare dominium ſed nudam poſſeſ
ſionem pꝛout eſt de natura hypoteca⸗
rie tunc litis eſtimatio non inducit em
ptionem:ꝛ ita ſequitur ibi Pau.de caſt.
refert Alexã.in.d.l.litis eſtimatio.pꝛo
ſingulari. Dicens idem tenere domi.
Anto.in.c.conſtitutus.de in integ.reſt.
¶ Et ſic non eſt verum quod quãdo agi
tur hypotecaria litis eſtimatio ſit pꝛe⸗
cium rei petite:vt dicit Sozi.ſed eſt tũc
ipſum debitum ad quod agitur et quod
compꝛehenditur in actione perſonali
cui ipſa hypotecaria deſeruit : et ideo
de ea iudicatur pꝛout de perſonali vt
declarat Barto.in.l.ſolutum § per libe
ram.ff.de pignoꝛ.actio.vbi pulchꝛe.et
non obſtat text.in.d.l.communi diuidũ
do.§.inter eos.quia fateoꝛ ꝙ in caſib⁹
de quibus in dicto.§.in vẽdicatiõe.poſ
ſeſſoꝛ poteſt offerre creditoꝛi litis eſti⸗
mationem:et hoc dicit.§.inter eos.ſed
nego ꝙ litis eſtimatio qñ agitur actio⸗
ne perſonali vel hypotecaria ei deſer⸗
uienti quo caſu idem iudicatur de hy⸗
potecaria quod de perſonali vt ꝑ Bar⸗
to.in.d.l.ſolutum.§.per liberam.ſit pꝛe
cium rei:imo iſto caſu eſt ipſum debi⸗
tum ꝛ plus etiã quãdo res valet plus
ꝛ agitur contra tertium poſſeſſoꝛem vt
d.l.ſi inter.§.fi.Nec.d.l.ſi creditoꝛ.que
eſt.l.ij.ꝛ.l.ſicut.§.fi.ff.quibus modis pi
gnus vel hypote.ſol.que allegantur ꝑ
Sozi.pꝛobant contrarium:imo in illis
dicitur ꝙ ſi creditoꝛ cõſequutus fuit a
poſſeſſoꝛe eſtimationem litis:ꝙ ſi debi
toꝛ vendicet rem a poſſeſſoꝛe:nõ audie
tur niſi ei debitum offerat:ꝛ ſic pꝛoba⸗
tur ibi ꝙ litis eſtimatio ſoluta per poſ⸗
ſeſſoꝛem fuit debitum:nõ pꝛecium rei.
¶ Non obſtat etiam tex.in.d.c.ex lite⸗
ris:quia illa ſententia pape que ibi cõ⸗
demnauit poſſeſſoꝛem in hypotecaria
ad ſolutionem debiti quatenus de bo⸗
nis debitoꝛis poſſideret:ſimpliciter in
tellecta de iure ſubſtineri non poteſt:ſꝫ
debet intelligi habita relatiõe ad libel
luꝫ creditoꝛis:quia ſcilicet creditoꝛ ita
petierat vt etiã dictum text.intelligit
Bart.in.d.l.ſi fundus.§.in vendicatio⸗
ne.ꝛ Abbas in dicto.c.ex literis.in vlti
mo no.eſt enim in facultate creditoꝛis
petere ſi vult poſſeſſoꝛem ita cõdẽnari
vt declarat Bartol.ꝛ Abb.in dictis lo⸗
cis cum autem ita fuerit petitum:ideo
papa in.d.c.ex literis.ſuam ſententiaꝫ
adaptauit ad libellum iuxta . l.vt fun⸗
dus.ff.cõmu.diui.ꝛ.c.licet eli.de ſimo⸗
ni.et ideo caſus ſpecialis. d.c.ex lr̃is.
non eſt trahendus ad alios caſus:quã⸗
do agitur hypotecaria ꝛ petitur in foꝛ⸗
ma ferri ſententia:quia tunc nõ poteſt
poſſeſſoꝛ offerre ſolum pꝛecium rei ꝑ
eſtimatiõe litis:ſed debet offerre totuꝫ
debitum ꝛ etiã plus ſi plus valeat res.
dicta.l.ſi inter.§.fina.ꝛ hoc quando of⸗
fert litis eſtimationẽ:ſed ſi offerret ſim
pliciter debitum vt poſſeſſoꝛ iuxta ter⸗
minos.l.mulier.ff.q̃ po.in pi.habe.tũc
admitteretur.¶ Concluditur ergo qꝺ
licet tertius poſſeſſoꝛ qui fecit melioꝛa
mẽta in re poſſit offerre eſtimationem
rei detractis melioꝛamentis:tamẽ hoc
non eſt trahendum vllo modo ad alium
ſimplicem poſſeſſoꝛem qui nõ fecit me
lioꝛamenta:et ratio eſt quia qui fecit
melioꝛamenta nititur duplici vinculo
videlꝫ poſſeſſionis et melioꝛamẽtoꝛum
pꝛo quibus datur retentio rei que non
detur pꝛo ſimplici poſſeſſione : et duo
vincula magis ſtringunt autenti.ita⸗
ꝙ.C.commu.de ſucceſſio.cum ergo ſit
diuerſa ratio in poſſeſſoꝛe qui fecit me
lioꝛamenta nõ debet trahi in conſequẽ
tiam ſimplicis poſſeſſoꝛis in quo nõ eſt
tanta ratio.argu.l.fi.ff.de calũ.et.l.na⸗
turale.§.nihil commune.ff.de aquirẽ.
poſſeſſio.ꝛ ita puto indubitanter tenen
23 dum contra Sozi.¶ †Duodecima cõ⸗
cluſio ſit quod ius retentionis quod
competit poſſeſſoꝛi ratione melioꝛa⸗
mentoꝛum tranſit etiam in ſingula⸗
rem ſucceſſoꝛem illius ſine alia ceſſio⸗

ſīē vt eſt tex.in.l.hoc iudicium.§.impē-
dia.verſ.ſed ſi is qui a me emerit.ff.cō
mu.diui.ꝛ no.Alexā.in.l.q̇ exceptionē.
§.ſi pars.ff.de condi.indebi.vbi etiam
allegat alia.¶ Ultimo in materia retē
tionis ſupra expedita per regulam et
fallentiā adde vnum pro condimēto to
tius materie ꝙ dicte fallētie reſtringū
tur vt non habeant locum qn̄ res de cu
ius retentione agit̄ peruenijſſet ad cre-
ditorem cū vitio vel delicto:q2 tunc om
nino ceſſat oīs retētio vt in.c.fi.de ord.
cogni.ꝛ.l.j.§.rediguntur.ff.quorum le
ga.ꝛ ita nōt.Alex.in.d.l.ſi nō ſortem.§.
ſi centum.ꝛ etiam Saly.in.d.l.fi.C.cō-
moda.ꝛ tetigi etiam.ſ.in principio hu
ius quarti membri.nume.i.¶ Plura
alia poſſent addi in hac materia reten-
tionis:ſꝫ eſſent impertinētia ad tracta-
tū noſtrū:ꝛ propterea his cōtētus ſum
ꝓ cōplemento huius quarti membri.

¶ Summarium.

1 Fructus percepti per creditorem
ex pignore computantur in ſortem.
2 Fructus percepti ex re pignorata exte-
nuant ſortem:ſimiliter et illius rei de-
terioratio.
3 Fructus rei pignorate qui ſuperſunt
vltra ſatiſfactionem ſortis debent debi
tori reſtitui cum pignore.
4 Fructus percepti ex pignore pretorio
extenuant ſortem.
5 Creditor immiſſus ex pmo decreto nō
tenetur circa pretoriū pignus de leui
culpa:ſed bene de dolo et lata culpa.
6 Creditor ingreſſus poſſeſſionem ex pri
mo decreto tenetur curare de fructibꝰ
percipiendis.
7 Creditor inhabitans domum pignora
tam tenetur hanc locationem in ſortē
deducere ac ſi alteri locaſſet ꝛ fructus
percepiſſet.
8 Fructus ex columbarijs ꝑcepti an ve-
niant in ſumptibus meliorameutorum
computandi.
9 Columbaria an ſit locabilis.
10 Pactum ꝙ creditor lucretur fructꝰ pi-
gnoris ꝓ intereſſe ſeu vſuris inualidū
eſt:ꝛ tali pacto inito nihilominus tene
tur illos fructus in ſortem computare.
11 Compenſatio de ſpecie ad quantitatē
non admittitur.
12 Fructꝰ alicuiꝰ rei qn̄ dicant̄ cōſumpti.
13 Creditor ſubiens notabilem laborem
ꝓ pignore poteſt in compenſam talis
laboris fructus lucrari nec illos tenet̄
in ſortem computare.
14 Fructus rei pignorate quibus caſibꝰ
non veniant in ſortem computandi.
15 Iuramētū an obliget preciſe ad factū.
16 Fructus percepti per generum ex pi-
gnore ſibi dato a ſocero ꝓ dote an ſint
in ſortem computandi.
17 Uxor ſoluto matrimonio habens pi-
gnus pro dote reſtituenda an compen
ſabit fructus in dotem.

¶ Quintum membrum.v.partis.

AGgredior nunc quintū mē-
brum ꝛ vltimū huius quin
te partis pricipalis in quo
venit tractāda materia fru
ctuum qui ex pignoribus
percipiūtur ꝛ primo queritur an fructꝰ
qui percipiunt̄ ex pignore per credito
rem cōputētur in ſortem:ꝛ complectē-
do totam materiam pro clariori intelli
gentia pone regulam ꝛ ſex ampliatio-
nes ad regulam ꝛ demum ſex limitatio
1 nes.¶ †Regula ergo ſit ꝙ fructꝰ per-
cepti per creditorem ex pignore cōpu-
tantur in ſortem vt.l.ſi dominum.et ibi
per doc.C.de pigno.ꝛ.l.ij.ꝛ fi.C.de pig.
actio.¶ Amplia primo iſtam regulam
vt habeat locum non ſolū in fructibus
perceptis ſed etiam in his qui percipi
potuerūt nam ꝛ illi cōputari debent in
ſortē vt eſt tex.in.d.l.ij.ꝛ late habetur ꝑ
Abb.in.c.j.ſup gl.j.de vſuris.Intelli-
ge tn̄ iſtud de fructibus qui percipi po
tuerunt ab ipſo creditore qui cauſam
habuit a dño.ſ.debitore rei:non autem
de his q̇ percipi potuerūt ab ipſo de-
bitore:licet ſecus ſit in poſſeſſore q̇ nō
habet cauſam a dño rei nam ille tenet̄
de fructibus qui percipi potuerunt ab
ipſo dño:quod eſt notandum ſecundū
Bal.in.d.l.ij.ꝛ iſtud dictum refert ꝛ ſe-
quitur Alex.in.l.apud iulianum.§.fru

ctus.ff.de leg.j.ꝛ ibidem Iaſo.in pri.li
mi.In alia aūt materia an fructus per
cipiendi conſiderari debeant habito re
ſpectu ad perſonam actoris an rei:ha
betur late ꝑ Alexā.ꝛ Iaſ.in.d.§.fructꝰ.
2 vbi vide.¶ †Secundo amplia dictam
regulam vt nō ſolum ſors extenuari de
beat propter fructus perceptos et qui
percipi potuerunt vt dictum eſt:ſꝫ etiā
extenuari debet ſi res pignorata dolo
vel culpa creditoris deteriorata fuit:
q2 eſtimatio dicte deteriorationis detra
hi debet de dicta ſorte:tex.eſt ꝛ ibi gl.ꝛ
Saly.in.d.l.ij.ſecundo reſponſo ꝛ in.l.
3 creditor.eo.ti.¶ †Tertio amplia dictā
regulam vt non ſolum fructus perce-
pti ꝛ percipiēdi computari debeant in
ſortem:ſed etiam ſi aliqui ſuperſint vl-
tra ſatiſfactionem ſortis illi debent re-
ſtitui debitori vna cum pignore vt eſt
tex.in.c.cum contra.de pig.ꝛ no.Bal.ꝛ
Saly.in.d.l.ij.¶ Quarto amplia dictā
regulam vt procedat nō ſolū in ipō cre
ditore percipiente fructus:ſed etiā in
eius ſingulari ſucceſſore ita tenet Bal.
in.d.l.j.C.de pig.actio.vbi ex hoc dubi
tatiue tamen infert ꝙ pignoraticia ſit
in rem ſcripta de quo videbimus infra
in.vij.parte principali in qua tractabi-
4 mus de actiōe pignoraticia.¶ †Quin-
to amplia regulam vt illa ꝓcedat nō ſo
lum in pignore conuentionali ſed etiā
habeat locum in pignore pretorio vt.ſ.
etiam fructus percepti ex pignore pre-
torio extenuent ſortē vt.l.titia.ꝛ ibi no.
Bart.ff.de ſolu.ꝛ in.l.is cui.§.queri.ff.
vt in poſ.lega.tex.gl.ꝛ Bar.in.l.ſi is q̇.
§.j.ff.de pig.¶ Sed difficultas eſt an
creditor immiſſus ex primo decreto et
ſic hñs pignꝰ pretoriū vt.l.nō eſt mirū.
ff.de pigno.actio.teneatur computare
in ſortem nō ſolum fructus perceptos
ſed etiam percipiendos:vt tenetur cre
ditor habens pignus conuentionale:
¶ Et in hoc Specu.in ti.de primo de-
creto.§.iam de effectu.verſic.miſſus er
go ꝛc.tenet quod creditor immiſſus in
poſſeſſionem ex pmo decreto tenet̄ ſo-
lum de fructibus perceptis a ſe.vt.l.j.
§.j.ꝛ.§.eſt preterea.ff.de bon.aucto.iu-
di.poſ.ꝛ in hoc conſtituit differentiam
inter pignus cōuentionale et pretoriū.
5 ¶ †Sed pro veritate iſtius difficulta-
tis eſt aduertendum quod licet immiſ-
ſus ex pmo decreto nō teneatur circa
pretorium pignus de leui culpa prout
tenetur creditor conuentionalis in pi-
gnore hypotecario:tamen tenetur de
dolo ꝛ lata culpa vt eſt text.ꝛ ibi gl.que
hanc differentiam ponit in.d.l.pretor.
§.eſt preterea et habetur per Decium
in.l.cōtractus.nu.27.ff.de regu.iuris.
Unde dū queritur an miſſus ex primo
decreto teneatur etiam de fructibꝰ per
cipiendis:eſt prius videndum an dicti
fructus nō fuerint percepti ab eo dolo
vel lata culpa:an vero leui culpa tan-
tum?Nam ſi obmiſit eos percipere do
lo vel lata culpa:tenebitur etiam de il
lis.¶ Si autē obmiſit eos percipere
leui culpa tantum:non tenebitur de il-
lis ꝛ ad hoc ſciendum eſt aduertendū:
quod licet iudex ex primo decreto iuſſe
rit creditorem immitti in poſſeſſionē:
tamen ſi ipſe creditor non vult in dictā
poſſeſſionem ingredi nō cogitur:ſed ſi
vult poteſt:ꝛ ſi ingreſſus fuerit:non co
gitur manere in poſſeſſione niſi per tā-
tū tempus quo ipſe vult:nec poteſt ei
imputari:ſi poſtquam ingreſſus eſt in
poſſeſſionem:de ea diſceſſerit:cū volū-
tarium ꝛ ſuum potius negotium gerat
creditor quam alienū vt de his eſt text.
in.d.l.pretor.§.in eum.ff.de bo.aucto.
6 iudi.poſ.¶ †Ex quibus infertur quod
creditor ingreſſus poſſeſſionem ex pri
mo decreto donec ſtat in poſſeſſione te
netur rem locare ꝛ fructꝰ percipere:et
de illis curam habere(intelligendo ta
men de illa re que locari poteſt)eſt ta-
mē in arbitrio creditoris pro quāto tē-
pore locet:iſte eſt tex.in.l.in venditiōe
§.j.ff.de bo.aucto.iud.poſ.ꝛ ibi gl.in v.
ex culpa.ꝛ no.Bar.vult enim ibi gloſſ.
quod ſi creditor immiſſus poteſt loca-
re ꝛ nō locat nec fructus percipit dicit̄
eſſe in dolo allegat.l.dolus.ff.mādā.et
d.l.pretor.§.in eum.ꝛ cōſequenter ſub
dit gl.ibi quod propter dolum in nō lo
cando ꝛ non percipiendo fructus:cum
poſſet:tenetur immiſſus dictos fructꝰ
quos percipere potuit et non percepit

In ſuum creditum computare vel illos
debitori reddere: allegat.d.l.pretor.in
prin.⁊ cum dicta gl.tranſeunt ibi Bar.
7 et alij.¶†Et propterea ſi creditor im-
miſſus inhabitauit domum:tenebitur
fruct⁹ quos potuit percipere alij locā-
do domum:in ſortem computare:nam
inhabitando dicitur illos percepiſſe ꝑ
ſe text.eſt in terminis in.l.is q̄ bona.§.
j.ff.de pig.et ibi Bart.notat quod quis
habitādo dicitur fruct⁹ percipere ſub-
iungit etiam dicta gl.quod fructus di-
cte habitatiōis erunt tot quo ipſe fuiſ-
ſet expenſurus in conducendo aliā do-
mum:cum ſine habitatione quis viue-
re nō poſſit.l.legata.ff.de alimen.leg.
¶Non autem tenebitur ad penſionem
pro qua alius dictam domum cōduxiſ-
ſet vt in Spec.de pig.verſi.quid ſi obli
gaſti.⁊ ibi Bald.in verſi.pen.⁊ probaui
latius.s̄.in prin.huius quinti membri
vbi vide. et vltimo dicta gloſſ. ſub-
dit quod ſi talis creditor immiſſus nō-
luit pro ſe habitare debebat locare alte
ri alia dicitur in lata culpa per.d.l.in
venditione.§.j.¶Et per predicta appa
ret quod Bal.in aut.ci qui iurat. in an
tepe.col.in verſic.pone miſſus ſum in
poſſeſſione.C.de bo.auct.iudi.poſ.ma-
le et inaduertenter loquutus fuit dum
voluit quod ſi immiſſus in poſſeſſione
domus ex pmo decreto in ea moratus
fuit decēnio cum vxore et familia:non
tenebitur excomputare in ſortem tan-
tum quanti fuiſſet conducturus aliam
habitationem et ꝙ non fuit obligatus:
eam alij locare:quia ignorabat quanto
tēpore debebat eſſe in tenuta:quia di-
cta deciſio Bal.eſt de directo cōtra tex.
⁊ gloſ.s̄.allegatas:⁊ de dicta deciſione
Bal.dubitauit etiam Alex.⁊ innuit il-
lam non probare in cōſil.cxlj.viſo the-
mate in vlti.col.v.volumi.vnde nō ob-
ſtante dicto Bald.ſtandum eſt cum tex.
8 ⁊ gloſis predictis.¶†Dubito etiaȝ ex
predictis de eo quod voluit Cor.in ꝯſi.
ccxxxvij.ij.vol.in fi.dū dicit ꝙ colūba-
rie non ſolent locari ⁊ propterea ꝙ fru
ctus ex eis percepti non veniunt cōpu
tandi in ſumptibus melioramentorum
qꝛ vltra ſupra allegata iſta deciſio cor.

redditur dubia ex not.per Sozin.poſt
alios in.l.de diuiſione.in pen.col.ff.ſo.
ma.dum concludit ꝙ mora irregularis
de qua in.d.l.de diuiſione.⁊ in gl.fi.ibi:
eſt cōſiderabilis quando ille quem vo-
lumus teneri etiam de fructibus perci
piendis habuit facultatem illos perci
pere ꝑ tex.in.l.iulianus.§.ex vendito.
in fi.ff.de actio.emp.per quem et plura
alia que ibi allegat dicit Sozi.quod nō
bene conſuluerunt quidam quos refe-
runt ibi moderni peruſini:quod vendi
tor domus qui fuerat in mora irregula
ri non tenebatur ad penſionem ſi non
habitauerat neqȝ alteri locauerat: qꝛ
ſecundum Sozi.dicta conſultatio non
fuit vera:niſi qñ non potuiſſet alteri lo
care nec habitare per ſe:ſec⁹ ſi habuiſ-
ſet facultatem alteri locādi vel inhabi
tandi per.d.§.ex vendito:⁊ ſic ſecundū
eum ſufficit alterū ex duobus vel quod
potuerit locare vel inhabitare ad hoc
vt teneatur etiam de fructibus perci-
piendis:ita et in propoſito noſtro.nam
eſto ꝙ colūbaria non ſit locabilis tamē
ſatis eſt ꝙ ex ea immiſſus vel ali⁹ poſ-
9 ſeſſor fructus percipiat.¶†Licet etiā
non putem verum ꝙ columbaria non
ſit locabilis per tex.in.l.vſufructuariū
§.in viuarijs.ff.de vſufruc.⁊ ibi no.per
Floria.⁊ per no.per Verone.in tracta-
tu de ſeruitutibus vrbanis in capitulo
de columbaria:in quibus locis habet
ꝙ in columbaria poteſt conſtitui vſuſ-
fructus:merito nō video quare locari
nō poſſit cum ex ea fructus ꝑcipi poſ-
ſint:⁊ iſta adde ad ea que dixi.s̄.in q̇n-
ta differentia inter pign⁹ conuentiona
le ⁊ pretoriū vcȝ in.iij.parte principali
10 in.ij.mēbro . nu.59. ¶†Sexto amplia
regulā vt ꝓcedat etiā ſi interceſſit pa-
ctū ꝙ creditor lucret fructus pignoris
pro intereſſe ſeu vſuris:qꝛ pactū nō vȝ
⁊ fructus debēt in ſortē cōputari:ꝑter-
q̄ ſi eſſem⁹ in cauſis in q̇b⁹ de iure ca-
nonico vſure ſunt ꝑmiſſe.ita tȝ bal.i.l.
j.C.de diſtra.pig.lȝ olim añ ius canoni
cū tale pactū eēt ꝑmiſſū vt ē tex.i.l.j.§.
pacto.ff.de pig.⁊ no.gl.l.d.l.j.Reſtrigit
ergo Bal.iſtud nō ꝓcedere hodie de iu
re canonico.(vt dictum eſt)et ratio eſt

qꝛ paria ſunt paciſci ꝙ fructus nō com
putentur in ſortē:⁊ promittere credito-
ri ſoluere vſuras vt probatur in.c.j.⁊ in
c.conqueſtus.⁊ ibi no.⁊ in.c.qꝛ fruſtra.
de vſur.⁊ in.l.ſi ea petitione.⁊ in.l.ſi ea
lege.C.eo tit.⁊ no.Alexā.in. conſi.xxxj.
viſo themate.nu.4.verſi.⁊ hanc partē.
vj.vol.⁊ ita etiā tenet Abb.in.c.j.in pri
11 mo no.de vſur.per tex.ibi.¶†Limita-
tur autem (vt dixi) dicta regula ſex mo
dis.¶Et primo:ꝙ ita demuȝ habet lo-
cum regula ꝙ fructus cōputetur in ſor
tem percepti ex re pignorata:qñ ſunt
conſumpti tunc enim extenuant ſortem
ipſo iure vt eſt tex.not.in.d.l.j.C.de di-
ſtrac.pigno.⁊ no.Abb.in.c.j.in.ij.no.de
vſur.per tex.ibi intelligendo tamen op
poſita cōpenſatione ab homine:vt ſup-
plet glo.in.d.l.j.in ver.ipſo iure:quam
ſequuntur ibi Bal.⁊ Sali.Secus aūt
ſi dicti fructus nō eſſent conſumpti:qꝛ
tunc non extenuant ſortem nec in ſortē
cōputantur.qꝛ de ſpecie ad quantitatē
non admittitur compenſatio:ſed fruct⁹
non comſumpti ſunt tacite obligati in
ea cauſa in qua eſt obligata ipſa res ex
qua percepti ſunt vt.l.iij.C.in qui.cau.
pi.taci. contraha.iuxta tamen plenam
diſtinctionem traditam per Sali.ibi:⁊
iſtam differentiā inter fructus cōſum-
ptos ⁊ nō cōſumptos ponit ⁊ no.ꝓbat
Bal.poſt Fran.Accur.⁊ Cy.in.l.j.C.de
pigno.actio.in.j.q.⁊ ſequitur ibidē Sa
li.⁊ Bal.in.l.ſi.eo.ti.⁊ in.l.quāuis.C.in
qui.cau.pi.taci.cōtraha.⁊.in.l.fi.in ꝑn.
C.de non nu.pecu.⁊ Pe.de ancha.in.c.
j.de vſur.⁊ ibi Abb.in.ij.not.⁊ Anto.de
bu.in.c.ad noſtram.el.j.de iureiuran.et
Alex.in.l.diuortio.§.j. in.j.colū.in ver.
⁊ ex hac.glo.ff.ſolu.mat.⁊ ibi etiam Iaſ.
¶Et ꝓpterea dicebat Bal.in.d.l.quā-
uis.ꝙ ille qui vult compenſare fruct⁹
in ſortē debet eſſe cautus vt faciat arti
culum ꝙ fructus ſunt comſumpti alias
non cōpenſarentur:ſed loco pignoris
tenerentur:niſi fructus conſiſterent in
pecunia puta in penſione domus:quia
illa ſtatim extenuaret debituȝ.¶†Ad-
12 de tamen pro declaratione predictoruȝ
ꝙ licet fructus ſint cōmixti:non tamen
dicuntur conſumpti vt inquit Bald.in

l.ij.in.j.col.C.de fructi.⁊ lit.expen.arg.
l.in naue ſaufeli.ff.loca.⁊ facit.l.pom-
ponius ſcribit ſi frumentū.ff.de rei ven
di.ſed vel debet probari cōſumptio per
allegantem:cum in dubio non preſu-
matur.vt eſt tex.iuncta glo.no.in.l.cre-
ditor.§.ſi inter.in ver.negetur.ff.māda.
⁊ habetur per Alex.in conſi.cij.nume.
9.⁊.10.vj.vol.⁊ per Alexan.in.l.pen.in
prin.vl.col.ff.ad legē falci.vel ſalteȝ ꝙ
a tempore eorum perceptionis ſit ela-
pſum triennium:quia fructus conſiſtē-
tes in frumento:vino ⁊ oleo:non preſu-
muntur durare vltra trienniū dicit gl.
no.in.l.j.C.ſi aduer.vſucap.quā cōmu-
niter ſequuntur ibi doc.⁊ quotidie alle
gatur pro ſingulari:quicquid aliud vo-
luerit ibi Bal.qui dicit hoc relinquen-
dum eſſe arbitrio iudicis ar.l.j.ff.de iu
re deliberandi.Nam verior eſt opi.glo.
quam etiam tenet Cor.in conſil.ciiij.ij.
volu.in litera x.⁊ y.¶Secundo limita-
tur dicta regula vt non habeat locum
niſi in illis fructibus qui ſuperſunt de
ductis expenſis text.eſt ⁊ ibi not.Abb.
poſt alios in.d.c.j.de vſur.⁊ faciunt no.
ꝑ omnes in.l.fructus.ff.ſo.ma.vbi ha-
betur ꝙ regulariter fructus intelligū-
tur deductis expēſis factis pro illis re
13 colligēdis.¶†Tertio limitatur dicta
regula quando creditor ratione pecu-
nie mutuate ſubijſſet notabilem laborē
tunc enim in cōpenſationem talis labo
ris poſſet fructus lucrari:nec teneretur
eos in ſortem compenſare ſm̄ Hoſtien.
in ſumma in titu.de vſuris in.§.in ali-
quo.verſi.xij.refert ⁊ ſequitur Io.and.
in.c.conqueſtus.eo.titu.⁊ ibi Abb.in fi
in.xj.caſu ⁊ firmat Roma.in ſuis ſingu
laribus car.16.num.536.incipit regula
eſt ꝙ creditor ⁊c.¶Quarto limitatur
dicta regula qñ res pignorata ſpecta-
ret ad creditorē iure ꝓprietatis:ſȝ iure
vſuſfruct⁹ ſpectaret ad debitorem:⁊ pi-
gn⁹ fuiſſet cōſtitutū reſpectu illi⁹ iuris
vſuſfruct⁹:tūc.n.creditor nō teneret cō
putare fruct⁹ ꝑceptos i ſortē:quaſi tunc
ceſſeat ꝯſolidat⁹ vſuſfruct⁹ cū ꝓprieta-
te vt eſt tex.no.in.c.cōqueſtus.de vſur.
⁊ ibi hoc notat Abb.dicēs ꝙ lȝ ille text.
loquatur in eccleſia:tñ idē ⁊ fortius di-

cendū eſt in laicis:cum eccleſia debeat
magis abſtinere a cōtractu vſurario q̄
14 laici arg.C.per tuas.de don. ¶ †Et ex/
hoc etiā infertur ꝙ ſi emphiteota da/
ret rē emphiteoticā reſpectu vtilis do/
minij in pignus directo dn̄o:ꝙ iſto ca/
ſu fructus percepti per directū dn̄m ex
dicta re emphiteotica nō cōpenſabunt
in foꝛtē vt no.Roma.in.l.diuoꝛtio.§.ob
donationes.ff.ſo.ma.per tex.in.d.c.cō
queſtus.⁊ refert apo.dn̄i Enee de falco
in.d.c.cōqueſtus. ¶ Et idē eſt in feudo
dato pignoꝛi dn̄o per vaſallū nā iſto ca/
ſu dn̄s nō tenebitur cōpenſare fructus
in foꝛtē:qꝛ directū dominium reperitur
penes dn̄m:ita tʒ Abb.in.c.at ſi clerici.
de iudi.in.ix.col.nu.23.in verſi.itē ibi ſi
laicus.⁊ in.c.ex ſuſcepto.ad fi.num̄.16.
de foꝛo.cōpe. ¶ Quinto limitatur dicta
regula vt nō habeat locū qn̄ debitoꝛ ꝓ/
miſit non moleſtare creditoꝛē in pigno/
re nec in fructibus illius:donec ei fue
rit ſolutū ⁊ ita iurauit:nā propter iura
mentū non poterit debitoꝛ opponere ꝙ
fructus cōpenſentur in foꝛtē ita tenet
Abb.poſt Bal.in.c.ad noſtram.de iure
iur.⁊ in.c.cū inter.de excep.⁊ in.c.cū di
lectus.de oꝛdi.cogni.⁊ Ange.⁊ Cuma.
in.l.amplius.ff.rem ra.hab.⁊ Jo.fab.
inſti.de actio.in.§.i bonefidei.⁊ in hoc
omnes tam legiſte q̄ canoniſte concoꝛ/
dant. ¶ Sed dubiū eſt an idem ſit dicē/
dū qn̄ debitoꝛ iuraſſet ſoluere creditoꝛi
abſqꝫ alia pꝛomiſſione:an.ſ.iſto caſu de
bitoꝛ nō obſtāte iuramēto poſſit oppo/
nere ꝙ creditoꝛ debeat compenſare fru
ctus in foꝛtē:an vero propter iuramen/
tū teneatur pꝛeciſe ſoluere? ⁊ Bar.in.d.
l.amplius.tenet ꝙ iſto caſu non obſtan
te iuramento debitoꝛ poſſit opponere
ꝙ fructus cōpenſentur in foꝛtē:qꝛ com
penſatio equipollet ſolutioni. ¶ Sed
canoniſte in.d.c.ad noſtrā.communiter
tenēt cōtra Bar.vʒ ꝙ etiā iſto caſu nō
admittatur cōpenſatio:⁊ iſtā opi.cano
niſtarum contra Bar.ſequitur Alex.in
cōſi.xcj.viſis actis in.ij.colū.verſi.ſecū
do p̄ncipaliter moueoꝛ.ij.vol.⁊ late diſ
putat Soci.in.l.iulianus.ff.de condi.
⁊ de.pe.⁊ vlt.col.vbi videt̄ tenere opi.
canoniſtarū. ¶ Dominus Tyndarus
in tractatu de compenſa.car.vij.ij.col.
examinat articulū ⁊ dicit ꝙ opi.Bart.
de ſtricto iure eſt verioꝛ. ¶ Sed licet ar
ticulus ſit dubius:tn̄ non videtur rece
dendū ab opi.canoniſtarū:que videtur
magis cōmunis:licet opi.Bar.ſit mul/
15 tū equa. ¶ †Adde etiā ꝙ veritas iſtius
articuli videt̄ pendere ab illa alia du/
bitatione.ſ.an iuramentū obliget pꝛeci
ſe ad factum:de qua habetur per Abb.
in.c.veniens.de iureiur.⁊ ibi eſt plena
apoſtilla que concludit tenendum eſſe
ꝙ iuramentū obliget pꝛeciſe iurantem
ad factū:⁊ ita etiā tenet Alex.in conſil.
lxxxix.obmiſſis nu.5.vij.vol.eandē opi.
tenet Alex.in.l.ſtipulationes non diui
duntur.in.vij.col.in ver.demū.inquā/
tum Bar.ff.de verb.oblig.⁊ magis late
quā alibi habetur per Jaſ.in.l.ſi pecu
niā.in pꝛin.ff.de cōdi.ob cau.in.vij.col.
vbi omnia refert ⁊ reſidet cum opi.cōi.
vʒ ꝙ iuramētum obliget pꝛeciſe. ¶ Et
propterea etiā in pꝛecedenti arti.vide/
tur cōcludendū ꝙ iurās ſoluere pꝛeci/
ſe teneatur ad ſoluendum et non poſſit
cōpenſare fructus in foꝛtem:⁊ ita tenē
dū eſt. ¶ Aduerte tn̄ in pꝛedictis ne de
cipiaris:qꝛ pꝛedicta pꝛocedunt ꝙ debi/
toꝛ teneatur in vtroqꝫ caſu pꝛecedenti
pꝛeciſe ſoluere creditoꝛi ſuū creditum:
⁊ ꝙ ad euitandū ſolutionem non poſſit
per eū obijci compenſatio fructuū per
ceptoꝝ per creditoꝛē ex re pignoꝛata et
hoc propter iuramentū ſed ſoluto debi/
to creditoꝛi:poterit debitoꝛ poſtea repe
tere a creditoꝛe pignus vna cum fructi
bus perceptis per eum ⁊ etiā percipiē
dis iuxta dicta.ſ.in pꝛincipio iſti⁹ quin
ti membꝛi iſte eſt tex.⁊ ibi no.Abb.in.d.
c.ad noſtram.de iureiuran.que bene no
16 ta. ¶ †Sexto limitatur dicta regula vt
illa nō pꝛocedat in fructibus perceptis
per generū ex pignoꝛe ſibi dato a ſoce/
ro pꝛo dote:puta qꝛ ſocer pꝛomiſit dotē:
genero:⁊ qꝛ nō habebat tunc pecunias
in pꝛomptu pꝛo ſolutione dotis:tradi/
dit ei quaſdam poſſeſſiones in pignus
pꝛo dote pꝛedicta:ex quib⁹ gener ⁊ ma/
ritus percepit fructus:tales enim fru/
ctus non debent extenuare dotem:ſed
cedere debēt marito loco intereſſe pꝛo
oneribus

onerib⁹ matrimonij ex cauſa dotis nō
ſolute:vt eſt tex.⁊ ibi p̄ Abb.poſt alios
in.c.ſalubꝛiter.de vſur.et habetur per
doc.in.l.inſulaʒ.§.vſuras.⁊ no.doc.ma
xime Bal.⁊ Ang.in.l.diuoꝛtio.in pꝛin.
ff.ſo.ma.⁊ Bar.in.l.at qui natura.§.nō
tantum.ff.de nego.ge. ¶ Jſta tamen li/
mitatio reſtringitur vt habeat locū do/
nec maritus viuit et ſuppoꝛtat onera
matrimonij:ſecus autem eſt in eius he
rede:qꝛ ſi heres perſeueret in tenendo
dictas poſſeſſiones pignoꝛi datas pꝛo
dote ⁊ percipiat fruct⁹ debebit eos in
foꝛtem computare vt firmat Abb.poſt
Jnno.in.d.c.ſalubꝛiter.in.ij.q.⁊ ita etiā
tenet Hoſtien.⁊ Jo.and.⁊ Jo.de ligna
ibidem:quos refert ⁊ ſequitur Archi/
epiſcopus Floꝛentinus nunc ſanctus
Antonius in tractatu de vſuris in q̄.
28.⁊ ratio differētie eſt qꝛ heredes ma
riti ſtatim poſſunt ſe expedire a mulie
re reddendo ei pignus:quod nō poteſt
maritus.c.tua nos.de iureiuran.el.ij.
⁊ qꝛ dos ſoluto matrimonio deſinit eſſe
dos ita dicunt pꝛefati doc. ¶ Secundo
reſtringitur dicta limi.vj.vt nō habeat
locum ſi maritus cederet ius dicti pi/
gnoꝛis alteri:qꝛ in ceſſionariū nō tran
ſit iſtud pꝛiuilegiū ꝙ fructus percipien
di ex pignoꝛe nō debeant in foꝛtem cō/
penſari:ſicut enim iſtud pꝛiuilegium
non tranſit in heredem mariti vt dictū
eſt in pꝛoxima pꝛecedenti reſtrictione
ita ⁊ non tranſit in ceſſionarium:ita te
net Bal.in rub.de vſur.in.iiij.q.⁊ ſequi
tur Alex.in.d.l.in inſulam.§.vſuras.in
fine.ff.ſo.ma.per alia etiā que ibi alle/
gat. ¶ Tertio reſtringit̄ dicta.vj.limi.
vt pꝛocedat ita demum ſi fruct⁹ perce/
pti ſeu percipiendi per maritum ex pi/
gnoꝛibus ſibi pꝛo dote datis ſunt redu
cibiles ad intereſſe:hoc eſt ſi illi fruct⁹
nō multum excederent alimenta conde
centia conſiderata quantitate dotis ꝓ
qua pignoꝛa data fuerunt:tunc enim
non cōputarentur in dotem ⁊ pꝛocede/
ret.d.c.ſalubꝛiter:ſecus autem ſi fruct⁹
multū excederent dicta alimenta:quia
tunc in illo exceſſu deberent in dotē cō
penſari:ita ſignanter vult Bal.in.l.fin.
§.pꝛeterea.C.de iure do.refert et ſequi
tur Alexā.in.d.l.in inſulam.§.vſuras.
in fi.⁊ latius idē Alex.in conſi.clxxviij.
viſo pꝛoceſſu penul.colū.nu.10.vij.vo/
17 lu. ¶ †Sed dubitatur in pꝛedictis q̇d
ſit dicendū in vxoꝛe ſoluto matrimonio
an.ſ.ſi ei ſit datum pignus pꝛo dote ſibi
reſtituenda ab heredibus mariti nō ha
bentibus pecuniā:⁊ ipſa ex eo percepit
fructus an illi ſint compenſandi in do/
tē? ⁊ Abb.in.d.c.ſalubꝛiter.tenet ꝙ ſic ⁊
ita magis cōiter tenent doc.in.d.l.in in
ſulam.§.vſuras.vt ibi per Jmol.et per
Alex.in.l.diuoꝛtio.in pꝛin.ff.ſo.ma.⁊ in
conſi.xxvij.viſo themate.iiij.volu.⁊ de
materia habetur copioſe per Coꝛ.in cō
ſilio.xliiij.et.cxlv.ij.vol.⁊ in conſi.vlti.
eo.vol.⁊ in conſi.clxiiij.et.ccxl.iij.vol.⁊
ratio eſt qꝛ etiā ꝙ heredes mariti ſint
in moꝛa reſtituendi dotē nihil propter
ea debetur vxoꝛi pꝛo alimentis qꝛ im/
putandū eſt ei quare dotem non exege
rit:ita late diſputando firmat Alexā.in
d.l.diuoꝛtio.in pꝛin.in.v.col.dicens iſtā
eſſe cōmunē opi. ¶ Et iſta concluſio in
vxoꝛe pꝛocedit etiā ſi mulier cui facta
eſt moꝛa per heredes mariti in reſtituē
do dotem poſt annū aliquid ab eis ſti/
pulata ſit pꝛo alimentis donec ei reſti/
tuatur dos:qꝛ adhuc non obſtante illo
blando vocabulo alimētoꝛum:nihil ei
deberetur vt habetur ſolēniter per Pe.
de ancha.in conſil.cl.in queſtione que
vertitur.et refert et late extendit Alex.
in.d.l.diuoꝛtio.in p̄n.in.vj.col. ¶ Jſtud
aūt quod dictū eſt de vxoꝛe reſtringitur
duobus modis:pꝛimo modo quādo he
redes mariti fuerūt in moꝛa reſtituēdi
dotē ⁊ vxoꝛ reperitur in dāno emergen
ti:⁊ poteſt exēplificari qn̄ mulier nō ha
beret vnde aliunde ſe aleret vel aliter
dānum pateretur ex moꝛa dictoꝝ he/
redum:qꝛ etiā hodie de iure canonico
vſure peti poſſunt ratione damni emer
gentis vt per glo.in.l.ij.C.de vſur.⁊ ple
ne per Cano.in.c.conqueſtus.extra eo.
ti.⁊ per glo.in.l.curabit.C.de actio.em
pti.Jſto enim caſu ſi mulier percipe/
ret fructus ex re ſibi pignoꝛi data pꝛo
reſtitutione dotis:nō teneretur eos in
dotē cōpenſare vſqꝫ ad condecentiā ſui
intereſſe dāni emergentis:⁊ ita tʒ Bal.

no.in tracta.dotis in.viij.parte principali.in.xxij.priuile.⁊ latius Alex.in.d.l.diuortio.in prin.in.vj.col. ¶ Secundo modo reſtringitur id qđ.ſ.cõcluſum eſt in vxore:qñ precedẽte mora heredũ in reſtituenda dote:mulier eſſet talis que eſſet ſolita dare pecunias mercatorib⁹ ad honeſtũ lucrũ:nã tunc ratione lucri ceſſantis poterit mulier ꝑcipere ex fructib⁹ illud intereſſe quod veriſimiliter lucrata fuiſſet ſi dotẽ rehabuiſſet ⁊ illã ad honeſtũ lucrũ mercatoribus dediſſet iuxta not.in.l.iij.in fin.ff.de eo quod cer.loco ⁊ ita tenent Bal.nouellus.et Alex.in locis ſupra in proxima reſtrictione allegatis. ¶ Extra aũt iſtas duas reſtrictiones hz locũ limi.⁊ cõcluſio ſ.facta.ſ.ꝙ vxor teneatur fructus perceptos ex re pignorata ſibi pro reſtitutione dotis cõpenſare in ſortem:etiam data mora heredũ mariti iuxta text.et ibi no.in.l.titia.ff.de ſolu.non obſtante quocũq; pacto quibuſcũq; blandis vocabulis concepto vt per Alex.in.d.l.diuortio.in prin.in.vj.col.Et per hec eſt expedita iſta.v.pars principalis iſtius tractatus ⁊c.

¶ Sexta pars principalis.

Capio igitur nunc ſextã partem principalẽ tractatus noſtri:in qua ponitur materia reſolutionis pignoris ⁊ hypotece vcz quib⁹ modis tollantur ⁊ reſoluantur pignora ⁊ hypotece. ¶ Et iſta pars pro faciliori ordine diſtinguitur in tria mẽbra principalia. Jn primo membro tractabitur de venditione ⁊ alienatione pignoris ⁊ hypotece. Jn ſecundo mẽbro videbim⁹ de preſcriptionibus pignoris ⁊ hypotece. Jn tertio mẽbro diſcutietur de diuerſis alijs modis quibus pignora et hypotece finiantur ⁊ reſoluantur.

¶ Summarium.

1 Creditor nõ põt ad venditionẽ pignoris ꝑuenire niſi debitor ſit in mora.
2 Jus digeſtorũ ⁊ ius.C.differũt in materia venditionis pignorũ.
3 Cõuẽtio facta inter creditorẽ ⁊ debitorem ꝙ creditor nõ poſſit vẽdere pignus an ſit validum.
4 Denũtiatio trina qualiter ſit fienda et quantum interuallũ in illa eſſe debeat.
5 Pactũ ꝙ pignus vẽdi poſſit per creditorẽ nulla denũtiatiõe ꝓcedẽte validũ ẽ.
6 Debitor an pro vẽditiõe pignoris debeat admoneri vt adſit venditioni.
7 Ordo in vnditione pignoris iudicialis qualis ſit ſeruandus.
8 Pignus pretoriũ infra quãtũ tempus vendi poſſit.
9 Venditio pignoris iudicialis vel ꝑtoriũ debet fieri autore pretore.
10 Creditor an poſſit admitti ad emptionẽ pignoris iudicialis ve pretoriũ.
11 Creditor an poſſit alienare pignus cõuentionale.
12 Dominiũ alicuius rei non habens an poſſit in alterũ transferre.
13 Creditor dicitur in pignore procurator debitoris.
14 Creditorẽ poſſe trãſfere dñiũ pignoris in emẽtẽ qualiter intelligatur.
15 Creditor poteſt vendere pignus ſeruatis tm̃ ſeruandis.
16 Creditor an poſſit vẽdere pignus pendente lite mota per aliũ contra debitorem ſuper re pignorata.
17 Creditor põt vendere pignus nõ obſtãte diuiſione de eo facta inter heredes debitoris.
18 Creditor an poſſit vendere ſimplicem hypotecam.
19 Ceſſionẽ habens a creditore an poſſit pignus vendere.
20 Creditor an poſſit vendere fructus pignoris.
21 Creditor an poſſit vendere pignus pro parte redemptum.
22 Rebus pluribus pignoratis an poſſit creditor vendre vnam illarum.
23 Creditor an teneatur conſentire debitori volenti vendere pignus.
24 Creditor an poſſit vendere pignora incorporalia.
25 Creditor an poſſit pignus precario debitori conceſſum vendere.
26 Creditor an poſſit vendere pignus debitori.

27 Debitor habet actionem pignoratitiã contra creditorem dolo pignus vendẽtem.
28 Pignus venditũ quo caſu poſſit a debitore vendicari.
29 Creditor volens vendere pignus min⁹ iuſto precio poteſt impediti per debitorem.
30 Creditor ſecundus an ⁊ quo pacto poſſit vendere pignus.
31 Hypoteca preſcriptione perempta perit:ſic ⁊ autoritas vendendi pignus.
32 Emens pignus a debitore prefertꝛ emẽti a creditore:ſalua hypoteca creditori competenti.
33 Emere rem ſuam nemo poteſt.
34 Res vna pluribus creditoribus hypotecata an poſſit vendi.
35 Cerditor obligans omnia bona ſua creditor pro debito an poſſit vendere ⁊ dominium transferre.
36 Debitor conſtituens ſe poſſedere bona hypotecata pro creditore ſi ea alienet poteſt creditor agere ad reuocationez.
37 Creditor an vendendo pignus poſſet habere fidem de precio.
38 Periculum creditoris vendentis pign⁹ et habentis fidem de precio in quo verſetur.
39 Domus combuſta creditori hypotecata ſi a debitore reedificetur an poſſit ex tunc per creditorem vendi.
40 Creditor vẽdens pignus an teneatur emptori de euictione.
41 Creditor vendens pignus iure permittente an poterit euincere illud ab emptore.
42 Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio.
43 Res obligata creditori tradita an vendi poſſit.
44 Actio ſemel extincta non reuiuiſcit.
45 Medium inter eſſe obligatum et non eſſe obligatam eſt ſuſpenſio obligationis ad tempus.
46 Creditor qui vendidit pignus et promiſit de euictione in caſibus permiſſis poteſt retinere alia pignora donec ſibi a debitore de indemnitate caueatur.
47 Subhaſtatio an in venditione pignorum requiratur.

¶ Primum membrum.vj.partis principalis.

Aggrediendo itaq; primum membrum huius.vj.partis principalis in quo tractabimus de venditione ⁊ alienatione pignoruz:pro intelligentia dicendorum in materia ſunt premittenda aliqua.

1 ¶ †Et primo quod antequam perueniatur per creditorem ad venditionem pignoris requiritur ꝙ debitor ſit in mora ſoluendi debitum vt eſt tex.⁊ ibi bar.⁊ Sali.in.l.cum ſoluende.ff.de diſtrac.pign.⁊ ideo vbi eſt appoſita certa dies ad ſoluendum:illius lapſus ſufficit ad conſtituendum debitorez in mora.l.magnam.C.de contrahen.⁊ commi.ſtipu.⁊ ita proprie loquitur tex.in.d.l.cum ſoluende.vbi autem dies non eſſet appoſita requiritur interpellatio ad conſtituẽdum debitorem in mora iuxta.l.ſi ex legali cauſa.⁊ ibi not.ff.de ver.obli. ¶ Et iſtud etiam procedit qñ data eſſet licentio creditori ꝙ poſſet vendere pignus: qr ſemper talis licentia intelligitur cõceſſa ſub iſta conditione ſi debitor fuerit in mora ſoluendi debitum:ita declarat Pau.de ca.in.l.ſi conuenerit la prima.que eſt lex quarta.ff.de pign.actio.⁊ iſto caſu quando eſt data licentia creditori vendendi pignus: ſufficiet mora debitoris ad vendendum pignus abſq; alia denũciatione vt tenet gl.in.l.creditor hypotecas.C.de diſtrac.pig.et hoc procedit tam de iure.ff.oꝝ.ſm.d.l.ſi conuenerit.ꝙ̃ de iure.C.ſm.l.fin.C.de iure do.impe.vt declarat Paul.de ca.in.d.l.ſi ꝯuenerit.

2 ¶ †Scđo premitte ꝙ qñ nõ fuit data licẽtia creditori vendendi pignus ⁊ neq; cõceſſum neq; prohibitum vẽdere eſt differẽtia inter ius digeſtorũ ⁊ ius.C.qr de iure digeſtorũ vltra morã debitoris nulla alia requirebaꝛ denunciatio vt ſentit gl.in.d.l.ſi cõuenerit.in gl.in verbo liceat quã ibi ſequiꝛ Paul.de ca.hodie aũt de iure.C.ſm.d.l.fin.C.de iure dot.impe.in.§.primo requiritur vna denunciatio et illa ſufficit.ita tenet gloſſ.in dicta lege creditor hy-

3 poteca. ¶ †Tertio premitte ꝙ cõuen
tio facta inter creditorem ⁊ debitorem
ꝙ creditor nõ poſſit vendere pignus de
iure nõ vꝫ qꝛ eſt contra publicã vtilita⸗
tem. nam ſi creditor nõ poſſet vendere
pignus non reperiretur qui vellet mu⸗
tuare indigẽtibus ita dicit glo. elegãs
in. d. l. ſi conuenerit. quam ſequũtur ibi
doc. ⁊ per hoc dicit ibi Saly. ꝙ huic iu
ri vendendi pignus per creditorẽ renũ
ciari non poteſt per. l. ius publicũ. ff. de
pac. ⁊ ſequitur Ang. de are. inſtitu. qui.
alie. lꝫ vel nõ. §. j. in. fi. in ver. vnũ prece
teris no. ⁊c. ſed iſto caſu quãdo fuit cõ⸗
uentum vt creditor non poſſit vendere
pignus de iure digeſtorũ per. d. l. ſi con
uenerit requiritur trina denũciatio an
teꝙ̃ procedat in venditionem pignoris
quaſi precedens conuẽtio de non ven⸗
dendo pignore cõtineat in ſe tacitã cõ⸗
ditionem niſi ter fuerit denũciatum de
bitori vt ſolueret: ita declarat Saly. in
d. l. ſi cõuenerit. ſecũdo not. ⁊ tenet glo.
in. d. l. creditor hypotecas. ⁊ gloſ. in. §. j.
inſtitu. qui. alie. li. vel non. ¶ Nec iſtud
de trina citatione requiſita iſto caſu ho
die eſt correctum per. d. l. fina. C. de iure 5
do. impe. vt declarat Paul. de caſtro in
d. l. ſi conuenerit. qꝛ ſi vbi nihil eſt con⸗
uentum de venditione pignoris requi⸗
ritur vna denũciatio. d. l. fi. fortius de⸗
bet requiri trina quãdo fuit cõuentum
4 vt pignus non poſſet vendi. ¶ †Et iſta
trina denũciatio nõ poteſt fieri vno cõ
textu vꝫ ſolue: ſolue: ſolue: qꝛ hoc mõ nõ
diceret quis ter denũciaſſe ſꝫ ter fuiſſe
locutum arg. l. meuius. §. eum qui. ff. de
leg. ij. ita tenet glo. Bar. ⁊ oẽs alij. in. d.
l. ſi cõuenerit. ⁊ Alex. in. l. de pupillo. §.
ſi quis ipſi pretori. in. j. ⁊. ij. colũ. in ver.
predictis adde. ff. de no. oper. nũ. ¶ Sꝫ 6
dubitari poſſet quantum ſpacium de⸗
beat intermitti inter vnam denũciatio⸗
nem ⁊ aliam? ⁊ glo. ⁊ Barto. in. d. l. ſi cõ
uenerit. tꝫ ꝙ ſaltem debeat intermitti
ſpatium vnius diei inter vnam denun⸗
ciationem ⁊ aliã. ¶ Sed Jac. bu. Saly.
Pau. de ca. ⁊ alij ibi tenent ꝙ iſtud ſit
arbitriuꝫ: ⁊ ꝙ iudex debeat arbitrari ꝙ
ad minus in iſtis denũciationibus de⸗
beat intermitti ſpatium decem dierũ:
quia debitor nõ debet venire cum ſacco
paratus. argu. l. ſi debitori. ff. de iudic.
vel etiam minus ad arbitrium iudicis:
⁊ iſtud tenet ⁊ reputat verius Ange. de
are. inſtit. qui. alie. li. vel non. § j. col. fi.
¶ Quarto premitte ꝙ poſt dictas denũ
ciationes vt. ſ. diuerſimode requiſitas
anteꝙ̃ deueniat ad venditionẽ pigno⸗
ris dꝫ expectari biẽnium iuxta. l. fin. C.
de iure do. impera. ita tenet gl. in. d. l. ſi
cõuenerit. quam ibi ſequitur Bart. ſub⸗
dẽs ꝙ in quibuſdam partibus annus
tãtum expectat: ⁊ ita etiã tenet ibi Sa⸗
lice. ¶ Iſtud autẽ biennium quãdo cre
ditum eſt liquidũ currit a tempore de⸗
nunciationis quãdo vero nõ eſt liqui⸗
dum currit a tempore ſnĩe vt vult gloſſ.
in. d. l. ſi cõuenerit. quaꝫ ibi ſequit Bar
to. ſed gl. in. d. l. fi. melius declarãdo di
cit ꝙ biẽnium currit a tꝑe vnice denun
ciationis quãdo vnica requirit; qñ ve⸗
ro requirũtur tres currit omnibus ela
pſis: ⁊ qđ dicit a tempore ſnĩe intelligit
ibi gl. interlocutorie late contra debito
rem de ſoluẽdo debituꝫ: ſiue de luendo
pignus: ⁊ iſtud ſequitur Salice. in. d. l. ſi
conuenerit. ¶ †Quinto premitte ꝙ pre
dicta procedunt niſi eſſet factum pactũ
ꝙ pignus vendi poſſet per creditorem
nulla monitione vel denunciatiõe pre⸗
cedente: qꝛ tale pactum valet: ⁊ tunc nõ
requiritur alia monitio: preſuppoſita
tamen ſemper mora debitoris in ſoluẽ
do vt dixi. ſ. in primo premiſſo nu. 1. ita
not. Barto. in. l. titio. §. fi. per illum text.
ff. ad muni. ⁊ idem vult gl. in. l. creditor
hypotecas. ff. de diſtrac. pigno. in gloſ.
in verſicul. teſtato. ⁊ ibi Bald. idem te⸗
nent Salice. Paul. de caſtro ⁊ Alexan.
in. d. l. ſi conuenerit. ⁊ Bald. in. d. l. fina.
C. de iure do. im per. ¶ †Sexto premit⸗
te ꝙ vltra ſupradictas denunciationes
vt ſupra requiſitas in venditiõe pigno⸗
ris: requiritur etiam anteꝙ̃ deueniatur
ad actum venditionis alia admonitio
debitoris: non quideꝫ vt debitor ſoluat
vt priores facte ſunt: ſed vt veniat ⁊ aſſi
ſtat venditioni ſi vult ⁊ ſic iſta fit ad tol
lendũ fraudis preſumptionẽ: ⁊ de hac
admonitiõe loquitur proprie. d. l. credi
tor hypotecas. ¶ Adde tñ ꝙ ſi iſta vlti

ma admonitio obmittatur: nihilominꝰ
valebit venditio qꝛ per alias denuncia
tiones iam erat acquiſita ptãs credito
ri vendẽdi pignꝰ ideo vẽditio firma eſt:
ſed ſi cõmiſſa eſſet fraus in vendendo ꝑ
creditorẽ: poſſet cõueniri a debitore di
recta pignoratitia ad intereſſe: omiſſis
autẽ primis denũciationibꝰ vt. ſ. requi
ſitis vẽditio eſſet nulla. tex. eſt in. d. l. cre
ditor hypotecas. ⁊ ibi no. Jaco. de are.
Cy. ⁊ Bal. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. cõuene⸗
rit. ¶ Que oĩa vt. ſ. in iſtis ſex premiſſis
poſita ꝑ me: ſub breuitate magiſtrali⸗
ter tñ refert Bar. in. l. pe. q̃ incipit credi
tor. ff. de diſtrac. pig. vꝫ ꝙ ad hoc vt cre⸗
ditor poſſit vendere pignus primo req̃⸗ 8
ritur ꝙ debitor ſit in mora ſoluẽdi. d. l.
cum ſoluẽde. ⁊. l. debitores. C. de pig. ſe⸗
cundo requirit ꝙ creditor poſt moram
expectet ꝑ biẽnium. d. l. fina. C. de iure
do. impe. ⁊ hoc niſi aliud tp̃s ſit appoſi
tum ex pacto vel ex cõſuetudine vt. l. de
quibus. ff. de legi. ⁊ iſtis ceſſantibꝰ ven⸗
ditio eſſet nulla: vt. d. l. fi. tertio ſꝫ Bar.
requirit ꝙ tꝑe quo pignus exponitur
venale iſtud denũciet debitori. d. l. cre⸗
ditor hypotecas. ſed tñ ſi hoc tertium
eſſet omiſſum venditio non eſſet nulla:
ſed creditor tanꝙ̃ in mala fide teneret
pignoratitia ab intereſſe. d. l. creditor.
prout tenetur quãdo malam fidem ad⸗
hibuit in vendẽdo pro viliori precio vt
l. j. C. ſi vendi. pig. aga. ⁊ aliq̃d de mate⸗
ria habet per Cor. in cõſi. clxxij. in lite⸗
ra a. ⁊ e. j. vol. ⁊ in cõſi. lxxix. iij. volu. ⁊c.
7 ¶ †Septimo premitte ꝙ predicta pro
cedunt in pignore cõuentionali: in pi⸗
gnore autẽ iudiciali quod capitur pro
executione ſnĩe diffinitiue iuxta. l. a di⸗ 9
uo pio. ff. de re iudi. alius ordo eſt ſeruã
dus qñ ad illius venditionẽ ꝓceditur.
Nam primo poſtꝙ̃ eſt lata ſnĩa contra
debitorẽ anteꝙ̃ procedet ad capiendũ
pignus dꝫ ſuperſederi ꝑ quatuor men⸗
ſes: qꝛ iſtud tp̃s quatuor menſium da⸗
tur condẽnatis ad ſoluendum. l. ij. C. de
vſur. rei iudi. ⁊ late de hac materia tem
poris quatuor menſium habetur per
Jaſo. in. l. debitoribus. ff. de re iudi. vbi
ponit in hoc regulam cum ſeptem limi
tationibus. ¶ Secundo poſt pignus
captum dꝫ adhuc debitor expectari ꝑ
alios duos menſes anteꝙ̃ procedatur
ad venditionẽ pignoris: ⁊ iſtud tp̃s duo
rum menſium non reperitur hodie im⸗
mutatum ſm Bart. in. l. a diuo pio. §. in
venditione. ff. de re iudi. ⁊ in. l. debitori⸗
bus. eo. titu. ⁊ i. l. fi. ad fi. C. de execu. rei
iudi. ⁊ ſic iſtud tp̃s duorum menſiũ eſt
prefixum ſolum ad venditionẽ pignoꝝ:
nõ autẽ eſt prefixum condẽnatis ad ſol
uendum: ꝙ̃uis in hoc cõtrarium ⁊ ma
le teneat glo. in. l. ij. C. de vſur. rei iudi. ⁊
in. l. ſi debitori. ff. de iudi. ⁊ Cy. in. l. j. ver
ſicu. fi. C. de dila. prout iſta late firmen⸗
tur per Bar. Alex. ⁊ Jaſo. in. l. debitori⸗
8 bus. ff. de re iudi. ¶ †Et predicta proce
dunt in pignore iudiciali proprie ſum⸗
pto quod capitur pro executione ſentẽ
tie: ſed in pignore pretorio qđ eſt ꝓprie
quãdo capitur in cõtumaciam rei non
comparẽtis varie fuerunt opi. inter an
tiquos. ſ. quantũ tp̃s vẽdi poſſit. ⁊ Spe
cu. in titu. de primo ⁊ ſecũdo decreto re
fert nouem opiniones. ¶ Tamen ma⸗
gis cõmunis opi. eſt ꝙ relinquat arbi⸗
trio iudicantis infra quãtum tp̃s tale
pignus pretoriũ poſſit vendi: ex quo ta
le tempus in iure non inuenitur deter⸗
minatum iuxta tex. in. l. j. in fi. ff. de iure
delibe. ⁊ in. c. de cauſis. de offic. deleg. ⁊
in. c. fi. de tranſactio. ⁊ hec opi. approba
tur per docto. in. l. cum proponas. C. de
bo. auto. iudi. poſ. ⁊ ꝑ Bart. ⁊ alios in. l.
ſi finita. §. iulianus. ff. de dã. infec. ⁊ late
per Alex. in. l. a diuo pio. §. in venditio⸗
ne. in. v. colum. in verſi. querit glo. ſ. quã
tum tempus. ff. de re iudi. ⁊ ibi per Ja⸗
ſo. ⁊ per Jaſo. etiã in. d. l. debitoribus.
9 ¶ †Adde in materia ꝙ venditio pigno
ris iudicialis vel pretorij debet fieri au
tore pretore. vꝫ per iudicem ordinariũ
cauſe vt eſt tex. ⁊ ibi gl. in. l. j. C. ſi in cau
ſam iudic. pigno. capi. ſit. ſupple tu ſe⸗
cundum Salyce. ibi vel etiam delega⸗
tum: ſi eidem data ſit poteſtas ex reſcri
pto delegantis. Non autem vendi po⸗
teſt per creditorem miſſum in poſſeſſio
nem: niſi forte iudex conceſſerit credito
ri talem autoritatem vt ſcilicet ipſe cre
ditor propria autoritate poſſit vendere
pignus: qꝛ iſtud iudex poteſt facere vt

not.Bald.poſt Jacob.de are.⁊ Cy.in.l.
ij.C.eo.titu.⁊ habetur per Alexan.poſt
glo.⁊ alios in.l.miles.§.qui iudicati.
ff.de re iudica.tunc enim pars cēſetur
conſtituta executor ⁊ nuncius in cauſa
ſua:vt not.Barto.in.l.iuſte poſſidet.ff.
de acquirend.poſſeſſio.⁊ ſequitur Ja-
10 ſo.in.d.§.qui iudicati.¶†Adde etiam
ꝙ dum venditur pignus iudiciale vel
pretorium:ſi non reperitur emptor:vel
ſi reperitur ⁊ non offert iuſtum preciū
poteſt admitti ipſe creditor ad licitan-
dum ⁊ ipſo offerente iuſtum precium
poteſt ei vendi pignus tanꝗ extraneo.
text.eſt ⁊ ibi Bald.⁊ Salyce.⁊ in.d.l.ij.
C.ſi in cauſam iudic.pi.cap.ſit ⁊ ſi em-
ptor nō inuenitur nec ipſe creditor vult
licitare:quia inuitus nō cogitur poteſt
creditori pignus adiudicari autoritate
principis vt.l.fina.C.eod.titu.¶Dum
autem dictum eſt autoritate principis
intellige tu per iudicem ordinariū cau-
ſe facientem hoc autoritate ordinaria
ſibi a principe conceſſa:nō autem ꝙ no
ua autoritas in hoc requiratur omnia
enim iure facimꝰ quibus autoritatem
noſtram impartimur dicit imperator in
l.autoritatem.§.omnia.C.de veter.iure
enuclean.Jta declarant Bald.⁊ Saly.
in.d.l.fi.⁊ Salyce.in.l.ordo.C.de execu.
rei iudic.per.l.a diuo pio.§.ſi pignora.
ff.de re iudic.quicquid aliud dixerit ſu-
11 per hoc Cy.in.d.l.fi.¶†Et ex predictis
apparet ꝙ creditor vel ex pacto vel ſi-
ne pacto ſeruata forma iuris poteſt alie
nare pignus conuentionale vt dictum
eſt ſupra ⁊ alienando tranſfert domi-
nium in ementem licet ipſe creditor q̄
alienat non ſit dominus vt inſtitu.qui.
alie.licet vel non.§.j.⁊ ibi per Ange.de
are.¶Jntellige tu ita demuʒ ſi emptor
ſit inductus in poſſeſſionem pignoris a
creditore vendente:non aliter:vt.l.qui
predium.⁊ ibi Bal.C.de diſtrac.pigno.
12 ¶†Nec eſt nouum ꝙ qui dominiū non
habet alij dominium det vt.l.non eſt no
num.ff.de acquirend.re.domi.⁊ iſto ca-
ſu fallit regula.l.traditio eodem titulo
⁊.l.nemo pōt plus.ff.de re.iur.⁊ ibi glo.
et Decius ponunt plures alios caſus
in quibus qui non habet dominium il-

13 lud tamen alij dat.¶†Et poteſt eſſe ra
tio qꝛ creditor in pignore dꝛ ꝓcurator
debitoris.l.creditori.⁊ ibi not.Pau.de
caſt.⁊ Jaſo.ff.de no.oper.nunci.⁊ Bar-
to.in.l.ſi pignori.in vlti.colū.in verſic.
ſequitur nona pars.ff.fami.her.⁊ hoc
etiam in pignore vendendo ⁊ tranſfe-
rendo dominium in emptorem vt not.
Bald.in.l.j.in verſicu.item nota ꝙ cre
ditor.C.credi.euictio.pigno.nō debere:
⁊ ideo dixit Bald.in.l.j.in.ij.colū.in ver
ſicu.ſed contra qꝛ lege ⁊c.C.ſi ſeruus ex
tero.⁊ ibi etiam Cy.⁊ Pau.de caſtro ꝙ
quādo creditor vendit pignus cenſetur
14 vendere ipſe debitor.¶†Et illud quod
dictum eſt ꝙ creditor vendens pignus
tranſfert dominium in emptorem intel
lige procedere quādo creditor qui ven
dit poſſidet pignus:ſecus autem ſi cre
ditor non poſſidet ſʒ agit contra tertiū
poſſeſſorem pignoris hypotecaria:⁊ qꝛ
ille tertius poſſeſſor non reſtituit ei pi-
gnus creditor ab eo recepit litis eſtima
tionem:qꝛ in iſtum tertium poſſeſſorem
ſoluentem creditori litis eſtimationem
non tranſfertur dominium per credito
rem per tex.in.l.creditor qui rem.ff.de
pigno.actio.nam licet alias ſolutio li-
tis eſtimationis in actiōe reali habeat
vim emptionis vt.l.litis eſtimatio.ff ꝓ
empto.tamen ſecus eſt in pignore ⁊ hy
poteca vt.not.Pau.de caſt.in.l.ſi cōue-
nerit.in fi.prime col.ff.de pigno.actio.
⁊ late notaui.s.in.iiij.membro quinte
15 partis princip.vbi vide ⁊c.¶†Et pre-
miſſis igitur ſupra ⁊ relatis ſume regu
lam ꝙ creditor poteſt vendere pignus
ſeruatis tamē ſeruendis de quibus ſu-
pra dictum eſt:⁊ in iſta regula pone pri
mo decem ampliationes:⁊ poſtea toti-
dem limitationes ex quibus habebis
totam materiam qn̄ creditor poſſit alie
nare pignus ⁊ qn̄ non poſſit.¶Primo
igitur amplia regulam vt procedat nō
ſolum in rebus maioris ⁊ profanis:ſed
etiā in rebus eccleſie ⁊ minoris.Naʒ ſi
res eccleſie ⁊ minoris ſint a ꝑncipio ſo
lēniter pignorate vt de iure reqrit:pote
runt poſtea vēdi per creditorem nō ſer
uatis ſolēnitatibꝰ alꝭs requiſitis in ven
ditionibus rerꝫ eccl'ie vel minorꝫ vt no-

tat Bar.in autē.hoc ius porrectum.in
vlti.colū.in verſi.quero pone ꝙ eccleſia
pignorauit fundum.C.de ſacro.eccle.⁊
hoc tex.in.l.pupillorum.§.j.ff.de rebus
eo.⁊ faciūt no.per Bar.in.l.iij.in prin.
q.prin.C.de pign.⁊ per Floria.in.l.caue
ri.ff.cōmu.predio.¶Scđo amplia di-
ctam reg.vt procedat etiā ſi debitor in
ſuo teſtamēto prohibuerit alienari bo-
na ſua ſub pena applicationis fiſco ſi
fuerint alienata vel ſub alia pena qꝛ nō
obſtante tali prohibitione creditor non
impedietᷣ iure creditoris alienare ſua
pignora:vt eſt tex.⁊ ibi gl.Bal.⁊ Saly.
in.l.j.C.debi.vendi.pi.impedi.non poſ.
⁊ idem eſt ſi teſtator rem pignoratā cre-
ditori ſuo:in teſtamento alteri legaue-
rit:qꝛ per tale legatum non impeditur
creditor iure creditoris vēdere:⁊ idem
eſt ſi in dicta re debitor in teſtamēto fe-
cit aliquam ſubſtitutionē vt omnia iſta
no.per Bal.in.d.l.j.nam ſm eum ven-
ditio facta per creditorem extinguit le-
gatum.l.qui ſolidum.§.fin.ff.de lega.ij.
cum alijs ibi allegatis per eum idem te
net Bal.in.l.predia.in vlti.col.in verſic.
ſequitur ſcđa pars.C.de fideicommiſ.
vbi etiam plus vult.vcʒ ꝙ ſi dicta ven-
ditio fiat per creditorem ex pacto inito
cum debitore:non ſit in ea citādus lega
tarius:ſecus autem ſi fiat executiue in
iudicio vt ibi per euʒ.¶Et ſimiliter nō
impedietur dicta venditio ſi debitor ꝓ-
teſtetur creditori ne vendat vel alijs ne
emāt:niſi prius debitor offerat credi-
tori integrum debitum cum vſuris:et
creditore recuſante recipere deponat:
alioquin ſi modicum quid reſtet de de-
bito talis proteſtatio nō releuat in ali-
quo:⁊ emptorem non cōſtituit in mala
fide tanꝗ facta a nō habente ius prote
ſtandi tex.eſt no.⁊ ibi glo.fi.⁊ Bal.⁊ Sa
ly.in.l.fi.C.debi.vendi.pigno.impe.non
poſ.¶Et idem eſt in ſcđo creditore ꝓte
ſtante ne primus vendat vt.l.fi.⁊ ibi per
docto.C.ſi anti.credi.⁊ idem eſt chiro-
grapharius creditor qui non poterat
vendere:vendiderit:qꝛ per talem vendi
tionem iniuſte factam:non impedietur
primus creditor hypotecarius vende-
re vt eſt tex.⁊ ibi per Bald.⁊ alios in.l.

16 rei.C.de diſtrac.pigno.¶†Tertio am-
plia regulā ꝙ talis vēditio fieri poteſt
per creditorem etiā pendente lite meta
per alium cōtra debitorem ſuper re pi-
gnorata:qꝛ exercitium quod eſt natū
ipſi creditori non poteſt impediri ꝑ talē
litem:ita notat Bal.in.l.j.C.de litigio.
¶Sed aduerte ꝙ Bal.iſtud ibi non fir
mat:⁊ ego credo ꝙ ampliatio nō ſit ve-
ra:qꝛ res litigioſa nec alienari nec obli
gari poteſt vt per Bar.in.l.j.§.j.ff.de li-
tigio.⁊ iſti regule ſtādumꝰ eſt niſi ꝓbe-
tur exceptio iuxta not.per Bart.⁊ Jaſ.
in.l.ij.ff.ſi quis in ius vo.non ierit ⁊ per
Jaſ.in.l.cetera.ff.de leg.j.excep.aūt nō
probatur lege:⁊ non obſtat tex.in.l.j.C.
de litigio.qꝛ ille tex.loquitur in denun-
ciatione extraiudiciali que ſola non fa
cit rem litigioſam vt no.ibi glo.per.l.j.
ff.eo.⁊ ita etiam ſentit ibi bal.⁊ ideo nō
puto tenendam hanc ampliationem.
17 ¶†Quarto amplia regulam ꝙ credi-
tor poteſt vendere pignus:non obſtan-
te diuiſione de eo facta inter heredes
debitoris:vt eſt tex.⁊ ibi Bar.in.l.arbi-
ter.ff.de diſtrac.pigno.⁊ idem tex.ad li-
teram eſt in.l.fi.eo.titu.quem Bart.di-
cit fuiſſe duplicatum ex inaduertentia.
18 ¶†Quinto amplia regulam vt proce-
dat nō ſolum in pignore trandito credi
tori:ſed etiam in ſimplici hypo.qꝛ etiā
illam creditor vendere poteſt ita tenet
Bal.poſt Nico.de ma.in.l.ſi a credito-
re.C.de actio.⁊ obli.⁊ Bart.in.l.pen.in
verſi.ij.modo.ff.de diſtrac.pi.⁊ eſt text.
in.l.ſi in hoc.C.de diſtrac.pi.⁊ hoc niſi
ipſa hypote.eſſet preſcriptione ſublata
vt habetur per Bal.in.d.l.ſi a credito-
re:⁊ iſto etiam caſu.ſ.quādo creditor vē
dit hypotecam tranſfert dominium in
emptorem:ſi eum inducat in poſſeſſio-
nem quamuis ipſe creditor non poſſi-
deret ita not.Pau.de caſtro in dicta.l.
ſi conuenerit in verſiculo item quero ſi
tempore.ff.de pignoratitia actione.
¶Subdit tamen hoc procedere quan-
do creditor vendit rem hypotecatam:
ſecus autem ſcđm eum ſi venderet ius
qđ haberet in re:qꝛ tunc ſolum ius pi-
gnoris eſſet venditum:⁊ emptor iſto ca-
ſu poſſet intentare hypotecariam:non

autem rei vendicationem per tex.⁊ ibi
glo.⁊ docto.in.l.ex nominis.C.de here.
vel actio.vendi.quod no.vt euites equi
19 uocationē ⁊c.¶†Sexto amplia regu-
lam ꝙ non ſolum creditor principalis
poteſt vendere pignus et hypotecam:
ſed etiam ille qui habet ceſſionez ab eo
iuxta no.per Bar.⁊ alios in.l.ariſto.ff.
que res pi.obli.poſ.¶Et iſtud habet
locum non ſolum ſi ſit ceſſa ipſa hypo-
teca:ſed etiam ſi ſit ceſſa ſimpliciter p
ſonalis:quia etiam tunc intelligit ceſ-
ſa hypotecaria ſiue illa oriatur ex obli-
gatione generali:ſiue ex ſpeciali vt eſt
tex.⁊ ibi no.Bal.in.l.ſi inſolutum.C.de
actio.et obliga.⁊ cum ipſa hypoteca-
ria cōprehenſa in ceſſione facta de pſo
nali in conſequentiam ⁊ acceſſorie.trā-
ſit etiam ius diſtrahendi in ipſum ceſ-
ſionarium: vt not.Bal.in.d.l.ſi a credi-
tore.in primo not.⁊ dictum ius diſtra-
hendi:quod vt dictum eſt tranſmittitur
in ceſſionarium fortius dicēdum eſt ꝙ
tranſmittatur in heredem creditoris vt
eſt tex.in.l.ſi neceſſarias.§.pen.ff.de pi-
gno.actio.vbi habetur ꝙ pactuz ꝙ cre-
ditor poſſit vēdere pignus in dubio nō
cenſetur perſonale ſed extenditur etiā
ad heredem niſi aliud in cōtrariū actū
20 ſit.¶†Septimo amplia dictam regu-
lam vt creditor non ſolum poſſit vende
re pignus ſed etiam fructus pignoris
non durabiles:ne pareant ita not.Bal.
in.l.j.in prin.q.C.de pigno.act.poſt glo.
Franc.Accur.⁊ Cyn.in.l.diuorſio.§.ob
donatiōes.ff.ſo.ma.quos Bal.allegat.
21 ¶†Octauo amplia regulam vt proce-
dat etiam ſi eſſet ſoluta pars debiti ipſi
creditori:qr hoc non obſtante creditor
nō tenetur reſtituere partem pignoris
debitori ſed adhuc poteſt vēdere.l.quā
diu.C.de diſtrac.pigno.vbi Bald.dicit
hoc procedere etiam ſi vnus nummus
tantum deficeret:⁊ ratio eſt qr ius pi-
gnoris eſt indiuiduum:vt ibi no.Bald.
⁊ Saly.ad idem tex.in.l.ſi neceſſarias.
§.ſi vnus.ff.de pigno.actio.¶Et exten
de iſtam ampliationem tribus modis.
¶Primo vt habeat locum etiam ſi plu
res res eſſent pignori date:quia credi-
tor non cogetur vnam ex illis liberare

per ſolutionem partis debiti.l.qui pi-
gnori.ff.de pigno.¶Secundo extēde
vt procedat ampliatio etiā ſi principa-
lis debitor deceſſerit relictis pluribus
heredibus: quorū vnus ſoluit partem
ſuam debiti:quia hoc non obſtante to-
ta res pignori data vendi poterit per
creditorē:vt eſt tex.in.d.l.ſi neceſſarias.
§.ſi vnus.⁊ text.in.l.vnus.C.de diſtrac.
pigno.vbi glo.allegat concordantes et
ratio eſt quia pignus inter coheredes
nec actiue nec paſſiue recipit diuiſionē
vt.l.j.⁊ ibi Bal.C.ſi vnus ex pluri.here.
credi.vel de.¶Et ex hoc infert ꝙ idē
eſt ſi creditor deceſſerit relictis pluribꝰ
heredibus:quia licet vni ex dictis he-
redibus ſoluatur ſua portio credi-
ti:tamen ceteri heredes quibus non
eſt ſolutum poterunt vendere totuz pi-
gnus:oblato ⁊ reddito debitori illud ꝙ
ſoluerat eorum coheredi vt eſt tex in.l.
ſolutum.§.ſi creditori.ff.de pign.actio.
⁊ ibi no.Barto.Saly.⁊ Pau.de caſtro.
¶Tertio extēde vt pcedat ampliatio
etiā ſi ſors ſit ſoluta ſed non ſint ſolute
vſure ⁊ alie acceſſiones ⁊ expenſe facte
in pignore quia etiā pro illis totum pi-
gnus poterit retineri ⁊ vendi per credi-
torem: vt eſt tex.in.d.l.ſi neceſſarias.§.
fi.⁊ ibi no.Barto.⁊ de precio pignoris
prius ſatiſfieri debet creditori de vſu-
ris ⁊ poſtea de ſorte.l.cum ⁊ ſortis.in
princi.ff.de pigno.actio.etiam ſi dicte
vſure eſſent debite naturaliter tantum
l.in his.§.imperator.ff.de ſolu.⁊ late p
Bar.in.l.cum ex pluribus.colum.fi.eo.
22 tit.¶†Octauo amplia regulam vt pro
cedat etiam quando plures res eſſent
pignorate:⁊ creditor vellet vēdere vnā
de pluribus quia poterit vt.l.credito-
ris.ff.de diſtrac.pigno.intelligendo tn̄
iuxta.tex.in.l.ij.C.de pigno.⁊ vt latius
dixi.ſ.in.v.parte principali in.ij.mem-
bro cum ſequentibus:⁊ declarādo etiā
vt dicam.j.in.v.limitatione huius re-
gule.¶Intellige tamen hanc amplia-
tionem ⁊ declara niſi debitor inſtaret
apud creditorem volentem vendere:ꝙ
vendatur vna tm̄ res que ſufficiat ad
creditum:⁊ ꝙ ſi ipſe creditor eam non
vult vendere patiatur ꝙ ipſe debitor il

lam vendat:qr iſtud debitor impetrare
debet a creditore : ita declarat Bart.in
d.l.creditoris.⁊ ibi ſequitur Saly.per
tex.in.l.quis.in prin.ff.de pigno.actio.
23 ¶†Et ex hoc habes ꝙ licet creditor nō
teneatur inuitus vendere pignꝰ vel vē-
dere magis vnum ꝙ̄ aliud:tamen bene
cogitur conſentire debitori volenti ven
dere ⁊(ſi petatur)oſtendere ⁊ exhibere
pignus vt inſpici poſſit ⁊ vēdi vt eſt tex.
in.l.quis.in princi.⁊ no.Iaſ.in.d.l.a di
uo pio.§.ſed ⁊ illud.in primo not.ff.de
re iudi.¶Intellige tamen hoc preſtita
prius cautione per ipſum debitorē ipſi
creditori(ſi res mobilis ſit)pro ſua in-
dēnitate vt eſt tex.in.d.l.quis.in prin.⁊
ibi no.Bar.que cautio debet eſſe cū fi-
deiuſſore de pignore reſtituendo vel de
precio illius ſatiſfaciendo ipſi credito-
ri:vt eſt tex.in.l.ſicut.§.illud.verſi.tutiꝰ.
ff.qui.mo.pi.vel hy.ſol.per quē text.di-
cit ibi Bar.in fi.determinari.d.l.quis.
iūctis no.in.d.l.a diuo pio.§.ſz ⁊ illud.
in fi.per Alex.ſed ſi debitor vēderet pi-
gnus inuito creditore ei non preiudica
ret:ſed deberet vendere ſaluo iure cre-
ditoris:vt.l.ſi debitor.⁊ ibi not.Bald.et
24 Saly.C.de diſtrac.pigno.¶†Decimo
amplia vt creditor poſſit etiaz vendere
vſumfructum ſibi pignoratum:⁊ ſic non
ſolum pignora corporalia:ſed etiaz in-
corporalia vt eſt vſuſfructꝰ ita not.bal.
in.l.j.i fi.C.ſi pi.pi.da.ſit.licet pprietas
per eum cui ſolus vſuſfructus pigno-
ratus fuit vendi non poſſit vt no.Bart.
in.l.ſi is qui.§.iura.in fi.ff.de pig.vſuſ-
fructus autem ſicut dictum eſt:et not.
Alex.in apo.ad Bart.in.d.§.iura.dicēs
ꝙ vſuſfructus iſto caſu venditus per
creditorem nunꝙ̄ reuertetur ad pprie
tatem per tex.⁊ ibi no.per Bal.in.l.j.C.
ſi pi.pi.da.ſit:⁊ dixi late.ſ.in membro
ſpecialis hypotece vcz in.iij.membro
ſecunde partis principalis nume.13.
25 ¶†Undecimo amplia dictaz regulam
vt procedat etiam ſi creditor rē ſibi hy-
potecatam:precario cōceſſiſſet ipſi de-
bitori:qr hoc nō obſtante poterit credi-
tor dictam rem vendere.l.ij.⁊ ibi Bald.
C.de diſtrac.pigno.ad idem tex.in.l.cuz
ſortis.§.j.ff.de pigno.actio.⁊ iſto caſu

facta venditiōe a creditore poterit agi
cōtra debitorem non reſtituentem rem
emptori ad intereſſe cōtraria pignora-
ticia:item ad ipſam rem ex precario vel
ex ꝯducto vel interdicto vnde vi:vt eſt
tex.⁊ ibi glo.⁊ docto.in.l.ſi pignore.§.ſi
poſt.ff.de pigno.actio.⁊ ſic habes decē
ampliationes ad regulam:qr tertia nō
eſt vera.¶Limitatur autem dicta re-
26 gula decem modis.†Et primo ꝙ quā-
uis creditor poſſit vendere alteri vt di
ctum eſt:⁊ etiam ipſe poſſit emere a de-
bitore vendente vt.l.reſcriptū.in princi.
⁊ ibi Bart.ff.de diſtract.pi.⁊.l.titius.ff.
de pigno.actio.quo caſu quādo mole-
ſtaretur a poſterioribus creditoribus
haberet ius retentionis:quia ipſe prior
creditor emendo nō videtur voluiſſe re
cedere a vinculo pignoris:niſi datio ſi-
bi facta a debitore eſſet irreuocabilis
vt declarat gl.no.in.l.qui a debitore.ff.
qui po.in pi.hab.⁊ ibi ſequuntur Bar.
⁊ Saly.Tamen ipſe creditor nō poteſt
vēdere pignus debitori.vt.l.debitor.in
princi.⁊ ibi declarat ⁊ limitat ſolēniter
Pau.de ca.eod.tit.Item nec ipſe credi-
tor poteſt vendere ſibiipſi etiam p in-
terpoſitam perſonam:qr talis venditio
facta ſibiipſi vel per interpoſitā pſonā
nō vz nec preiudicat debitori:quin ipſe
poſſit offerre debitum creditori ⁊ libe-
rare pignus ⁊ ipſum repetere directa
pignoraticia perinde ac ſi nulla facta
eſſet venditio.tex.eſt ſolennis ſm Bal.
ibi in.l.⁊ qui ſub imagine.C.de diſtrac.
pig.Et vt declarat ibi Barto.⁊ ſequitur
Saly.ſi poſt venditionem factam de pi
gnore per creditorem alteri creditor cō
tinue in poſſeſſione repertus eſt preſu-
mitur ipſe creditor ex hac ſua poſſeſſio
ne continua per interpoſitam perſonaz
emiſſe allegat.l.ſi ventri.§.in bonis.ff.
de priui.credi.quod no.qr poteſt frequē
ter in facto contingere:⁊ iſtud procedit
etiam ſi creditor haberet expreſſam li-
centiā vendendi pignus cuicūqz vellet
vt tenet Bal.in.l.ordo.in.ij.col.in verſi.
quero data eſt poteſtas creditori ⁊c.C.
de executione rei iudicate per allegata
27 ibi per eum.¶†Scđo limita regulam
vt procedat quando creditor venderet

bona fide:ſecus autem ſi venderet per
dolum vili precio:quia tunc ſi dolus in-
teruenerit ex parte creditoris ⁊ empto
ris:poterit debitor agere pignoraticia
ad ſuum intereſſe conta creditorem:et
creditore non exiſtente ſoluendo in ſub
ſidium poterit agere contra emptorem
ad reſtitutionez pignoris oblato ei pre
cio ſoluto creditori ⁊ hoc quando pi-
gnus venditum fuit:ſed ſi vendita fuiſ-
ſet ſimplex hypoteca vez ante traditio-
nem pignoris factam creditori:tūc nō
haberet locum pignoraticia: quia illa
non contrahitur abſq̃ traditione pi-
gnoris vt inſti.quibus modis re contra
hi.obli.§.fi.⁊ iſto caſu contra creditorē
daretur actio de dolo ad intereſſe arg.
l.ſi quis pignore.in fi.ff.de pigno.actio.
ſecundum Cy.pe.Bart.⁊ Salic.in.l.j.
C.ſi vendi.pi.aga.Sed contra emptorē
tam in pignore ꝙ̃ in hypoteca vendita
per dolum creditoris ⁊ emptoris cōpe-
teret interdictum fraudatorium vt fir-
mant Bar.⁊ Salí.in.d.l.j.vbi etiā po- 28
nunt modum libellandi in hoc interdi-
cto.¶Et iſto caſu quando ſcilicet age-
retur contra emptorem ex dolo partici-
pato ab eo cum creditore in emendo pi
gnus vel hypotecam nō poſſet emptor
ſupplere iuſtum precium vt tenet gloſſ.
⁊ Bal.⁊ Salic.in.l.penul.C.ſi vendi.pi.
aga.Secus ſi dolus non fuiſſet cōmiſ-
ſus in vendendo:ſed ſolum in minori
ſeu viliori precio nam tunc bene poſſet
emptor ſupplere precium cum vendi-
tio non fuerit ex hoc tantum nulla ſecū
dum Bal.in.d.l.penul.¶Et eodem mo
do non poſſet emptor ſupplere preciuz
debitoris:quādo venditio fuiſſet nulla
ex eo:qꝛ creditor qui vendidit non ha-
bebat facultatem vendendi.vel ſi habe
bat non ſeruauit ſolennia requiſita dē
quibus dixi.S.in principio huius.vj.
partis.nu.2.cum pluribus ſequentibus
⁊ ita declarat Bal.in.d.l.pen.¶Si au-
tem dolus interuenerit ex parte credi-
toris tantum:⁊ tunc ipſe ſolus tenebi-
tur ita ꝙ etiam emptor non teneretur
iſto caſu in ſubſidium ſecundum gloſſ.
⁊ Salyce.in.d.l.j.C.ſi vendi.pi.aga.et
eſt text.in.l.fina.eodem titu.⁊ text.⁊ ibi

glo.Bald.⁊ alij in.l.ſi ceſſante.C.de di-
ſtra.pi.¶Sed ſi dolus interueniſſet ex
parte emptoris tantum et tunc dicit
gloſ.ꝙ ipſe emptor in ſubſidium tene-
bitur.Saly.ibi dicit ꝙ dicta glo.eſt cor
rupta:⁊ quod iſto caſu tenebitur ſolus
emptor ⁊ non creditor quia dolus non
debet egredi perſonam committentis
d.l.ſi ceſſante.⁊.l.fulcinius.§.quod ſi ad
uerſus.ff.ex quibus cauſis in poſ.ea.et
hoc niſi creditor pluris vendiderit quā
habere debuerit:quia tunc pro illo plu-
ri etiam creditor conueniri poterit vt.l.
fi.C.de diſtrac.pig.¶Subdit tamen ꝙ
ſi in iſto pluri creditor non reperiretur
ſoluendo:poſſet etiam in eo in ſubſidiū
conueniri emptor propter eius dolum
arg.l.fi.ff.de eo per quem fac.erit.⁊ iſto
vltimo caſu dicit Salice.ꝙ dicta gloſſ.
poſſet ſaluari quod tamen vltimuz ipſe
relinquit cogitandum:tamen ego pu-
to procedere per text.in.l.fi.C.ſi vendi.
pig.aga.arguendo a contrario ſenſu.
28 ¶†Item adde predictis ꝙ ſi creditor
vendere pignus non ſeruata forma iu-
ris vel ante tempus vendendi poterit
debitor ⁊ eius heres illud vendicare ab
emptore oblato precio habita conſide-
ratione fructuum iuxta.l.emptor.ff.de
rei vendi.niſi tamen emptor iam pign⁹
vſu cepiſſet:quia tunc agēdum eſſet cō
tra creditorem ad preciuz:ſed creditor
illud poterit cum credito compenſare
vt eſt tex.⁊ ibi glo.Bald.⁊ Salyce.in.l.
ij.C.ſi vendi.pig.aga.⁊ in.l.penul.eodez
titulo.¶Sed dubitatur an p̄dicta proce-
dent:ſi venditio facta fuit per credito-
rem cum autoritate iudicis an ſcilicet
iſto caſu debitor poſſit agere vt ſupra
deductum fuit vel ex dolo participa-
to in venditione per creditorem et em-
ptorem vel ex cauſa minoris et vilio-
ris precij ? et in hoc breuiter et con-
cluſiue dicendum puto quod in du-
bio preſumendum eſt pro decreto iu-
dicis quod omnia rite et recte facta
ſint vt per Alexand.⁊ alios in.l.ſcien-
dum.ff.de verborum obliga.⁊ Felynum
⁊ Cano.in capi.quoniam contra fal-
ſam de proba.ſed tamen poteſt proba-
ri contrarium et hoc probato poterit

debitor venire contra dictam venditio
nem modis ⁊ formis ſupra traditis di-
cto decreto ⁊ autoritate iudicis nō ob-
ſtante prout in ſimili dicitur in termi-
nis.l.ij.C.de reſc.vendi.quia ſi in ven-
ditione interueniat decretum iudicis
ceſſat remedium.d.l.ij.niſi probetur le
ſio ⁊ deceptio vt late per Alexand.poſt
alios in.l.precia rerum.ff.ad.l.falcidi.
⁊ in.l.ſi quis cum aliter.ff.de verborum
obligatio.⁊ in.l.pacta nouiſſima.C.de
pact.⁊ habetur per modernos in repe.
dicta.l.ij.in.ix.limitatione.¶Tertio li
mita regulam niſi eſſet conuētum ꝙ ſi
infra certum tempus debitor non ſol-
ueret poſſet creditor vēdere pignus:qꝛ
ſi elepſo termino debitor offerat ſolue
re anteꝙ̃ creditor vendat pignus dz au-
diri ⁊ creditor non poterit poſtea vēde
re vt in Specula.de li.cōteſta.§.primo 29
verſic.patet ibi item ſi tibi rem:⁊ habe
tur per Cardinalem in clemēt.j.§.nos
itaq̃.penultima queſtiōe de iureiuran.
ſequitur Decius in.l.fructus.ff.de re-
gulis iuris per.l.tertiam.C.de pignor.
⁊ dixi ſupra quarta parte nu.1.Quar-
to limita quando ſecundus creditor of
ferret ſuum debitum primo quia tunc
primus vendere pignus non poſſet.l.fi
na.⁊ ibi Bald.C.ſi anti.creditor.l.ſecū-
dus.C.de pign.⁊ idem dicendum eſt in
debitore offerente quia per eius obla-
tionem creditor impeditur vendere vt
not.Barto.in.l.penultima.que incipit 30
creditor.ff.de diſtrac.pigno.⁊ habetur
in.l.fina.C.debi.vendi.pignor.impedi.
non poſſe.¶Quinto limita quando eſ
ſent plures res obligate:quia ſi ex ven
ditiōe vnius poteſt ſatiſfieri creditori:
debet illa tantum vendi:non autem
poſſunt vēdi omnes nec etiam melior:
ſi vilior vendi poteſt ⁊ ex ea poteſt cōſe
qui creditor ſuum creditum gloſſ.Bar-
tol.Bald.et Salyceti in.l.quamdiu.C.
de diſtract.pigno.⁊ ſi venderetur me-
lior quando deterior ſufficiebat credi-
tor diceretur eſſe in dolo ⁊ tenetur de-
bitori ad intereſſe vt no.Barto.in.l.cre
ditoris.ff.de diſtrac.pign.⁊ in.l.a diuo
pio.§.in venditione.in verſi.quero hic
dicitur quod in executione.ff.de re iu-

di.ſubdēs ibi idem eſſe in iudice:adeo
quod ſi aliud fieret per iudicem poſſet
appellari tanꝙ̃ eſſet exceſſus mod⁹ in
exequendo vt ibi per Bart.idem tenet
Baldus in.l.ordo.C.de execu.rei iudi.
⁊ Abb.in.c.quo ad conſultationem.in
viij.colum.de re iudica.⁊ iſta eſt com-
munis opi.⁊ tenenda quāuis Rapha.
Cuma.⁊ Pe.de beſu.in.d.§.in vēditio-
ne tenuerint ꝙ in rebus mobilibus ſit
electio creditoris incipere ab illis que
facilius emptorē inuenire poſſunt per
aliqua argumenta que Jaſo.poſt Ale-
xand.in.d.§.in vēditione.refert in ſecū
da colum.in verſiculo in eadem glo.in
fi.⁊ illis reſpondet ⁊ reſidet cum com-
mu.opinio.videlicet quod etiam in re-
bus mobilibus ꝓ executione incipien-
dū ſit a reb⁹ minus dānoſis vt ibi late
per eum.¶†Adde etiaz predictis ꝙ ſi
creditor vellet vēdere rem pro minori
precio ꝙ̃ communiter valeat:vel ſi de-
bitor offerret ⁊ creditor nollet recipere
ſolutionē:ſed vellet ꝓcedere ad vendi-
tionem:quod debitor poteſt appellare
a proceſſu facto ſuper venditione ⁊ per
talem appellationem impedietur ven
ditio:⁊ ſi poſtea fieret reſcindet vt.l.ſi
reſiduū.⁊.l.quādiu.⁊ quod ibi not.per
doctores.C.de diſtrac.pigno.⁊.l.penu.
ff.de reſcindē.vendi.⁊ ita no.Bartol.in
l.fina.in fine.ff.de appellatio.recip.qđ
nota ⁊ tene mēti:quia poteſt multoties
cōtingere in practica.¶†Sexto limi-
ta regulam vt non habeat locum in ſe
cundo creditore:qꝛ ille non poterit vē-
dere pignus niſi prius dimiſſo primo
creditore per oblationez vel ſolutionē:
⁊ ſi aliter venderet poterit emptor con
ueniri hypotecaria a primo creditore
tex.eſt et ibi Barto.⁊ Salyce.qui bene
ponit caſum in.l.j.ff.de diſtrac.pig.Et
predicta intellige:niſi ſecundus credi-
tor vigore ſententie pro executione rei
iudicate accepiſſet pign⁹ ⁊ vellet illud
vendere autore pretore iuxta tit.C.ſi in
cauſam iudi.pig.c.ſit:⁊ creditor prim⁹
ſe opponeret tali executioni dicēdo pi
gnus eſſe ſibi prius obligatum:qꝛ iſto
caſu non ſuperſedebitur in executione
ſed fiet venditio ⁊ de precio ſatiſfiet pri

mo creditori:ꝛ reſiduum conuertetur
in cauſam iudicati ſatiſfaciendo ſecun
do creditori: vt eſt tex.ꝛ ibi no.Bartol.
Alex.ꝛ Iaſ.in.l.a diuo pio.§.ſz ꝛ illud.
ff.de re iudi.quod no.qꝛ alῗs citra execu
tionem rei iudicate non poſſet fieri vē/
ditio pignoris ad inſtantiaz ſecūdi cre
ditoris inuito primo: vt.l.eos.C.q̇ po.
in pi.habeā.ꝛ.l.nulla.C.de ſolu.ita no.
Alex.ꝛ Iaſo.in.d.§.ſed ꝛ illud.ꝛ ibi eſt
tex.de hoc quod not.ne ſis in equiuo/
31 co ꝛc.¶†Septimo limita regulam qn̄
hypoteca eſſet perempta preſcriptiōe
quia ſicut perit hypoteca ita perit au/
toritas vendēdi pignus ꝛ illa exceptio
que obſtat ex p̄ſcriptione creditori ob/
ſtat etiaz emptori pignoris:ꝛ ideo iſto
caſu creditor vendere nō poteſt ita no.
Bal.in.l.ſi a creditore.ſecūdo no.C.de
actio.ꝛ oblig.ꝛ Old.in cōſ.thema tale
quidam paterfami. ¶Octauo limita
regulam quādo vna res eſſet ſpeciali/
ter obligata creditori et alie res eidē
generaliter quia prius dz vēdi illa res
que eſt ſpecialiter obligata:et ſi nō eēt
ſufficiens pro ſatiſfactione debiti poſ/
ſet poſtea deueniri ad venditionem re
rum generaliter obligatarum ꝛ nō ali/
ter:vt eſt tex.in.l.q̄ ſpecialiter.C.de di/
ſtrac.pigno.iunctis no.in.l.ſecunda.C.
32 de pigno.¶†Nono limita:niſi debitor
vēdiderit rem obligatam creditori an
tequam eam ipſe creditor venderet qꝛ
emptor qui emit a debitore habita tra
ditiōe rei p̄feretur in dominio empto/
ri qui emit poſtea a creditore:ſalua ta
men erit hypoteca ipſi creditori cōtra
eum qui emit a debitore.text.eſt et ibi
Bal.in.l.ſi debitor.C.de diſtrac.pign.et
in.l.ſi cōuenerit.la ſecunda.§.ſi fundꝰ.
ff.de pignor.actio.ꝛ facit text.in.l.ſiue
autem.§.ſi duobus.ff.de publicia.In/
tellige tamen tu niſi forte ipſe creditor
conueniſſet pacto cum debitore hypo/
thecante vt non poſſet ipſe debitor vē/
dere rem hypotecatam.nam tali cōuē
tioni ſtandum eſt:ꝛ ſi debitor contra cō
uentionem venderet venditio eſſet nul
la per tex.ſecundum intellectum Bar.
ꝛ verum ꝛ iuxta literam piſanam in.l.
ſi creditor.§.fi.ff.de diſtrac.pigno.

¶Decimo limita quando creditor vē
deret pignus ipſi debitori:qꝛ talis ven
ditio eſſet nulla ꝛ precium cōuerteret
in ſolutionē debiti:ꝛ ſi ex eo eſſet inte/
grum debitum ſolutum eſſet reſoluta
hypoteca ꝛ poſſit debitor repetere pi/
gnus per actionem pignoraticiam:nō
autem per actionē ex empto vt eſt text.
ꝛ ibi Bart.ꝛ Pau.de caſt.in.l.debitor.
in princip.ff.de pigno.actio.
33 ¶†Et ratio eſt quia emptio rei ſue nō
valet.l.ſue rei.ff.de contrahē.emp.ꝛ qꝛ
res ſua non poteſt amplius effici ſua.l.
ſequit.§.lana.ff.de vſucapi.¶Aduer/
te tamen quod mandatum factum ali
cui de emendo rem ipſius mandātis:
nomine ipſius mandatarῗ valet:quia
tunc mandatarius emēdo nomine ſuo
proprio acquirit ſibi dominum ꝛ poſt/
ea tenetur illud transferre in mandan
tem actione mādati:ita debet intelligi
tex.in.l.ſi tibi mandauero.§.ſi ῗ quoꝝ.
ff.manda.vt declarat Paul.de ca.in.d.
l.debitor. in princi.Qui etiam ibi ſub/
dit quod licet emptio rei mee ratione
ꝓprietatis ſeu dominῗ exiſtētis apud
me nō valeat:tamen ratione poſſeſſio/
nis que eſſet apud vēdentem et in qua
ille eſſet potior bene valeret per tex.in
l.ſi in emptione.§.ſue rei.ff.de contra/
hen.empti.prout etiam valet precariū
ꝛ conductio rei ſue ratione poſſeſſiōis
exiſtentis apud alium:vt.l.cum et ſor/
tis.§.fi.ff.de pig.actio.et late habet̄ p
doc.in.l.ſi aliquā rem.in fi.ff.de acqui/
ren.poſſeſ.ꝛ ſic habes expeditam iſtaz
regulam cum decem ampliationibus
ꝛ totidem limitationibꝰ ꝛc.¶Iſtis ex/
peditis ponende ſunt modo plures no
tabiles queſtiones in materia.
34 ¶†Et primo queritur quid ſi ſunt plu
res creditores quibus inſimul ꝛ inſoli
dum vna res fuit hypotecata et quo/
rum par eſt conditio reſpectu hypote/
ce iuxta.l.aliena.§.ſi pluribus.ff.de pi/
gno.ꝛ.l.ſi fundus.§.ſi duo.eodem titu/
lo.An ambo dicti creditores poſſint
inſolidū vendere dictum pignus ſicut
ambo inſolidum habent illud hypote/
catum:ꝛ breuiter dicendum eſt quod
non propter abſurdum quod ſequere/

tur.videlicet quod duo emptores fierēt
domini inſoliduz eiuſdem rei ita deter
minat Barto.cum quo alῗ ibi tranſeūt
in.l.tertia.§.ex cōtrario.in penultima
columna in verſiculo pro declaratione
materie.ff.de acquiren.poſſeſſio:ꝛ ſub/
dit ibi Bartol.quod apud dictos duos
creditores non reperitur poſſeſſio ciui
lis inſolidum nec ambo poſſunt fructꝰ
inſolidū percipere:quia iſtud eſſet ab/
ſurdū:et ideo concludit ipſe quod nec
inſolidum poſſident nec poſſunt inſoli
dum vendere ad euitandum abſurdū:
ſed quod erit melior conditio occupā/
tis:ꝛ habita poſſeſſiōe per preoccupa/
tionem ille habebit beneficium poſſeſ
ſoris ꝛ percipiet fructus cōputandos:
tamen in ſortem iuxta.l.ſecundam.C.
de pignora.action.ꝛ vendet.
¶Et ita etiam colligit̄ ex no:per Bar.
ꝛ Salyce.in dicta.l.ſi fundus.§.ſi duo.
ꝛ per Dy.ꝛ alios in regula qui prior.
libro ſexto.per.l.ſi quis a multis.ff.de
noxali.Et adde hic que dixi ſupra in
ſecundo membro quinte partis princi
35 palis.nume.31.¶†Secundo queritur
de alia notabili queſtione ꝛ difficili in
materia:pone enim quod debitor obli
gauit creditori omnia bona ſua et ipſa
etiam conſtituit ſe poſſidere pro dicto
creditore:ꝛ poſtea idem debitor vnam
ex dictis rebus obligatis vēdidit ꝛ cō/
ſtituit ſe nomine emptoris illam poſſi
dere an iſto caſu dicendum ſit quod in
emptorem tranſierit dominium ꝛ vſu/
capiendi conditio:ꝛ in hoc Bart.in.l.
celſus.in.ῗ.colum.in verſic.ſed pone
quod debitor.ff.de vſucapio.diſtinguit
quod aut debitor quādo obligauit bo/
na creditori non conſtituit ſe ſimplici/
ter pro ipſo creditore:ſed cū iſta dictio
ne precario:que clauſula hoc modo cō
cepta operatur quando aliud non eſt
actum quod ciuilis poſſeſſio ſit tranſla
ta in creditorem ꝛ naturalis remanſe/
rit penes ipſum debitorem:vt.l.ſecun/
da.ꝛ.l.ꝛ habet.§.j.ff.de p̄car.ꝛ no.bar.
in.l.creditores.in.ῗ.q.C.de pign.¶Et
iſto caſu dicit Bart.quod debitor ven/
dens dictam rem vt.s̄.obligatam ꝛ cō/
ſtituens ſe eam ſimpliciter poſſidere p

emptore transfert in emptorem omnē
poſſeſſionem ꝛ priuat creditorē ſua ci/
uili:vt.l.interdum.§.fi.ꝛ ibi per doc.ff.
de acqui.poſ.ꝛ ideo concludit Bar.qđ
iſto caſu tranſit in emptorem dominiū
ꝛ vſucapiendi conditio:ſed cōtrarium
vult idē Bart.in.d.l.creditores.in.iiῗ.
q.prin.in verſi.ſed pone quod debitor.
vbi in iſtis proprῗs terminis quando.
ſ.debitor conſtituit precario poſſidere
bona obligata ꝑ creditore tenet quod
debitor tradendo alteri non priuet cre
ditorē ſua ciuili quia.ſ.illa ciuilis per
ſe ſtat ꝛ non coheret naturali per alle/
gata ibi per eum.Tamen magis com/
munis opi.eſt cum eo quod tenet Bar.
in.d.l.celſus.vt firmat Alexan.in vtro/
qꝫ loco in apo.ad Bar.ꝛ iſtam opi.latē
diſputando firmat idem Alexand.in.l.
interdū.§.fi.ff.de acqui.poſ.vbi reſpon
det ad ea que in contrariū allegantur
per Bar.in.d.l.creditores.videlicet qđ
in caſu iſto ciuilis que erat apud ipſuz
creditorem requieſcebat ſuper natura
li ꝛ ideo tranſlata naturali per debito/
rem in emptorem transfertur etiam ci
uilis:ſed in allegatis in contrariuz per
Bar.ciuilis nullo modo requieſcebat
ſuper naturali:qꝛ ciuilis poſſeſſio pro/
prietarῗ non requieſcit ſuper naturali
vſufructuarῗ:nimirum ergo ſi tranſla
ta naturali per vſufructuarium nō in/
teruertitur ciuilis proprietarῗ ita de/
clarat ꝛ bene Alex.in.d.l.interdū.§.fi.
¶Subſequitur Bart. in.d.l.celſus.in
ſua diſtinctione:ꝙ aut debitor ſimpli/
citer conſtituit ſe poſſidere pro credito
re bona obligata ꝛ poſtea vendit vnam
ex rebus obligatis et cōſtituit illā poſ/
ſidere pro emptore:ꝛ iſto caſu licet om
nis poſſeſſio fuerit trāſlata per ſimpli/
cem clauſulam conſtituti a debitore in
creditorem iuxta.l.qđ meo.in princ.ff.
de acqui.poſ.ꝛ per cōſequens videret̄
quod per conſtitutum poſtea factū per
debitorem vēdentem nulla fuerit trāſ/
lata poſſeſſio in emptorem per.l.quā/
uis.§.j.ff.de acqui.poſ.tamen cum illa
poſſeſſio que eſt apud creditorē ſit ad
commodum debitoris reſpectu domi/
nῗ ꝛ conditionis vſucapiendi vt.l.ſer/

ui nomine.ff.de vſucapio.⁊.l.q̇ pigno-
ris.⁊.l.j.§.per ſeruū corporaliter.⁊ ibi
declarat Jaſ.ff.de acqui.poſ.etiā iſto
caſu dicēdum eſt ſm Bar.quod in em-
ptorem fuerit tranſlatum dominium ⁊
conditio vſucapiendi ſicut erat apud
ipſum debitorem:qꝛ reſpectu dominij
⁊ conditionis vſucapiendi dum credi-
tor eſt in poſſeſſionē:debitor dicit̄ poſ-
ſidere mediante perſona creditoris et
ſic ficte vt declarat Jaſ.in.d.§.ꝑ ſeruuʒ
corporaliter.¶ Nimirum ergo ſi debi-
tor poſſidens mediante perſona credi
toris ſaltem reſpectu dominij ⁊ condi-
tionis vſucapiendi conſtituēdo ſe poſ-
ſidere pro emptore potuit in eum trāſ-
ferre dominium ⁊ conditionem vſuca-
piendi:⁊ ita dicit Bartol.in.d.l.celſus.
tenuiſſe Jac.bu.inſti.de actio.§.ſʒ iſte.
⁊ hoc ſibi placere:iſtam opi.etiam ſeq̇-
tur Cuma.in.l.qui pignori.ff.de acqui.
poſ.⁊ Pau.de ca.in.l.quamuis.§.ſi cō-
ductor. eo.ti.¶ Et hāc opini.dicit So-
zi.in.d.l.j.§.per ſeruuʒ corporaliter.in
vi.col.eſſe veriſſimam quando debitor
qui vēdidit detinet pignus nomine ta
men creditoris:qꝛ pro eo conſtituit ſe
poſſidere:nam ſecundum eum facilius
tranſfertur dominium per actum fictū
quam poſſeſſio per tex.⁊ gl.in.d.l.j.§.ſʒ
⁊ per eum:ſicut ergo poſſeſſor tradēdo
⁊ etiam conſtituendo ⁊ ſic per fictā tra
ditionem tranſfert poſſeſſioneʒ.d.l.qđ
meo.in prin.ita ⁊ fortius dicendum eſt
in dominio:⁊ ideo dominus tradendo
vere detentationem trāſfert dominiū
l.ſi fundū.ff.de fun.dot.ſimiliter et per
actum fictum conſtituendo ſe detinere
nomine emptoris tranſfert in eum do-
minium:qꝛ ratio propter quam per cō-
ſtitutum trāſfertur dominiū a poſſeſſo
re eſt qꝛ poſſeſſor preſtat miniſteriū ſui
corporis in detinendo vt dicit tex.in.d.
l.quod meo.in prin.q̄ ratio militat etiā
in detinente pro alio ſicut in poſſidēte
ſecundum Sozi.qui ſubdit ꝙ iſta ra-
tio multū bene declarat dictaʒ deciſio
nem Bar.¶ Sed maior eſt difficultas
qn̄ debitor nō conſtituiſſet ſe poſſidere
pro creditore:ſed vere tradidiſſet ei pi
gnus Nā tunc vere tradendo emptori
non poteſt tranſferre dominiū cum pi-
gnus non ſit apud debitorem ſed vere
traditum fuerit creditori:vnde cū vere
tradendo non poſſit trāſferre dominiū
in emptorē:videtur etiā ꝙ nec ꝑ actuʒ
fictum cōſtituti poſſit tranſferre in euʒ
dominium.¶ Tamen hoc nō obſtante
etiam in hoc Barto.in.d.l.celſus.tenet
idem vcʒ ꝙ debitor vendēdo pignus et
conſtituendo ſe poſſidere pro emptore
tranſfert in eū dominium:nō obſtante
ꝙ debitor nō detineat ſʒ illud tradide-
rit creditori:qꝛ quantū ad effectum do
minij:etiā ꝙ debitor tradiderit pign⁹
creditori dꝫ poſſidere vt habet̄ ꝑ Jaſo.
in.d.§.per ſeruum corporaliter.et ideo
adhuc pōt tranferre dominium in em-
ptorem ⁊ ita tenēdū cōcludit Sozi.ibi
⁊ reſpōdet duabus rōnibus in contra-
rium motis per Are.in.d.§.ſi cōductor
qui illas indiſſolutas dimiſerat ⁊c.
36 ¶ †In predictis tn̄ eſt aduertenduʒ ꝙ
qn̄ debitor bona hypotecata conſtituit
ſe poſſidere pro creditore:et ea poſtea
alienat:pōt creditor tanꝗ̄ priuat⁹ ſua
poſſeſſione agere ad reuocandū poſſeſ
ſionē dictorū bonorū cōtra quoſcunq̄
tertios poſſeſſores ꝑ remediū.l.fi.C.de
acq̇.poſ.etiā nulla facta excuſſione bo
norum principalis debitoris ⁊ hoc fuit
ſingulare dictū Jac.bu.i aut.hoc ſi de-
bitor.C.de pig.⁊ ita ſingulariter limitā
do.d.auc.referunt tenent ⁊ ſequuntur
Ang.Jmol.⁊ Alex.in.l.exit⁹.ad fi.ff.de
acqui.poſ.cū cōcordantijs ibi copioſe
adductis per Alex.Jdē etiam late cō-
probat Alex.in repe.l.ſepe. in col.xxx.
ff.de re iudi.in verſicu.ſecunderio ⁊c.
¶ Adde tu Roma.in conſi.clxxxix.ſtan
te primo queſito ad fi.vbi hoc dictū no
tabiliter limitat vcʒ niſi conſtitutū vel
precariū eſſet extinctū per mortem de-
bitoris conſtituētis ⁊ idem tenet Cor.
in cōſi.cxc.ad euidentiā in litera.d.pri.
vol.¶ Quinimo plus voluit Cor.in cō
ſi.lv.viſis ⁊ diligēter.iij.vol.in litera.d.
vcʒ ꝙ.d.l.fi.nō ꝓcedat in precario:ſʒ in
cōſtituto tm̄ tn̄ eius opi.in hoc nō eſt te
nenda:qꝛ imo ꝙ etiā in precario ꝓce-
dat.d.l.fi.tenent Ange.Rapha.Jmo.⁊
Alexand.in.d.l.exitus ad fina.⁊ ſequi-

tur ipſe Cor.ſibi cōtrarius in cōſi.cxx-
viij.excogitabā.ij.vol.⁊ ibi etiam tenet
ꝙ iſto caſu non requiratur excuſſio vt
dictū fuit ſupra.Jdem etiā tenent An-
ge.de are.⁊ Jaſ.inſti.de actio.in.§.item
ſi quis in fraudem.in col.xxv.⁊c.
37 ¶ †Tertio queritur in materia an cre
ditor vendendo pignus poſſet habere
fidē de pretio:⁊ in hoc licet alias in ꝓ-
curatore vendēte rem domini ſit dubiū
⁊ ſoleat diſtingui vt late per Bar.cum
quo alij tranſeunt in.l.a diuo pio.§.ſed
ſi emptor.ff.de re iudi.Tamen in credi
tore vendente pignus iure creditoris:
quo caſu cenſetur vendere tanꝗ̄ procu
rator debitoris vt eſt tex.in.l.eleganter.
§.ſi vendiderit.⁊ ibi no.Bart.ff.de pig.
actio.⁊ idem Barto.in.l.creditori.ff.de
no.oper.nun.cōmuniter tenetur ꝙ cre-
ditor vendens poſſit facere dilationem
de pretio ipſi emptori ⁊ ſic habere fidē
de eo.⁊ hoc non ſolum vſq̄ ad quanti-
tatem que debetur creditori:ſed etiam
ab inde.ſ.quando contingeret pignus
vendi pluris quam ſit ipſum debitum:
et debitor tenebitur talem venditionē
habere ratam vt eſt text.in.d.l.elegan-
ter.§.ſi vediderit.⁊ iſto caſu creditor
qui vendidit non tenebitur ſoluere de
bitori illud plus quo venditum fuit pi-
gnus vltra debitum:⁊ de quo fecit dila
tionem emptori:ſed ſolum tenebitur ce
dere actionē debitori ad illud reſiduuʒ
pretij contra emptorem periculo tamē
ipſius creditoris qui vēdidit vt eſt tex.
in.d.§.ſi vendiderit.⁊ ibi no.Bar.Sali.
⁊ Pau.de caſtro.¶ Et iſtud quod cre-
ditor non teneatur ſoluere debitori il-
lud plus quo pignus venditum fuit et
de quo fecit emptori dilationem ad ſol
uendum:ſed ſolum teneatur ei cedere
actionem pone pro regula ⁊ illam com
plectendo materiam limita et declara
quinq̄ modis:que limitationes colli-
guntur ex glo.in.l.penul.eo.tit.que vi-
debatur cōtrariari.d.§.ſi vendiderit.⁊
ideo ibi gloſſ.ponit̄ quinq̄ ſolutiones
per quas limitatur. d.§. ſi vendiderit
quinq̄ modis.¶ Primo ergo limita.d.
regulā.d.§.ſi vendiderit ſcilicet ꝙ cre-
ditor non teneatur niſi cedere actioneʒ
debitori contra emptorem vt non ha-
beat locum quando ipſe creditor totuʒ
pretium recepit tūc enim teneretur ſol
uere illud reſiduū debitori ⁊ iſta eſt pri
ma ſo.glo.¶ Secundo limita quādo de
bitor nō curat recipere ceſſionē ab ipſo
creditore:ſed contētatur expectare di-
lationē per eum datā emptori ⁊ tūc ac-
cipere pretiū per manus creditoris:nā
iſto caſu nō cogitur debitor inuitus re
cipere ceſſionē ⁊ iſta eſt.ij.ſo.gl.¶ Ter
tio limita quādo creditor vellet cedere
actionē contra emptorē per modū dele
gationis:debitor autē nollet illam hoc
modo ſed per viam ſimplicis ceſſionis
tantū qꝛ non vult ꝙ creditor delegādo
penitus liberetur iuxta.l.j.C.de noua.
qꝛ in hoc debet contentari ipſe debitor
⁊ iſta eſt.iij.ſo.glo.¶ Quarto limita qn̄
creditor fuiſſet in culpa in dando taleʒ
dilationē emptori ⁊ in habendo fidē de
pretio qꝛ tunc debitor nō cogetur reci-
pere ceſſionē ⁊ iſta eſt.iiij.ſo.gl.Quin
to limita:quādo creditor vellet cedere
actionem periculo debitoris ⁊ nō peri-
culo ſuo:qꝛ debitor non cogitur illā re-
cipere ⁊ iſta eſt.5.ſo.glo.quod intellige
tu procedere quādo creditor potuit vē
dere preſenti pecunia abſq̄ dilatione:
nam iſto caſu nō debuit facere gratiaʒ
de alieno ipſe creditor ⁊ ideo tenebitur
cedere ſuo periculo vt no.Pau.de caſt.
in.d.§.ſi vendiderit.per tex.in.l.qui ro-
me.§.calimacus.ff.de ver.obli.inducē-
do vt ibi per eū ſed ſi creditor nō fuit in
culpa in dando dilationem:qꝛ forte nō
potuit aliter vendere vel qꝛ erat talis
conſuetudo:tunc non teneretur cedere
ſuo periculo vt declarat Paul.de ca.in
d.§.ſi vēdiderit.ar.l.ſi pignore.§.fi.eo.
38 ti.¶ †Sed in ꝓdictis dubitatur in quo
verſetur periculum creditoris in eo in
quo habuit fidē de pretio:⁊ dicit gl.in
d.§.ſi vendiderit.quā ſequitur ibi Bar.
ꝙ periculum creditoris ſubeſt qn̄ ipſe
fuit in culpa qꝛ vēdidit emptori qui non
erat ſoluendo tēpore venditionis:⁊ ha
buit eidem fidem de pretio:⁊ ideo cum
fuerit in culpa dilatio dꝫ ſtare pericu-
lo ipſius creditoris qui vēdidit tali em
ptori:ſecus aūt eſſet ſi tēpore vēditiōis

emptor erat ſoluēdo:ſed poſtea incepit eſſe non ſoluendo qꝛ tunc creditor non dicitur eſſe in culpa ⁊ dilatio nō erit eiꝰ periculo: ita tenet ibi glo.⁊ allegat tex. in.l.queſitum.in prin.ff. de diſtrac.pi.⁊ ibi etiam glo.j.hoc tenet dum intelligit tex.illum cū ſubito facultates emptoris lapſe ſunt.❡Et per illum text.not. Pau.de ca.in.d.§.ſi vendiderit.ꝙ ſi creditor qui ſine culpa fecit dilationē emptori:⁊ poſtea ex aliquo caſu ſuperuenienti ſine aliqua culpa creditoris non potuit exigere pretium ab ipſo emptore:ꝙ habebit regreſſum cōtra debitorē ad ſuū creditum:qꝛ debitor per vēditionem predictā nō fuit liberatus ex quo per creditorē non fuit perceptū pretiū: ⁊ ita in terminis probat ille text.in.d.l. queſitum.in prin.⁊ ibi etiā no.Bald.in additionibus nouis:⁊ illū text.pro mirabili ad hoc no.Iaſ.in.l.j.in.iiij.col.in verſi.adde tū.ff.qui.ſatiſ.cog.❡Aduerte tamē in predictis ꝙ nō cenſetur nec dicitur quis habuiſſe fidē de pretio qñ ille qui vēdidit vel tradidit putauit ſtatim ſe illud recepturum tex.eſt ⁊ ibi no. Barto.in.l.ſi quaſi.ff.de pign.actio.

39 ❡†Quarto queritur quid ſi fuit hypotecata domus que eſt cōbuſta ⁊ poſtea fuit reedificata a debitore an iſta reedificata poſſit vendi per creditorem ſicut poterat vendi ex pacto illa que fuit cōbuſta:⁊ breuiter reſpōdetur ꝙ ſic vt eſt tex.in.l. fi.⁊ ibi no.Bar.ff.de pigno.⁊ ratio eſt qꝛ domo que eſt hypotecata combuſta: remanet in obligatione area in qua ſi poſtea alia domus edificet̃ a debitore:ipſa etiā domus cedit in obligationē pignoris vt eſt tex.in.l.paulus.§. domus.ff.de pigno.⁊ hoc non ſolum ſi reedificetur per ipſum debitorem:ſed etiā ſi reedificetur per alium qui areaȝ emit a debitore vt vult text.in.d.§.domus.❡Sed hoc ſecundo caſu ſi creditor ageret hypotecaria cōtra emptorē qui reedificauit nō poſſet obtinere:niſi reſtitutis expenſis factis in cōſtructione domus vt etiam de hoc eſt tex.in.d. §.domus.⁊ inquantum ibi glo.laborat an in hoc ſit idem in bonefidei poſſeſſore et in malefidei recurrendum eſt ad no.per Bar.in.l.in fundo.ff.de rei vendi.⁊ per Ang.de are.inſti.de re.diui.§. certe.vbi plene tractatur an etiā male fidei poſſeſſor habeat retentionem pro melioramentis in re factis:⁊ diſtinguitur inter expenſas neceſſarias ⁊ voluntarias iuxta.l.plane.ff.de peti.here.et vide que dixi.ſ.in.iiij.membro.v.par

40 tis in.x.concluſione. ❡†Quinto queritur in materia venditionis pignorum an creditor vendens pignus teneatur emptori de euictione:⁊ in hoc complectēdo totam materiam pone regulam ⁊ fallentias. ❡Regula ergo ſit ꝙ creditor vendens pignus non tenetur de euictione iſta regula probatur.in.l.periculū.⁊ ibi no.gloſſ.et Bar.et Sali.ff. de pigno.⁊ in tit.C.credi.euictio.pign. non debere.❡Amplia modo regulam vt habeat locum non ſolū ſi creditor vēdat pignus conſiſtens in corpore:ſed etiam ſi vēdat nomen creditoris hypotecatū:vt eſt tex.in.d.l.periculū.❡Secundo amplia vt dicta regula procedat non ſolū in creditore priuato vendente ſed etiam in fiſco qꝛ in hoc fiſcus vtitur iure priuati:vt.l.j.C.credi.euictio.pig. non debere.❡Fallit autē.d.regula ſex modis.⁊ primo fallit qñ ille qui vendidit tanꝙ creditor nō doceret ſe eſſe creditorem ⁊ rem venditam eſſe ſibi obligatam:tunc enim nō obſtante ꝙ vendiderit tanꝙ creditor:teneret de euictione que poſtea ſequeretur ita ꝓbat text. in.d.l.j.in princ.dū ibi dicitur predium obligatum ⁊ ibi not.glo.fin.que vult ꝙ creditor qui vendit pignus debet quatuor preſtare ⁊ primum eſt illud quod proxime dixi ⁊ cum gloſ.tranſeunt ibi Bar.Bal.Sal.⁊ alij ⁊ idem tenet Sali. in.l.reſcriptum.§.j.ff.de diſtrac.pi.

❡Secundo fallit quando creditor qui vendit doceret:ſe creditorem ⁊ illam rē eſſe ſibi obligatā.tamen non doceret ſe in dicto pignore ſeu hypoteca eſſe potiorē omnibus alijs creditoribus:tunc enim ſi alius creditor potior euinceret ab emptore:ille creditor qui vendidit teneretur de euictiōe.tex.eſt in.d.l.j.in fi.ibi potiorem ſe ceteris eſſe creditoribus:⁊ ita no.d.glo.fina.⁊ ſequuntur ibi doc.

doc.Intelligēdo tamē ꝙ ſufficiat ꝙ creditor doceat ſe eſſe potiorē ceteris in tēpore vt.l.ij.C.qui po.in pig.hab.vel priuilegio vt in hypoteca pro dote vt.l.fi. eo.ti.Non aūt tenetur creditor docere ſe potiorē domino illius rei:⁊ ideo quādo nō euinceret alius creditor:ſed euinceret dominus illius rei dicendum erit creditorem qui vendidit non teneri vt infra in ſequētibus limitationibus dicetur ⁊ habetur per Sal.in.d.l.prima.

❡Tertio fallit regula quādo creditor habens rem obligatam ⁊ illam vendēs ſciret illā non eſſe debitoris qui obligauit ſed eſſe alienam tunc enim illā vēdens cum ſciat eſſe alienam eſt in dolo ⁊ ideo domino euincente tenebitur de euictione tex.eſt.in.l.fi.C.credi.eui.pig. non debe.⁊ no.glo.fi.in.d.l.j.⁊ ibi Bal. ⁊ Sali.ſed ſi creditor vendens putauit illam rem eſſe debitoris ⁊ neſciuit eſſe alienam cū tamen eſſet aliena:⁊ tanꝙ aliena poſtea euicta fuit:tunc ex quo creditor fuit in bona fide nō tenebit̃ de tali euictione vt tenet gloſ.fi.in.d.l.j.et ſequitur ibi Sal.ſed ſolum iſto caſu tenebitur.creditor cedere emptori contra debitorem contrariam pignoratitiam vt eſt tex.no.in.l.in creditore.ff.de euictio.⁊ no.Bar.in.l.pen.que incipit creditor.in prin.ff.de diſtrac.pig.⁊ iſto caſu tenebitur ipſe debitor de euictiōe:qꝛ licet creditor vendiderit tamen cenſet̃ vendidiſſe debitor cum ex eius pacto expreſſo vel tacito ex diſpoſitione legis res vendita ſit ita tenet gl.in.d.l.j.⁊ ibi ſequitur Sali.aſſignans etiam in hoc aliam rationem vcȝ ne debitor locupletetur cum aliena iactura.ſ.emptoris vt l.reſciptum.§.j.ff.de diſtrac pigno.

❡Quarto fallit regula quando creditor ſciebat ſibi non licere vēdere nec ex pacto nec ex diſpoſitione legis ⁊ tamē vendidit:qꝛ tunc creditor tanꝙ doloſus tenebitur de euictione vt no.glo.fi. in.d.l.j.⁊ ibi Sali.poſt Bal.❡Intellige tamen iſtud quādo creditor ſciebat ſibi non competere ius vendendi ⁊ vendidit:ſecus autem ſi iuſto errore putauit ſibi competere ius vendendi licet non competierit:quia tunc non tenebitur de euictione:ſed ſoluȝ tenebitur cedere contrariam pignoratitiam emptori: pront dictum fuit.ſ. proxime in.iij. fallen.⁊ ita tenet,Sal.in.d.l.j.ſed ſi craſſo errore putauit ſibi competere ius vēdendi tenebitur de euictione ⁊ militabit fallentia vt ibi tenet Sali.⁊ iſto caſu quando ſcȝ creditor vendidit abſqȝ facultate ſcienter vel craſſo errore ductus:debitor tenebitur de euictione ſolum in ſubſidium vcȝ quando creditor qui vendidit non eſſet ſoluendo pro dicta euictione vt alias dicitur in.l.fin.ff. de eo per quem fac.erit ⁊ hoc per text. in.d.l.reſcriptum.§.j.dum ibi dicitur ꝙ debitor ideo tenetur de euictione qꝛ liberatus fuit ex ſolutione pretij ⁊ ſic ne locupletetur cum iactura emptoris.ita tenet Sali.in.d.l.j.⁊ in.d.l. reſcriptum. §.j.in fi.❡Et iſtud procedit etiam ſi debitor fuiſſet preſens vēditioni facte per creditorem qui de iure vendere non poterat:qꝛ per ſimplicem preſentiam non repellitur debitor a vendicando pignore ab emptore offerendo ei pretium ſolutum in extinctionem ſui debiti:⁊ ſi in aliquo alio vltra pretium intererit emptoris propter dictum euictionē ad illud tenebitur creditor qui per dolū vēdidit abſqȝ autoritate:ita tenet Sali.in d.l.j.in verſi.quero modo cum gloſ.per tex.in.l. emptorem.§.caſſius.⁊.§. iulianus.⁊.§.ſententia.ff.de actio.empti.

❡Quinto fallit regula quando creditor vendidit pignus non iure creditoris ſed iure dominij et vt dominꝰ:⁊ idē ſi ſimpliciter vendidit qꝛ intelligeretur vendidiſſe in dubio vt dominus:et non vt creditor:nam iſto caſu creditor tenebitur de euictione.❡Regula ergo procedit quādo creditor expreſſe vendidit iure creditoris: ita firmat Sali.dicens ita tenere alios doc.in.d.l.j.in fin.ver. nunc qꝛ caſus.⁊ mouetur per text.in.l. j.§.j.ff.ſi ager vectig.vel emphi.peta.⁊ idem tenet Sali.in.d.l.reſcriptum.§.j. ⁊ pro declaratione aduerte ꝙ ſimpliciter vendi debet̃ intelligi quando dictū fuit ſempronius vendidit tunc enim cēſetur vendere tanꝙ dominus nō tanꝙ creditor : ſecus ſi dictū fuit ſemproniꝰ

creditor titiū vendidit pignus ⁊c. nam li
cet non dicat aliter ſe vendere iure cre
ditoris: tñ ex quo expreſſit nomen cre-
ditor ⁊ pignus cenſetur vendidiſſe iu-
re creditoris: ita tenet Sali. in. l. penul.
que incipit creditor. in. ii. q. ff. de diſtra-
ctio. pigno. ⁊ mouetur per. l. cum poſt.
§. j. ff. quando ex facto tuto. ⁊ per gloſſ.
in. l. ſciendum. §. tutores. ꝟ. qui ſatiſ. co-
gā. que nota ne ſis in equiuoco. ¶ Sex
to fallit regula quando creditor vendi
dit ⁊ promiſit de euictione qr tunc te-
nebitur creditor vti promiſit: tex. eſt in
d. l. j. ibi niſi nominatim hoc repromiſ-
ſum ⁊c. ⁊ text. in. l. fi. eo ti. ⁊ firmat gloſſ.
in. d. l. j. in verbo creditore. quam ibi ſe-
quuntur doc. Ita ꝙ ſi ipſe creditor du-
plam promiſerit euictionis nomine ad
duplam tenebitur ⁊ hoc in priuato cre-
ditore: in fiſco aūt vendente iure credi-
toris ⁊ promittente euictionem eſt ſe-
cus: qr non poteſt promittere duplam:
ſed ſimplum tantū per. l. ſi procurator.
ff. de iure fiſci ⁊ not. Sali. in. d. l. j. in ter
41 tio no. ¶ † Aduerte tamē in materia ꝙ
quando creditor vendidit pignus iure
permittente ⁊ nō promiſit de euictione
ꝙ tamen ipſe creditor non poterit euin
cere pignus ab emptore: etiā ſi euince-
re vellet ex aliqua alia cauſa ſeparata
a credito pro quo vendidit: tex. eſt in. l. ⁊
is. ⁊ ibi Bar. ff. de diſtrac. pigno. Et idez
eſt in herede creditoris vt ibi ꝑ glo. qđ
no. qr eſt contingibile ⁊c. ¶ Sexto que-
ritur in materia an ſi creditor vendidit
pignus iure creditoris ex pacto vel ex
lege vel rationabiliter putans rem eſſe
ſui debitoris ⁊ promiſit duplū vel ſim-
plum pro euictione: et ſequuta ſit eui-
ctio facta a dño ⁊ etiam creditor ſoluit
emptori pro euictione illud quod ꝓmi-
ſit an poſſit agere cōtra debitorem ad
repetendū illud quod ſoluit emptori? ⁊
breuiter dicendū eſt ꝙ ſi creditor vendē
do ideo ꝓmiſit de euictione vel qr ali-
ter vendere nō poterat qr ſine tali pro-
miſſione emptorē inuenire nō poterat:
vel qr ita erat cōſuetudo regionis: vel
qr cū iſta promiſſione rē carius vendi-
dit. ꝙ in omnibus iſtis tribus caſibus
habebit regreſſum cōtra debitorē ꝓ to
to eo quod ſoluit emptori ex cauſa eui-
ctionis iſte eſt tex. in. l. ſi pignori. §. fi. ⁊
ibi no. per Bar. ⁊ alios. ff. de pigno. act.
⁊ no. glo. in. l. ſi neceſſarias §. j. in ꝟ. re-
tinere. eo tit. ⁊ gl. in. d. l. j. in ver. credito
re. C. credi. eui. pig. non deb. ⁊ ibi ſequi-
tur Sal. in fi. ¶ Sed ſi creditor ex pro-
miſſione euictionis nullū cōmoduz nec
vtilitatē attulit debitori: ſed tanti ven-
didit quanti vendidiſſet ſine dicta pro-
miſſione: ⁊ non poteſt ſe iuſtificare in ꝓ
miſſione duple aliquo modo: ⁊ tūc non
poteſt habere regreſſum contra debito
rem ad dictam duplam: ſed ad ſimpluz
tantum: hoc eſt ad illud quod ſibi ſolu-
tū fuit pro ſuo debito vt eſt tex. in. d. l. ſi
pignori. §. fi. cum. l. ſeq. ¶ Aduertēdum
tamē eſt ꝙ iſto caſu quādo creditor co-
actus fuit pro euictione ſoluere duplā
emptori poterit creditor repetere a de
bitore vſuras vel fructus rei pignora-
te per ſtipulationem ſibi promiſſas pro
toto illo tempore quo durauit venditio
ante euictionem ſequutam: qr licet du
rante venditione creditor ab emptore
pretiū habuerit: tñ ex eo quia coactus
fuit duplam ſoluere emptori iam con-
ſtat nihil ei ſolutū fuiſſe: quod ab eo au
ferri nō potuerit: iſte eſt tex. no. ⁊ ſingu-
laris ſecundū Bar. ⁊ alios in. l. nec eñ.
ff. de pign. actio. vbi text. dicit ꝙ ex quo
pretiuz quod fuit ſolutum ab emptore
creditori nō fuit ſolutū irreuocabiliter
cū poſtea fuerit coactus ex promiſſio-
ne euictionis ſoluere duplam emptori
nihil cenſetur fuiſſe ei ſolutum: et ideo
debitor non fuit liberatus ⁊ per conſe-
quens tenetur ad vſuras et fructus ꝓ-
miſſos ſicut tenebatur ante factam vē-
ditionē: ⁊ ſic eſt ibi tex. ꝙ nō dicitur ſo-
lutum creditori id quod ab eo auocari
poteſt de quo dicam latius. j. in. vii. q.
proxime ſubſequēti. ¶ Sed ſi creditor
in vēditione ſolū ſimplū promiſit abſqꝫ
neceſſitate et vtilitate et illud ſequuta
euictiōe ſoluit nō poterit petere dictas
vſuras promiſſas a debitore ſed ſolum
ſuū debitū: ita diſtinguit tex. in. d. l. nec
enim. inter duplā ⁊ ſimplū reſpectu vſu
rarū vt dictū eſt. Adde etiā ꝙ qñ credi-
tor ſoluit emptori duplā lucrat dictas

vſuras mediī temporis etiam ſi ille ex-
cederent duplam: ita tenent ibi Barto.
⁊ Saly. poſt Rizar. malū. reprobantes
ibi glo. que aliud voluit ⁊ male per ra-
tiones quas ibi adducit Bar. ¶ Et ra-
tio differentie reſpectu vſuraruz inter
duplam ⁊ ſimplum eſt quia quādo cre
ditor cogitur reſtituere duplam cū paſ
ſus fuerit dānum in duplo non cenſet
aliquod emolumentum habuiſſe ex pe
cuniis que interim facta vēditiōe apud
eum fuerunt: etiam quod ex illis multa
fuiſſet lucratus poſtquam eas reſtituit
duplicatas: ſed in ſimplo non eſt tantū
dānum ⁊ ideo tunc compenſat vtilitatē
quam percepit ex pecuniis cum vſuris
ſibi debitis: ita declarat Pau. de caſt. in
d. l. nec enim. quam legit cū. l. ſi pigno-
re. §. fi. q̄ not. qr poſſunt ſeruire ad mul
ta licet hodie promiſſio vſuraruz facta
per debitorem creditori ſit inefficax iu
re canonico reſiſtēte vt in toto ti. extra
42 de vſuris ⁊c. ¶ † Septimo queritur an
ſi creditor vendat pignus ⁊ promittat
de euictione vel in ſimplo in aliquo ex
dictis tribus caſibus not. in. l. ſi pigno-
re. §. fi. ff. de pigno. actio. ⁊ ex precio con
ſequutus fuerit ſuum debitū an ex hoc
ipſe debitor conſequutus fuerit libera
tionem a creditore? ⁊ videretur dicen-
dum ꝙ ſic qr ſolutione eius quod debe
tur omnis tollitur obligatio vt inſtitu.
qui. mo. tol. oblig. in prin. Tamen recte
aduertendo iſtud ſolum procedere vi-
detur quādo creditor vendit taliter qđ
ipſe de euictione non obligetur quod
quando ſit colligitur ex predictis tunc
enim recepto precio ab emptore ꝑ cre
ditorem vendentem: debitor erit libera
tus vt eſt tex. in. l. reſcriptum. §. j. in pri-
43 mo. rñ. ff. de diſtrac. pigno. † ⁊ hoc quan
do proprie pignus fuit venditum quia
ſ. res obligata erat tradita creditori: nō
autem in ſimplici hypoteca vendita:
nam etiam illam creditor vendere po-
teſt: vt. l. hypotecas. C. de diſtractio. pi
gno. ⁊ not. Bar. in. l. j. C. ſi vendi. pigno.
aga. ⁊ in. l. penulti. que incipit creditor.
in verſi. modo ⁊c. ff. de diſtrac. pig. quia
niſi dicta hypoteca vendita tradat em
ptori: etiam quod creditor precium cō-
ſequutus fuerit: debitor non dicetur li-
beratus ita no. Barto. ⁊ ſequitur Saly-
ce. in. d. l. penul. in ſecunda lectura.
¶ Sed ſi creditor ex venditione pigno-
ris eſſet obligatus de euictione empto
ri: etiam quod precium habuerit ⁊ rem
tradiderit tamen donec poteſt eſſe locꝰ
euictioni non dicetur liberatus debitor
ſed interim liberatio manet in ſuſpen-
ſo: ⁊ ſi contingat rem euinci ⁊ creditorē
cogi ad reſtituendum precium empto-
ri poterit creditor agere contra debito
rem pro ſuo credito cōſequendo veteri
actione pignoraticia cōtraria a qua de
bitor non fuerat liberatus vt eſt text. in
l. ſi pignore. §. fi. ff. de pig. actio. ⁊ ibi ex-
preſſe declarat Pau. de ca. in verſi. nūc
oppono extra gl. ⁊ iſtud etiam vult glo.
not. in. l. prima. C. credi. eui. pig. non de-
be. in ver. creditore. ¶ Et hanc conclu-
ſionem alś in facto tenui contra quan-
dam conſultationem famoſiſſimi doct.
domini Caroli ruini in qua ipſe atten-
tauit quod mulier que pro dotibꝰ ſuis
iure creditoris auctore pretore vēdide-
rat bona mariti ⁊ promiſerat emptori
de euictione: ⁊ poſtea ceſſerat iura ſue
dotis alteri qui emerat a primo empto
re pro tuitione dictarum rerum vendi-
tarum non bene ceſſerat: ex eo quod he
redes mariti eſſent liberati per preciuz
ſolutum vxori ab emptore: vnde poſt li-
berationem ſecunduz eum dicta ceſſio
fieri non potuit per not. in. l. modeſtinꝰ.
ff. de ſolutio. Ego autem vt dixi per pre
dicta tenebam quod ceſſio valuerit. nā
ſtante promiſſione euictionis facta per
vxorem vendentem dicebam quod he-
redes mariti non erant liberati ſed qđ
liberatio interim ſtabat in ſuſpēſo per
tex. in. d. l. reſcriptum. §. primo in primo
reſponſo.
¶ Et dum dicta conſultatio eſſet poſt-
ea delata ad clariſſimum docto. domi
nium Philippum Decium ipſe com-
probauit in principali negotio meā ſen
tentiam contra dictum dominum Car
rolum et etiam in omnibus aliis ar-
ticulis: excepto hoc ſolo articulo i quo
ipſe inclinauit in opinionē dñi Caroli:
⁊ incipit conſilium. d. Decii: viſis duo

bus conſiliis excell.doctorum domini
Caroli rumi conſulētis:⁊ domini An-
tonii Neguſantii de fano ⁊c.quod nō-
dum eſt impreſſum:⁊ mouetur domin⁹
Decius in hoc articulo cōtra me:quia
dicebat ipſe quod quādo creditor ob-
ligauit ſe de euictione:ſequuta euictio
ne non poteſt agere ꝑmeua actione ſ;
agit vtili actione ex empto vt not.Bar-
tol.in.l.eleganter.in princi.ff.de pign.
actio.⁊ in.l.ſi predium.C.de euictio.⁊ ꝙ
obligatio de euictiōe eſt ſeparata a pri
ma actione vnde vna nō debet impedi
ri per aliam ⁊ allegat tex.in.l.ſi plus.§.
primo.ff.de euictio.Ubi ſi pignus ven-
ditum euincatur ex empto agitur con-
tra eum qui ex precio pignoris libera-
tus fuit ⁊ ſic ſecūdum eum patet quod
promiſſo euictionis non impedit libe-
rationem debitoris ⁊ allegat etiā text.
in.l.ſi ob cauſa;.in fi.C.de euictio.Sed
meo iudicio iſta non obſtant mee con-
cluſioni ⁊ iuribus in quibus illa funda
tur:nam ꝙ quando creditor vendēs ꝓ
mittit de euictione:debitor non libere-
tur ſed liberatio ſtet in ſuſpenſo eſt tex.
in.d.l.reſcriptum.§.primo ⁊ ꝙ tali caſu
ſequuta euictione creditor nō agat ac-
tione:ex empto ſed veteri actiōe pigno
ratitia contraria eſt text.⁊ ibi declarat
Paul.de caſtro in.l.ſi pignore.§.fina.
et non obſtant allegata per Dicium:⁊
primo ea que not.per Barto.in.d.l.ele
ganter.in princip.dum vult quod re in
ſolutum data creditori ꝑ iudicem vel
per debitorem:ſi illa res euincatur cre
ditor non aget contra debitorem prime
ua actione:ſed vtili ex empto. ¶ Quia
iſte caſus eſt diuerſus a terminis no-
ſtris:nam in terminis Bart.in.d.l.ele-
ganter.quando ſpecies datur inſolu-
tum creditori pro genere conſiſtenti in
pecunia cenſetur quedam emptio ⁊ vē
ditio vt.l.iii.ff.pro empto.⁊ in cōtractu
venditionis venditor non tenetur niſi
ad tradendū vnde facta traditione de-
bitor fuit liberatus a primo debito:nā
ex hoc cenſetur fuiſſe receſſum a primo
contractu ⁊ deuentum ad dationem in
ſolutum:⁊ ideo ſequuta euictione agi-
tum vtili ex empto ⁊ non veteri actiōe:

ita declarat Bar.in.d.l.elegāter.in ꝑn.
in.iii.oppo.ad primum not.⁊ in oppo.
ad ſecūdum no.⁊ idem Bar.in.l.ſi quis
aliam.in.iii.ſol.prime oppo.⁊ in ſua di-
ſtinctione in.iii.caſu.ff.de ſolu.⁊ ſequū-
tur Pau.de ca.⁊ Saly.in.d.l.eleganter.
in prin. ¶ Sed in terminis noſtris:licet
creditor vēdat ⁊ percipiat precium non
liberatur debitor:niſi ita demū quando
preciū deuenit ad creditorem irreuoca
biliter vt habetur in.l.ſextante.§.latin⁹
ff.de excep.rei iudi.⁊ no.Bar.in.d.l.ele
ganter.in prima oppo.ad primū not.et
probatur per tex.in.l.ſi mandato titii.§.
creditor.ff.manda.iuncta gl.ibi in verſ.
non ſit.vbi tex.dicit ꝙ ſi creditor vendit
pignus non liberatur debitor niſi credi
tor precium cōſequutus ſit ⁊ glo.ibi di-
cit ꝙ nō dicit̃ ꝯſequut⁹ preciū qn̄ illud
cogitur reſtituere ꝑ.l.non videtur.ff.de
reg.iur.⁊ ſubditur in tex.ꝙ ex preceden
ti reſpōſo apparet:ꝙ ſi creditor nō pro-
miſit de euictione debitor erit liberat⁹:
q: tunc dicetur cōſequutus preciū cum
ab eo auocari non poſſit ex cauſa eui-
ctionis. ¶ Aliud ē ergo qn̄ debitor dat
inſolutum creditori:⁊ aliud quādo cre-
ditor vendit pignus alteri ⁊ recipit pre
cium.Nam primo caſu qn̄ res fuit da-
ta inſolutum creditori ⁊ poſtea fuit eui
cta eſt materia diuerſa a terminis no-
ſtris:⁊ an tunc ſequuta euictione agen
dum ſit contra debitorem veteri actio-
ne vel noua.ſ.vtili ex empto diſtinguē-
dum eſt vt late habet̃ per Barto.in.l.ſi
quis aliam.in prin.ff.de ſol. ¶ † Secun
do caſu quādo creditor vendidit pign⁹
eſt caſus noſter ⁊ in hoc diſtinguitur an
creditor promiſerit de euictione an nō:
q: ſi promiſit de euictione debitor non
dicetur liberatus:ſed ei⁹ liberatio ma-
nebit in ſuſpenſo ex futuro euētu eui-
ctionis ⁊ ſi nō ſequat̃ euictio erit libera
tus:ſed ſequuta euictione non dicetur
liberatus ſed agetur cōtra eum ꝑ credi
torem veteri actione pignoratitia cōtra
ria vt.d.l.reſcriptū.§.j.⁊.d.l.ſi pignore.
re.§.fi.nec vllo modo iſto caſu pōt com
petere creditori ꝯtra debitorē actio eui
ctiōis ex empto:q: creditor nō emit nec
recepit inſolutū ⁊ ideo ei nō poteſt ori-

ri actio ex empto que oritur mediante
cōtractu emptionis vel acceptionis in
ſolutum vt.l.ſi libera.C.de ſen.⁊.d.l.ele
ganter.in prin.⁊.d.l.ſi quis aliā.ſed ven
didit alteri ex qua venditione redicu-
lum eſt dicere quod creditor vendens
poſſit agere de euictiōe cōtra debitorē
ſed actio de euictione competit empto
ri non venditori:vt habetur in dictis lo
cis ⁊ in toto ti.ff.⁊.C.de euictio.⁊ ad ſi-
militudinem venditionis cōpetit etiam
accipiēti inſolutū.d.l.libera.cū aliis.ſ.
allegatis:⁊ non obſtat.d.l.ſi plus.§.j.q:
in illo tex.iudex vēdidit pign⁹ ex cauſa
rei iudicate ⁊ preciū fuit ſolutū credito
ri ⁊ creditor nō ꝓmiſit de euictiōe ideo
debitor fuit incontinenti liberatus:et
ideo ſi res vendita poſtea euincatur ab
emptore datur emptori cōtra debitorē
actio vtilis ex empto de euictiōe iuxta
tex.in.d.l.reſcriptum.§.j.in primo rn̄ſo.
⁊ ſic caſus.d.l.ſi plus.§.j.eſt diuerſus a
caſu noſtro:q: ibi vendēs creditor non
promiſit de euictione pront promiſit in
caſu noſtro:⁊ eodē modo loquit̃ text.in
l.ſi ob cauſam.C.de euictio.⁊ ideo etiā
44 illi eodē modo reſpōdet̃. ¶ † Secūdo
mouebatur Decius reſpondēdo ad.d.
l.reſcriptum.§.j.ꝙ dum ibi dicitur ꝙ li
beratio eſt i ſuſpēſo d; intelligi quo ad
effectū quia.ſ.reuocari poterit ſequuta
euictione:ſed quatenus eſt de preſenti
debitor dicitur liberat⁹ l; dicta libera-
tio in futurū ſequuta euictione reuoca
ri poſſit ſicut ſm̄ eum venditio dicitur
pura l; ſub conditione reſoluenda ve-
niat vt.l.ii.ff.de in diem adiec.⁊.l.hec
venditio.in fi.ff.de contra.emptio.⁊ fa
cit qđ not.Bart.in.l.iulianus.in fi.ff.de
cōdi.inde.⁊ in.l.iudex poſtꝙ.in fi.ff.de
re iudic. ¶ Sed iſta reſponſio(iudicio
meo)ſtare non pōt:q: tex.in.d.l.reſcri-
ptum.§.j.expreſſe dicit ꝙ interim libe-
ratio eſt in ſuſpenſo:⁊ ideo non patitur
intelligentiam datam per Deciū ꝙ re-
ſpectu ſtatus preſentis ſit extincta obli
gatio:⁊ ꝙ poſtea poſſit reduci in obli-
gationē:q: verba repugnāt:⁊ illis infer
tur magna violētia ⁊ plaga:quod fieri
nō d; ſed verbis ſtandū eſt.l.proſperit.
ff.qui ⁊ a qui.⁊.l.nō aliter.ff.de lega.iii.

¶ Preterea talis itelligētia eſt ꝯ regu
lā iuris que ē ꝙ actio ſemel extīcta am
pli⁹ reuiuiſci nō pōt vt.l.q̄ res.§.areā.ff.
de ſolu.ibi imperpetuū em̄ ſublata obli
gatio reſtitui nō pōt ⁊ ibi per Bartol.⁊
alios poſt glo.q̄ tenet ꝙ iſta ſit regula:
⁊ alia in quibus dicitur ꝙ reſuſcitetur
ſunt ſpecialia:⁊ illā glo.ſequit̃ ibi Bar-
to.⁊ Bar.in.l.meuius.§.duobus.in.vj.
oppo.ff.de leg.ii.⁊ eſt tex.iuncta glo.in
l.ii.§.fi.in gloſ.in ver.reſtituantur.ff.de
here.vel actio.vēdi.caſus ergo ſpāles
non ſunt extendēdi ad alios in quibus
non reperitur iſtud diſpoſitū.l.ius ſin-
gulare ⁊.l.quod vero cōtra.ff.de legi.⁊
in caſu noſtro leges non dicunt ꝙ pen-
dente conditione euictionis obligatio
debitoris extinguatur ⁊ poſtea reſuſci-
tetur:ſed dicunt ꝙ obligatio interim
45 manet in ſuſpenſo † ⁊ inter iſta duo ſc;
eſſe obligatū ⁊ non eſſe obligatū eſt me
dium v; ceſſatio obligationis ad tem-
pus ⁊ ſic ꝙ interim obligatio ſit in ſu-
ſpenſo vt late habetur per Bar.⁊ alios
in.l.ii.§.j.in ver.venio ⁊ intro in gloſ.ff.
de ver.obl.⁊ per Bar.in.d.§.aream.vbi
dicit ꝙ aliud eſt obligatione; extingui
⁊ aliud obligationem ceſſare ⁊ remittit
ſe ad no.i.d.§.j.⁊ ibi declarat ꝙ qn̄ obli
gatio ſemel nata eſt ſed ex aliquo caſu
dicitur eſſe in pēdenti ⁊ tunc non eſt in
pendenti obligatio ſed eſt in pendenti
exactio proprie loquendo allegat.l.pe-
cuniam.ff.ſi cer.peta.⁊ ita ſe habet ca-
ſus noſter:q: obligatio debitoris ſemel
nata fuit ⁊ propter periculū euictionis
ꝓmiſſe per creditorē vendentem pign⁹
illa obligatio ſeu liberatio ab illa dr̄ eē
in ſuſpenſo:reſpectu tn̄ exactiōis quia
licet obligatio duret:tn̄ interim pendē
te dubio euictionis nihil a debitore exi
gi poteſt:ſed exactio differtur in euen-
tum future euictionis ⁊ proprie ita lo-
quitur tex.in.d.l.reſcriptum.§.j.in vlti
mo reſponſo ibi.Arbitror interim qui-
dem nihil a debitore peti poſſe ſed in ſu
ſpenſo haberi liberationē ⁊c.Ūba ſunt
tex.que ineuitabiliter probāt ꝙ interi;
pēdēte periculo euictionis debitor ma
net obligat⁹ ⁊ ei⁹ liberatio eſt in ſuſpē
ſo:⁊ propterea ab eo interi; nihil exigi

poteſt niſi dem̄ ſequuta euictione. Et ex predictis infero ꝙ dum Decius arguit a ceſſatione ſeu ſuſpenſione obligationis ad extinctionem illius male arguit quia ſunt diuerſa vt per Barto. in.d.§.aream.⁊ de diuerſis nō debet fieri illiatio vt.l.papinian⁹ exuli.ff.de mi. cum vulg.non obſtat text.in.d.l.ij.ff.de in diem adiec.quia ille text.inducitur nimis a remotis.item potius facit pro opinione mea quia ibi dicitur ꝙ venditio que venit reſoluenda interim valet: ita ⁊ in propoſito obligatio debitoris que venit extinguenda ceſſante euictione promiſſa per creditorem interim pēdente periculo euictionis durat ⁊ liberatio ſtat in ſuſpenſo:⁊ ſic aliud eſt liberationem ortam eſſe ⁊ aliud illam eſſe in ſuſpenſo;quia ſicut vt dictum eſt ſupra per not.per Barto.in.d.l.ij.§.j.ff.de verbo obligatio.inter eſſe obligatum ⁊ non eſſe obligatum datur medium vz obligationem eſſe in ſuſpenſo.ita inter eſſe liberatum ⁊ non eſſe liberatum datur medium ſcilicet liberationē eſſe in ſuſpenſo;qꝛ contrariorum eadem eſt diſciplina.l.j.ff.de his q̄ ſunt ſui vel alieiur.donec ergo liberatio manet i ſuſpēſo:non eſt verum dicere debitorem eſſe liberatuz ⁊ non eſſe liberatum:ſed liberationem pendere ex futuro euentu:ergo interim poteſt fieri ceſſio dicte obligationis:⁊ ſi contingat debitorem ex toto liberari:euictiōe non ſequuta:ceſſio erit inefficax:ſi autem contingat debitorem non liberari;quia ſequatur euictio ceſſio erit efficax. ¶ Nec etiam obſtat tex.in.l.hec venditio.§.fina.ff.de contrahend. emptio.quia ibi venditio valet pro centum:ſed ſi emptor vendat fundum pluris vt conuenit augebitur precium.In caſu autem noſtro durat obligatio:ſed ſuſpenditur exactio:⁊ poteſt obligatio reſolui ex futuro euentu nō ſequuta euictione per tex.in.d.l.reſcriptum.§.primo ad fi. ¶ Non obſtat id qđ not.Bartol.in.l.iulianus.ad fi.ff. de conditio.indebi.dum vult ꝙ quando preſens rei ſtatus tendit ad excluſionem:ſed dubitatur an excluſio ſit futura perpetua tunc dicta excluſio habet vim excluſionis adeo ꝙ interim fieri nō poteſt exactio vel executio:qꝛ ego quoqꝫ fateor quod reſpectu exactionis interim dicta liberatio habet vim excluſionis quia interim debitor exigi non poteſt vt dicit text.in.d.l.reſcriptum.§.primo in fine ibi arbitror interim quidem nihil a debitore peti poſſe:ſꝫ ex hoc nō tollitur quin interim poſſit fieri ceſſio dicte obligationis cuius liberatio ſtat in ſuſpenſo:quia ceſſio non eſt exactio:ſed ceſſionari⁹ habebit differre exactionem in euentum future euictiōis ſicut ipſe cedens.quia non plus iuris trāſtulit in ceſſionarium ꝙ̄ ipſe haberet.l.traditio.ff.de acquirend.re.domi. ¶ Similiter nō obſtat id quod not.Barto.in.l. iudex poſtꝙ̄.in fin.ff.de re iudi.quia ſecundum Barto.ibi illa clauſula poſita in ſententia.videlicet ⁊ plus et minus ⁊c.operatur reſolutionem ſententie ſecundum tamen tradita ibi per Bartol. ⁊ ſimiliter in caſu noſtro ex futuro euētu illa liberatio que erat in ſuſpenſo poterit reſolui vel confirmari:ſequuta vel non ſequuta euictione:ſꝫ interim debitor non poteſt dici neqꝫ liberatus neqꝫ non liberatus:ſed res ſtat in medio videlicet ꝙ liberatio eſt ſuſpēſa iuxta no. per Bart.in.d.l.ij.§.j.de verbo. obliga. vnde concludo ꝙ quādo creditor vendēs promittit de euictione interim debitor nō dicitur liberatus:ſed liberatio manet in ſuſpenſo:⁊ ſequuta euictione poterit agere cōtra eum creditor veteri actione pignoratitia cōtraria vt eſt tex. ⁊ ibi declarat Pau.de caſt.in.d.l.ſi pignore.§.fi. ¶ Et per conſequēs interim creditor poterit cedere actionem cōtra debitorem alteri que tñ intētari nō poterit niſi demum ſequuta euictione iuxta tex.in.d.l.reſcriptum.§.j.in.fi.⁊ ita puto tenendum:ſalua ſemper reueren
46 tia dicti domi.Decij. ¶ † Octauo addēdum eſt pro confirmatione predictorū vnum videlicet ꝙ quando creditor vendidit pignus ⁊ promiſit de euictione in aliquo ex tribus caſibus permiſſis de quibus in.d.l.ſi pignore.§.fi.ff.de pig. actio.ꝙ tunc debitor tenebitur cauere dicto creditori de cōſeruando eum indēnem a dicta euictiōe promiſſa. ¶ Et pro tali cautione obtinenda poterit creditor retinere alias res pignoratas ſibi per debitorem vt eſt tex.no.in.l.ſi neceſſarias.§.j.ff. de pigno.actio.⁊ ratio eſt quia obligatio euictionis de iure nō reſpicit ipſum creditorem qui vendidit ſed reſpicit ipſum debitorem in cuius vtilitatem pecunia ex precio pignoris redacta cōuerſa eſt vt.l.in creditore.ff. de euictio.Si tamen ipſe creditor voluit ſe obligare ad eam tenebitur:ſed debitor debet eum indēnez conſeruare ⁊ propter hoc poteſt retinere res pignoratas quando illas habet.d.l.ſi neceſſarias.§.j.ſed ſi eas nō habet poterit creditor agere cōtraria pignoraticia contra debitorem vt eum indēnem conſeruet vt.d.l.ſi neceſſarias.in prin.ita determinat ibi Paul.de caſt.in.§.j.in fi.et ibi ſubdit gloſ.in ver.retinere ꝙ etiam ſi creditor promiſit de euictione extra illos tres caſus de quibus in.d.l.ſi pignore.§.fi.ꝙ omnino habebit retentionem pro dicta indēnitate quia debitor omnino ad illam tenetur per tex.in.d.l. reſcriptum.§.j.ff.de diſtrac.pi. ¶ Intellige tu iſto caſu vſqꝫ ad ſimplum tantuz non autem ad duplam ſi creditor eam promiſit:quia quomodocunqꝫ creditor promittat de euictione etiam extra dictos tres caſus habebit ſemper regreſſum pro ſimplo cōtra debitorem vt eſt text.in.d.l.ſi pignore.§.fin.cum.l.ſeq.et gloſ.not.in.l.j.C.credi.euí.pi.non debe. in glo.in ver.creditor. ¶ Cum ergo creditor qui promiſit de euictione poſſit tam per viam retentionis ꝙ̄ actionis agere contra debitorem pro ſua indēnitate ſequitur ꝙ debitor iſto caſu non fuit liberatus a prima actione vt.ſ.in precedenti.q.concluſum fuit ⁊c.
47 ¶ † Poſtremo in iſta materia venditionis pignorum.Queritur an in venditione eorū requiratur ſubhaſtatio:⁊ breuiter reſpondendo dicendum eſt ꝙ huiuſmudi ſolennitas ſubhaſtationis non requiratur niſi in vēditione pignoris capti pro executione rei iudicate vt l.ordo.C.de execu.rei iudi.⁊ ibi late per Bal.⁊ in.l.ij.⁊ fi.C.de fide inſtru.⁊ iure haſ.fiſ.lib.x. ¶ In alijs autem pignoribus vendendis non requirit talis ſubhaſtatio niſi eſſent bona minorū eccleſie vel decurionum vel fiſci:quorū bona ſunt prohibita alienari ratione publice vtilitatis.nam in illis requiritur ſubhaſtatio;vt.l.j. C.de predi.curi.lib. x.⁊ in autē.hocius porrectum.C.de ſacro ſan.eccl.ita ſolēniter declarat Bal. in.d.l.ordo. ¶ Ubi etiam addit ꝙ ſemp quando venduntur bona abſentis requiritur ſubhaſtatio allegat.l.fundus. ff.de reſcin.vendi.⁊ de materia ſubhaſtationis vide plura per Bald.in.d.l.ordo.⁊ latiſſime per Fabianum de mōte in tractatu emptio.⁊ vendi.in.v.parte principali in antepe.car.in.ij.colum.in verſic.Sequitur de ſolennitate ſubhaſtationis ⁊c.Et per predicta ſit expeditum iſtud primum membrum.

¶ Summarium.

1 Iuri hypotece quam creditor habet in bonis debitoris ſui ſibi obligatis quanto tempore preſcribatur.
2 Preſcriptio in hypotecaria non impeditur per malam fidem auctoris.
3 Tempus requiſitum ad preſcribenduz contra creditorem in hypoteca an contra creditorem currat reſpectu tertij poſſeſſoris anteꝙ̄ actum ſit contra principalem debitorem ⁊c.
4 Uxori an conſtante matrimonio currat preſcriptio ad repetendum dotem.
5 Hypoteca an tollatur vel extinguatur ſublata actione perſonali.
6 Hypoteca non tollitur per confuſionez inductā ex aditione.
7 Obligatiōe fideiuſſoria ceſſante an ceſſet hypoteca.
8 Hypoteca tollitur ex pacto ex quo tollitur principalis obligatio.
9 Hypoteca tollitur per pactū de nō petendo factum ſuper principali etiā ſi factum ſit ad tempus.
10 Hypoteca tollitur per iuramentum deciſiuum delatū per creditorem debitori iuranti non debere.
11 Hypoteca tollit̄ p̄ ſniam abſolutoriam ſuper obligatione principali latā in fauorem debitoris.

B.P.L.O.L.D.Z.